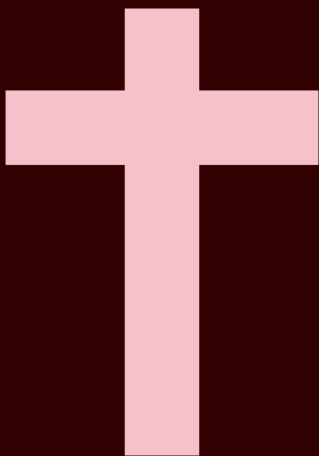

Mbembu Nzambi o Ipunu

The New Testament and portions of the Old Testament in the
Punu language of Gabon: Mbembu Nzambi o Ipunu

Mbembu Nzambi o Iponu

The New Testament and portions of the Old Testament in the Punu language of Gabon: Mbembu Nzambi o Iponu

copyright © 2025 The Seed Company

Language: Yipunu

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-06-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Jun 2026 from source files dated 25 Jun 2025
f530894c-3e93-5c3e-9550-1f1b3ed078e4

Contents

Luke	1
Bisalu	48
Sake	90

Musamu Wuboti wu Luke Yilombi yiboti nane Luke amayisonine

Djabeni asamabe muSwife. Dingenze wandi Luke asamabe mu durangu du dighumi na badukitsi batedji (12) ba Djesu, tumbe djandi amayenewendaange na Pole mu milingu na amayenemuwamusaange mu yisalu yandi. Yike Luke emani urende musamu andi, akebwérende mughande wu bisalu bi bilumbi. Amabande musamu andi novose yiri erondi utsingule kengili mambu motsu amarendu mu Djesu. Amamarendile mu baSwife na mu djowu abagha baSwife mumbari bakedjabe yiri motsu amebamabatsingule manginge. Luke amamwélonze pwele mambu amevosi mu durondu du Djesu, diwendili rye: «Durondu mu bidjaghe, mu bikoyi, mu baghetu na mu beni.»

Butsighe bu Musamu Wuboti wu Luke

Labanu nane musamu wu Luke wumarendulu na nane wumaghabulu mu yisambwali yi kapu.

Kapu1.1—2.52 Mu kapu tsyeni tsibedji, Luke evosi mu duburu du San-Batise, mu duburu na bungebi bu Djesu. Ebwétsingule nane Mari, Sakari na Simewu bamayitsilaange Nzambi. Mambu meni, mambu amaghamarendu mu misamu misusu.

Kapu3.1—4.13 Mu kapu atsine, Luke etsinguli nane San-Batise amaryile muyitsonzighe nzile Djesu, nane Djesu amabatusulu na San-Batise mbana nane dyabu amamangile Djesu.

Kapu4.14—9.50 Amune, Luke evosi nane Djesu amasalile o musyengi Ngalile na nane amalonzilaange mbembu Nzambi nobelusaange bibedu.

Kapu9.51—19.28 Mu kapu tsyeni tsine, Luke etsinguli nane Djesu amadusuyile musyengi Ngalile mu uwende o Serusaleme. Mu yibuku yeni yine, Luke emwévole pwele bighume abighaa mu misamu misusu na mambu motsu ame Djesu amavosaange na banongu. Diwendili: nongu dji mungo yingebe, nongu dji yisine yi yiduke na nongu dji mwane awumayekwake na amaghabusile.

Kapu19.29—21.38 Mu kapu tsyeni tsine, Luke evosi mu bimaghe abi Djesu amavaghe o Serusaleme na ame amalonze wune.

Kapu22.1—23.56 Mu kapu tsyeni, Luke evosi mu ditsoghe na dufu du Djesu na ebwévole nane Djesu amarambuyile o dufu na nane amalabinine na badukitsi bandi.

Kapu24 Mu kapu dji nzitu, Luke emanisili musamu andi na etulasi nane Djesu amaghabuyile vo amamatile o djulu.

Dibandu di mughande wusonunu Tofile

¹ Mundumbe Tofile, batu bapwele bamamaange urende mambu amamalabene va ghari etu.

² Bamarende nane dimatutsingululu na bambedji abamalabe na misu, vane dibandu, na abamaveghu mufune ulonze musamu Nzambi.

³ Nyimalabe yi diwelimine mewami, mu rombe burange mu motsu amamavyoghe ubongile va dibandu, mu wusonighile dyoni, mundumbe Tofile.

⁴ Nyighurendili mambu meni, mumbari wukedjabe yi malongi ame wumadile manginge.

Yanze amayétsingule duburu du San-Batise

⁵ Mu temu adji Yirode amabilaange kaghe dji Sudé, wukebe muvaghulitsi paghu amanengulungu Sakari. Amabe mu dibuli di bavaghulitsi ba paghu di Abya. Mughatsi andi Lisabete, amabe mu kule dji Arone.

⁶ Sakari na mughatsi andi, bamabangaange basungeme va wusu Nzambi na bamaghobisaange mighaghe myotsu na marume motsu ma Fumu.

⁷ Tumbe basamabe na baane mumbari Lisabete amabe yingume, na djowubotsu batedji mbé bake binunu.

⁸ Mwa yilumbu Sakari amasalilaange Nzambi, mumba temu dyandi dibuli di bavaghulitsi ba paghu mbé djimatole.

⁹ Mu nzalusulu bavaghulitsi ba paghu, Sakari akesolu mu ukote o ghari yibuku ayi syeme yi Fumu mu yenyenze bime bi mbunge djiboti.

¹⁰ O dulombili, yinombu yi batu yikesambilaange mu temu adji Sakari amawendile mu uyébinyenze.

¹¹ Vane-vane, yanze yi Fumu yikesundughe na yikelabene na Sakari wune ghari ndaghu, diteli o mabaale ma yivaghululu yi paghu.

¹² Ave amayilabile, akeregheme na akebe na ghome djineni.

¹³ Tumbé yanze yikemutsingule rye: «Sakari uyabe na ghome, mumbari Nzambi amawulu dusambu dwaghu. Mughatsi aghu Lisabete owuburile mwane dibaale, na wumulughe San.

¹⁴ Mwane eni obe nzangu o murime aghu na bapwele wandi bobase na nzangu mu duburu dwandi.

¹⁵ Mumbari obe musatsi wuneni wu Fumu. Djandi, aghonwaangange malamú amelanzi. Ne akeburu, obasu na Yinyuni Yisyeme.

¹⁶ Oghabuse mirime mipwele mi bise Yisrayele ombu Fumu Nzambi owu.

¹⁷ Orughe nane yilumbi yi Nzambi abasu na Yinyuni na mangolu ma Eli mubiyitsi Nzambi. Oghabuse dinonge wa ghari baane na batadji bowu na obeghe bango dilenze o dighobe di batu abasingeme. Otsonzighe mukute awube uwelimine mu uduke Fumu.»

¹⁸ Tumbé Sakari akewivule yanze rye: «Tsyeni nyudjabile yiri dyoni dingenze? Mumbari menu na mughatsi ami tuke binunu.»

¹⁹ Yanze yike muwaghule rye: «Menu, la Ghabiryele, nyidji va wusu Nzambi na nyimusalili, atsinzindighe mu uyighuvosile na mu udjabise musamu wuboti.

²⁰ Kaboghu wube dibabe, kwange na temu adji mambu meni molabinine, mumba wughasinge mambu ame nziwutsingule, amodughusu mu temu adjimasikughu.»

²¹ Vane yanze amavosilaange nandi, abamabe o dulombili bamavivaange Sakari, bakekambulu mu yitsingu yandi o ghari ndaghu Nzambi.

²² Na epali, asamabwerunguse wuvosile batu, na djowu baketase bwena Sakari amadile dulasu o ghari ndaghu eni. Akebavosilaange yike na milembu mumbari mbé ake dibabe.

²³ Sakari na emani bilumbu byandi byusalile Nzambi, akeghabughe o ndaghu andi.

²⁴ Mu temu adjimadukaange, mughatsi andi Lisabete akabe na dimi na akesweme o ndaghu andi mu miweli miranu. Akevosaange rye:

²⁵ «Labanu yese ayi Fumu amalase mu menu, amaghusule yisoni yami va wusu batu botsu.»

Yanze yitsinguli duburu du Djesu

²⁶ Mu muweli awu musyamunu wu dimi di Lisabete, Nzambi akesindighe yanze Ghabiryele o musyengi Nasarete mu yinange yi Ngaliile.

²⁷ Wune, wumabe tsyemi dji mughetu omabe yibande yi dibaale dimanengulungu Sosefe, awu amabe mu yifumbe yi Davide. Na tsyemi eni, dine dyandi Mari.

²⁸ Yanze yikerasune Mari o ghari ndaghu andi na yikemusimbe rye: «Mbolwa Mari! Fumu adji naghu amawubase na myule.»

²⁹ Mari amaregheme na akekambulu mu munongu mbolu adji yanze amamuveghe, na vane-vane, akekéwivulaange divindughulu di mbolu eni.

³⁰ Yanze yikemutsingule rye: «Wuyalabe ghome Mari, wumadile yese yi Nzambi.

³¹ Na mapape, wube na dimi na wubure mwane dibaale awulughe Djesu.

³² Djandi obe muneni na onengulu Mwane Nzambi-Pungu. Fumu Nzambi omubyatse kaghe nane Davide kule andi abilaange.

³³ Na djandi obyamaange mutubu na mutubu mu mukute Sakobe, na bukaghe bwandi bughobe tena disukusulu.»

³⁴ Mari akewivule yanze rye: «Dyoni tsyeni dyurungulile ubile, menu awu nyikivu tsyemi?»

³⁵ Yanze yike muwaghule rye: «Yinyuni Yisyeme yurughe mu ndedju na mangolu ma Nzambi-Pungu mowughumbe. Ladibandú mwane awubure wube wusyeme, onengulu Mwane Nzambi.

³⁶ Lisabete yiburu yaghu ne nane ake yinunu, djawandi ekelisi ubure mwane andi dibaale. Djandi awu bamanengilaange yingume ake na dimi di miweli misyamunu.

³⁷ Mumbari vagha dyambu divure ombu Nzambi.»

³⁸ Mu dyoni, Mari akevose rye: «Nyidji musatsi Fumu, kaboghu motsu madughusu nane wutsivosile.» Na yanze yikemusile.

Mari elinguli Lisabete yiburu yandi

³⁹ Mu bilumbu abimadukaange, Mari amareleme nowende mbangu-mbangu o mikongu o musyengi yinange yi Sudé.

⁴⁰ Anokote o ndaghu Sakari, akesimbe Lisabete.

⁴¹ Lisabete anowulu mbolu Mari, mwane andi akekungo o ghari modji andi. Vane-vane, Lisabete akebase na Yinyuni Yisyeme.

⁴² Na akebwaghe mughamu wuneni novose rye: «Mari, Nzambi amawupuyile myule wuvyoghulile baghetu botsu na mwane wandi amadile myule o modji aghu!»

⁴³ Mu dyoni, Lisabete akewivule rye: «Tembusu menu yi nyivu, mulabene na ngudji Fumu ami?»

⁴⁴ Labati, ave nyiwululu mbolu aghu, mwane nosangughe na nzangu o modji ami.

⁴⁵ Mari, myule ombu ndedju awutsisinge mambu amanziwulu mumbari Fumu omadughusu nane amavosile.»

Dwimbu du Mari

⁴⁶ Mari akevose rye:

«Nyuyitsaange Fumu, mu monyu ami wotsu,

⁴⁷ na nyibase na nzangu mu Nzambi, Mughobutsi ami.

⁴⁸ Nyudivaghanga, mumbari amatsune tembusu menu musatsi andi.

Kaboghu, ubandile na muni, kule na kule bondengilaange mughetu myule,

⁴⁹ mumbari Nzambi Mangolu amapayile mambu amaneni.

Dine dyandi disyeme,

⁵⁰ na yingebe yandi yubangage kule na kule mu djowu abemudumi.

⁵¹ Amalase mambu maneni na mangolu mandi,

amapanze bango dunangu,

⁵² amarambuse bakaghe mu bitsighe byowu,

na amabyatse abakesunze.

⁵³ Amabase maboti ombu bango nzale,

na akeghabuse bisine myowu na myowu.

⁵⁴ Amawamuse Yisrayele, musalitsi andi,

asamalibene ulase yingebe yandi,

⁵⁵ nane amavangenine na bakule betu,

ombu Aberaame na bateghule bandi mutubu na mutubu.»

⁵⁶ Mari akevose miweli miryeru ombu Lisabete, mbana akeghabughe o dimbu dyandi.

Duburu du San-Batise

⁵⁷ Temu ubure djinotole, Lisabete akabure mwane dibaale.

⁵⁸ Biburu na bambatsi ba dimbu na bédjabi bwena Fumu amalase yingebe yandi ombu Lisabete, bakeyésaghe va mosi nandi.

⁵⁹ Yisambwali yi bilumbu yinovyoghe, ayi munane, bamarughe mu yirebe mwane na bamaronde umunengile Sakari nane tadjji andi.

⁶⁰ Tumbe ngudji andi akevose rye: «Nesi, onengulu San.»

⁶¹ Batu beni bakemuwaghule rye: «Mu biburu byaghu, vagma mutu amanengulungu mu dine dyeni dine.»

⁶² Na bamaghebule tadjji andi mu muwivule tsyeni onengilile mwane andi.

⁶³ Sakari akevonde yasi yi dusimbi na akerende rye: «San la dine dyandi.» Na botsu bamakambulu.

⁶⁴ Vane-vane, mbembu andi djikepandughe, akebande wuvose na akedodise Nzambi.

⁶⁵ Ghome djimabase mu botsu abamabe mu mighule. Mu mikongu myotsu mi Sudé, bakevosaange bilombi bi mambu meni.

⁶⁶ Botsu abamadiwulu, bakedikelulaange: «Munongu mwane yi obe?» Dingenze, Fumu amabe nandi.

Dwimbu du Sakari

⁶⁷ Sakari, tadjji mwane eni, anobe abasu na Yinyuni Yisyeme, akebighe rye:

⁶⁸ «Duyitsu ombu Fumu Nzambi dji Yisrayele.

Djandi, amayingule noghobule mukute andi.

⁶⁹ Amatutindile Mughobutsi mangolu

va ghari bateghule ba Davide, musalitsi andi,

⁷⁰ nane amavosile va kale mu babiyitsi bandi basyeme.

⁷¹ Mutudjeyise ombu bavinitisi, notukawule va makake ma bambeni betu.

⁷² Anane amalasile yingebe yandi ombu baghulu betu,

akerangimine yivighu yandi yisyeme.

⁷³ Anane Nzambi amaghanine kaka ombu Aberaame tadjji etu,

⁷⁴ mu tugharusu wumusalile na mangolu,

payi tumaghobughe va makake ma bavinitisi betu.

⁷⁵ Tukebangaange tuwelimine na tusyeme va wusu andi,

bilumbu byotsu bi monyu etu.

⁷⁶ Na ndedju mwane kali, unengulungu “Mubiyitsi wu Nzambi-Pungu”, mumbari, uyenewendaange va wusu Fumu mu tsonzighe manzile mandi,

⁷⁷ udjabise mukute andi dughobutsu dwandi na dutandu du mabi mandi.

⁷⁸ Yine, Nzambi mu yingebe na durondu dwandi, osunduse mu djetu, yidjalale yandi ayivu nane dimengi di nyangu adiryuli o djulu.

⁷⁹ Oyimonitse botsu abetsani otsi piseme na mu yidumbitsi yi dufu, mu tusungighe mu nzile duvotsu.»

⁸⁰ Mwane eni amaneghaange nowarange mu Yinyuni. Amatsanaange mu bakumu, kwange na yilumbu ayi amapalile va ghari mughungi wu Yisrayele.

2

Duburu du Djesu

¹ Ave Sesare Okisete amabyamilaange nane kaghe dji Rome, amarume dotalu du batu mu malongu mandi motsu.

² Sanzeme eni djiteghe, djimabile ave Kirinuse amabile yidjeti yi yinange yi Siri.

³ Batu botsu bamerendusungu kale mutu o dyandi dimbu.

⁴ Sosefe djawandi, amaghusughe yinange yi Ngalile o musyengi Nasarete noghabughe o musyengi kaghe Davide awinengulu Beteleme, o yinange yi Sudé. Mumbari amabe muteghule andi.

⁵ Akeyerendusu djawandi na Mari yibande yandi omabe na dimi.

⁶ Ave bamabile wune Beteleme, temu Mari djobure djiketole.

⁷ Akebure mwane andi tsomi wu dibaale, akemupote mu tsande nomusilighe o ghari yililu yi bindombu, mumbari basamadile yitsighe o ndaghu beni.

Yanze yilabini na bakelisili ba bindombu

⁸ Wune yari yeni, vamabe bakelitsi ba bindombu bamavyosaange mikolu o kumu mu ukelisaange mighambe myowu.

⁹ Yanze yi Fumu yimalabene nowu na yidjalale yi kumbu andi yikebaghumbe.

Bakebase na ghome.

¹⁰ Tumbe yanze yimabasiyighe mirime rye: «Duyabe na ghome, mumbari nyidubeyili musamu wuboti awulase batu botsu ubwedji.

¹¹ Na mukolu ewuwu, o musyengi Davide Mughobutsi amaduburulu, djandi la Kirisete, Fumu.

¹² Lanu yilimbe ayi dumudjabile: durasunu mwane kali wupotu tsande na wusilughu o ghari yililulu yi bindombu.»

¹³ Vane-vane, yinombu yi byanze bi djulu bimalabene. Bikedodisaange Nzambi rye:

¹⁴ «Bundumbe ombu Nzambi odjivu o djulu.

Duvotsu ombu bise tsi abe djandi erondi.»

Bakelisili ba bindombu bewendi o Beteleme

¹⁵ Byanze binobasile mu ughabughe o djulu, bakelitsi ba bindombu bamatsingusene: «Twendyanu teno Beteleme mu uyélabe dyambu diboti adimarughe wune adi Fumu amatudjabise.»

¹⁶ Bamawende maswasu, na bamarasune Mari na Sosefe na mwane kali wusilughu mu yililu yi bindombu.

¹⁷ Bakelitsi ba bindombu banomulabe, bakevose ame yanze amabatsingule mu mwane eni.

¹⁸ Botsu abamawulu mo bakelitsi beni bamavose, bamasutu.

¹⁹ Tumbe Mari amaghangise mambu meni motsu nomarangiminaange temu tsyotsu.

²⁰ Vane-vane bamayeneghabughe, bakenedodisaange nowimbilaange mu uyitse Nzambi mu motsu ame bamawulu nolabe. Mumbari motsu mamalabene nane yanze amabatsingulile.

Durebu du Djesu

²¹ Yisambwali yi bilumbu na yivyoghi, ayi munane, bamarebe mwane. Bakemulughe Djesu, nane yanze amabatsingulile ne ngudji andi akabe na dimi.

²² Na yilumbu yi dulyomusu yitoli nane mughaghe Moyise wivosili, Mari na Sosefe bamabeghe mwane o Serusalem o ndaghu Nzambi mu uyémuwakise ombu Fumu.

²³ Dibandu yi dimavaghulungu nane? Mumbari direndu mu mughaghe Fumu rye: «Tsomi tsyotsu tsi babaale tsyuwakusungu ombu Fumu*.»

²⁴ Na bovaghulaange «makunde mabedji vo mabembi mabedji*» nane mughaghe

Fumu wirumini.

²⁵ Vane Serusaleme, vamabe mutu dine dyandi Simewu. Yinyuni Yisyeme yimabe nandi. Amabe asungeme na amadumange Nzambi. Amavivaange dubembughu du baane ba Yisrayele.

²⁶ Yinyuni Yisyeme, yimamutsingule bwena agholefu payi akalabe Kirisete, Yibyatsi yi Fumu.

²⁷ Simewu amabeghusu na Yinyuni mu uwende o ndaghu Nzambi. Va temu adji tadjji na ngudji, bamarule na Djesu mu udughusu marume ma mughaghe.

²⁸ Simewu amabonge Djesu va makake mandi. Amayitse Nzambi novose rye:

²⁹ «Fumu tsyesili musalitsi aghu uwende mu duvotsu nane wumavosile.

³⁰ Nyimalabe Mughobutsi aghu umatutindile, na misu mami.

³¹ Dughobutsu dwaghu adu wumatsonziyile batu botsu.

³² Djandi obe yidjalale ayudughunu mu malongu motsu, na obe bundumbe bu mukute Yisrayele*».

Simewu ebiyi mu mwane Djesu

³³ Tadjji na ngudji bakekambulu mu motsu ama Simewu amavosaange mu mwane eni.

³⁴ Simewu anobaveghe myule, amalubuse Mari ngudji Djesu rye: «Mwane eni wuwu obe tonu dji dufundusu du bapwele vo dji dughobutsu du bamosi o Yisrayele. Obe yilimbe yi Nzambi ayi bapwele bobuse.

³⁵ Tumbe ndebeni, munyongu wuneni wubembe murime aghu. Na matase ma batu molabene kengili va ghari botsu.»

Ane, mubiyitsi mughetu

³⁶ Vamabe yinunu yi mughetu, abangaange mubiyitsi dine dyandi Ane. Mwane Fanwele mwise yibandu yi Asere. Amatsane yisambwali yi bilime na mulumi andi omamuwele vane bungebi.

³⁷ Ane asyailaange mukwili, amatsanaange pinze tena ave amatolisile yinane yi maghumi na bilime bine (84). Asamakakunungu na ndaghu Nzambi mu usalaange nyangu na mukolu, mu uwarilaange nzale nosambilaange.

³⁸ Anoyitole vane temu eni, amabande uytise Nzambi. Na djandi amavosilaange mu mwane eni ombu botsu abamavivaange yi Nzambi akeghobule Serusaleme.

Djesu eghabuyi o Nasarete

³⁹ Biburu bi Djesu banomane udughusu motsu ame mughaghe Fumu wumarumange, bamaghabughe na Djesu o yinange yi Ngalile o yari yi musyengi wu Nasarete.

⁴⁰ Mwane amabangugaange nowaraange. Amabe aweele, na yese yi Nzambi yimabe nandi.

Djesu mwane ngebi o ndaghu Nzambi

⁴¹ Kadi yilime, biburu bi Djesu bamawendaange o Serusaleme o mumengu Pake.

⁴² Djesu anobe na dighumi na bilime bibedji, mu yuku yowu bamayenemubeghaange nowu.

⁴³ Na mumengu wisuki, bakene ghabughe, Djesu akesyale o Serusaleme. Tumbe tadjji na ngudji basamadjabe.

⁴⁴ Bamatase yiri tangudji Djesu amabe nowu mu yinombu. Va temu tsisighe, bamabande umurombe va ghari biburu na bambatsi bowu.

⁴⁵ Dibila bwena basamulabe, bakeghabughe o Serusaleme mu uyenemurombe.

⁴⁶ Bilumbu bibedji binovyoghe, ayimuryeru, bamamurasune o ndaghu Nzambi atsane va ghari milonzi mi mighaghe. Amabaghulungu nobawivulaange bivu.

⁴⁷ Botsu abamuwulungu bamasutu mu dye na mu kabusulu tsyandi.

⁴⁸ Ave ngudji na tadjji andi bamamulabile, bamasutu, na ngudji amamuwivule rye: «Mwane ami, dibandu yi wutsituvayile nane? Tadjji aghu na menu twiwurombi, mbé tumabase na kerl.»

⁴⁹ Akebawake rye: «Dibandu yi dwitombili? Dughédjabi yiri temu djimatole, mu usale bisalu bi Tadjji ami?»

⁵⁰ Tumbe djowu basamawulu adi amarondaange ubatsingule.

⁵¹ Mbana amaghabughe nowu o Nasarete, akebadedilaange. Ngudji andi amakelisaange mambu motsu o ghari murime andi.

⁵² Na Djesu amaneghaange, amabe na dyele, na amabe na yese va wusu Nzambi na va wusu batu.

* 2:32 Isa 42.6; 49.6; 52.10

3

*Malongi ma San-Batise**Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; San 1.19-28*

¹ Mu dighumi na bilime biranu (15), bi durumu du kaghe dji Rome, Tibere, Ponze Pilate akabe yidjeti mu yinange yi Sudé. Yirode djandi wune akebe yidjeti yinange yi Ngalile. Filipe, mwane ngudji andi amabe yidjeti yi binange bi Yiture na Tarkonite, mbana Lisanyase djandi akebe yidjeti mu yinange yi Abilene.

² Ave Ane na Kayife bamabilaange bivunde bi bavaghulitsi ba paghu, va temu eni, mbembu Nzambi djimatsingulu San, mwane Sakari o kumu.

³ Anodjidile, San akenange yinange ayimabe mu mughule mudjambe Sordani, mu yenelubusaange batu rye: «Kalughanu mutsanu na batuswanu. Nzambi odutande mabi menu.»

⁴ Nane direndulu mu dibuku di mubiyitsi Yisayi rye:

«Adidi la dyufi di mutu oyighamuyi o kumu rye:

Tsonzighanu nzile Fumu na sungighanu manzile mandi.

⁵ Bibususu byotsu byubasusu.

Mikongu myotsu na bikundubughe byotsu byudyamusu.

Manzile amarekeme mosungughu, na amavu bidune moghulene.

⁶ Na batu botsu bolabe dughobutsu du Nzambi*»

⁷ Yinombu yimawendaange o uyébatu nandi, akebatsingulaange rye: «Dibure pili nane djenu, anyi amadulubuse urine kabu Nzambi adjiruyi?

⁸ Lasanu mitsanu miwelimine amyulase rye dumakalughe dyele. Duyavose mu djenubeni rye: “Tudji baane ba Aberaame.” Ngenze nyidutsinguli bwena ne na mamani memama, Nzambi orungule ufikulile Aberaame baane.

⁹ Dyumbi dimatsonzughu mu uwangile mwiri mu nganzi. Kaboghu mwiri wotsu awughéburu milunde miboti wuwangu nobwaghu o mudji.»

¹⁰ Yinombu yimamuwivulaange rye: «Yike tsyeni tuvayile?»

¹¹ Akebawaghule rye: «Awu avu na bikutu bibedji akaveghe yimosi oghaane yikutu, na awu avu na bighudji, aghabi wandi.»

¹² Babolitsi ba lepu, djowandi bamawendaange o uyébatu na bamawivule San rye: «Mulonzi, ka djetu yiturunguse uvaghe?»

¹³ Akebawaghule rye: «Ave dubongilaange lepu, duyavyosulilaange mu adimaduvehu musughu.»

¹⁴ Baghore wandi bakemuwivule rye: «Fumu, ka djetu, tsyé tuvayile?» Amabatsingule rye: «Duyabongaange mbongu ombu mutu na biwarile, vo na mfululu, tumbe singenanu na fute tsyenu.»

¹⁵ Batu botsu bamabe nzunzuba na yitu! Mutu-mutu amatase rye tangudji San djandi Kirisete.

¹⁶ Mbana San akebatsingule rye: «Menu nyidubatasi mu mambe, tumbe mususu awupyoghulile mangolu orughe. Nga nyiwelimine mu unyangule mikudu mi bapondu bandi. Djandi odubatisa na Yinyuni Yisyeme na mudji.

¹⁷ Aghange ngwangu adjivu nane musomu mu dikake dyandi mu ukakesune milunde amiboti na bipupu. Oghukighe milunde amiboti o yisweghulu yandi, tumbe obwaghe bipupu o mudji awughétsimi.»

¹⁸ San amalonzaange batu Musamu wuboti na akebawarisa mu mambu mamosi mapwele.

¹⁹ Vane-vane, San amasyembaange Yirode awu amabe yidjeti mu yinange yi Ngalile mumbari amabonge na akeweke Yirodyase mughatsi mwane ngudji andi, dibandu mambu mamosi mabive amamwévaghaange.

²⁰ Va djulu motsu mane, Yirode amabwese dibi disusu: amakotise San o tsughu.

*Dubatusu du Djesu**Mat 3.13-17; Mrk 1.9-11*

²¹ Batu botsu bamayibatusungu, na Djesu wandi akerughe mu uyibatusu. Ave amasambililaange, djulu djikedibughe.

²² Na Yinyuni Yisyeme yimaruyile o djulu mu yibaghunu yi dibembi, yimasundughe mu djandi. Dyufi dimawulunu o djulu novose rye: «Wudji mwane ami murime, mu ndedju, nyimasunze durondu dwami dwotsu.»

*Bukulu bu Djesu**Mat 1.1-17*

²³ Ave Djesu amabandile yisalu yandi, amabe na maghumi-maryeru (30) ma bilime. Batu bamamulabaange nane, mwane Sosefe obangaange mwane Yili.

²⁴ Yili adji mwane Matate. Matate adji mwane Levi. Levi adji mwane Meleki. Meleki adji mwane Sanayi. Sanayi adji mwane Sosefe. Sosefe adji

²⁵ mwane Matatyase. Matatyase adji mwane Amose. Amose adji mwane Nawume. Nawume adji mwane Yiseli. Yiseli adji mwane Naghayi. Naghayi adji

²⁶ mwane Mate. Mate adji mwane Matatyase. Matatyase adji mwane Semeyine. Semeyine adji mwane Sodeke. Sodeke adji mwane Sode.

²⁷ Sode adji mwane Sowanane. Sowanane adji mwane Resa. Resa adji mwane Sorobabele. Sorobabele adji mwane Salatyele. Salatyele adji mwane Neri. Neri adji

²⁸ mwane Meleki. Meleki adji mwane Adi. Adi adji mwane Kosame. Kosame adji mwane Lemadame. Lemadame adji mwane Eré.

²⁹ Eré adji mwane Djesu. Djesu adji mwane Lyesere. Lyesere adji mwane Sorime. Sorime adji mwane Matate. Matate adji mwane Levi.

³⁰ Levi adji mwane Simewu. Simewu adji mwane Suda. Suda adji mwane Sosefe. Sosefe adji mwane Soname. Soname adji mwane Lyakime.

³¹ Lyakime adji mwane Meleya. Meleya adji mwane Mena. Mena adji mwane Matata. Matata adji mwane Natane. Natane adji mwane Davide.

³² Davide adji mwane Djese. Djese adji mwane Sobede. Sobede adji mwane Bwase. Bwase adji mwane Sala. Sala adji mwane Nasone.

³³ Nasone adji mwane Aminadabe. Aminadabe adji mwane Adimine. Adimine adji mwane Areni. Areni adji mwane Serome. Serome adji mwane Farese. Farese adji mwane Suda.

³⁴ Suda adji mwane Sakobe. Sakobe adji mwane Yisaake. Yisaake adji mwane Aberaame. Aberaame adji mwane Tera. Tera adji mwane Nakore.

³⁵ Nakore adji mwane Seruke. Seruke adji mwane Raku. Raku adji mwane Faleke. Faleke adji mwane Ebere. Ebere adji mwane Sala.

³⁶ Sala adji mwane Kayiname. Kayiname adji mwane Arefaghade. Arefaghade adji mwane Seme. Seme adji mwane Nowe. Nowe adji mwane Lameke.

³⁷ Lameke adji mwane Matuselame. Matuselame adji mwane Yinoke. Yinoke adji mwane Sarede. Sarede adji mwane Maleleyele. Maleleyele adji mwane Kayiname.

³⁸ Kayiname adji mwane Enose. Enose adji mwane Sete. Sete adji mwane Adame. Adame adji mwane Nzambi.

4

Djesu emangu na Dyabu

Mat 4.1-11; Mrk 1.12-13

¹ Djesu anoghusughe mudjambe Sordani, amabe abasu na Yinyuni Yisyeme, ayimamubeghe o dukange.

² Aghune, Djesu akemangu na Dyabu mu maghumi-mana (40) ma bilumbu. Mu temu eni, asamadji yisalu. Bilumbu byeni binosuke, Djesu akebe na nzale.

³ Kaboghu, Dyabu akemutsingule rye: «Payi wudji Mwane Nzambi, kaluse dimani dyédidi dipe.»

⁴ Djesu amamuwaghule: «Bisonu bi Nzambi bivosi rye: “Mutu aghodilaange monyu andi, bu mu dipe^o.”»

⁵ Dyabu, akemubeghe o djulu mukongu wuneni. Akemulase bulongu bwotsu bu butambe.

⁶ Na Dyabu akemutsingule rye: «Nyuwueghe bundumbe bwotsu na busine bu malongu meni mame mumbari byotsu bipeghu na nyurungule wueghe mutu wotsu nane nyirondili.

⁷ Kaboghu, payi wukutumine, byotsu bibi byube abyaghu.»

⁸ Mu dyoni, Djesu akemuwaghule: «Bisonu bi Nzambi bivosi rye: “Yike Nzambi Fumu pinze wukutuminaange na djandi pinze wuyitsaange^o.”»

⁹ Dyabu akebwémubeghe o Serusaleme, akemusunze o djulu ndaghu Nzambi. Akemutsingule rye: «Payi wudji Mwane Nzambi, kebwaghe kwange no tsi.

¹⁰ Bisonu bivose yi: “Nzambi orume byanze byandi mu wughaghaange.”

¹¹ Na ebwéose rye: “Byanze byeni byuwuwake va makake mowu mumbari dikulu dyaghu dikeduku mu dimani^o.”»

¹² Djesu akemughabusile rye: «Bisonu bivosi: “Wuyamange Fumu Nzambi aghu^o.”»

¹³ Anomumange mu motsu, Dyabu akekakene nandi tena amamwérombile tonu susu.

Djesu ebandi yisalu yandi o Ngalile

Mat 4.12-17; Mrk 1.14-15

¹⁴ Djesu amaghabughe o Ngalile, na mangolu ma Yinyuni Yisyeme. Na didume dyandi dikenyave mu yinange yotsu.

¹⁵ Amenelonzaange mu mandaghu ma tsambu ma baSwife na batu bakenemudumisaange.

Djesu esanzu o musyengi wu Nasarete

Mat 13.53-58; Mrk 6.1-6

¹⁶ Djesu amawende o Nasarete awu djandi amabanguyile. Mu yilumbu yuvume yi baSwife, Djesu, mu yuku yandi amakote o ndaghu owu dusambu. Amareleme mu urange Bisonu bi Nzambi.

¹⁷ Bakemuveghe Dibuku di Bisonu bi mubiyitsi Yisayi. Akedidibule na akelabe yibuku ayimabe yirendu:

¹⁸ «Yinyuni yi Fumu yidji mu menu,

yimambyatse mu ughabe musamu wuboti ombu bidjaghe.

Amanzindighe muyebeluse abango manyoni mu mirime,

mu yésamune dudjeghusu ombu bise tsughu,

mu ubeluse bidunge na mu udjeyise djowu abekwanu.

¹⁹ Mu uyisamune yilime yi yese ayi Fumu amaveghe*.

²⁰ Va djulu vane, Djesu anomane urange, akedibighe dibuku dyeni, akedighabusile

musalitsi na aketsane. Botsu abamabe o ghari ndaghu eni dusambu dji baSwife

bakemutsunaange yiswisu.

²¹ Na akebande ubatsingule rye: «Na muni, mambu ma Bisonu byébi mamadughusu nane dutsiwululu.»

²² Mu dyoni, botsu bakemusingisile bumbedji na bakesutu mu mambu ma yese ame

djandi amavosaange. Batu beni, bakevosaange rye: «Awuwu tsi mwane Sosefe?»

²³ Djesu akebawake rye: «Tangudji dumbukile nongu adjivosi bwena, “Mubuyitsi,

tsyékebughe ndebeni.” Ta dubwévole: “Tumawulu motsu ame wumavaghe o

Kapernawume, tsyéwavayi vave o bulongu bwaghu.»

²⁴ Yike Djesu akebwébatsingule rye: «Nyidutsinguli dingenze, mubiyitsi aghérondu o bulongu bwandi.

²⁵ Dingenze nyurunguse udutsingule yiri vamabe bakwili bapwele o Yisrayele va temu

Eli ave mvule djimasikimine mu bilime biryeru na ngondi yisyamunu na ave dungosu dumabile mu bulongu bwotsu*.

²⁶ Ne vane Nzambi asamasindighe Eli ombu bakwili botsu, tumbe ombu wumosi

awumatsanaange o Sarepete mu bulongu bu Sidone*.

²⁷ Wubangaange wandi pwele bibedu bi nyámbi o Yisrayele va temu mubiyitsi Elise. Ne

nane botsu basamabelughe yike vane Namane mwise Siri*.

²⁸ Botsu abamabe o ghari ndaghu eni dusambu dji baSwife bakebase na kabu ave bamawululu mambu meni.

²⁹ Batu beni bakerелеme bakenemusindilaange vale na musyengi na bakemubeghe va djulu mukongu ave Nasarete amabe arungulu, muyémusindile o mbengi.

³⁰ Tumbe Djesu akevuyoghe va ghari owu na akenewende.

Mutu awikambusu na yinyuni yibi

Mrk 1.21-28

³¹ Djesu amasundughe o Kapernawume musyengi Ngalile, na akelonzaange mu yilumbu yuvume yi baSwife.

³² Batu bakebembu na ndonzulu andi, mumbari amavosaange na durumu.

³³ Vamabe o ghari ndaghu dusambu dji baSwife dibaale dimabe na yinyuni yibive va ghari owu. Yinyuni yikeghamughe na mangolu:

³⁴ «Aa! Djesu mwise Nasarete, yi witurombi, utsirughe oyitubunge nyidjabi anyi

wuvu, Yibyatsu ayimasindughu na Nzambi!»

³⁵ Djesu akenyangile yinyuni yeni yibi: «Vole na pale mu mutu ewune!» Yinyuni yike

bete dibaale dyeni vatsi va ghari mughungi na yikepale, yisamamuvaghe bwali.

³⁶ Batu botsu bakeghangu na ghome na bakevosaange va ghari owu rye: «Posulu

adjidji yi! Erume binyuni bibive na musughe na mangolu na bipali?»

³⁷ Na didume di Djesu dikenyave mu yinange yotsu yi Ngalile.

Djesu ebelusi pwele bibedu

Mat 8.14-17; Mrk 1.29-34

³⁸ Djesu anoghusughe o ndaghu dusambu dji baSwife, akewende o ndaghu Simu. Bodji bu Simu abu mughetu amabe na dibaghu dineni, na batu abamabe vane, baketatile Djesu akemubeluse.

³⁹ Djesu akebandeme akebembe bodji bu Simu, akerume dibaghu mu usaghughe, na dibaghu dikesaghughe. Na vane-vane mughetu eni akesimbughe akebande ubasalile mu ubaveghe bighudji.

⁴⁰ Wisi unovindeme, botsu abamabangaange na bibedu bi minongu na minongu bakebabeghe ombu Djesu, na akesakighaange mutu-mutu makake na akeyenebabelaange.

⁴¹ Binyuni bibi wandi bikenepalaange ombu pwele bibedu noyenehamughe bwena: «Ndedju wudji mwane Nzambi!» Tumbe Djesu akebarume na bukani na amabaghandisaange uvose, mumbari binyuni byeni bimamudjabaange bwena djandi la Kirisete.

Djesu esamuni o Sudé

Mrk 1.35-39

⁴² Na wisi witebuyi, Djesu akeghusughe musyengi eni na akewende ave mbure adjikakunu na batu. Yinombu yi batu yikenemurombaange, banomulabe, bamaronde umusikighe nobuse yiri Djesu akékakughe nowu.

⁴³ Tumbe Djesu akebawake rye: «Nyuyésamune Musamu Wuboti wu Bukaghe bu Nzambi o misyengi mimosi wandi, mumbari adine, Nzambi amanzindiye.»

⁴⁴ Mbana, akewenda mu uyenesamunaange mu mandaghu ma tsambu ma baSwife wune bulongu bwani bu Sudé.

5

Yimaghe yulobe na badukitsi bateghe ba Djesu

Mat 4.18-22; Mrk 1.16-20

¹ Yilumbu, Djesu amabe va mughule yilibe yi Senesarete. Yinombu yimaghukume mu uwulu mbembu Nzambi.

² Akelabe matu mabedji va disabu na balobitsi bamasusaange masinge mowu.

³ Anolabe bwena ake va mbake batu, akemate mu bwatu bumosi, abumabe bu Simu, na akemuwivule mu kwekise bwatu mwa vale na disimu. Djesu aketsane mu bwatu na akebande ulonze yinombu yeni musamu andi.

⁴ Anomane ulonze, aketsingule Simu: «Kwekise bwatu bwaghu o yitsibe, ndedju na bambatsi baghu, tsyébwaghyanu bambuse benu mu uwabe.»

⁵ Simu akemuwawe rye: «Fumu, tutsiwélighe wuwabe mukolu wotsu, tughadile nesi yughoke. Tumbe ave wumanzingule nane, yike masinge ngabwaghe mu mambe.»

⁶ Yike, bakebwaghe masinge mowu mu mambe, bakeghaange banyame bapwele na mune masinge meni, vengu wupasighe.

⁷ Bavubitsi beni, bakeghebule bambatsi bowu, abamabe mu bwatu bususu bakibawamuse. Bambatsi beni, banorughe, bakebase matu motsu mabedji na bayame, mamabe beli nodyame.

⁸ Simu Pyere anolabe yimaghe nane yine, akighudume va wusu Djesu na akemutsingule rye: «Wusughe va wusu ami, Fumu, mumbari nyidji mutu mabi!»

⁹ Simu, na botsu abamabe nandi, bakeghangu djobotsu na keru, dibandu pwele banyame abe bamaghaange.

¹⁰ Keru eni, djimabe wandi mu bambatsi ba Simu, Sake na San, baane ba Sebede. Djesu aketsingule Simu rye: «Uyabe na keru mumbari ubongile na nyangu, wube yike mulobitsi batu.»

¹¹ Simu na bambatsi bandi bakeghabuse matu mowu o disimu, bakesile byowu byotsu na bakeduke Djesu.

Djesu ebelusi yibedu yi nyámbi

Mat 8.1-4; Mrk 1.40-45

¹² Djesu anobe o musyengi mosi, wukurughe dibaale dimabelaange nyámbi. Anomulabe, akighudume va wusu andi, mbami va butambe na akemulembiyile novose rye: «Fumu payi wirondi, ndyomisi.»

¹³ Djesu akesambe dikake akemubembe na akevose rye: «Nyirondi, tsyélyomi.» Na vane-vane, nyámbi djikemughusughe.

¹⁴ Yike, Djesu akemughandise rye: «Wuyaditsingule mutu. Tumbe wende yékélase ombu yivunde yi bavaghulitsi ba paghu, mbana vaghule paghu dulyomusu adji Moyise amarume mu ulase botsu rye wumabelughe.»

¹⁵ Didume di Djesu dike bwelaange wunyave. Binombu bi batu bike wukemaange na bakebelusungu mu mali mowu.

¹⁶ Tumble Djesu, amabangaange na yufu yukakenaange na batu, mu uyésambilaange pinze.

Djesu ebelusi yimbolutu

Mat 9.1-8; Mrk 2.1-12

¹⁷ Yilumbu Djesu amalonzaange batu. BaFarisi na milonzi mi mighaghe bamabe batsane vane. Djowu abamarughusenaange mu mimbu motsu ma Ngalile na ma Sudé no musyengi Serusaleme. Mangolu ma Fumu Nzambi mamabe mu Djesu mu ubelusaange bibedu.

¹⁸ Va marughe babaale, banangule yimbolutu mu dusyengi, bamarondaange umusunze va wusu Djesu.

¹⁹ Tumble basamadile dikotulu, mumbari yinombu yimabe yineni tena va mune ndaghu. Bakemate o djulu mwanze ndaghu, bakedibule dilute na bakemusunduse mu dusyengi va misu mowu, va wusu Djesu. ²⁰ Djesu anolabe yitu yowu, akevose na yimbolutu rye: «Mbatsi ami, mabi maghu mamatandu.»

²¹ Yike baFarisi na milonzi mi mighaghe bakengungurunaange mu mirime myowu: «Mutu awuwu ni oyilenzi Nzambi, anyi orungule utande mabi, patsi Nzambi pinze?»

²² Djesu anodjabe matase mowu, akevose rye: «Yi dubile na matase mabive nane mane?»

²³ Dike divure mu uvose rye: "Mabi maghu mamatandu" vo uvose rye: "Releme yenewende"?

²⁴ Mumbari dukedjabe yiri Mwane Mutu ane musughe utande mabi ma batu vave butambe.» Mbana akevose na yimbolutu rye: «Nyighutsinguli, releme, bonghe dusyengi dwaghu we o ndaghu aghu.»

²⁵ Vane-vane amareleme va wusu mughungi, nobonghe dusyengi dwandi nowende o ndaghu andi, akenedodisaange Nzambi.

²⁶ Mughungi wotsu wuke kambulu, na wukenedodisaange Nzambi novose rye: «Na muni tumalabe mambu maboti ma musingu!»

Djesu enengili Levi

Mat 9.9-13; Mrk 2.13-17

²⁷ Va djulu motsu mane, Djesu akepale, akelabe mubolitsi lepu dine dyandi Levi atsane va tavule bisalu. Djesu akemutsingule rye: «Nduki!»

²⁸ Levi akereleme, akesele byotsu nomoduke.

²⁹ Na vane, Levi akemuvayile mulambu o ndaghu andi. Yinombu yi babolitsi ba lepu na batu bamosi wandi bamabe nowu va tavule mu udji va mosi.

³⁰ Va ghari owu, baFarisi na milonzi mi mighaghe bakeneningaange na bakewiwule badukitsi ba Djesu rye: «Dibandu yi dwilili nonu na babolitsi ba lepu na bavayitsi ba mabi?»

³¹ Djesu akebawaghule rye: «Bango polu, baghaane nzale mubuyitsi, tumble djowu abebeli.

³² Kaboghgu, menu, ngarughe mu djowu bana abekelabe yiri basungeme, tumble dibandu djowu bana abevayi mabi bakekaluse mitsanu myowu.»

Djesu na duwaru du pwile na nzale

Mat 9.14-17; Mrk 2.18-22

³³ BaFarisi baketsingule Djesu rye: «Badukitsi ba San na betu, bewarili nzale na besambili; abaghu, udjibédji nonu.»

³⁴ Djesu akebawake rye: «Djenu, durunguse wuwimine bambatsi ba yiwetsi bighudji ne nane akivu nowu?»

³⁵ Tumble vorughe yilumbu ayi mulumi obarambusulu; mbana avane, borunguse wuwarile nzale na pwile.»

³⁶ Djesu akebwébabukile nongu eni djidji: «Wughaa mutu wipasi yirendi mu yikutu ayighone nolonde ayiwulu. Yike evayi nane, yirendi ayighone mbé yighosoghene mu yikutu ayighulu na yikutu yeni yupasighe.

³⁷ Wughaa mutu wandi orunguse uwitile malamumu maghone mu batsuve aba ghulu. Kaboghgu, malamumu meni maghone mbé morubise batsuve, na makepumughe.

³⁸ Vengu owitile malamumu amaghone mu batsuve abaghone!

³⁹ Na wughaa mutu mosi wandi omanu malamumu amaghulu akeronde wunu amaghone, na yikevayi nane, ovose rye: "Amaghulu mamavyoghe amaghone."»

6

Mwane Mutu, Fumu yilumbu yuvume

Mat 12.1-8; Mrk 2.23-28

¹ Mu yilumbu yuvume yi baSwife, Djesu akenevyoghaange na badukitsi bandi mu manungi ma putu mu utole o mimbu mamosi*. Badukitsi beni, bakenedokulaange putu. Bakenetsisotulaange na bakeyenejangaange.

² Mwa dighuki di baFarisi bakebawivule rye: «Dibandu yi dwivayili mambu amaghandusu “kilikingi” yilumbu yuvume?»

³ Djesu akebawaghule rye: «Ayi, dusamaraange mu bisonu bi Nzambi, adi Davide na batu bandi bamavaghe ave bamawululu nzale?»

⁴ Davide amakote o ndaghu paghu, akebonge mape amavaghululu Nzambi. Akedji na akemaveghe botsu abamabe nandi. Nenane, yike bu bavaghulitsi ba paghu pinze abamaveghu musughe mu umadji.»

⁵ Djesu akebwétsingule baFarisi rye: «Mwane Mutu djandi, la Fumu yilumbu yuvume.»

Djesu ebelusi dibaale adivu na bubomfi mu wowu

Mat 12.9-14; Mrk 3.1-6

⁶ Yilumbu yisusu yuvume yi baSwife, Djesu akekote o ndaghu dusambu mu ulonze. O ghari ndaghu eni, wumabe dibaale dimabe na bubomfi mu dikake di mabaale.

⁷ Milonzi mi mighaghe na baFarisi bamarombaange dyele dyufwengilile Djesu. Kaboghu bamamuketanga mu ulabe yeri obeluse mutuu mu yilumbu yuvume.

⁸ Tumbe Djesu, anodjabe matase mowu, aketsingule yibomfi yeni yi dikake rye: «Releme, rughe va wusu botsu!» Akereleme, akerughe.

⁹ Djesu, akewivule milonzi mi mighaghe na baFarisi yeri: «Diwelimine mu mighaghe myenu mu vaghe diboti vo dibi yilumbu yuvume, wughobule monyu mutuu vo ughusile wubungene?»

¹⁰ Anobaghengise djowu botsu, aketsingule yibomfi yeni rye: «Simbule dikake dyaghu.» Akedisimbule, na dikake dyandi dikebelughe.

¹¹ Tumbe, milonzi mi mighaghe na baFarisi bakebase na kabu neni, bakewivusunaange rye: «Tsyeni tukedilile Djesu?»

Djesu esoli dighumi na bilumbi bibedji

Mat 10.1-4; Mrk 3.13-19

¹² Mune temu eni, Djesu amamate o djulu mukongu mu uyésambile. Na akevayose mukolu wotsu mu usambilaange Nzambi.

¹³ Na wisi etebuyi, Djesu akenengile badukitsi bandi va mughule andi, akesole va ghari owu dighumi na babedji (12) mu ubalughe Bilumbi.

¹⁴ Djowu bamabe: Simu awu Djesu amalughe Pyere, Andere ngebi andi, Sake na San, Filipe na Batelemi,

¹⁵ Mati, Tome, Sake mwane Alefé, Simu mungo nyongi bulongu bwandi,

¹⁶ Sudase mwane Sake na Sudase Yikalyote awu amasumbise Djesu.

Djesu elonzi mughungi na ebelusi bibedu

Mat 4.23-25

¹⁷ Djesu, anosundughe mukongu na bilumbi byandi, akelikeme va yidesi ave vamabe badukitsi bandi. Yinombu yineni yi batu yimarughesenaange o yinange yi Sudé, o musyengi Serusaleme, na mu misyengi mi Tire na Sidone amimabe mu mughule mubu.

¹⁸ Botsu, bamarughaange mu uyiwulu Djesu na mu uyidile dubelusu. Akedjeyisaange bamosi wandi abamatsohusungu na binyuni bibive.

¹⁹ Yinombu yotsu yimarondaange umubembe, mumbari mangolu mamapalaange mu djandi mamababelusaange.

Maboti na maghughe

Mat 5.1-12

²⁰ Djesu, anoghengise badukitsi bandi, akevose rye:

«Ubwedji ombu djenu aduvu bidjaghe, mumbari Bukaghe bu Nzambi buke bwenu.

²¹ Ubwedji ombu djenu aduvu na nzale, mumbari dughukuru.

Ubwedji ombu djenu abedwilili, mumbari dureke.

* **6:1 manungi ma putu:** abinengulu «blé», munongu bivaru bivuu nane putu abi baSwife bamanighaange milunde m bumbighe mape mowu.

²² Ubwedji ombu djenu abedwivinu na batu, abedwiwengulu, abedwisyengu, abedwisanzu novosulu mambu mabi, dibandu Mwane Mutu.

²³ Mu temu eni, saghanu na yinanu na nzangu, mumbari fute neni djidukelisi o djulu. Anane bakaaghe bowu bamakambisilaange babiyitsi va temu owu.

²⁴ Kamune maghughe ma ombu djenu bisine, mumbari dumadile menu maboti.

²⁵ Maghughe ombu djenu adumaghukuru, mumbari dube na nzale.

Maghughe ombu djenu adwireki na muni, mumbari dube mu dikwili na dulile!

²⁶ Maghughe ombu djenu ave batu botsu bodusingisilaange, mumbari anane bakaaghe bowu bamayitsilaange babiyitsi ba mfuluru!»

Wuronde bambeni

Mat 5.38-48

²⁷ «Tumbe djenu adwikulu nyidutsinguli: Rondanu bambeni benu.

²⁸ Veghanu myule ombu djowu abeduloyi; na sambilanu mu djowu abedukwani.

²⁹ Payi mutu atsighudimbe mbate mu dibange adi maghetu, muliyili adi mabaale. Payi mutu erondi ubonge yidjungi yaghu, wuyamughandise ubonge yikutu wandi.

³⁰ Ghabile botsu abeghuvondi, na payi mutu atsiwubonge yisalu, wuyamusuyighe.

³¹ Vaghanu bambatsi mambu ame dwirondi bakeduvayile.

³² Payi dwirondi yike abedurondi, kabusulu yi dwikelisi? Ne bavayitsi ba mabi wandi berondi yike abebarondi.

³³ Payi dwivayi diboti yike ombu djowu abeduvayi maboti, kabusulu yi dudile? Ne bavayitsi ba mabi wandi bevayi munongu mosi.

³⁴ Payi dwisombisi buke djowu aboronguse uduvanane, kabusulu yi dudile ombu owu? Ne bango mabi wandi besombisini, na bevaneseni munongu mosi.

³⁵ Tumbe, rondanu bambeni benu na bavayanu diboti, sombisanu abaghaane yime nenane baghorunguse wudughabusile. Fute enu djube djineni na dube baane ba Nzambi-Pungu, mumbari djabeni aboti ombu bango ninge na ombu mimbini.

³⁶ Banu na yingebe, nane Tadjji enu abile na yingebe.»

Duyasosisaange batu

Mat 7.1-5

³⁷ «Duyasosise na baghodususise; duyaveghe mbele, na baghoduveghe mbele. Batandyanu, na dutandu.

³⁸ Veghanu na boduveghe: bowitile yetsu yiwelimine mu yeve yenu. Yubatughu noghomu tena yuborumughe. Yetsu ayidumaghabile ayine Nzambi odughabile.»

³⁹ Djesu akebaveghe nongu: «Yidunge akebeghe yidunge nandi? Nesi, boyetsudeme djowu botsu o yidune!

⁴⁰ Mudukitsi aghovyoghulile Fumu andi, tumbe awu alongu burange, obaghunu na Fumu andi.

⁴¹ Dibandu yi wilabili yike yiriri mu disu di mbatsi aghu, mba wughélabi dikutu adivu o dyaghu disu?

⁴² Vo tsyeni wutsingulile mwane ngudji: "Mwane ngudji, rughe tuwusuli yiriri ayivu o ghari disu dyaghu", ndedju awughélabi dikutu adivu o ghari dyaghu disu? Pende nane nde, lérele ughusule dikutu adivu o ghari disu dyaghu, avane ulabe nane wurambusile yiriri ayivu o ghari disu di mwane ngudji.»

Mwiri na milunde myandi

Mat 7.16-20; 12.33-35

⁴³ «Mwiri wuboti wurunguse ubure milunde mibive? Nesi, wughoronguse ubure milunde mibive. Dedi mosi na mwiri wubive wughoronguse ubure milunde miboti.

⁴⁴ Kaboghu, kale mwiri widjabunu mu milunde myandi. Baghéedoki tundu mu misumbi, mbanane baghéedoki, tsafu wandi mu yifundi.

⁴⁵ Mutu awuboti, epalisi mambu maboti mu ubwedji wu murimandi. Mutu mubi, epalisi mambu mabi mu wubive wu murime andi. Mumbari mu dufunusu du matase ma murime, munu evosili.»

Yinonongu yi ndaghu bedji

Mat 7.24-27

⁴⁶ «Dibandu yi dwindengilili "Fumu, Fumu!" Mbana dughevayi motsu ame nyidutsinguli?

⁴⁷ Kaboghu, wotsu oyinduki, ewulu mambu mami na emadedili, nyudulase nani abaghunu.

⁴⁸ Adji nane mutu, amarunge ndaghu andi, aketime pwele ne mu dughunge. Nidu djinorughe, mupupile wukeghubene mu ndaghu eni, na djisamakunge mumbari djimarungu burange.

⁴⁹ Tumbe, djandi wune oyiwulu mambu mami na aghemadedili, adji nane mutu awirungi ndaghu va yisyeyi. Ave nyidu djiruyili, mupupile wighubeni mu ndaghu eni na djiberuyi tinde djotsu.»

7

Djesu ebelusi musalitsi wu yivunde yi baghore

Mat 8.5-13

¹ Ave Djesu amamani wuvosile motsu mane ombu mughungi, akekote o musyengi Kapernawume.

² Vane, vamabe yivunde yi baghore ayimabe na musatsi andi awu amarondaange pwele. Amabe na ubele wuneni beli nofu.

³ Anowulu beranguni Djesu, yivunde yeni akesindighe mwa dikabu di bivunde bi baSwife uyémulende mu uyibeluse musatsi andi.

⁴ BaSwife beni banotole ombu Djesu, bakemutatitile yiri: «Diwelimine wukemuvayile adi djandi evondi.

⁵ Ngenze erondi mukute etu, mumbari djandi amarunge ndaghu etu dusambu.»

⁶ Djesu amawende na batu beni. Banobe bebeli na ndaghu, yivunde yeni akesindighe bambatsi bandi mu uyémutsingule rye: «Fumu, wuyaketsoyise mu utole, mumbari nga nyiwelimine yiri wukekote o ndaghu ami.

⁷ Ladibandu, ngaruyile mebeni ombu wagh. Tumbe tubule yike yighume yimosi na musatsi ami obelughe.

⁸ Mewandi, nyidji otsi durumu du bivunde byami, na mewandi nyirumi baghore abendedili. Payi nyurume wumosi: "Wende!" Akewende. Payi nyunengile wune: "Rughe!" Akerughe. Payi nyurume musatsi ami, yiri "Vaghe yeyi!" Akeyivaghe.»

⁹ Ave Djesu amawululu ame yivunde yi baghore amavose, akemusingisile, akeghelughe ombu yinombu ayimayenemudukaange. Akevose rye: «Nyidutsinguli: ne o bulongu bu Yisrayele, nyikalabaange yitu yineni nane.»

¹⁰ Bambatsi ba yivunde yeni, ave bamaghabuyile ombu wandi, bakerasune musatsi eni amabelughe.

Djesu erambusi mwane dibaale o musyengi wu Nayine

Luk 8.49-56; San 11.11-12

¹¹ Yilumbu ayimaduke, Djesu akewende o musyengi wu Nayine. Badukitsi bandi na yinombu yineni bakenewendaange nandi.

¹² Banotole va dikotulu di musyengi eni, bakebengunu na batu bamawendaange oyetswighe mvumbi, mwane divingu wu mukwili. Yinombu yineni yi musyengi eni yimabe nandi.

¹³ Fumu, anolabe mukwili eni, akebase na yingebe novose rye: «Wuyalile.»

¹⁴ Anobambene, akebembe yighare. Abamabe bayitsyete, bakesikeme. Akevose: «Mwane dibaale nyiwurumi, releme!»

¹⁵ Mwane awumabe wufu, akereleme, aketsane nobande uvose. Djesu akemughabusile ngudji andi.

¹⁶ Botsu bamaghangu na keru. Bakeyitsaange Nzambi novose rye: «Ka mune mubiyitsi wuneni wukuvu va ghari etu! Nzambi amayingile mukute andi.»

¹⁷ Didume di Djesu dikenyave mu Sudé djotsu kwange na mu mighule.

Badukitsi abe San-Batise amasinghe

Mat 11.2-11

¹⁸ San-Batise anowulu motsu ame badukitsi bandi bamavose, akenengile babedji va ghari owu.

¹⁹ Akebasindighe ombu Fumu mu yemuwivule rye: «Ndedju la Yisolu yi Nzambi etutindili vo tukelise mususu?»

²⁰ Na betoli ombu Djesu, bakevose: «San-Batise atsitutinde ombu awu mu uwivule rye: "Ndedju awu Nzambi etutindili vo tukelise mutu ususu?"»

²¹ Banotole, bakerasune Djesu ebelusi pwele bibedu, bibomfi na abamabe na binyuni bibi na utemuse bidunge.

²² Akebawaghule bwena, wendanu, yétsingulanu San amedumalabe, amedumawulu: «Bidunge bimalabe, bitsyoku bimasungeme mwendu, bango nyámbi bamalyomusu, abamabe madibe bamawulu, abamabe bafu bamarambughe na musamu wuboti wumasamunu ombu bidjaghe.

²³ Ubwedji ombu djandi awu aghotsyemuse yitu yandi na aghodile tonu djuberuyile dibandu menu.»

Djesu evayi bumbedji mu San

²⁴ Abamatindu na San banoghbughe, Djesu akevose na yinombu ayimabe vane mu dyambu di San rye: «Yi dumelabe o dukange? Dundubi dwipupusu na mupunge?

²⁵ Yi dumayelabe? Mutu adware bikutu bi bandumbe? Nesi! Mumbari batu abedwari bikutu bi bandumbe na abavu na maboti mapwele, djowu betsani mu mandaghu ma bakaghe.

²⁶ Yike yi, dumayelabe? Mubiyitsi? Nine nyidutsinguli avyoghulile ne mubiyitsi!

²⁷ Dingenze, Bisonu bi Nzambi bivosi mu dyambu di San rye:

“Lanu, nyutinde yilumbi yami va wusu aghu, mu uwutsonziyile nzile[☆].”

²⁸ Mbana Djesu akemwéwéwele ubatsingule: «Bwé dingenze nyidutsinguli, vasekaburu mutu awuvyoghulile San. Tumbe, awu agheyi mu Bukaghe bu Nzambi, amuvyoghe buneni.

²⁹ Batu botsu, ne babolitsi ba lepu abamamuwulu, bamasingsile Nzambi yiri asungeme na Fumu erondi ubaghobule na bakesinge ubatusu na San.

³⁰ Tumbe baFarisi na milonzi mi mighaghe bakebuse durondu du Nzambi mu djowu na bakebuse ubatusu na San.»

³¹ Djesu akebwéwéwele: «Na anyi nyurungule ubaghusunu batu ba temu adjidji? Nane yi bavu?

³² Ba baghunu na baane abaghukume va mulebi, betsingusini rye: “Tumadusiyele milombu, dusamayine. Tumaduwingibilile nimbu tsi manyoni, dusamalile.”

³³ Ave San-Batise amaruyile, asamadjangaange bighudji nonu malam, dumavose rye: “Ane Yinyuni yibive.”

³⁴ Mwane Mutu amarughe, edji nenu na dwivosi yiri Kamune mulitsi na munwitsi wu, djandi mbatsi babolitsi ba lepu na bavayitsi ba mabi.

³⁵ Tumbe botsu abegharu dyele di Nzambi, besingi yiri djandi evayi diboti.»

Mughetu wu mabi etandu

Mat 26.6-13; Mrk 14.3-9; San 12.1-8

³⁶ Mufarisi wumosi amalende Djesu mu uyédji nandi. Djesu amakote o ndaghu andi na amavyoghe va metse.

³⁷ Vane, vakerughe mughetu yimbembu. Anodjabe yiri Djesu amayedji o ndaghu muFarisi, akebarasune na muyombu wubase mu yirure yi dighe.

³⁸ Mughetu eni anokote, akereleme o nzime Djesu nolile. Anobotse matambi mandi na matsange, akematsindulaange na nange tsyandi. Akemafife nowitile muyombu.

³⁹ Mufarisi eni awu amamanengile, anolabe nane, akengungurunaange o murime: «Mbeyi dibaale dyeni didi adji mubiyitsi awungenze, mbé atsidjabe munongu mughetu awutsimubembe nane avu.»

⁴⁰ Djesu akenangule dyufi nomunengile: «Simu, nyine mwa dyambu dyughutsingule.» Simu kamuwaghule rye: «Mulonzi, vose.»

⁴¹ Na Djesu akevose rye: «Babaale babedji bamanwanaange mutu mbongu. Wumosi amanwanaange kame-yiranu tsi badoli, awune maghumi-maranu (50)*.

⁴² Anolabe bwé baghorungule wumuvanine, akebasile mughanu wotsu na akebatande. Anyi omuronde pwele mu mubedji ewune?»

⁴³ Simu akewaghule rye: «Nyitisi, djandi awu amabe na mughanu wuneni amatandu.» Djesu akemutsingule rye: «Wune ndunge.»

⁴⁴ Djesu anoghelughe ombu mughetu, akevose na Simu rye: «Wilabi mughetu ewuwu? Ave nyitsikotile o ndaghu aghu, wughapeghe mambe mosuse matambi. Tumbe djandi, amamabotse na matsange mand, mbanane, amamatsindule na nange tsyandi.

⁴⁵ Ndedju wughambumbe. Tumbe djandi nyikotilaange, aghedundi uffe matambi mami.

⁴⁶ Ndedju wughakwitile matsi va djulu muru ami. Tumbe djandi atsikobise nowitile muyombu mu matambi mami.

☆ 7:27 Mal 3.1 * 7:41 Wumosi amanwanaange kame-yiranu tsi badoli, awune maghumi-maranu: Mu temu eni djine, awuteghe amadile fute dji maghumi mabedji ma miweli. Awu mubedji, fute dji miweli mibedji.

⁴⁷ Ladibandu, nyighutsinguli bwena ne mabi mandi motsu mamamutandu, mumbari yirondu yandi yineni. Tumbe awubetandi mwa pesu, yirondu yandi yidji pesu.»

⁴⁸ Mbanane Djesu amavose na mughetu eni: «Mabi maghu mamatandu.»

⁴⁹ Abamadjangaange va mosi nandi, bamavosaange va ghari owu: «Awuwu ni oyitandi ne mabi?»

⁵⁰ Tumbe Djesu akevose na mughetu: «Yitu yaghu yimaghughobule, wendange mu duvotsu.»

8

Baghetu abamenedukaange Djesu

¹ Va djulu vane, Djesu amanangaange misyengi na mimbu mu uyenesamune Musamu Wuboti wu Bukaghe bu Nzambi. Dighumi na badukitsi bandi babedji (12) bamabe nandi,

² na mwa dikabu di baghetu abe Djesu amasanze binyuni bibi nobeluse mali diwendili yiri: Mari mwise Maghedale awu amasanzu yisambwali yi binyuni bibi,

³ Sane, mughatsi Kuse mukelitsi maboti ma Yirode, Sisane na bamosi abamaveghaange maboti mowu mu uwamuse Djesu na badukitsi bandi.

Nongu Mukukitsi tsangu

Mat 13.1-9; Mrk 4.1-9

⁴ Yinombu yimarughaange yari na yari mu misyengi mu uyibengune na Djesu. Na mughungi wighukimi, akebabwayile nongu édjidji:

⁵ «Mukukitsi amapale nowende o nungi andi muyékuke tsangu. Ave amakukilaange, mwa dikabu dikebondughe mu nzile. Batu bakeditsyarile na batsoli abamarughusenaange o djulu bakidode.

⁶ Dikabu dimosi, dikebondughe va yilale yi mamani. Tsangu tsyeni, tsinobende, tsikenege pesu na tsikenengene dibandu dighambu di posi mambe.

⁷ Dikabu adine, dikebondughe va ghari matsyendi. Dikebende va mosi na matsyendi. Matsyendi meni maketsitutse.

⁸ Tumbe dikabu adimasyale, dikebondughe va butambe buboti. Tsangu djikebende na kadi yivaru yikebure kame milunde.» Na Djesu yikemani uvoise nane, akebwese unangule dyufi rye: «Wulwanu, wotsu avu na matudji limbe mu uwulu, awulu!»

Dibandu yi, Djesu evosili na banongu?

Mat 13.10-17; Mrk 4.10-12

⁹ Mu dyoni badukitsi bandi, bakemuwivule divindughulu di nongu eni.

¹⁰ Akebawake rye: «Dumaveghu yese yudjabe bikeke bi Bukaghe bu Nzambi, tumbe ombu bane, mambu meni, me batsingulu mu banongu mumbari:

“Ne batsighengile, bagholabe;
ne batsiwulu, baghotsiyise[☆].”»

Djesu evindiye nongu dji mukukitsi tsangu

Mat 13.18-23; Mrk 4.13-20

¹¹ «Lanu divindughulu di nongu eni: tsangu, mbembu Nzambi.

¹² Tsangu atsimabondughe mu nzile, djowu abewulu mbembu Nzambi. Tumbe Dyabu eyiwusule musamu eni mu mirime myowu, mumbari bakewusinge na bakeghobulu.

¹³ Tsangu atsimabondughe mu mamani, djowu bane, payi bamawulu musamu, bakewuwake na nzangu. Tumbe mwa pesu temu, baghewughangisi nowutsanise mu mirime myowu. Ave dumangu dwiruyili, bakedunde yitu.

¹⁴ Tsangu atsimabondughe va ghari matsyendi, djowu bane, abewulu mbembu Nzambi bedjighangisi na baghedjidedili dibandu munyongu, maboti na nzale tsi musoni. Na mutsanu owu wiburi milunde, tumbe migheweeli.

¹⁵ Tsangu atsimabondughe mu butambe abu boti, djowu bane abewulu mbembu Nzambi na murime wusunde, bedjighangisi na yikanane na mutsanu owu wiburi milunde amiweeli.»

Yinonongu yi dyénini di lambi

Mrk 4.21-25

¹⁶ «Vagha mutu ebanzi lambi na edjisunzi otsi ponzi vo otsi tangi, tumbe mbé odjisunze va djulu dingase mumbari djikemonitse botsu abekoti o ghari ndaghu.

¹⁷ Yime yotsu ayivu yikeke yudjabunu yilumbu; ayimusweghe, yubawulu va yimwani “velee”.

☆ 8:10 Isa 6.9

¹⁸ Kebananu mu kulusu enu, mumbari, wotsu avu na yime, bomubwese. Tumbe, djandi wune awu aghaane yisalu, opatulu ne mwa pesu adjivu nandi.»

Ngudji na baane ba ngudji ba Djesu

Mat 12.46-50; Mrk 3.31-35

¹⁹ Ngudji na baane ba ngudji ba Djesu, bamaronde umulabe. Banotole ave amabe, basamarunguse ubambene nandi dibandu yinombu yeni.

²⁰ Baketsingule Djesu rye: «Ngudji na baane ba ngudji aghu djowu bane bavu o dulombili na bérondi uwulabe.»

²¹ Tumbe Djesu akebatsingule djobotsu rye: «Ngudji na baane ba ngudji ami, djowu abewulu na bédedili mbembu Nzambi.»

Djesu esiyivi mungudi

Mat 8.23-27; Mrk 4.35-41

²² Mwa yilumbu, Djesu anonangeme mu bwatu na badukitsi bandi, akebatsingule rye: «Twendyanu o disimu dine di yilibe.» Na bakewende.

²³ Ave bamawendilaange, Djesu akewende yilu. Sundile mupunge wuneni wukeghumbe mu yilibe, bwatu bukebande wubase na mambe, na bakabe mu purulu.

²⁴ Dinobe nane, badukitsi bakebambene va mughule Djesu, bakemusimbule noghamughe rye: «Fumu, Fumu, yike ufu, tukefu!» Djesu anosimbughe, akenyangile mupunge na mibidji, bikesigheme. Na musighe wuneni wukabe «Swii».

²⁵ Djesu aketsingule badukitsi bandi rye: «Yitu yenu yika?» Mu ghome adjimabe nowu, bakesutu na bakevosaange va ghari owu rye: «Mutu awuwu nyi wirumi ne mupunge na mambe na vane bimudedili!»

Djesu esanzi binyuni bibi mu dibaale o musyengi Seraseni

Mat 8.28-34; Mrk 5.1-20

²⁶ Djesu na badukitsi bandi bamatsyekeme o bulongu bu baSeraseni o disimu dine di yilibe adisungesene na Ngalile.

²⁷ Ave Djesu amasunduyile vatsi, dibaale di musyengi eni, adimabe na binyuni bibi dikeyémubengusene. Vane kale asamamwédwaraange bikutu, amasileminaange mu dulombili, mu mambine.

²⁸ Anolabe Djesu, amaghamughe, amakebwaghe va makulu mandi na akevose o djulu rye: «Dyambu yi witombi, Djesu, Mwane Nzambi adjitinde djulu? Kokolu, nyighulendi, wuyanzoyise!»

²⁹ Mbana Djesu akerume binyuni bibive abimamukambisaange yi langanu nopale. BaSeraseni, bamamutungaange myowu na makulu na bapange na mu bivangu bi madilu mu umukelise. Tumbe, akebitabulaange. Binyuni byeni bibi bimenemubeghaange mu mbure atsi amabilaange pinze o ghari dukange.

³⁰ Djesu akemuwivule: «Dine dyaghu yi?» Akemuwaghule: «Yinombu». Amawaghule nane, mumbari bamabe binyuni bipwele.

³¹ Na bikelende Djesu, akébitinde o Mbengi.

³² Vane, vamabe mughambe wuneni wu bangulu awumadjangaange o djulu mukongu. Binyuni byeni bikelende Djesu yiri bikekote mu bangulu. Na Djesu akebaveghe musughe.

³³ Binyuni bibi bikepale mu mutu eni, bikekote mu bangulu. Mughambe eni wukevindeme mukongu mbangu, wukeputume mu yilibe «mfughuu», wukevevughe.

³⁴ Abamakelisaange bangulu beni, banolabe nane, bamarine na bamenenyavise tsangu mu musyengi na mu masaku.

³⁵ Batu bamawende muyélabé adimavyoghe. Banotole ombu Djesu, bakerasune dibaale adimapalusu binyuni atsane va wusu andi, adware, asigheme na akepolu. Na batu beni bakeghangu na ghome.

³⁶ Abobamalabe yimaghe yeni, bakeyetsingule nane Djesu amabelusile dibaale dyeni.

³⁷ Bise Seraseni botsu, bakelende Djesu yiri arambuyi ombu wowu, mumbari bamaghangu na ghome adji neni. Djesu akenangeme mu bwatu noghabusile.

³⁸ Djandi awu amapalusu binyuni bibi, akelende Djesu akenewendaange nandi. Tumbe Djesu akemughabuse o ndaghu andi nomurume:

³⁹ «Yenetsingule batu baghu botsu ame Nzambi amawuvayile.» Mu dyoni, amayenewende noyenevagaange bumbedji mu motsu ame Djesu amamuvayile.

Djesu erambusi mwane Sayirise nobeluse mughetu

Mat 9.18-26; Mrk 5.21-41

⁴⁰ Ave Djesu amaghabuyile o disimu dine di yilibe, yinombu yimamukelisaange mu umusangile.

⁴¹ Na vakerughe dibaale, dine dyandi Sayirise amabe yivunde yi ndaghu dusambu dji baSwife. Yivunde yeni akekebwaghe va makulu ma Djesu na akemulende yiri: «Rughe o ndaghu ami.»

⁴² Payi amavaghe nane, mumbari amabe na mwane divingu di mughetu wu dighumi na bilime bibedji (12) amamongaange.

Ave Djesu amawendilaange, amabe va ghari yinombu na bakeyenemubandesenaange yari na yari.

⁴³ Va ghari owu, vamabe mughetu awumabe na muvuvu malungu mu dighumi na bilime bibedji (12). Mughetu eni, akemane maboti mandi motsu na babuyitsi, tumbe ne wumosi asarunguse umubeluse.

⁴⁴ Anobambene va nzime Djesu, akebembe difubu di yikutu yandi. Vane-vane, muvuvu malungu ukekamughe.

⁴⁵ Djesu akewivule rye: «Anyi atsimbembe?» Botsu bakeghale. Pyere akemuwake rye: «Fumu, yinombu yiwutsyenge, na yiwubandesene yari na yari.»

⁴⁶ Tumbe Djesu aketsiyise rye: «Mutu atsimbembe mumbari nyitsiwulu mangolu matsimapale mu menu.»

⁴⁷ Mughetu eni, anolabe yiri bamamubaghule, akerughe noregheme na akekebwaghe va makulu ma Djesu, aketubule dibandu adi amamubembile va wusu mughungi, na nane amasunde ubeluyile.

⁴⁸ Djesu akemutsingule rye: «Mwane ami, yitu yaghu yimaghughobule, wendangaange na duvotsu.»

⁴⁹ Djesu uvose mbé akivose na mughetu eni, vakerughe yilumbi o dimbu di yivunde yi baSwife novose rye: «Wuyabwékungise wa Mulonzi, mwane amafu.»

⁵⁰ Tumbe Djesu anowulu nane, aketsingule yivunde yeni: «Wuyalabe ghome, vaghe yike yitu, na mwane aghu oghobulu.»

⁵¹ Anotole o ndaghu Sayirise, asamagharusu mutu ususu ukote nandi, yike vane Pyere, San, Sake, tadjji na ngudji mwane.

⁵² Botsu bamatataange nolilaange mwane eni. Djesu akebatsingule rye: «Duyabwelile, mwane agha afu, tumbe adji yilu.»

⁵³ Na batu beni bakemupedjingi, mumbari bamadjabaange yiri mwane afu kale.

⁵⁴ Tumbe Djesu akemughaange mu dikake novose na mangolu rye: «Mwane, releme!»

⁵⁵ Vane-vane, akeghabughe monyu, akereleme. Djesu akebarume umuveghe bighudji.

⁵⁶ Biburu bi mwane eni mughetu bakesutu, na Djesu akebaghandise yiri duyabile utsingule mutu adibanovyoghe.

9

Djesu esindiya dighumi na bilumbi bibedji o yisalu yi Nzambi

Mat 10.5-15; Mrk 6.7-13

¹ Djesu enengili dighumi na babedji (12) na ebaveyi mangolu na dirume mu binyuni byotsu bibi, na mu ubeluse bibedu.

² Akebatinde mu uyenesamune Bukaghe bu Nzambi na mu ubeluse bibedu.

³ Akebatsingule rye: «Ave dulingile, duyabeghe yime: ne duvengu, ne komi, ne mbongu, ne dipe ne bidjunge bibedji.

⁴ Ndaghu adjududile, tsananu mune tena durambughe.

⁵ Mbure tsyotsu atsyubuse ududile, ghusughanu musyengi owu, mbana kukanu difufundu di makulu menu, dyoni dyube nane bumbedji abubafundise.»

⁶ Badukitsi beni bamasogheme, na bamayenewendaange, mu mimbu, mu uyenesamunaange musamu wuboti noyenebelusaange bibedu.

Yirode amarondaange ulabe Djesu

Mat 14.1-12; Mrk 6.14-29

⁷ Yirode murumitsi wu Ngaliile, anowulu motsu amamavaghungu, akesutu mumbari bapwele bamavosaange rye: «San-Batise amarambughe o dufu.»

⁸ Bane bakevosaange yiri: «Eli amabwéghabughe monyu.» Bamosi bakevosaange yi: «Mubiyitsi wukale wumaghabughe monyu.»

⁹ Tumbe Yirode amavosaange yiri: «Menu nyimarumise baketabule San-Batise muru. Yike nyi esalisi mambu ame menu nyiwulu?» Mu dyoni, amarondaange ulabe Djesu.

Djesu na badukitsi bandi bébunguli mughungi wuneni

Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; San 6.1-14

¹⁰ Bilumbi djowandi bamatsingule Djesu motsu amebamadughusungu. Djesu akebanengile na bakevengeme o musyengi winengulu Besayide.

¹¹ Yinombu yinomulabe, yikemuduke. Djesu na badukitsi bandi bakebadile. Djesu amabasayimine na amalonze Bukaghe bu Nzambi, nobeluse botsu abamabe na nzale dubelusu.

¹² Wisi wunobande wutsime, dighumi na badukitsi bandi babedji (12) bakebambene na Djesu nomutsingule rye: «Tsyéghanini yinombu yikenewende mu mimbu na mu masaku, mu yenerombe bighudji na mambure ma yilatsi, mumbari tudji va kumu dukange.»

¹³ Tumbé Djesu akebawaghule rye: «Djenubeni, baveyanu bighudji!» Bilumbi bakemuwalu rye: «Djetu, tune bu mape maranu na nyame bedji tsi mambe. Wirondi bwena tuwendi mu yésombe bighudji bi batu botsu babe?»

¹⁴ Vane, vamabe tosini-yiranu (5 000) tsi batu. Djesu aketsingule badukitsi bandi rye: «Batsanisyanu mu maghuki ma maghumi-maranu (50) ma batu.»

¹⁵ Badukitsi bakemudedile na bakebatsanise.

¹⁶ Djesu akebonge mape meni maranu na nyame tsyeni tsibedji. Akenangule misu na djulu, akeghabusile Nzambi diboti mu bighudji byeni, akebitabule na akebiwakise badukitsi bandi na bakeghabile yinombu.

¹⁷ Botsu abamadji, bakeghukuru. Bibuku abimasyalulu, bikebase dighumi na ponzi bedji (12).

Pyere etubuli bwendiri Djesu la Kirisete

Mat 16.13-21; Mrk 8.27-31; San 6.67-71

¹⁸ Yilumbu yimosi Djesu amasambilaange pinze va mughule, badukitsi bandi wandi bamabe vane. Akebawivule rye: «Yi yinombu yivosi mu menu?»

¹⁹ Bakemuwaghule rye: «Abane bévosi rye wudji San-Batise, bamosi bakevosaange rye wudji Eli mubiyitsi, basusu bakevosaange bwé wudji mubiyitsi wukale awumarambughe o dufu.»

²⁰ Akebwébwawivule rye: «Ka djenu, yi dwitasi? Anyi nyivu?» Pyere akewake rye: «Wudji Kirisete, mwane Nzambi adjivu monyu.»

Djesu ebalonzi nane ofwile na nane orambuyile o dufu

Mat 16.20-24; Mrk 8.30-33

²¹ Djesu amabaghandise kilikingi duyaditsingule mutu.

²² Na amabwele rye: «Mwane Mutu olabe maghughe maneni. Bivunde bi baSwife, bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na milonzi mi mighaghe bomubuse, oboku na mu yilumbu ayimuryeru orambughe o dufu.»

Tsyeni mutu orungulile udukile Djesu

Mat 16.24-28; Mrk 8.34—9.1

²³ Mba amatsingule mughungi rye: «Payi mutu erondi unduke, alekeghale djabeni, ananguli kurusu andi kale yilumbu na anduki.

²⁴ Nyidutsinguli: Wotsu oronde wughaghe monyu andi, owuvinde; tumbe djandi awu owutsyemuse dibandu menu, omwéwudile.

²⁵ Ubwedji yi wuvu ombu mutu awirondi udile maboti motsu ma butambe, mbana aketsyemuse vo akebunge monyu andi?

²⁶ Payi mutu olabe yisoni mu menu na mu mambu mami, Mwane Mutu omulabe yisoni ave oruyile mu bundumbe bwandi, na bu Tadj na bu byanze bi Nzambi abivu bisyeme.

²⁷ Dingenze, nyidutsinguli rye: bamosi abavu vave bagholefu, pa bakalabe dulasu du Bukaghe bu Nzambi.»

Djesu ekaluyi yidimu

Mat 17.1-8; Mrk 9.2-8

²⁸ Banovyose tsone, mu yilumbu ayi munane, Djesu akenengile Pyere, San na Sake na bakemate o mukongu muyésambile.

²⁹ Ave bamasambililaange yinzi yandi yikekademe na yikutu yandi yike veme «vee».

³⁰ Sundile, va malabene babaale babedji bamamoghaange nandi: Moyise na Eli.

³¹ Djowu abamalabene va ghari bundumbe bu Nzambi, bakevosaange na Djesu mu djabe nane omanine yisalu yandi ne akeyefu o Serusaleme.

³² Pyere na bambatsi, bamabe bilu. Tumbé banorambughe yilu nonyighe misu, bamalabe bundumbe bu Djesu na babaale babedji abamabe nandi.

³³ Yike babaale beni banobe beli nowende, Pyere amavose na Djesu rye: «Fumu, dibwedji yiri tubyanu vave. Turungyanu mirumbe miryeru: wumosi awaghu, wususu wu Moyise, awune wu Eli. Payi Pyere avose nane, mumbari asamadjabaange adi amavosaange.»

³⁴ Ave amavosilaange nane, dimungi dimasundughe na dimabaghumbe na yidumbitsi yandi. Pyere na bambatsi babedji bakeghangu na ghome ave bamalabile dimungi dimabaghumbe.

³⁵ O ghari dimungi umawulunu dyufi dimavose rye: «Awuwu la Mwane ami awu nyimasole, muwululwanu!»

³⁶ Dyufi dyeni dinovole, bamalabe yike Djesu bwandi. Mu temu eni, Pyere na bambatsi babedji bakelévole, na basamatsingule batu adibamalabe.

Dubelusu du mwane awuvu na yinyuni yibi

Mat 17.14-18; Mrk 9.14-27

³⁷ Yilumbu ayimaduke, Djesu na badukitsi baryeru bamavindeme mukongu.

Yinombu yinini yimabengusunu Djesu.

³⁸ Va ghari yinombu, dibaale dimosi akeghamughe rye: «Mulonzi kokolu tsyaghu, lase mwane ami divingu yingebe!

³⁹ Payi Yinyuni yibive yimamughaange, mwane eghamuyingi, esibuyingi, epalisingi difwitse. Yimunemisingi, yibu umuboke na yighegharu umudunde.

⁴⁰ Nyitsilende badukitsi baghu bakeyisanze, tumbe bagharungule.»

⁴¹ Djesu amawake rye: «Kamune paghe dji, djenu batu babi, dune mirime mighale. Temu kweni nyuwarilaange kemi tsyenu? Beghe mwane aghu.»

⁴² Ave mwane amabambininaange na Djesu, Yinyuni yeni yibive yimamukungise na mangolu, yikemubete. Djesu akeyinyangile noyisanze. Mwane akebelughe, mbana Djesu akemughabusile tadji andi.

⁴³ Botsu bakesutu dibandu buneni bu Nzambi.

Djesu ebwévole mu dufu na durambughe dwandi

Mat 17.22-23; Mrk 9.30-32

Vo batu bamanyungilaange ame Djesu amavaghaange, aketsingule badukitsi bandi rye:

⁴⁴ «Wulwanu na ghangisanu motsu ame nyikidutsingule vave: Mwane Mutu osumbusu na batu.»

⁴⁵ Tumbe basamatsiyise adi amavosaange. Basamawulu divindughulu mumbari dimabe yikeke mumba bakéjabe divindughulu. Bamalabe ghome mu mwémuwivule dyoni.

Anyi avu yivunde?

Mat 18.1-5; Mrk 9.33-37

⁴⁶ Badukitsi baketsundaange mu djabe anyi avu yivunde mu djowu botsu.

⁴⁷ Djesu anodjabe matase ma mirime myowu, amabeghe mwane ngebi, akemurelighe va mughule andi,

⁴⁸ novose rye: «Wotsu edili mwane nane wughu mu dine dyami, endili. Wotsu endili, edili djandi omanzindighe, mumbari wotsu odjivu agheyi va ghari enu, djandi la yivunde.»

Awu agha mbeni enu, mutu enu

Mrk 9.38-40

⁴⁹ San akevose rye: «Fumu, tutsilabe mutu atsisanzaange binyuni bibi na mangolu ma dine dyaghu. Tutsimughandise mumbari agha netu mukonge.»

⁵⁰ Tumbe, Djesu akemuwaghule rye: «Duyabwémughandise, mumbari wotsu agha mbeni enu, mutu enu.»

Bise Samari bebusi Djesu

San 4.9-20

⁵¹ Djesu anolabe yiri temu adji omatile o djulu yike wutole djitoli, akeghane kake djuwende o Serusaleme.

⁵² Djesu akeretse bilumbi, bakewende, baketole o dimbu di bise Samari mu yemukunzile mbure.

⁵³ Tumbe batu ba dimbu dyeni, bakebuse wubadile mumbari bamadjabaange yiri o Serusaleme ewendi.

⁵⁴ Ave badukitsi Sake na San bamadighululu, bakewivule rye: «Fumu, wirondi yiri turumi mudji awu wiruli o djulu wukebasyeghesene?»

⁵⁵ Djesu akeghelughe ombu wowu, akebasyembe.

⁵⁶ Na bamawende o dimbu dimosi.

Abérondi uduke Djesu

Mat 8.19-22

⁵⁷ Ave bamabile mu nzile, mutu amatsingule Djesu rye: «Nyuyenewendaange naghу mbure tsyotsu atsiwuwendaange.»

⁵⁸ Djesu akemuwaghule rye: «Bitsalale bine midunge na batsoli bane muve, tumbe Mwane Mutu aghaane mbure djuvumine nosikile muru.»

⁵⁹ Ombu wumosi, Djesu akevose rye: «Nduki.» Tumbe mutu eni akemuwaghule: «Kokolu Fumu, lépeghe musughe muleyétsighe tadjí ami.»

⁶⁰ Djesu akemuwaghule rye: «Dunde abafu batswiyi bamvumbi nowu, tumbe ndedju wende, yesamune Bukaghe bu Nzambi.»

⁶¹ Wususu akebwéwose rye: «Fumu, nyirondi uwende naghу, tumbe nyileyeghanine batu ba ndaghu ami.»

⁶² Djesu akemuwaghule rye: «Mutu wotsu oyibandi wusole yilu mu nungi na mukwati, yinzi na nzime, agha awelimine mu Bukaghe bu Nzambi.»

10

Djesu esindiyi maghumi dusambwali na badukitsi babedji

Mat 9.37-38; 10.7-16

¹ Va djulu vane, Fumu akesole maghumi-dusambwali na badukitsi babedji (72) basusu. Akebasindighe babe babedji mu misyengi na mbure tsyotsu atsi djabeni mbé olingule.

² Akebatsingule rye: «Nungi djimawe, vake dighumbe, basatsi bagha pwele, kaboghu sambilanu Fumu nungi akebwese basatsi.

³ Wendanu, lanu nyidusindiye nane baane ba bindombu va ghari baminzi.

⁴ Duyabonge dibumbe di mbongu vo komi ne bapondu. Mu nzile, duyasimbe mutu.

⁵ Mu mandaghu motsu ameduyenekotaange, lévosanganu rye: "Duvotsu dubi mu ndaghu édjidji."

⁶ Pavadji mutu duvotsu, dwoni dubi mu mutu eni. Patsi nane, dwoni dudughabuyili.

⁷ Tsananu mu ndaghu eni, djanganu na nwanganu byotsu abiboduveghe mumbari musatsi awelimine na fute andi. Duyabe duyawende ndaghu na ndaghu.

⁸ Musyengi wotsu awu duyenekotaange, ave boduwakile, djanganu abiboduveghe.

⁹ Belusanu bibedu abi durasunu, batsingulyanu rye: Bukaghe bu Nzambi bumabambene nenu.

¹⁰ Tumbe, musyengi awughoduwake, palanu mu mbure tsi mighungi, batsingulyanu rye:

¹¹ "Twighubuli mu djenu difufundu di musyengi enu aditsiname mu makulu metu, tumbe djabanu yiri Bukaghe bu Nzambi buke bebeli."

¹² Nyidutsinguli rye: Mu yilumbu yi bunzonzi bu Fumu, bise musyengi eni bokilusu wuyvolile bise Sodome.»

Misyengi amibusi wuvayile yitu

Mat 11.20-24

¹³ «Maghughe ombu ndedju Korasi, maghughe ombu ndewandi Besayide. Mumbari, bimaghe abitsilabane ombu wenu, mbé o Tire na Sidone, yileme nabubu mbé bamadwarile basyele nogholene dibufu muvonde kokolu.

¹⁴ Ladibandu, va yilumbu yi bunzonzi bu Nzambi, misyengi mi Tire na Sidone mighokambusu pwele nane djenu.

¹⁵ Na ndedju wandi Kapernawume, witasi bwena wumatusu o djulu? Djabanu yiri dudyamusu nobwaghu o bulongu bu djowu abafu.»

¹⁶ Djesu akebwétsingule badukitsi bandi rye:

«Oyiduwululu, ekululu;
oyidunyaghuli, endyaghuli;
oyinyaghuli menu,
enyaghuli wandi omanzindighe*.»

Dughabughulu du maghumi dusambwali na badukitsi babedji

Mrk 6.12; Mrk 16.17-20

¹⁷ Maghumi-dusambwali na badukitsi babedji (72) bamaghabughe na nzangu novose rye: «Fumu, ne binyuni bibi bimatudedilaange ave tumabiruminaange mu dine dyaghu.»

¹⁸ Djesu akebatsinguli rye: «Nyimalabe Dyabu amabondughaange o djulu nane dusyemu du kaki.

¹⁹ Lanu, nyimaduveghe musughe utsyarile banyoghe, bakuru na mangolu motsu ma mbeni na vaghobe yime yudukambise.

²⁰ Tumbe duyabe na nzangu mumbari binyuni bidudedili. Tumbe saghanu mumbari mine menu masonughe o djulu.»

Nzangu Djesu

Mat 11.25-27; Mat 13.16-17

²¹ Vane-vane, Djesu akebase na nzangu dji Yinyuni Yisyeme noghamughe rye: «Tate, nyiwudodisi, Fumu djulu na butambe mumbari wumasweghe mambu meni mama ombu bango dyele na dudjabu, wumamalase ombu bangebi. Nine Tate, mumbari wutsironde yiri dyube nane.

²² Tate ami, amapeghe bimi byotsu. Vagha mutu edjabi Mwane payi tsi Tadjji, vo Tadjji payi tsi Mwane, na abe Mwane erondi udjabise Tadjji.»

²³ Djesu anoghelughe ombu badukitsi bandi, o fundu akebatsingule rye: «Ubwedji ombu djenu abedwilabi mambu meni mame amedwilabi!

²⁴ Mbana, nyidutsinguli rye: babiyitsi na Kaghe tsipwele bamaronde wulabe abi djenu dwilabi tumbe basamabilabe. Na bamaronde uwulu amedwiwulu na basamawulu.»

Nongu dji mwise Samari

Mat 22.34-40; Mrk 12.28-34

²⁵ Mulonzi wumosi wu mighaghe, amareleme mu wélighe Djesu. Akemutsingule rye: «Mulonzi yi nyuvaghe mudile monyu mutubu na mutubu?»

²⁶ Yike Djesu akemuwivule rye: «Mu mughaghe Moyise, yi basonighe? Tsyeni wiwuwululu?»

²⁷ Dibaale dyeni dikemuwaghule rye: «“Wurondaange Fumu Nzambi aghu na murime wotsu, na muvumu aghu wotsu, na mangolu maghu motsu, na matase maghu motsu.” Mba nane, “Wurondaange mutu naghu nane ndebeni*.”»

²⁸ Djesu akemusingisile nomutsingule rye: «Vaghe nane, wudile monyu.»

²⁹ Tumbe djandi akeronde wukekaghule, nowivule Djesu rye: «Anyi avu mutu nami?»

³⁰ Djesu akebatsingule rye: «Wumabe mutu wune amarambuyilaange o Serusaleme mu vindeme o musyengi Seriku. Va ghari nzile akeghangu na bikongu, bakemudimbe nomupatulé bikutu abimabe nandi na bakemusile peni, aketabughe nyambu, bakemusila noyenewende.

³¹ Muvaghulitsi paghu amavyoyilaange mu nzile eni, anolabe mutu eni akemughonge, akenewende.

³² Musalitsi wu ndaghu Nzambi wu mwise Levi, aketole vane, akelabe mutu eni, akemughonge djawandi akenewende.

³³ Tumbe mwise Samari amabe mu mulingu andi, aketole vane, anomulabe, akebase na yingebe.

³⁴ Anobambene nandi, akemutsindule malungu, akewitile matsi na malamumu mubughe mapure. Akemunangighe va djulu buru adjimenemubeghaange, akemubeghe o ndaghu beni bakemukelise na burange. ³⁵ Ave kedi, amaveghe fumu ndaghu beni fure bedji* novose rye: «Munkelisili na burange, byotsu abi wuvaghe mu djandi, nyughughabusile ave nyurule.»

³⁶ Djesu akemuwivule rye: «Tsyeni witasili? Va ghari djowu baryeru, anyi amalase mutu awu bikongu bamadimbe yiri adjii mutu nandi?»

³⁷ Mulonzi eni mighaghe akemuwaghule: «Djandi omamuwamuse.» Djesu akemutsingule rye:

«Ndewandi, wende.
Vaghaange nane djandi.»

Djesu ombu Marete na Mari

³⁸ Djesu amabe mu nzile na badukitsi bandi, baketole va dimbu, mughetu benengili Marete akebawake o ndaghu andi.

³⁹ Mari mwane ngudji andi amabe bu atsane va ditoghu va wusu Fumu mu ulungu musamu awu djandi amalanzaange.

⁴⁰ Marete amavungilaange bu mu bisalu muwake beni. Akebambene na Fumu nomuwivule rye: «Fumu, nde wilabi ubwedji vane mwane ngudji ami enzili pinze na bisalu byotsu? Mutsinguli, akwamusi!»

⁴¹ Fumu akemuwaghule rye: «Marete, Marete! Yi witsirili murime noketsoyise na matase mu mambu mapwele?»

* **10:27** Det 6.5; Lev 19.18 * **10:35** fure bedji: mbongu tsyeni, fute bilumbu bibedji bi yisalu va temu eni.

⁴² Tumbe, dyambu dimosi bwandi diwelimine. Mari, atsisole dyambu diboti adighomupatulu.»

11

Djesu evosi mu dyambu di dusambu
Mat 6.9-13; 7.7-11

¹ Vamabe yilumbu, Djesu amasambilaange va mwa mbure. Anomane, wumosi mu badukitsi bandi amamuwivule rye: «Fumu, tulongi wusambile Nzambi nane San amalonzile badukitsi bandi.»

² Djesu akebawaghule rye: «Lanu, ave dusambilaange, vosanganu rye: "Tate etu, adjivu o djulu, dine dyaghu dibi disyeme, bukaghe bwaghu buruyi.

³ Tuveyi bighudji bi kadi yilumbu.

⁴ Tutandi mabi metu, nane twitandili djetu wandi abetuvayi mabi, wuyatusile mu dumangu.»

Uvonde na yiswebiri

⁵ Djesu amamwébsingule rye: «Payi mutu wumosi va ghari enu ane mbatsi, na eyimukokumune va ghari wisi, nomunengile: "Mbatsi ami, nzombisi mape maryeru, ⁶ mbatsi ami mosi amarughe o wulinge, na ngaane yime yumuveghe."»

⁷ Ka yike mbatsi eni emuwaghuli o ghari ndaghu andi rye: "Sile menu, nyimadibighe ndaghu, menu na baane bami tumabundeme, ngobwésimbughe muyighuveghe mape."»

⁸ Nyidutsinguli, yike esimbuyi mu muveghe byotsu abi erondi, tsi mu yimbatsi ayivu va ghari owu, tumbe mumbari emuvondi na yiswebiri.

⁹ Menu, nyidutsinguli bwé: Vondanu, na boduveghe; rombanu, na dubaghule; dukisanu na bodudibulile mune ndaghu.

¹⁰ Mumbari, oyivondi, edili; oyirombi, ebaghuli; na bédibulili mune ndaghu ombu oyidukisi.

¹¹ Payi mwane evondi nyame mambe, tadjji nyi va ghari enu orungule umuveghe pili?

¹² Vo omuveghe kuru payi emuvondi dyaki?

¹³ Babi nane djenu dwidjabi ueveghe bime bi bwedji ombu baane benu, tambusu na Tadjji enu adjivu o djulu, tsyeni aghoveyile Yinyuni Yisyeme ombu djowu abemuvondi?»

Dubelusu du dibabe na Djesu ewaghuli djowu abemufwengilili
Mat 12.22-30; Mrk 3.22-27

¹⁴ Djesu amasanze Yinyuni yibi ombu dibaale di dibabe. Yinyuni yeni yinopale, dibaale dyeni dikevole. Yinombu yi batu yikesutu yikebase na yinyunge.

¹⁵ Tumbe bane bamavose rye: «Belesebule, yivunde yi binyuni bibi yimuveyi mangolu mosanze binyuni!»

¹⁶ Bamosi, mu wélighe durumu dwandi, bamamuwivule yiri alasi yilimbe ayiruyili ombu Nzambi.

¹⁷ Tumbe Djesu anodjabe matase mowu, amavose rye: «Bulongu bwotsu abu batu bétoyi djobeni na djobeni, butsyemughe, na mandaghu mowu merakuyi.

¹⁸ Dwivosi yiri menu nyisanzi binyuni bibi na mangolu ma Belesebule. Payi ngenze Dyabu ekétoyise djabeni, mumbari yi bukaghe bwandi bubile buware?

¹⁹ Payi dwitasi yiri menu, nyibisanzi na mangolu ma Belesebule, ka baane benu abebisanzi wandi nane menu, mangolu mowu anyi eboveyi? Baane ba djenubeni bodufundise!

²⁰ Tumbe, payi na mangolu ma Nzambi nyibisanzili, Bukaghe bu Nzambi buke va ghari enu.

²¹ Payi mutu mangolu na bitoghulu byandi, ekelisi ndaghu andi, busine bwandi bwotsu bukandu.

²² Tumbe yikeveruyi mutu wumuvyoghulile mangolu, emubeti, emupatuli bitoghulu abi atsivayilaange yitu, eghabi byotsu abi mbé bikevu nandi.

²³ Awu agha nami, epini.

Awu aghéghukiyi batu nami, epanzi.»

Dughabughulu du yinyuni yibi
Mat 12.43-45

²⁴ «Ave Yinyuni yibive yipalili mu mutu, yiwendi mu mbure tsi wumughe mu rombe yitsanunu. Payi yighaayidile, yivosi rye: “Nyughabughe o ndaghu ami adji nyitsirambuyile.”

²⁵ Eghabuyi, edjirasunu djimaghombulu, djimakunzu.

²⁶ Kaboghu yiwendi muyélance yisambwali yi binyuni abimuvyoghulile wubi. Bériuyi va mosi, békoti mu ndaghu eni na bétsani. Na dighughe di mutu eni divyoghulili aditeghe.»

Ubwedji awungenze

²⁷ Djesu anomane uvose mambu meni, mughetu akeghamughe va ghari yinombu rye: «Ubwedji ombu mughetu omaghukelise o modji na omaghunwise!»

²⁸ Djesu akemuwaghule rye: «Nesi, tumbe ubwedji ombu djowu abewulu mbembu Nzambi na bédjidedili nodjaisalise!»

Batu bévondi Djesu yimaghe

Mat 12.38-42

²⁹ Yinombu yi batu yimarughesene pwele va wusu andi, akevose rye: «Batu ba temu édjidji babive, bévondi yilimbe yi yimaghe, tumbe yimaghe yi yubalasu, patsi yi mubiyitsi Sonase?»

³⁰ Ngenze nane Sonase amabile yilimbe yi bise Ninive, anane Mwane Mutu obe yilimbe mu batu ba temu édjidji.

³¹ Mu yilumbu yi mufundu djulu, kaghe mughetu bise bande bulongu oreleme va wusu batu ba temu eni djidji, mu ubatabulile bunzonzi. Odisalise mumbari amarule o malongu ma vale mu yuiwulu malongi ma dyele di kaghe Salemu. Vave, vadi Mutu avyoghulile Salemu!

³² Mu yilumbu yi mufundu, bise Ninive boreleme va wusu batu ba temu eni djidji na boduveghe mbele, mumbari djowu bamakalughe dyele mu musamu Sonase!»

Yidjalale yi dunyuru

Mat 5.15; 6.22-23

³³ «Vagha mutu ebanzi paghe mu udjissweghe otsi ponzi vo otsi tangi, tumbe edjisunzi va djulu dingase mumbari botsu abokotaange bakelaba yidjalale.

³⁴ Disu dyaghu la lambi dunyuru dwaghu. Payi disu dyaghu dighebeli, dunyuru dwaghu dudji mu yidjalale. Tumbe payi disu dyaghu dibeli, dunyuru dwaghu dudji otsi piseme.

³⁵ Kaboghu kebene, yidjalale ayivu mu ndedju yikebe piseme.

³⁶ Payi dunyuru dwaghu dwotsu dudji mu yidjalale, ughaane mbure djivu otsi piseme, udji ndedju wotsu mu yidjalale, nane mwinde wighumonitsili na yidjalale yandi.»

Djesu esyembi baFarisi na milonzi mi mighaghe

Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40

³⁷ Djesu anomane uvose, muFarisi wumosi akemunengile o udji o ndaghu andi. Djesu amakote akevuyoghe va tavule.

³⁸ Anolabe bwena Djesu aghasuse makake ne akedji, muFarisi eni amakambulu.

³⁹ Kaboghu Fumu akemutsingule rye: «La nane duvu, djenu baFarisi, dwilyomisi yike yidju-djulu yi dimoyi na yi pipele, tumbe o ghari tsyenu, dubase na nzale udaghe na mambu mabive.

⁴⁰ Biduke bi batu nane djenu! Omasale yidju-djulu, tsiri djandi amasale ghari wandi?»

⁴¹ Kaboghu, diwelimine yiri duveghaange ombu bidjaghe byotsu abiwelimine mu bipelle byenu, mbana menu motsu molyome.

⁴² Maghughe ombu djenu baFarisi dwiveyi ombu Nzambi yimosi mu dighumi yi bivaru abibendi mu manyengi menu: ngambu, disosu na bimosi. Tumbe dwilibini usalise dusunguhu na durondu du Nzambi. Abine mbé dwireli uvaghe na dugholibene mane.

⁴³ Maghughe ombu djenu baFarisi, dwirondingi bitsighe biteghe mu mandaghu ma dusambu, na dwirondingi uveghu mbolu va ghari mughungi.

⁴⁴ Maghughe ombu djenu, dudji nane bambine bamaghulene, na batu ave bévyoyili mune bétsyarile nzoruru mumbari mughaa bilimbe!»

⁴⁵ Mulonzi wumosi wu mighaghe akemutsingule rye: «Mulonzi, vo wivosili nane, djetu wandi wisyengi!»

⁴⁶ Djesu akewaghule: «Maghughe ombu djenu wandi milonzi mi mighaghe, dwinangusi batu mifune mirange ubeghu, mbana dughesisini ne mulembu wumosi mu ubawamuse.

⁴⁷ Kamune maghughe ma dulabe? Dwibumbi bangile tsi babiyitsi, abe batadji benu bamaboke.

⁴⁸ Kaboghu, dudji kingu mosi na batadji benu, mumbari djowu bamaboke babiyitsi beni, na djenu dwirungi bangile bowu.

⁴⁹ Ladibandu, Nzambi na dyele dyandi amavosile rye: "Nyubatindile babiyitsi na bilumbi, boboke bamosi, bakekwane basusu."

⁵⁰ Kaboghu, batu ba temu eni djidji, boveghu mbele mu dyambu di babiyitsi abamaboku, ubongile vane dibandu di bulongu.

⁵¹ Dimabandile vane bamavunine Abele kwange na dufu du Sakari, omaboku va ghari yinyenzulu yi paghu na ndaghu Nzambi. Nine, nyidutsinguli yiri, batu ba temu eni djidji, bowivulu dibandu di malungu meni!

⁵² Maghughe ombu djenu milonzi mi mighaghe, adumasweghe sabi adjiveyi dudjabu du mambu ma Nzambi. Dughadukote djenubeni, mbana dwighandise ne bo mbé baronde ukote.»

⁵³ Djesu anopale o ndaghu eni, Milonzi mi mighaghe na baFarisi, bamabande wumutsuyise nomuwivule bivu mu mambu mapwele,

⁵⁴ kwivululu dji dyele mu ulabe yiri bowulu mbembu bive djupale mu munu andi.

12

Djesu elubusi bango pende-pyalu

Mat 10.26-27

¹ Va temu eni, yinombu yi batu yimawungene tena yimayenetsyarsenaange. Djesu akelevose na badukitsi bandi nobatsingule rye: «Kebenanu na pende-pyalu baFarisi abavu nane yifunisi ayi bésobini mu pate-mape* .

² Vagha dyambu disweme adighodjabunu, ne yikeke ayighobaghulu.

³ Ladibandu: Motsu duvosaange otsi piseme, mowulunu o yidjalale; ame dungungerenaange mu bibuku bi mandaghu, motubulu va ngande, mbanane mowanzulu mwanzu.»

Anyi abwedji udumu?

Mat 10.28-31

⁴ «Nyidutsinguli djenu aduvu bambatsi bami, duyabe na ghome ombu djowu abeboki dunyuru, mumbari baghorungule uduvaghe dyambu disusu.

⁵ Nyudulase vengu awu dudume: dumanu Nzambi mumbari payi dumafu, orungule ubwaghe yinyuni wandi o dyange di mudji. Nine, djandi awu dudume.

⁶ Baghesumbisi tsoi yiranu tsigheyi mu fure bedji? Nzambi aghélibini ne djimosi.

⁷ Ne nange tsyenu tsyotsu tsi myuru tsitalu. Duyadume, djenu duvyoghulile batsoli.»

Unyeme vo ughale Djesu Kirisete

Mat 10.19-20; 10.32-33; 12.32

⁸ «Nyidutsinguli, wotsu onyeme menu va kande batu, Mwane Mutu wandi omunyeme va wusu byanze bi Nzambi novose rye: awuwu mutu ami.

⁹ Tumbe owughale menu va misu ma batu, mewandi nyumughale va wusu byanze bi Nzambi.

¹⁰ Awu obose kulini mu Mwane Mutu, otandu, tumbe awu ulenze Yinyuni Yisyeme, aghotandu.

¹¹ Payi bodusosise mu mandaghu ma tsambu ma baSwife va wusu banzonzi na barumitsi, duyalabe ghome mu motsu duvose mu kekaghule.

¹² Yinyuni Yisyeme yuduveghe vane-vane mambu ame durungule uvose.»

Nongu dji yisine yi yiduke

Mat 16.26; Luk 16.19-26

¹³ Mutu wumosi va ghari yinombu akevose na Djesu rye: «Mulonzi, tsingule mwane ngudji ami yiri tughabini disyale.»

¹⁴ Djesu akemuwake rye: «Dibaale, anyi atsimbyatse nzonzi enu umudughabile disyale dyenu?»

¹⁵ Mbana, akelubuse botsu rye: «Kebenanu na nzale neni dji busine, mumbari monyu mutu wughaa mu durangu du bime abivu nandi.»

¹⁶ Na akebabukile nongu: «Manungi ma yisine ma mabure bighudji bipwele.

* **12:1** yifunisi ayi bésobini mu pate-mape: va temu kale, baghetu bamasobenaange puse mu urandise pate-mape, mu bumbighe ne bakeghoke mape mowu.

¹⁷ Na akekéwivulaange yiri: “Tsyeni ngavayile? Ngaane bitale biwelimine byusweyile dighumbe.

¹⁸ Kaboghu, nyupanze bitale byotsu, na nyurunge bisweghulu abineni, mu ukelise bighudji na maboti mami motsu.

¹⁹ Nyukésingisile mebeni: Labe, wuke na maboti mapwele bilime na bilime, tsyétsani, djangaange, nwangaange mbana saghaange.”

²⁰ Tumbe Nzambi akemutsingule: “Kamune yiduke yi, na mukolu eni wuwu wufu. Maboti motsu ameghutsighukighe na nyi mosyale?”

²¹ Djesu akebwéose rye: «Anane dyube ombu mutu oyighukiya busine mu djabeni, tumbe aghaane busine mu mambu ma Nzambi.»

Ube na yitu mu Nzambi

Mat 6.25-34

²² Djesu akevose na badukitsi bandi rye: «Ladibandu, nyidutsinguli: duyabe na munyongu mu monyu enu mu dyambu di bighudji. Duyabe na munyongu mu dunyuru dwenu mu dyambu di bidwaru.

²³ Djabanu rye: monyu wuvyoghulile bighudji; dunyuru duvyoghulile bidwaru.

²⁴ Labatyanu bavange! Baghevari, baghedokuli milunde, baghaane bitale vo mireri, tumbe Nzambi ebabunguli. Tambusu na djenu batu, duvyoghulile batsoli dighobe.

²⁵ Anyi na manyoni mandi, orungule wukebwese mwa pesu temu mu monyu andi?

²⁶ Payi dughorongule wutsonzighe dyambu digheyi, dibandu yi dubile na manyoni mu masusu?

²⁷ Labatyanu nane tsangu tsifulili mu biriri bi musiru, tsighesali, tsigherariyi bikutu. Nyidutsinguli: ne kaghe Salemu, mu bundumbe bwandi bwotsu, asamadwaraange burange nane tsangu tsyeni.

²⁸ Kaboghu, yi dubile na yitu yi gheyi? Payi Nzambi ebwedjisi tsangu eni yilumbu yéyi adjunyenzu mugheze, tambusu na djenu batu, tsyeni aghorongulile wududwisile?

²⁹ Djenu, duyalabe keru mu abi dudji vo abi dunu.

³⁰ Byotsu bine, bise bulongu abaghabaware mu Nzambi bebirombi. Tadi enu adjivu o djulu edjabi nzale tsyenu.

³¹ Tumbe djenu, lerombanu Bukaghe bu Nzambi na byotsu bine, byuduveghu va djudjulu.»

Busine bu Bufumu bu djulu

Mat 6.19-21

³² «Djenu mughambe wugheyi wu bindombu, duyalabe keru, Tadi enu atsisole uduveghe Bukaghe bu Nzambi.

³³ Sumbisanu abivu nenu na veghanu mbongu ombu bidjaghe. Anane dukerungile komi adjighofu na dughukighe busine abughosuke o djulu, abughobembu na badayi, ne batsyelili baghobubunge.

³⁴ Mumbari ave busine bwenu buvu, avane murime wandi wuwu.»

Basalitsi abemoyi

Mrk 13.33-37; Mat 24.42-44; Mat 25.1-13

³⁵ «Warisanu matsande menu na banzanu lambi tsyenu.

³⁶ Banu nane basalitsi abevivi fumu owu atsiwende o mulambu udiwele, bebi batsonzeme mu umudibulile mune ndaghu ave oghabuyile na edukisi.

³⁷ Ubwedji ombu basalitsi abomoghaange mu uvive fumu owu. Payi ditsibe nane, dingenze, nyidutsinguli: owarise tsande andi, obanengile va tavule, na djabeni obaghabile bighudji.

³⁸ Akerughe va ghari wisi vo va matebughulu, ubwedji ombu basalitsi abe erasanu bemoyi.»

³⁹ «Ghulwatyanu, fumu ndaghu mbé edjabi temu adji mudayi oruyili mu uyibule ndaghu, nyitasi rye mbé omoghe mu ughaghe ndaghu andi.

⁴⁰ Djenu wandi banu dukunzeme mumbari dughejabi temu adji Mwane Mutu oruyile.»

Musalitsi wuwelimine na musalitsi dyengule

Mat 24.45-51

⁴¹ Pyere akewivule rye: «Fumu, djetu wibukili nongu edjine vo batu botsu?»

⁴² Fumu akemuwaghule rye: «Musalitsi wusigheme na awuvu na dyele anyi? Djandi o fumu oveghe musughe wukelise ndaghu andi noghabilaange basalitsi abane bighudji mu temu adjiwelimine.

⁴³ Ubwedji ombu musalitsi eni o fumu ndaghu oyirasunu ekelisi ndaghu andi.

⁴⁴ Dingenze nyidutsinguli: fumu ndaghu omuveghe musughe mu urumise busine bwandi bwotsu.

⁴⁵ Tumbe, musalitsi eni amavose mu murime andi rye: “Fumu ami agholerughe.” Djandi yikebi mu udimbise basalitsi ba babaale na ba baghetu, na yikebwébe mu udji, mu unu na mu ulange.

⁴⁶ Yikevayi nane, fumu andi orughe mu temu adji djandi aghodjabe. Omubinge mbana omughabile fute adjiwelimine na djowu abaghabasungeme.

⁴⁷ Kaboghu, musalitsi awidjabi adi fumu andi erondi, mba aghedivayi, odimbusu kube neni.

⁴⁸ Tumbe musalitsi awughesali bisalu abi fumu andi erondi, mumbari aghejabi adiwelimine ombu fumu andi, okilusu mwa pesu.

Awu béveyi pwele, otsundusu pwele.

Awu edili pwe-pwele, owivulu pwe-pwele wandi.»

Duvotsu vo dupasu

Mat 10.34-36

⁴⁹ «Nzirughe o uyibwaghe mudji mu butambe, nyirondi bwena wukelulaange.

⁵⁰ Vengu nyubatusu, kamune munyongu wuvu nami tena dyoni dyudughusu!

⁵¹ Dwitasi yiri nyimarughe mu butambe mu udubeyile duvotsu? Nesi, tsi duvotsu, tumbe dupasu.

⁵² Ubongile na muni, mukute wu batu baranu wukakene, baryeru bovine babedji, na babedji bovine baryeru.

⁵³ Tadjji ovine mwane andi na mwane ovine tadjji andi; ngudji ovine mwane andi na mwane ovine ngudji andi. Ngudji mwane dibaale ovine mughatsi mwane andi; mughatsi mwane ovine ngudji mulumi andi.»

Kelulanu batemu

Mat 16.1-3

⁵⁴ Djesu akebwévole na yinombu rye: «Ave dwilabili didudumbi diruyisini o wisi eputumini, dwivosi bwena, “mvule onoghe”, na djoni djinoiyi.

⁵⁵ Ave dwiwululu mupunge wipewili o yari yi bande, dwivosi yiri “vobe yusile” na yusile yeni yibi.

⁵⁶ Bapende nane djenu, ave dwighengili djulu na butambe, dwidjabi wukelule yidenzi yi mvule na yi mungudi. Yike tsyeni dugherungusili wudjabile mambu ma temu édjidji?»

Uwulusunu na bambeni betu

Mat 5.25-26

⁵⁷ «Dibandu yi dughekelulingi djenubeni mambu na murime wuwelimine?

⁵⁸ Payi mutu nagh u amaghufwengilile dyambu, ave eghubeyili o mufundu, ditsonziyi nandi mu nzile, ne duketole ombu nzonzi. Mumbari nzonzi akeghuwakise ombu yivunde yi baghore, na baghore beni bakeghukotise o tsughu.

⁵⁹ Nyighutsinguli: wugholepale o tsughu, payi wukamane ufute mughanu wotsu kwange na fure adji nzintu.»

13

Mbile djukaluse mutsanu

¹ Va temu eni mwa dighuki di batu, bamarughe oyi tsingule Djesu adimavyoghe: ave batu bamosi ba Ngalile, bamavaghulilaange paghu ombu Nzambi, Pilate akerume batu bandi ubaboke vane, mu usobene malungu mowu na ama paghu.

² Djesu akebwawake rye: «Dwitasi yiri, bise Ngalile beni abamaboku nane, bamabe bavayitsi ba mabi bavyoghulile bise Ngalile botsu?

³ Nesi, payi dwitasi nane, dumakedunze. Nyidulubusi yiri, payi dughakaluse mutsanu, dufu nane djowu.

⁴ Ka dighumi na yinane (18) yi batu abamaviku na ndaghu ndeki adjimarakughe o Siluwé, batu beni bamabe bavyoghulile bise Serusaleme djotsu uvaghe mabi?

⁵ Nesi, nyidulubusi: payi dughakaluse mitsanu myenu, dufu nane djowu.»

Nongu dji mwiri awughéburu

⁶ Djesu akebabukile nongu édjidji rye: «Umabe mutu amabe na mumange wuvaru o nungi andi. Akewende yilumbu mu uronde uyéboole mimange, tumbe misamabe.

⁷ Mbana, amavose na musatsi nungi rye: “Labati, bilime bike biryeru, nyiruyingi muyidokule mimange mu mumange éwuwu ngedili ne wumosi. Uwangi, wivayi fuyi mwenzili.”

⁸ Tumbe musalitsi akemuwaghule: "Fumu, lewusile yilime ayiyi, ngaghufutse byari byotsu na nyusobene butambe bweni na bu dibumbu.

⁹ Tangudji, wubure yilime ayiruyi. Payi wughabure, tukewuwaange.»

Dubelusu du mughetu yibomfi mu yilumbu yuvume yi baSwife

¹⁰ Mu yilumbu yuvume yi baSwife, Djesu amalonzange musamu wu Nzambi o ghari ndaghu wowu dusambu.

¹¹ Vane, vamabe mughetu wumaveghu bubomfi na yinyuni yibi mu dighumi na yinane (18) yi bilime. Amabelaange ngodju djimabe djimughorighe, asamabwérungulaange usimbughe.

¹² Na Djesu emulabi, akemunengile, akemutsingule rye: «Mame, bubomfi bwaghu bumaghusulu.»

¹³ Akemusakighe makake. Vane-vane, nzime djikesungeme na akedodise Nzambi.

¹⁴ Tumbe yivunde yi ndaghu eni dusambu akenyoghe, mumbari Djesu amabeluse mutu mu yilumbu yowu yuvume. Akevose na yinombu rye: «Vadji bilumbu bisyamunu byusalile, kaboghu rughanganu bilumbu byébine mu yibelusu. Payi yilumbu yuvume tsatsabi, duyabwérughaange.»

¹⁵ Fumu anomuwulu, akemuwaghule: «Bapende nane djenu! Mu yilumbu yuvume, vagha mutu va ghari enu enyanguli ngombi vo buru andi mu umubeghe oghunu mambe mu yilumbu yeni?

¹⁶ Mughetu éwuwu, mwane Aberaame awu Dyabu amatsoyise mu dighumi na yinane (18) yi bilime mbé aghapatulu va makake mandi mu yilumbu yuvume?»

¹⁷ Djesu na evosi nane, bambeni bandi bakebase na yisoni. Yinombu yotsu yikesaghaange dibandu mambu amaboti maneni ame Djesu amadughusungu.

Nongu dji tsangu gheyi

Mat 13.31-32; Mrk 4.30-32

¹⁸ Djesu akebwévole: «Bukaghe bu Nzambi na yi bubaghunu? Na yime yi nyububaghusunu?

¹⁹ Bubaghunu na tsangu gheyi mutu eyekuke mu nungi andi. Ave djibendili, djipalisi mwiri wuneni wuvu na matayi na batsoli beyirunge muve mowu.»

Nongu dji yifunise

Mat 13.33

²⁰ Djesu akebwele uvose rye: «Na yi nyubaghusunu Bukaghe bu Nzambi?

²¹ Bubaghunu na yifunise ayi mughetu ebongi, akesobene mu ditingi di maghumi mabedji na byetsu biranu bi fufu mu ufunise pate-mape djotsu.»

Mune ndaghu awubandene

²² Ave Djesu amabile mu nzile mu wende o Serusaleme, akenesikemange mu misyengi na mu mimbu mu yelongaange musamu Nzambi.

²³ Ave amenewendilaange, mutu wumosi akemuwivule bwena «Fumu, yike bu mwa pesu batu aboghobulu?» Djesu akebwawaghule:

²⁴ «Vovenanu mu ukote, va mune ndaghu awubandene. Mumbari nyidutsinguli, bapwele boronde ukote, tumbe baghorungule.

²⁵ Ave Fumu ndaghu orelimine, mudibighe mune ndaghu, djenu adube o dulombili, dudukise mu yabutsu novose rye: "Fumu tudibulili." Oduwaghule rye: "Ngedjabi awudwiruyisini!"

²⁶ Mbana dumutsingule rye: "Djetu tumadji na tumanu va mosi naghu, na wumenelonzaange musamu mu manzile ma misyengi myetu."

²⁷ Obwébwawaghule rye: "Ngédjabi odwiruyisini. Ndundyanu, ghusughanu vane djenu botsu bavayitsi ba mabi!"

²⁸ Dulile na dughénighe minu ave dulabile Aberaame, Yisaake, Sakobe na babiyitsi botsu o Bukaghe bu Nzambi, mbana djenu dubwaghu o dulombili!

²⁹ Batu borusenaange tandu na bande, o wisi epalili, no wisi eputumini. Botsane va mosi va mulambu o Bukaghe bu Nzambi.

³⁰ Kaboghu,

Ababetsi o wusu, bovinge o nzime.

Ababetsi nzime, bovinge o wusu.»

Djesu elilili mu Serusaleme

Mat 23.37-39

³¹ Va djulu vane, baFarisi bamarughe mu uyilubuse Djesu rye: «Rambunghe na wusughe vave, mumbari Yirode erondi ughuboke.»

³² Djesu akebawaghule rye: «Wendanu, yetsingulanu yitsalele yéyine: “Nyisanzi bayisi, na nyibelusi bibedu na muni na mughese, mu yilumbu ayimuryeru nyumane yisalu.”

³³ Tumbe, ubongile na muni, mughese na mune-mosi nyuyenewende, mumbari digha diwelimine yiri mubiyitsi akefwile yari yisusu patsi o Serusaleme.

³⁴ Serusaleme, djenu bise Serusaleme, dwiboki babyitsi na dwitindi mamani ombu bobésindughu ombu wenu. Kumbu kweni mbé nyironde udughukighe mu dughumbe nane koku eghukiyili noghumbe baane bandi otsi mapapi mandí, tumbe dusamagharu.

³⁵ Kaboghu, ndaghu enu djusyale mududu. Tumbe dughobwéndabe tena duvose yiri “Nzambi apuyili myule ombu djandi oyiruyili mu dine di Fumu*!”»

14

Djesu ebelusi yibedu yi matindi

¹ Mu yilumbu yuvume yi baSwife, Djesu amakote o ndaghu yivunde yimosi yi baFarisi mu uyédji nandi. Botsu vane bamabe liyiyi mu ulabe adi Djesu ovaghe.

² Vane, vamabe mutu amabe na matindi.

³ Djesu amabande uvose na akewivule milonzi mi mighaghe na baFarisi: «Divu diwelimine mu mughaghe Moyise, nine vo nesi, ubeluse mutu mu yilumbu yuvume?»

⁴ Basamamuwaghule, bakebe «swii». Kaboghu Djesu akeghelughe nobembe yibedu, akemubeluse mbana akemutsingule yiri yenewende o ndaghu andi.

⁵ Mbana akeghelughe ombu bobamamutsunaange, amabawivule: «Anyi va ghari enu, yike mwane andi vo ngombi andi ebonduyi o ghari yidune yilumbu yuvume, aghomupalise?»

⁶ Na djowu basamarungule umuwaghule.

Djesu elonzi mu dyambu dyukesunze na yisaghumunu

⁷ Anolabe yiri botsu bamanengulu o mulambu, bamasolaange bitsighe biteghe bi bundumbe, amavose nongu édjidji:

⁸ «Yike mutu ewunengili o mulambu diwele, wuyatsutsile uyétsane o yitsighe yiteghe. Tangudji, va ghari botsu abamanengulu vakirughe mutu awu wuvyoghe dighobe,

⁹ na omadunengile djenu botsu babedji, yike eruyi mu wutsingule rye: “Muvyosi va yitsighe yaghu!” Ghureleme na yisonyi mu wende o yitsighe ayisuke o nzime.

¹⁰ Nesi, payi unengulu, léwende o yitsighe ayinzime. Mbana omadunengile, ave okotile, oghutsingule rye: “Mbatsi ami, rughe va yitsighe ayi bwedji wunu wusu.” Avane, wube na dighobe va ghari botsu abavu vane.

¹¹ Nine,

Wotsu oyikerutsule, osundusu.

Wotsu oyikesunduse, orutsulu.»

¹² Djesu amamwévole na awu amamunengile: «Payi wiveyi mulambu wu mwangulu vo wu tsisighe, uyanengile bambatsi baghu, baane ba ngudji baghu, biburu byaghu vo bisine abibambene naghu. Yike wivayi nane, djowu wandi borungule uwunengile na uwughabusile diboti adiwumabavaghe.

¹³ Nesi, payi wiveyi mulambu, nengile bidjaghe, bibomfi, bimbolutu na bidunge.

¹⁴ Yike wivayi nane, wulabe nzangu mba ngenze, batu bebane baghorungule uwughabusile. Byonyi byuwughabusulu vo Nzambi orambusile bo basungeme o dufu.»

Nongu dji bobenengulu o mulambu

¹⁵ Mu dyoni, mutu mosi amabe va tavule amavosile Djesu rye: «Ubwedji ombu mutu owudji mulambu o Bukaghe bu Nzambi!»

¹⁶ Djesu amamuwaghule na nongu édjidji rye: «Vamabe yilumbu, mutu wumosi amavaghe mulambu wuneni. Akenengile batu bapwele.

¹⁷ Diweru dyudji dinotole, akesindighe musatsi andi uyenengile bo mbé boyidji: “Tsyérughyanu, byotsu bimakunzeme!”

¹⁸ Tumbe botsu abane, bamavonde kokolu mumbari bamabe na bibinde. Awuteghe akemutsingule rye: “Nyitsisumbe nungi, nyileyedjilabe. Wuyanzyembe, kokolu tsyaghu.”

¹⁹ Wumosi akevose rye: “Nyibenodile dighumi di ngombi, nyileyetsi wétsighe, tandi.”

²⁰ Wumosi wandi akemwévole: “Menu nyibonowele mughatsi ami, kaboghu ngodile temu.”

²¹ Vo musatsi amaghabuyile ombu yivunde yandi, amamutsingule bibinde byotsu bamamuveghe. Fumu ndaghu amanyoghe kabu na amavose na musatsi rye: Lenge!

Wende mu mbure tsi mughungi na mu mimbambe mi musyengi na beghe bidjaghe, bibomfi, bidunge na bimbolutu!

²² Mu mwa pesu temu, musatsi amarughe na amamutsingule rye: “Fumu, nyimavaghe nane wutsinzingulile, tumbe vakisyale mambure.”

²³ Kaboghu fumu andi akemutsingule rye: “Wende mu manzile, mu mighule bivaghe, ghome batu yi borughe mumba ndaghu ami djikebase.

²⁴ Mbana nyighutsinguli, vagha mutu ne wumosi mu bo bamarele unengulu, baghobwémimbe mulambu éwuwu!”»

Adi mutu ovaghe mube mudukitsi Djesu

²⁵ Binombu bineni bimawenda konge na Djesu. Amaghelughe nzime na amabitsingule rye:

²⁶ «Payi mutu erondi unduke, aletonde pwele wuvyolile uronde tadji andi, ngudji andi, mughatsi andi, baane bandi, baane ba ngudji bandi, babaale vo baghetu, ne monyu andi. Patsi nane, aghoronguse ube mudukitsi ami.

²⁷ Na wotsu aghonangule kurusu andi mu unduke, aghobe mudukitsi ami.

²⁸ Payi mutu ane ditase dyurunge ndaghu ndeki, eletsane mu djabe durangu du mbongu na bisalulu nolabe yiri orungule umane.

²⁹ Ave obandile usale yibughe payi aghamwérunguse udjimanane, bobamamulabe ubande urunge, bomusyembaange,

³⁰ novose rye: “Mutu éwuwu amabande urunge ndaghu na aghamwédjimanisile!”»

³¹ Na Djesu akebwéwose rye: «Kaghe nyi, payi otoghe divite na kaghe susu, aghéletsane mu kelule yiri na dighumi di tosini baghore obenze uyébengusunu oyiruyi mu yimutoyise na maghumi mabedji ma tosini baghore?»

³² Payi aghaane mangolu mawelimine, otinde bilumbi mu uvonde duvotsu pa kaghe eni akivale!

³³ Kaboghu munongu mosi, wotsu aghorongule usile maboti mandi motsu, agha awelimine ube mudukitsi ami.»

³⁴ Djesu akebwéwose rye: «Musayi yime yiboti, tumbe payi musayi wumasambughe, yike yi yubwémughabusile mughangu?»

³⁵ Asane yisalu mu butambe vo o dibumbu, yike ubwaghu o dulombili. Wotsu avu na matudji limbaba, awulu!»

15

Nongu dji yindombu ayimatsyemughe

Mat 18.12-14

¹ Babolitsi ba lepu na bavayitsi ba mabi bamabambene na Djesu mu uyéwulu malongi mandi.

² BaFarisi na Milonzi mi mighaghe bamavosaange ba fundu rye: «Mutu éwuwu akegharungu udji va mosi na bango mabi!»

³ Tumbe, Djesu akebabukile nongu édjidji rye:

⁴ «Anyi va ghari enu, avu na kame bindombu, na akitsyemuse yimosi, aghesili maghumi-dufu na yifu (99) yi bindombu mu kumu, mu uyenerombe ayitsitsyemughe tena vo oyilabile?»

⁵ Ave eyilabili, ebasi na nzangu, eyinanguli no yisunze va masambeke.

⁶ Anotole o ndaghu andi, akenengili bambatsi bandi na botsu ababambene nandi novose rye: “Rughanu, tusayanu: yindombu yami ayi mbé yimatsyemughe, yimalabene.”

⁷ Divu munongu mosi o djulu, ave muvayitsi mabi wumosi ekaluyili mutsanu, nzangu neni djibi o djulu uvyoghulile adji maghumi-dufu na yifu (99) yi batu basungeme abasane nzale ukalughe mutsanu.»

Nongu dji doli adumatsyemughe

⁸ Djesu amamwébabukile nongu: «Payi mughetu ane dighumi di doli, yike etsyemusi dumosi, yi ovaghe? Obanze paghe, oghombule ndaghu, odurombe yari na yari tena odolabe.

⁹ Yike edulabi, enengili bambatsi bandi ababambene nandi nobatsingule rye: “Rughanu, tusayanu, doli dwami adu mbé dumatsyemughe, nyimadulabe.”

¹⁰ Munongu wumosi nyidutsinguli bwena: nzangu neni djibi ombu byanze bi Nzambi ave muvayitsi wumosi wu mabi ekaluyili mutsanu.»

Nongu dji baane babedji

¹¹ Djesu amamwébabukile nongu mosi rye: «Vamabe dibaale dimabe na baane babedji ba babaale,

¹² Awu ngebi amavose na tadjji andi rye: "Tate, peyi dyami dikabu di disyale." Tadjji akebaghabile maboti mandi.

¹³ Bilumbu binovyoghe, ngebi akesumbise byandi byotsu, akenewende na mbongu tsyandi o malongu ma vale. Aghune, akenyambesene mbongu tsyandi tsyotsu mu monyu dimbunge.

¹⁴ Anonyambesene byotsu, dungosu du nzale dukabe o bulongu bweni na akebande ulabe maghughe na asamamwébe na ayi udji.

¹⁵ Akewende oyevonde dibaale di mwise bulongu bweni bisalu. Tumbe dibaale dyeni, akemutinde o masaku o wumabe yivange yandi yi bangulu mu ubakelisaange.

¹⁶ Djandi amarondaange ne udji bipupu bi bighudji bamaveghaange bangulu, tumbe vasamabe mutu amamugarusu.

¹⁷ Amabande urangimine na amavose rye: "Basatsi ba tate bedji bighudji usyalulu, mbana menu wunu utopulu nyi topulu na nzale.

¹⁸ Nyughabughe ombu tate na nyumutsingule rye Tate, nyimavaghe disumu va wusu Nzambi na va wusu awu.

¹⁹ Nyisa nyiwelimine wunengulu mwane aghu, tumbe mbongi na nane musalitsi aghu."

²⁰ Amareleme noghabughe ombu tadjji andi.

Tadjji andi anomulabile, ne nane mbé akivale, akebase na yingebe. Akewende mbangu na nzangu mu uyémubumbe mu kingu.

²¹ Vane-vane, mwane akevose rye: "Tate, nyimavaghe disumu va wusu Nzambi na va wusu aghu. Nyisa nyiwelimine unengulu mwane aghu."

²² Tumbe tadjji akevose na basatsi bandi rye: "Langanu nobeghe bikutu bi dufunu, mudwisyanyu, muvakighyanu moru nomudwise bapundu.

²³ Beghanu ngombi adjivonge, djibokyanu, lambanu, tudjanu na tusayanyu,

²⁴ mumbari mwane ami wuwu mbé amafu, amaghabughe monyu; mbé amatsyemughe, amalabene." Bakebande usaghe.

²⁵ Yivunde amabe o manungi. Ave amaghabuyile, anotole bebeli na ndaghu, amawulu nduku bisighu na miyinu.

²⁶ Amanengile musatsi wumosi, amamuwivule dyambu adivyoyi.

²⁷ Musatsi eni amamuwaghule rye: "Mwane ngudji aghu amaghabughe. Tadjji aghu atsirume uboke ngombi djivonge, mumbari ngebi awu atsighabughe polu."

²⁸ Yivunde akebase na kabu, akebuse ukote o ndaghu. Tadjji akepale, akeyemulende akekote.

²⁹ Tumbe yivunde akewaghule tadjji andi rye: "Labati, pwele bilime nyighusalili, ngekikuli ne dirume dyaghu dimosi. Ukapeghaange ne mwa tabe 'vyaa' nyikesaghe na bambatsi bami.

³⁰ Tumbe mwane awu aghabuyilaange, djandi omadji maboti maghu na bimbembu, tsya djandi wumabokile ngombi adjivonge!"

³¹ Tadjji akemuwaghule: "Aa! Ndewandi mwane ami, wudji nami temu djotsu, byotsu abivu nami, abyaghu wandi.

³² Kaboghu diwelimine yiri tudjanu nosaghe va mosi, mumbari mwane ngudji aghu:

Awu mbé amafu, amaghabughe monyu.

Awu mbé amatsyemughe, amalabene."»

16

Nongu dji yivunde yi basatsi ayivu na malubu

¹ Djesu etsinguli badukitsi bandi rye: «Yisine yimosi amabe na musatsi wumabe yivunde yi basatsi botsu. Batu bakemufunde bwena: "Musatsi aghu ebungi nonyambesene maboti maghu."

² Fumu maboti akenengile musatsi eni, akemuwivule yiri: "Yi nyiwulu bévosili mu ndedju? Nzinguli nane wikelisili maboti mami mumbari wughobwémakelise."

³ Musatsi eni, akekéwivulaange: "Yivunde yami aghébwéronde yiri ngakelise maboti mandi. Yike tsyeni nyuvayile? Nyivayi manungi, ngaane mangolu; nyibi mu uvonde, nyube na yisoni.

⁴ Kaboghu nyimadjabe adi nyikivaghe ave nyikighusululu mu bisalu, mu udilu na batu nami mu mandaghu mowu."

⁵ Musatsi eni amanengile mutu-mutu omabe na mughanu. Akewivule awuteghe: "Kweni winwani Fumu ami?"

⁶ Djandi akemuwake rye: “Kame mireghe mi matsi.” Musatsi akemutsingule: “La mughande, lenge utsane na rende maghumi maranu.”

⁷ Akebwéwivule wumosi wandi: “Ka ndedju, kweni winwani?” Dibaale dyeni akemuwake: “Kame saku tsi bighudji.” Musatsi akemutsingule: “La mughande, rende maghumi-dunana (80).”

⁸ Kaboghu, fumu maboti akesingisile musatsi eni yifutsi mu dyele adi djandi amadile. Labatyanu nane batu ba bulongu bwébubu babile na mele maneni, wuvyoghulile ne baane ba yidjalale.»

Mutu aghorungule usalile fumu bedji

⁹ Djesu akebwese rye: «Nyidutsinguli, salisanu busine bwenu na mbongu tsi mfuluru, mu udile bambatsi, mumbari ave busukile, dudilu mu mandaghu ma Nzambi.

¹⁰ Odjivu awelimine udughusu mambu amagheyi na musighe, awelimine wandi udughusu amaneni. Djandi oyifuri vo udyonge mu mambu magheyi, ofure na udyonge wandi mu mambu amaneni.

¹¹ Payi dusamabe dusigheme mu busine bu mfuluru, anyi oduveghe busine abu ngenze?

¹² Na payi dusamabe dusungeme mu maboti ma ngane, anyi oduveghe maboti amajenu beni?

¹³ Vagha mutu orungule usalile fumu bedji: ovine wumosi, akeronde wune, vo oghobise wumosi na akelenze wune. Kaboghu, dughorungule usalile Nzambi nosalile mbongu va mosi.»

Djesu esyembi baFarisi

Mat 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12

¹⁴ BaFarisi, na nzale mbongu, banowulu motsu ame Djesu amavosaange, bakemupedjingi.

¹⁵ Djesu akebatsingule rye: «Djenu dudji batu békelase yiri basungeme va wusu batu nenu, tumbe Nzambi edjabi mirime myenu. Motsu, ame bédodisi va misu ma batu, madji nzoruru va wusu Nzambi.

¹⁶ Mughaghe Moyise na mughande babiyitsi mimabe vane tena San-Batise. Ubandile va temu San-Batise, musamu wuboti wu Bukaghe bu Nzambi wisamunu. Mutu-mutu oghaghene mu uyékote wune.

¹⁷ Djulu na butambe byurungule utsyemughe mbangu-mbangu, tumbe ne yirendu yimosi mu mughaghe yighorungule utsyemughe.

¹⁸ Dibaale dyotsu adisanzi mughatsi andi na eweli wususu, etubi bukali. Mbana, wotsu eweli mughetu wusanzu na mulumi andi, djawandi etubi bukali.»

Nongu dji yisine na Lasare

¹⁹ «Vamabe yisine yimadwaraange bikutu bi dufunu duneni. Bilumbu bi monyu andi wotsu, amabangaange mu nzangu, mumbari amabe na busine buvyoghulile.

²⁰ Vamabe wandi yidjaghe dine dyandi Lasare, amabe na mapure. Batu bakimusunzaange kale yilumbu va mune ndaghu yisine yeni.

²¹ Lasare, amarondaange ubole nodji bikukuku abimabondughaange va tavule yisine. Tumbe bamondi bamayivendaange mapure mandi.

²² Mwa yilumbu, yidjaghe akefu, akebeghu na byanze va tulu Aberaame. Yisine wandi akefu, bakemutsighe.

²³ Aghune bulungi bu mudji, yisine amatsoghaange pwele. O vale, amabilile Lasare va tulu Aberaame.

²⁴ Wune disimu dimosi, yisine akeghamughe rye: “Tate ami Aberaame, nda ngebe. Sindighe Lasare aputiyi kodu mulembu andi mu mambe na andekisi diberi va dulimi, mumbari ngorungule wuwarile ditsoghe adidi o ghari mudji éwuwu.”

²⁵ Tumbe Aberaame akemuwaghule rye: “Mwane ami, rangimine monyu aghu, wumabe mu maboti na maboti, mbana Lasare djandi amabe mu maghughe. Tumbe aghunu, Lasare yike wubembughu, ebembughu, mbana ndedju, temu awumaghughe djimatole.

²⁶ Va ghari djetu nenu vadji mbengi neni, mumbari djenu aduvu wune, dughorungule usabughe awutuvu. Djetu wandi, tughorungule wusabughe awuduvu.”

²⁷ Yisine akemutsingule bwena: “Tate Aberaame kokolu nyighulendi, kaboghu sindighe Lasare o ndaghu tadji ami.

²⁸ Mumbari nyine baane ba ngudji baranu ba babaale. Lasare awendi mu uyébalubuse yiri bakérughe djowu wandi o mbure adjidji dji maghughe.”

²⁹ Aberaame akemuwaghule rye: “Baane ba ngudji baghu bane musamu wu Moyise na awu babiyitsi awibalubusi, kaboghu bawughulu nowutsiyise!”

³⁰ Yisine akemuwache rye: “Nesi tate Aberaame tsinane. Mutu awu mbé wumafu, awendi ombu wowu, ayebatsingule, tangudji bokalughe mutsanu.”

³¹ Aberaame akemutsingule djawandi rye: “Payi djowu baghagharu uwulu mambu ma Moyise na ma babiyitsi, baghogharu uwulu wandi musamu ne ame djandi omarambughe o dufu.”»

17

Djesu elonzi mu dyambu di disumu na dutandu

Mat 18.6-7; 18.21-22; Mrk 9.42

¹ Djesu amatsingule badukitsi bandi rye: «Vobangaange mambu amorobisaange batu uvaghe mabi. Kamune maghughe-ma, ombu mutu owurombise bambatsi uvaghe mabi!»

² Mutu eni, yike erombisi ne ngebi mosi uvaghe mabi, mbé dyuwelimine mu djandi bakemutunge dimani dineni mu kingu nomubwaghe o mubu.

³ Kebeanu, payi mwane tadjji aghu evayi dibi, mughabusi mu nzile. Na yike edinyongi, mutandi.

⁴ Payi eghuvayili dibi yisambwali yi kumbu mu yilumbu, na yikéghabuyi yisambwali yi kumbu wandi mu uyuvonde kokolu, mutandi.»

Yitu mu Nzambi nane tsangu

Mat 17.19-20

⁵ Bilumbi bimatsingule Fumu rye: «Warise yitu yetu mu Nzambi.»

⁶ Fumu akewaghule: «Payi yitu yenu yibaghunu na tsangu tsigheyi*, durungule urume mwiri éwuwu yiri “kerubule, yekevare o mubu”, na wududedile.»

Musatsi na yisalu yandi

⁷ «Anyi, va ghari enu avu na musatsi, wivayi manungi vo wukelise bindombu, ave djandi eruyili o manungi, mu temu eni, akemutsingule rye: “Rughe, tsane na djange?”

⁸ Vyaaghe, dumutsingule yiri: “Léndambile bighudji, mbana yevinze bikutu, yinzunzile bighudji ngadji, nganu. Avane wusu, ndewandi wudji na wunu.”

⁹ Dusingisile musatsi mumbari atsisale byotsu abidutsimurume?

¹⁰ Munongu mosi nenu. Ave dwidughusulu motsu ame bédurumi, vosanu rye: “Djetu, tudji basatsi abaghékeli dusingusulu, mumbari twidughusu yike yisalu ayimaturumu.”»

Djesu ebelusi dighumi di bibedu bi nyaambi

¹¹ Ave Djesu amawendilaange o Serusaleme, amavyolaange va ndilu Samari na Ngalile.

¹² Ave amatolile va dimbu dimosi, dighumi di bibedu bi nyámbi dimamubengusunu tumbe, basamabambene nandi.

¹³ Na bibedu byeni bikeghamughe rye: «Djesu, Fumu, tulabi wandi yingebe!»

¹⁴ Ave Djesu amabalabile, akebatsingule rye: «Wendanu, yekelasanu menu ombu bavaghulitsi ba paghu.» Ave bamayene wendilaange, mu nzile bamabelughe.

¹⁵ Wumosi va ghari owu, anolabe bwena amabelughe, akeghabusile mu nzile adji amavyole, akenedodisaange Nzambi na mighamu.

¹⁶ Akeghudume va wusu Djesu, mbami na tsi, na akemughabusile diboti. Mutu eni amabe mwise Samari.

¹⁷ Djesu akemuwivule: «Dighumi dyotsu ditsibelusu. Ka yifu yi bane yike wuka?»

¹⁸ Mu djowu botsu, yike mweni éwuwu awutsidjabe uyighabusile diboti ombu Nzambi?»

¹⁹ Mbanane Djesu akemutsingule rye: «Releme, wendange, yitu yaghu yimaghughobule.»

Bilimbe bi durughulu du Bukaghe bu Nzambi

Mat 24.23-28; 24.37-41

²⁰ BaFarisi bakewivule Djesu rye: «Temu yi, Nzambi obandile ulase bukaghe bwandi va ghari mukute andi?» Djesu akebawaghule rye: «Bukaghe bu Nzambi bughorughe nane yime ayulabene na misu.

²¹ Baghovose bwena: “Budji vave vo budji wuna”. Tumbe djabanu yiri na muni, Bukaghe bu Nzambi bumakote mu mirime myenu.»

Yilumbu ayi Mwane Mutu oruyile

* 17:6 tsangu tsigheyi: milunde miburi o ghari nungi yivaru yineni.

²² Mbana Djesu aketsingule badukitsi bandi rye: «Mu bilumbu abyurughe, dube na nzale ulabe ne yilumbu yimosi yi Mwane Mutu, tumbe ne vane, dughoyilabe.

²³ Ave batu bodutsingulilaange rye: «Adji vave!» Vo: «Adji wuna!» Duyabawulu, duyabaduke.

²⁴ Kaboghu, yilumbu ayi Mwane Mutu oruyile, yube nane yivevedi yi kaki. Osundile ulabene, na yidjalale yandi yubase djulu djotsu kodu na kodu.

²⁵ Tumbe, diwelimine yiri Mwane Mutu oletsoghusu pwele, na obusu na batu ba temu édjidji.

²⁶ Adimalabene mu temu Nowe, dyumwébe munongu mosi mu yilumbu ayi Mwane Mutu oruyile.

²⁷ Batu bamadjangaange, bamanwangaange, bamawelesenaange na bamawetsaange baane bowu tena yilumbu ayi Nowe amakotile mu bwatu buneni. Mvule mutsoghu djikenoghe, nidu djineni djikerughe na botsu abamasyale bakefu.

²⁸ Yilumbu yi durughulu du Mwane Mutu, yumwébe munongu mosi nane va temu Lote mwise Sodome. Batu bamadjangaange na bamanwangaange; bamasumbaange na bamasumbisaange; bamavaraange na bamarungisaange.

²⁹ Tumbe yilumbu ayi Lote amaghusuyile musyengi Sodome, Nzambi akenoyise mvule maghaghele ma mudji na batu botsu bakefu.

³⁰ Dyoni dyube munongu mosi mu yilumbu ayi Mwane Mutu olabenine.

³¹ Mu temu eni, diwelimine yiri mutu wotsu owube o djulu ndaghu andi, ayasundughe mu uyébonge bime byandi o ghari ndaghu. Munongu mosi ombu mutu owube o manungi, kilikingi ayaghabughe o dimbu.

³² Rangiminanu mughatsi Lote!

³³ Wotsu owuronde ughaghe monyu andi, owuvinde; tumbe owughutsyemuse, owudile.

³⁴ Nyidutsinguli, mukolu eni, batu babedji bobo va tangi: wumosi obongu, awune osilu.

³⁵ Baghetu babedji borokaange va mosi, wumosi obongu, awune osilu. [

³⁶ Babaale babedji abobe o ghari nungi, wumosi obongu, awune osilu.]»

³⁷ Badukitsi bakewivule Djesu rye: «Fumu, dyoni mbure yi dyuvoyoyile?» Djesu akebawaghule rye:

«Ave yibindi yube,
avane banyunge wandi boghukemine*.»

18

Nongu dji mukwili na nzonzi djibive

¹ Djesu amababukile nongu mu ubalase bwena bosambilaange na yikanane na baghodede.

² Akebatsingule rye: «Vamabe nzonzi va musyengi, asamadumange Nzambi na asamaghibisaange mutu wotsu.

³ Mune musyengi eni, wumabe mukwili wumawendaange kadi yilumbu ombu nzonzi eni mu uyemutsotsaange rye: «Tabulili bunzonzi va ghari menu na bavinitisi bami.»

⁴ Vane kale, amalebusaange. Anokelonge, amavose rye: «Nénane ngédumi Nzambi na ngeghobisi mutu,

⁵ mu yiswebiri yi mukwili ewune, nyumutabilile bunzonzi mumbari akébwéyikomise muru.»

⁶ Fumu akebwévole rye: «Ghulwatyanu adi nzonzi djibive amavose!

⁷ Tambusu na Nzambi, ovayile bunzonzi mu batu bandi abemulendi mu dusambu nyangu na mukolu! Tsiri nane? Ngenze, aghotsikedene mu ubawamuse.

⁸ Menu, nyidutsinguli, Nzambi obatabulile bunzonzi mbangu-mbangu. Tumbe ave Mwane Mutu oruyile, oyirasunu mwa dikabu di batu bavu na yitu va butambe?»

Nongu dji muFarisi na mubolitsi lepu

⁹ Djesu akemwébuke nongu ombu batu abekélabe bwena basungeme na belenzi basusu, akevose rye:

¹⁰ «Babaale babedji bamakote o ghari ndaghu Nzambi mu uyésambile. Wumosi amabe muFarisi*, awune mubolitsi lepu.

* 17:37 Sob 39.30 * 18:10 muFarisi: yivunde yi ndaghu Nzambi, awumaghibisange mughaghe Moyise na yikanene.

¹¹ MuFarisi, ave amasambililaange diteli, akebwaghaange mitsoki rye: “Tate Nzambi, nyiwughabusili diboti mumbari ngaa nane batu bamosi bavu badayi, bafutsi, bimbembu, vo nane mubolitsi éwuwu wu lepu.

¹² Mu uwughobise, nyiwarili nzale nyongu bedji mu tsone, nyiwuveyingi yimosi mu dighumi yi maboti mami motsu.”

¹³ Kaboghu mubolitsi lepu anobe diteli, va mughule, asamarungusaange ne unangule misu na djulu, tumbe akedumange tulu andi na akevosaange rye: “Tate Nzambi ndabi ngebe muvayitsi mabi nane menu.”»

¹⁴ Djesu akemwévose rye: «Nine, nyidutsinguli, yotsu mubolitsi lepu eghabayili o ndaghu andi, Nzambi amamutande nomusungighe, wuvenguse muFarisi.

Wotsu oyikerutsule, Nzambi omudyamise.

Wotsu okedyamise, orutsulu.»

Djesu eveyi myule ombu baane ba bangebi

Mat 19.13-15; Mrk 10.13-16

¹⁵ Batu wandi bakebeghange baane bakali ombu Djesu mumbari akebasakighaange makake. Badukitsi bandi, banolabe nane, bakenyangilaange batu beni.

¹⁶ Djesu amanengile baane beni va mughule andi na akevose bwena: «Silanu baane urughe ombu ami na duyabaghandise, mumbari Bukaghe bu Nzambi, budji mu batu ababaghunu nowu.

¹⁷ Dingenze nyidutsinguli, wotsu aghodile Bukaghe bu Nzambi nane mwane ngebi, aghokote wune “vyaan”.»

Yisine na Bukaghe bu Nzambi

Mat 19.16-30; Mrk 10.17-31

¹⁸ Yivunde yimosi yi baSwife, yike wivule Djesu rye: «Mulonzi wuboti, tsyeni nyuvayile mu udile monyu mutubu?»

¹⁹ Djesu akemuwaghule rye: «Dibandu yi windengilili “Muboti”? Vagha mutu aboti, wuvengutse Nzambi pinze.

²⁰ Widjabi marume ma Nzambi: “Wuyatube bukali, wuyabokeye, wuyadaghe, wuyafurile mutu nagh dyambu. Ghobise tadj na ngudji aghu^o.”»

²¹ Yivunde yeni yi baSwife yikewaghule Djesu rye: «Ubongile bungebi bwami, dedi na vave nyikevu yivunde, nyighobisi mambu motsu.»

²² Djesu anomuwulu, akemuwaghule rye: «Vaki dyambu dimosi diwusyali udughusu: byotsu abivu nagh, bisumbisi, ghaabile bidjaghe mbongu na Nzambi owuveghe busine o djulu, mbana rughe, nduki.»

²³ Dibaale dyeni, anowulu mambu meni, aketsore manyuru, mumbari amabe yisine yineni.

²⁴ Djesu, anomulabe yiri amatstore manyuru, akevose rye: «Divure ombu djowu abavu na maboti mapwele mu ukote o Bukaghe bu Nzambi!

²⁵ Nine, disavure ombu tsungu mu uvyoyile va dighole di tsongi[†]; diweru dineni ombu yisine mu ukote mu Bukaghe bu Nzambi.»

²⁶ Batu abamamuwulu, bamamuwivule rye: «Kaboghu, yike nyi, orungulu ughobulu?»

²⁷ Djesu amabawaghule rye: «Adivu divure ombu batu, dighaa divure ombu Nzambi.»

²⁸ Pyere akevose rye: «Labati, djetu, tumasile byotsu na tumawuduke.»

²⁹ Djesu akebawaghule rye: «Dingenze, nyidutsinguli, mutu wotsu, aghorongule usile ndaghu andi, mughatsi na baane bandi, baane ba ngudji bandi na biburu byandi byotsu dibandu Bukaghe bu Nzambi,

³⁰ yi aghodile bipwele mu temu édjidji, na monyu mutubu mu temu adjiruyi.»

Djesu emwébatsingule adi muryeru dufu na durambughulu dwandi

Mat 20.17-19; Mrk 10.32-34

³¹ Djesu anonengile dighumi na badukitsi bandi babedji (12) va mughule andi, akebatsingule rye: «Wulwanu, o Serusaleme twiwendyanu, aghune motsu moyedughusu, ame babiyitsi bamarende mu dyambu di Mwane Mutu.

³² Djandi, owakusu va makake ma djowu abaghédjabi Nzambi. Batu beni, bomudese, bomusyenge na bomufute matedji.

³³ Yikebemani wumudimbe na mikase mi batsilu, bomuboke. Mbana, mu yilumbu ayimuryeru, orambughe o dufu.»

³⁴ Tumbe badukitsi basamawulu ne dimosi mu mambu ame Djesu amavosaange. Payi basamawulu, mumbari divindughulu dimabasweghu.

o 18:20 Ukm 20.12-16; Det 5.16-20 † 18:25 dighole di tsongi: dilute di tsongi.

Djesu ebelusi yidunge o musyengi wu Djeriku

Mat 20.29-34; Mrk 10.46-52

³⁵ Djesu anobe bebeli na Seriku, vamabe yidunge yitsane va mughulu nzile yimabe muvondi.

³⁶ Yidunge yeni anowulu nduku yinombu yi batu bamavyoghaange, amabawivule rye: «Yine yi? Dyambu yi?»

³⁷ Batu bakemuwaghule rye: «Djesu mwise Nasarete evyoyi.»

³⁸ Na djandi amaghamughe: «Djesu, mwane Davide, ndabi wandi yingebe!»

³⁹ Batu abamavyoghaange va wusu andi, bakemughubisaange: Aa vole! Tumbe yidunge yeni akebwébwelaange ughamughe na mangolu: «Mwane Davide, ndabi wandi yingebe.»

⁴⁰ Djesu, anosikeme, amarume rye: «Mumbeyilyanu.» Yidunge anobambene, Djesu akemuwivule rye:

⁴¹ «Yi wirondi ngawuvayile?» Djandi akemuwaghule rye: «Fumu, nyirondi ubwélabe nane va teghe.»

⁴² Djesu akemutsingule rye: «Tsyélabi! Yitu yaghu yimaghughobule.»

⁴³ Sundila, misu ma yidunge make tyemune, na akeduke Djesu noyeneyitsange Nzambi. Batu botsu na bédilabi, djowandi bakeyitse Nzambi.

19

Djesu na Sase

¹ Djesu anokote o musyengi Seriku, akewunaange.

² Va musyengi eni, vamabe dibaale, dine dyandi Sase; djandi amabe yivunde yi babolitsi ba lepu na amabe yisine.

³ Amarondaange ulabe na udjabe Djesu. Abilange aghufi, na yinombu yimabe yivyoghulile, asamarungule umulabe.

⁴ Sase, anolabe nane, akerele mbangu o wusu, akemate mu mwiri awumabe vane mughule nzile adji Djesu amavyoyilaange mu umulabe burange.

⁵ Ave Djesu amatolile va mbure eni, anonangule misu na djulu, akemulabe na akemutsingule rye: «Sase, lenge nosundughe! Na nyangu, yilatsi mu ndaghu aghu.»

⁶ Sase anosundughe maswasu, akedile Djesu na nzangu djotsu mu ndaghu andi.

⁷ Botsu abamadilabe, bamaningaange novose rye: «Mutu éwuwu amayekote novyose yilatsi o ndaghu muvayitsi mabi nane wune!»

⁸ Sase anoreleme va wusu Fumu, aketsingule rye: «Fumu, la yasi yi maboti mami, nyuyighabile bidjaghe. Payi nyimadyonge mutu, nyumuvanine kumbu djine.»

⁹ Djesu akewaghule rye: «Na muni, dughobutsu dumakote o ghari ndaghu édjidji, mumbari djawandi adji muteghule Aberaame.

¹⁰ Mwane Mutu amarughe mu uyirombe noghobule abatsyemughe.»

Djesu amabuke nongu dji bidjeti biryeru

Mat 25.14-30

¹¹ Abamabe vane, banowulu mambu meni, Djesu akebwele nongu mosi mumbari mbé ake bebeli na Serusalemé. Na batu beni bamatasaange yiri na mapape, Nzambi orughe mu uyibyatsu kaghe va ghari owu.

¹² Djesu akebatsingule rye: «Dibaale dimosi di mukute awumabe na didume, amawende o bulongu bu vale bakeyémbuyatse kaghe bulongu bwandi, mbana mbé oghabusile.

¹³ Ne akewende, akenengile dighumi di bidjeti byandi, akewakise kadi mutu dyandi dikabu di mbongu. Akebatsingule rye: «Salisanu mbongu tena nyughabughe.»

¹⁴ Bise bulongu bwandi, basamadironde, baketinde batu o nzime kodu mu uyemutsingule rye: «Djetu, tugherondi urumusu na kaghe nane djandi.»

¹⁵ Dibaale dyeni akebyatsu kaghe o bulongu bweni. Anoghabughe o mulingu andi, akenengile bidjeti byandi abe amawakise mbongu mu bawivule nane bamatsisalisile.

¹⁶ Yidjeti ayiteghe akebambene na akevose rye: «Fumu, wumapeghe yikuru yimosi yi mbongu*, va djulu yoni, nyitsidile dighumi di bikuru.»

¹⁷ Kaghe eni, akemutsingule rye: «Diboti, wudji musatsi wungenze, wutsiwelemine mu mambu amagheyi, kaboghu nyuwubyatse mu dighumi di misyengi.»

¹⁸ Yidjeti ayi mubedji yike rughe, akevose rye: «Fumu, wumapeghe yikuru yimosi yi mbongu, va djulu yoni, nyitsidile bikuru biranu.»

¹⁹ Kaghe akemutsingule rye: «Ndedju, nyuwubyatse mu misyengi miranu.»

* **19:16** yikuru yimosi yi mbongu: fute dji miweli miryeru.

²⁰ Yidjeti ayine yike rughe novose rye: “Fumu, la yikuru yaghu, nyimayisweghe va disite di tsande.

²¹ Nyimabe na ghome aghu, mumbari wudji mutu wurange: wibongi abi ndedju wughésunzi; wifuli abi ndedju wughévari.”

²² Kaghe akemutsingule rye: “Mu posulu ndebeni nyiwusosisi, musatsi mubi nane ndedju! Wumadjabaange yiri nyidji mutu wurange: nyibongi abi nyisamasunze na nyifuli abi nyisamavare.

²³ Wumadjabe nane, mbé wumayesunze mbongu tsyami ombu bakoli, mbana ave mbé nyimaghabyile, mbé nyimayitsibonge na bapite va djulu?”

²⁴ Na aketsingule botsu abamabe vane rye: “Mupatulyanu yikuru ayivu nandi, na yiveyanu ombu djandi awavu na dighumi.”

²⁵ Batu beni, bamasimine novose rye: “Fumu, ka djandi akane dighumi di bikuru!”

²⁶ Kaghe akebawaghule rye: “Menu nyidutsinguli: mutu wotsu awuvu na yime, bomubwese; tumbe wotsu aghaane yime, bomupatule nesi mwa pesu adjivu nandi.

²⁷ Tumbe bambeni bami abasamaronde yiri nyike byatsu nane kaghe owu, bambeyilyanu vave na batabulyanu bakingu va wusu ami.”»

Djesu etoli o Serusaleme

Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; San 12.12-19

²⁸ Djesu anomane uvose, akerele va wusu na akemate o Serusaleme.

²⁹ Ave amabambeninaange na mimbu ma Betefase na Betani, anobe bebeli na mukongu winengulu «mukongu wu miri mi Olive[†]», aketsingule badukitsi bandi babedji na akebatsingule rye:

³⁰ «Wendanu o dimbu adivu va wusu enu. Ave dutolile, durasune mwane yibulu atungu, awuskatsanunu na mutu. Munyangulyanu na mumbeyilyanu wunu.

³¹ Payi mutu atsiduwivule rye: “Mumbari yi dwimunyangulili?” Duke muwaghule rye: “Fumu ane nzale woni.”»

³² Djowu abasindughu bakewende, na bakerasunu byotsu nane Djesu amabatsingulile.

³³ Ave bamanyangulilaange mwane yibulu yeni, ba fumu, bakebawivule rye: «Dibandu yi dwinyangulili mwane yibulu?»

³⁴ Bakebawaghule rye: «Fumu ane nzale woni.»

³⁵ Banobeghe yibulu yeni ombu Djesu, bakene walange bikutu byowu va djulu yibulu, na bakematise Djesu.

³⁶ Ave Djesu amayene wendilaange, mu nzile djotsu, batu bakeyene walange bikutu byowu.

³⁷ Mu temu eni Djesu amabe bebeli na ukote o Serusaleme. Amavindeminange adu mukongu miri mi baOlive, binombu bi batu na badukitsi bandi, mu nzangu adjimavyoghulile mu djowu, bakesaghanghe nododise Nzambi na mighamu mineni. Bamasaghaange, dibandu bimaghe bineni abi djowu bamalabe.

³⁸ Mu duyitsu dwowu, bakevosange rye: «Nzambi aveyi myule ombu kaghe adjiruyi mu dine di Fumu! Duvotsu o djulu na bundumbe ombu Nzambi*!»

³⁹ Yinombu yi baFarisi yimabe mukonge, baketsingule Djesu rye: «Mulonzi, votse badukitsi baghu!»

⁴⁰ Djesu akebawake rye: «Nyidutsinguli, payi djowu batsivole, mamani moghamughe mu uyitse Nzambi.»

Djesu elili mu dyambu di Serusaleme

⁴¹ Djesu na ebambini na musyengi Serusaleme, na ewulabilili, akelile.

⁴² Na akevose rye: «Serusaleme, nyinyongi mu ndedju, wusamadjabe nane mbé wumadilile duvotsu mu yilumbu yéyine, aa temu dji mavoyoghe na dyoni dimawusweghu.

⁴³ Kaboghu, mu bilumbu abyurughe, bambeni baghu borungise bivaghe mu mighule myaghu, bowutsyenge na bowubandesene yari na yari.

⁴⁴ Bowunighe ndedju Serusaleme na batu baghu botsu. Mu ndedju, baghowusile ne dimani dimosi va djulu disusu, mumbari wusamakelule temu adju Nzambi mbé amawuwamusile.»

Djesu esanzi bakoli o ndaghu Nzambi

Mat 21.12-17; Mrk 11.15-19; San 2.13-22

⁴⁵ Djesu anokote o ghari yivaghe yi ndaghu Nzambi, akesanze bakoli.

[†] 19:29 Olive: bamasalisaange milunde myeni mu ghamange matsi. ^{*} 19:38 Nim 118.26

⁴⁶ Akebatsingule rye: «Bisonu bi Nzambi bivosi rye: Ndaghu ami djube ndaghu dusambu*. Tumbe djenu dumadjikaluse yike yiswemunu yi bikongu.»

⁴⁷ Bilumbu byotsu, Djesu akelonzaange va dulombili du ndaghu Nzambi. Bivunde bi bavaghulitsi ba paghu, milonzi mi mighaghe na bivunde abimarumisaange mikute bakerombange tonu djubokile Djesu.

⁴⁸ Tumbe, basamadile tonu, mumbari mukute wotsu wumabe limbaa, mu uwulu malongi mandu.

20

Djesu, anyi atsiwuveghe musughe awune?

Mat 21.23-27; Mrk 11.27-33

¹ Mwa yilumbu, Djesu amalonzaange batu, akebatsingulaange musamu wuboti va dulombili du ndaghu Nzambi. Bivunde bi bavaghulitsi ba paghu, milonzi mi mighaghe na bivunde bi baSwife bimosi bakebarasune vane.

² Bivunde byeni bakemuwivule rye: «Awuni widilile musughe mu udughusu mambu mémane? Tutsinguli, anyi amawuveghe musughe ewune?»

³ Djesu akebawaghule rye: «Menu wandi nyuduwivule yivu:

⁴ Anyi amasinghe San nomuveghe musughe wu ubatise batu? Amasingu na Nzambi vo na batu?»

⁵ Batu beni, bakevosange va ghari djobeni rye: «Yike twisingi yiri Nzambi amamurume, djandi otuwivule rye: “Ka mumba yi dusamasingile ame San amavose?”

⁶ Yike twimuwaghuli yiri musughe eni ombu batu wiruyili, mukute wotsu wututinde mamani mu utuboke, mumbari batu beni bédjabi yiri San amabe mubiyitsi.»

⁷ Batu beni, bakewaghule Djesu rye: «Djetu, tughedjabi anyi amawuveghe musughe mu ubatise batu.»

⁸ Na Djesu akebawaghule rye: «Menu wandi, ngodutsingule mu musughe nyi nyimavayili.»

Nongu dji bisyele bibi

Mat 21.33-46; Mrk 12.1-12

⁹ Djesu anomane uvose, akemwébukile mukute nongu rye: «Dibaale amavare nungi dji miri mi vinye*, akedjisile va makake ma bisyele mu udjikelise, na amawende mu mulingu yitsingu.

¹⁰ Temu dighumbe djinotole, fumu nungi akesindinghe musatsi andi wumosi ombu bisyele abimasyale na nungi, Bakemuveghe dyandi dikabu di milunde mi vinye. Tumbe bisyele byeni bakedimbe musatsi eni kube na bakemughabuse myowu pavele.

¹¹ Fumu nungi, akesindinghe awu mubedji, bisyele byeni bakedimbe wune wandi kube, bakemusyenge na bakemughabuse myowu na myowu.

¹² Akebwsindinghe awu mutatu, awune wandi, bakemutsungule na bakemusyanze.

¹³ Fumu nungi akekewivule: “Tsyeni ngavale? Nyusindinghe mwane ami murime, tangudji bomughobise.”

¹⁴ Tumbe ave bisyele byeni bamalabile mwane andi, baketsingusunaange rye: “Lanu mungo disyale! Tumubokyanu, tuke byalile nungi.”

¹⁵ Bisyele, bakemughange, bakemupalise o ghari nungi na bakemuboke.»

Djesu akebawivule rye: «Mu dyoni, yike yi fumu nungi obavaghe?

¹⁶ Djandi, orughe na oboke bisyele byeni bine, na owakise nungi andi va makake ma bisyele bisusu.» Batu banowulu nane, bakemuwake rye: «Tsatsabi, dighorongule ube nane!»

¹⁷ Djesu anobaghengile, akebawivule rye: «Divindughulu di Bisonu bi Nzambi, tsyeni diwendili? Labatyanu:

“Dimani adimabwaghu na barungitsi ba mandaghu,

yike dine diwarisi nziku yibughe?»

¹⁸ Wotsu oduku dibaku mu dimani dyeni, oberughe na otsungughe. Djandi awu dimani dyeni dyubonduyile, onyighemughe.»

Ghabusilanu Sesare abivu byandi

¹⁹ Milonzi mi mighaghe na bivunde bi bavaghulitsi ba paghu bakerombange nane borungulile wughange Djesu mumbari bamatasaange yiri djowu, Djesu amatsokiyilaange mu nongu eni. Tumbe basamamughaange mumbari bamadamange mughungi.

* 19:46 Isa 56.7; Ser 7.11 * 20:9 nungi dji miri mi vinye: nungi ane bivale bi kumu amiburi milunde mu vayile dingibe dibenge. * 20:17 Nim 118.22

*Djesu na dyambu dyufute lepu**Mat 22.15-22; Mrk 12.13-17*

²⁰ Batu bamabe numi-numi na Djesu. Bakemutindile batu abamafuraange ube basatsi ba Nzambi. Batu beni bamarombaange ubaghule batonu mu malongi ma Djesu mu umughange, na umuwakise ombu yidjeti yi baRome mu umunosise.

²¹ Batu beni abamatindu, bakemuwivule yivu rye: «Mulonzi, twidjabi yiri wivosi nolonze na dusunguhu; wughévayi dupasu va ghari batu, tumbe wilonzi na ngenze nzile Nzambi.

²² Tutsinguli nine vo nesi, diwelimine mu ufute lepu ombu Kaghe Sesare?»

²³ Tumbe Djesu anobaghule dyele adi mbé bamusoghe, akebawaghule rye:

²⁴ «Mbeyilanyu fure. Yinzi yi nyi? Na dine di nyi bisonughu mu fure eni?»

Bakemuwaghule rye: «Bi Kaghe Sesare.»

²⁵ Djesu amabatsingule rye: «Ghabusilanu Kaghe Sesare abivu abyandi, mbana abi Nzambi, bi Nzambi.»

²⁶ Djowu bamakambulu mu posulu tsyandi na basamadile tonu mu umuveghe mbele. Bakevole «swii».

*BaSadisi béwivuli Djesu mu durambughulu du abafu**Mat 22.23-33; Mrk 12.18-27*

²⁷ Dighuki di baSadisi abamabe na bakemi mu durambughulu du abafu, banobambene na Djesu, bakemuwivulaange rye:

²⁸ «Mulonzi, Moyise, mu mighaghe mi Nzambi, amatusoniyile rye: “Dibaale adiwele, payi aghaabure, yike efu, ngebi andi obyalile mukwili na bobure va yivinze yi awu amafu[✧].”

²⁹ Vamabe yisambwali yi baane ba ngudji ba babaale. Awuteghe akewele na akefu, asamabure.

³⁰ Nduke tsomi [akewele mukwili, akefu djandi wandi asamabure.]

³¹ Awu muryeru akemwébyalile mukwili eni, akefu djandi wandi, asamabure. Mu yisambwali yotsu ayi mabyalile mukwili, yikefu, yi samasile baane.

³² O nzitu, mughetu wandi akefu.

³³ Yilumbu ayi babaale beni borambuyile o dufu, anyi obe mulumi mughetu eni?

Mumbari amabe mughatsi djowu botsu.»

³⁴ Djesu akebawaghule rye: «Mu butambe bwébubu, baghetu na babaale béwelisini,

³⁵ tumbe bamosi abe Nzambi elabi yiri bawelimine mu urambughe o dufu nodile monyu awurughe, djowu baghomwéwele.

³⁶ Kaboghu, dufu mbé dughobwébabembe, mumbari bobé nane byanze bi Nzambi. Djowu bobé baane ba Nzambi, na djandi obarambuse o dufu nobaveghe monyu.

³⁷ Moyise amavose kengili yiri Nzambi orambuse abafu. Ave amavosile mu yilombi yi yivale yi mudji Nzambi, amanengile Fumu “Nzambi dji Aberaame, Nzambi dji Yisaake na Nzambi dji Sakobe[✧].”

³⁸ Agha Nzambi dji bamvumbi, tumbe Nzambi adji djowu abavu monyu, mumbari djowu badji monyu dibandu djandi.»

³⁹ Dighuki di milonzi mi mighaghe baketsingule Djesu rye: «Mulonzi, wutsivose dingenze.»

⁴⁰ Na djowu, basamamwérungule umuwivule bivu bisusu.

*Batu béwivuli Djesu mu dyambu di Davide**Mat 22.41-46; Mrk 12.35-37*

⁴¹ Djesu akewivule milonzi mi mighaghe rye: «Dibandu yi batu bévosili rye: “Kirisete, adji mwane Davide?”

⁴² Davide etubuli djabeni mu mughande Nyimbu rye:

“Fumu Nzambi etsinguli Fumu ami rye:

Tsane va mabaale mami,

⁴³ tena nyukutighe bambeni baghu,

otsi makulu maghu[✧].”

⁴⁴ Payi Davide enengili Yibyatsi yi Nzambi “Fumu andi”, ka tsyeni omwébile mwane andi?»

*Djesu elubusi milonzi mi mighaghe**Mat 23.1-36; Mrk 12.38-40*

⁴⁵ Mughungi wotsu wonobe limbe mu umuwululu, Djesu aketsingule badukitsi bandi rye:

⁴⁶ «Kebenanu na milonzi mi mighaghe, djowu aberondingi bu uyenelingaange mu bikutu bisakeme, djowu aberondingi usimbungu na dighobe mu mambure ma mighungi, djowu aberondingi utsane mu bitsighe abiteghe mu mandaghu ma tsambu na mbure tsi mimengu amineni,

⁴⁷ djowu bédyongi nodayile bakwili, djowu bévayi tsambu tsisakeme mu ukelase yiri basungeme. Mu tonu adjine, Nzambi obakilisi pwele uvyoghulile bamosi.»

21

Peghulu dji mukwili wu yidjaghe

¹ Ave Djesu amabile o ghari ndaghu Nzambi, anoghengile batu abamasunzaange myenzili myowu, amalabe bisine abimapodulaange myowu mu yeve.

² Akebwélabe mukwili awuvu yidjaghe, djawandi amayisunzange doli bedji mu yeve yeni.

³ Djesu amavose rye: «Ngenze nyidutsinguli, yidjaghe yi mukwili éwuwu, atsivvyoghulile botsu uveghe.

⁴ Payi nyivosi nane, mumbari bisine byeni, bamapodulaange mbongu atsimabe tsibavyoghulile. Tumbe mukwili ewune, mu budjaghe bwandi, atsipodule byotsu abimabe nandi.»

Djesu ebeyi dupanzu du ndaghu Nzambi

Mat 24.1-2; Mrk 13.1-2

⁵ Ave mwa batu bamavosilaange nonyungile ndaghu Nzambi, adjimarungusu na mamani mabwedji na bime abimaveghungu ombu Nzambi, Djesu akevose rye:

⁶ «Bilumbu byurughe, byotsu bine dwinyungili, byupanzu, va ghosyale ne dimani va djulu dimani nandi.»

Bilimbe bimasukusulu ma bulongu

Mat 24.3-14; Mrk 13.3-13

⁷ Djowu bamamuwivule rye: «Mulonzi, temu yi mambu meni molabenine? Na yilimbe yi, tudjabile yiri mambu memane makilabene na mapape?»

⁸ Djesu akebawaghule rye: «Dukebene yiri batu bakedudunze. Mumbari bapwele borughe mu dine dyami na boyidufure yiri "Menu la Kirisete" na "Temu adji Nzambi amasikighe djikebebeli." Tumbe duyabaduke.

⁹ Ave duwululu nduku mavite, duyabe na ghome, mumbari mambu motsu mane mbé molabene. Tumbe, tsi yiri disukusulu di bulongu.»

¹⁰ Na amamwébsatsingule rye: «Malongu na malongu motoghe; bulongu na bukaghe butoghe.

¹¹ Butambe wandi buregheme, na mu mambure mapwele, vobe bivunge na dungosu du nzale, vobe mambu mavure, ameveyi ghome noreyimise, na bilimbe bimuvingu byulabene o djulu.

¹² Tumbe, ne motsu mane makelabene, boledughaange, bakedutsoyise na boduwakise va makake ma bivunde bi mandaghu ma tsambu ma baSwife, bakedukotise o tsughu, bodubeghe va wusu bakaghe na va wusu bidjeti. Boduvayile motsu mane dibandu dine dyami.

¹³ Moni moduvaghulu mumbari dukebe bambedji bami.

¹⁴ Banu na duvotsu mu mirime myenu na duyadume mu motsu ameduyevose mu ukekaghule.

¹⁵ Mumbari mebeni nyuduveghe bighume na dyele adi baviniti benu baghorungule ughaghene vo udukalile.

¹⁶ Djenu, dusumbusu tangudji na biburu byenu, vo baane ba ngudji benu vo na botsu ba yibandu yenu na bambatsi benu. Batu beni boboke bapwele va ghari enu.

¹⁷ Djenu, duvinu na botsu dibandu dine dyami.

¹⁸ Tumbe ne dunange dumosi mu myuru myenu doghodokughe.

¹⁹ Ladibandu, mu duwarulu dwenu, dughobule myonyu myenu.»

Djesu ebiyi dupanzu du musyengi Serusaleme

Mat 24.15-21; Mrk 13.14-19

²⁰ Djesu amabatsingule rye: «Ave dulabile baghore ba bambeni ukande Serusaleme, djabanu yiri dutsyemughulu dwandi duke beli.

²¹ Kaboghu, botsu abobe o yinange yi Sudé barini o mikongu, abobe va ngangele Serusaleme bapali. Djowu abobe mu misiru, bayaghabughe o mimbu.

²² Mumbari, mu temu eni, mukilu Nzambi wudughusu mu motsu nane Bisonu byandi bivosili.

²³ Kamune maghughe-ma ombu baghetu abobe na mimi na djowu abonwisaange mu temu eni, mumbari bulongu bube mu manyoni maneni na kabu Nzambi djulabene va ghari mukute eni.

²⁴ Bapwele boboku na didjenge, bamosi bobongu nobeghu nane bavighe, mu misyengi myotsu. Na malongu masusu amaghedjabi Nzambi, monighe Serusaleme tena temu owu djusuke.»

Durughulu du Mwane Mutu

Mat 24.29-31; Mrk 13.24-27

²⁵ Djesu amamwépose rye: «Volabene bilimbe mu nyangu, mu tsungi na mu bambwelili. Malongu motsu, mu butambe mobe na keru dibandu nduku neni dji mibidji mi mubu.

²⁶ Batu boghangu na ghome neni, ave botasilaange adyodyulabene mu butambe, mumbari Nzambi okungise byotsu na mbulighe neni djube o djulu.

²⁷ Mbana, bolabe Mwane Mutu eruyi na mangolu na bundumbe va ghari madudumbi.

²⁸ Ave mambu meni molabenine, waranu na nangulanu myuru myenu, mumbari dudjehusu dwenu duke bebeli.»

Nongu dji mwiri bafighe

Mat 24.32-35; Mrk 13.28-31

²⁹ Mbana Djesu akebabukile nongu rye: «Ghengilatyanu mwiri bafighe na miri misusu.

³⁰ Ave mifulili, dwidjabi yiri temu mvule djikebebeli.

³¹ Munongu mosi, ave dulabile mambu meni, djabanu yiri na mapape Nzambi oyibyame nane kaghe.

³² Ngenze, nyidutsinguli rye: dukulu dwedudu, dugholefu payi motsu mane, makalabene.

³³ Djulu na butambe byuvyoghe, tumbe bighume byami bighovyoghe “vyaa.”»

Dibandu dyumoghe

³⁴ Djesu amamwépose rye: «Lubughanu, duyasingene na mimengu, na malangi na manyoni ma myonyu myenu mumbari dukesutusu mu yilumbu yi mufundu.

³⁵ Mu yilumbu yeni, batu botsu bosutusu nane banyame o ghari mbuse.

³⁶ Moghanu na sambilengano Nzambi temu tsyotsu mumbari, dukebe na mangolu morinine mambu motsu marange, na ave Mwane Mutu oruyile, akidurasunu duware.»

³⁷ Ave nyangu, Djesu amalonzange batu o ghari ndaghu Nzambi. Tumbe, akevysilaange mukolu o mukongu wu miri mi Olive.

³⁸ Bilumbu byotsu, batu bamawendaange o ndaghu Nzambi mu uyéwulu malongi ma Djesu.

22

Sudase eghani kake djusumbise Djesu

Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; San 11.45-53

¹ Temu mumengu mape maghambu dufunusu, winengulu Pake, djimabambenaange.

² Bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na milonzi mi mighaghe bamarombaange uboke Djesu, tumbe bamabe na ghome mughungi.

³ Dyabu akekote o murime Sudase, omanengulungu Yikalyote, djandi amabangaange mu yinombu yi dighumi na badukitsi babedji (12).

⁴ Sudase amawende mu uyéwulusunu na bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na bivunde bi baghore abamakelisaange ndaghu Nzambi mu udjabe nane ovayile mu usumbise Djesu.

⁵ Bivunde bakebase na nzangu, bakewulusunu mu umuveghe mbongu.

⁶ Sudase akesinge, akerombaange temu nane obawakisile Djesu ne yinombu yi batu yikedjabe.

Djesu erumi dutsonzughulu du mumengu Pake

Mat 26.17-19; Mrk 14.12-16

⁷ Yilumbu yi mumengu mape magha dufunusu, ayi mbé bobokile mwane yindombu wu mumengu Pake, yimatole.

⁸ Djesu akesindighe Pyere na San, akebatsingule rye: «Wendanu, ye tutsonzilanu mulambu Pake, tukidji.»

⁹ Pyere na San bakemuwivule rye: «Wuke wirondi tuketsonziyile mulambu eni?»

¹⁰ Djesu abamawaghule rye: «Wulwanu, ave dukotile mu musyengi, dubengune na mutu eyenebeghe tsuve mambe, mudukyanu o ndaghu adji oyekote.

¹¹ Mbana tsingulana mungo ndaghu rye: "Mulonzi atsitusindighe ombu aghu, wuketulase yibuku yi ndaghu ayi djandi na badukitsi bandi bolile mulambu Pake."

¹² Djandi odolase yibuku yi ndaghu ndeki yeneneni yitsonzughu kale, avane duvayile mulambu.»

¹³ Badukitsi banowende, bakerasune bime byotsu bitsonzughu nane Djesu amabatsingulile na bakelambe mulambu Pake.

Mulambu wu Fumu

Mat 26.20-30; Mrk 14.17-26; San 13.21-26

¹⁴ Temu djinotole, Djesu na bilumbi byandi bakevyoghe va tavule mu udji. ¹⁵ Djesu akebatsingule rye: «Nyitsironaange pwele uledji mulambu éwuwu Pake nenu ne ngatsoghe.

¹⁶ Dingenze nyidutsinguli, ngobwéwudji tena yilumbu ayi Nzambi obwévayile mulambu eni o bukaghe bwandi.»

¹⁷ Akebonge dimoyi di malamumu ma milunde mi vinye, akeghabusile Nzambi diboti, akevose rye: «Bonganu dimoyi dyédidi; mutu-mutu anwangi.

¹⁸ Nyidutsinguli yiri ubandile na muni, ngomwenu malamumu memame ma vinye tena yilumbu ayi Bukaghe bu Nzambi buruyile.»

¹⁹ Akemwébonge dipe, anoghabusile Nzambi diboti, akedibukule, akeghabile bilumbi byandi na akebatsingule rye: «Dipe dyédidi, dunyuru dwami aduvaghulu mu yibile yenu. Djanu mumbari duketangiminaange.»

²⁰ Banomane udji dipe, Djesu akemwébawakise dimoyi na akevose rye: «Dimoyi dyédidi, dinonge adighone na Nzambi mumbari malungu mami mowiteme mu djenu.

²¹ Kaboghū, djabanu yiri mutu owunzumbise, adji netu vave tavule.

²² Ngenze, nenane Mwane Mutu ofwile mu duvangu du Nzambi, kamune maghughe mutu owumusumbise olabe!»

²³ Badukitsi bakebande wuwivusenaange: «Anyi va ghari etu orunguse uvaghe dyambu nane dine?»

Anyi avu yivunde va ghari badukitsi?

Mat 18.1; Mat 20.25-28; Mrk 9.34

²⁴ Va djulu vane, badukitsi bakemwébe na mutsundu wuneni, mu udjabe anyi va ghari owu orungule ube yivunde ayughobusu.

²⁵ Djesu akebatsingule rye: «Bakaghe ba malongu masusu bérumisi nodyamise batu ba misyengi myowu. Nane bivunde abivu na musughe mu djowu bérondi unengulungu: "Bambatsi ba mughungi."

²⁶ Duyabe nane djowu. Tumbe, oyirondi ube yivunde va ghari enu, mbé okesunze nane mwane ngebi; mbana oyirondi urumise, mbé okevaghule nane musalitsi bambatsi.

²⁷ Kaboghū, anyi avu yivunde, djandi wune odjivu va tavule vo djandi oyikevaghule mu usalile bambatsi? Tsi djandi wune odjivu va metse? Tumbe menu, nyidji va ghari enu nane musalitsi.

²⁸ Djenu, dudji djowu bane abatsiware nami mu purulu.

²⁹ Ladibandu menu, nyiduveyili musughe wu urume Bukaghe bu Nzambi nane Tate ami ambyatsile.

³⁰ Nyivayile nane, mumbari dukedji, nonu va metse mami mu bukaghe bwami. Na dutsanusu mu bitsighe bi bukaghe mu utabule bunzonzi bu dighumi na bifumbe bibedji bi mukute Yisrayele.»

Pyere eghali Djesu

Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; San 13.36-38

³¹ Djesu akenengile Simu Pyere: «Simu, Simu, wulu: lanu, Dyabu erondi wudumange djenu botsu nane bésayili uresi mukakesene bipupu na misu.

³² Tumbe menu, nyitsisambile mu ndedju mumbari yitu yaghu yikedede. Na ndedju, mu yilumbu ayiwughabusile dinonge nami, warise baane ba tadjji baghu.»

³³ Pyere akemutsingule rye: «Fumu, nyitsonzeme uwende naghu o tsughu tena o dufu.»

³⁴ Djesu akemuwaghule rye: «Ndedju Pyere, nyighutsinguli: na muni, ne koku akevose, wukale kumbu yiryeru bwena wughenzyabi.»

Mbongu, komi na didjenge

³⁵ Mbana, Djesu akebawivule rye: «Ave nyimadusindiyili nenane nyisamaduveghe mbongu, komi vo bapondū, dumaghambu na yime?» Badukitsi bakewaghule rye: «Vyaaghe.»

³⁶ Yike Djesu akebatsingule rye: «Avave, wotsu awu na mbongu abongi, dedi mosi awu avu na komi, abongi na wotsu awu aghaane didjenge, asumbisi yidjungi yandi mu usumbe didjenge.

³⁷ Nyidutsinguli, nane Bisonu bi Nzambi bivosi mu menu: "Mutu éwuwu amatala va ghari bikongu*." Kaboghu dyambu adivu adyami, dike beli nolabene.»

³⁸ Badukitsi bakemutsingule rye: «Fumu, tune madjenge mabedji.» Djesu akewaghule rye: «Avotsu, amane mawelimine.»

Djesu eyésambile o mukongu wu baOlive

Mat 26.36-46; Mrk 14.32-42

³⁹ Djesu anopale o musyengi, mu yuku yandi, akewende o mukongu wu baOlive. Badukitsi bandi bakemuduke.

⁴⁰ Ave bamatolile va mbure eni, Djesu akebatsingule rye: «Sambilanu mumbari dukebe mu dumangu.»

⁴¹ Djesu akekakene mwa pesu nowu, akekutume, akebande usambile.

⁴² Amavose rye: «Tate, payi wirondi, bongu na kakesene dimoyi dyédidi di maghughe nami. Mu dyoni, diyadughusu nane nyirondili, tumbe nane ndedju wirondili.» [

⁴³ Vane-vane, yanze yimosi yimarughe o djulu, mu uyimuwarise.

⁴⁴ Djesu, anoghangu na keru, aketsore manyuru. Akebwese usambile na mangolu na dirughume dyandi dikedekaange va butambe nane maberi ma malungu.]

⁴⁵ Djesu anomane usambile, akeghabughe ombu badukitsi, akebarasune bilu, batsore manyuru na manyoni.

⁴⁶ Djesu akebasimbule, akewawivule: «Dibandu yi dwiwendili yilu? Relemanu na sambilanu mumbari dukébe mu dumangu.»

Béghangi Djesu

Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; San 18.3-11

⁴⁷ Djesu wuvose mbé akivose, sundile yinombu yi batu yikebarasune. Sudase awu amabe wumosi va ghari dighumi na badukitsi babedji (12), djandi amabe yibeghe ndonge. Akebambene na Djesu, akemubumbe na akemufwife.

⁴⁸ Djesu akemuwivule rye: «Sudase, mu ufwife waghuru, wisumbisili Mwane Mutu?»

⁴⁹ Abamasyale na Djesu, ave bamalabile dyodikivyoghe, bakewivule Djesu rye: «Fumu, tupalisi madjenge mu utoghe nowu?»

⁵⁰ Wumosi va ghari owu, akepalise didjenge, aketabule ditudji di mabaale di musalitsi wu yivunde yi bavaghulitsi ba paghu.

⁵¹ Tumbe Djesu akevose rye: «Dundanu, avotsu.» Na amabembe ditudji di musalitsi na akemubeluse.

⁵² Mbana Djesu aketsingule bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na bivunde bi baghore na bivunde bi baSwife abamarughe owuyimughaange rye: «Dumarughe na madjenge na mangwangu nane bwena yikongu dwiyighaange.

⁵³ Bilumbu byotsu, nyibetsi nenu o ghari ndaghu Nzambi, dughaakangaange. Temu adjidji, djike djenu adji mangolu ma pisime mesalili mukolu.»

Pyere eghali Djesu

Mat 26.57-58; Mrk 14.53-54; San 18.12-18

⁵⁴ Na béghangi Djesu, bakemubeghe o ndaghu yivunde yi bavaghulitsi ba paghu. Pyere akenebadukaange va ghegheyi.

⁵⁵ Batu beni, banobanze mudji va ngangele dulombili, Pyere wandi akeyétsane va ghari owu.

⁵⁶ Musatsi wumosi wu mughetu wu yivunde yi bavaghulitsi ba paghu akemulabe atsane va mughule mudji, akemutsune «pii» na akevose rye: «Dibaale dyédidi wandi abetsi na Djesu!»

⁵⁷ Tumbe Pyere akeghale nomutsingule rye: «Mughetu, menu ngémudjabi.»

⁵⁸ Mwa pesu temu, mutu mosi anomulabe, akemutsingule rye: «Ndewandi, wudji nowu!» Tumbe Pyere akewaghule rye: «Nesi, menu nga nowu.»

⁵⁹ Mwa diweru dinovyoghe, mutu wususu akebwétsiyise bwena: «Nyitasi yiri, dingenze, dibaale dyédidi abetsi nandi mumbari djawandi adji mwise Ngalile.»

⁶⁰ Pyere akemuwaghule rye: «Ngedjabi adi wirondi uvose.» Ave Pyere amavosilaange, koku wandi novose.

⁶¹ Fumu anoghelughe, yiswisu yandi na yi Pyere bikebengune. Sundile Pyere akerangimine adi Fumu amamutsingule: «Na muni, ne koku akevose, ndedju wukale kumbu yiryeru bwena wughenzyabi.»

⁶² Pyere, anopale o dulombili, amalile «rodoo» na munyongu wotsu.

Baghore bésyengi na bédimbe Djesu

Mat 26.67-68; Mrk 14.65

⁶³ Batu abamakelisaange Djesu, bamamupedjingi na bamamudimbaange.

⁶⁴ Djowu, banomudibighe yinzi bakemuwivulaange rye: «Bighe na tutsinguli anyi atsighudimbe?»

⁶⁵ Na bakebwélaange umusyenge nomutsingulaange mambu mamosi mabive.

Djesu va wusu fundu dji banzonzi ba baSwife

Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; San 18.19-24

⁶⁶ Mune kedi, fundu dji bivunde bi mukute, bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na milonzi mi mighaghe bamaghukume, bakebeghe Djesu va wusu fundu dji banzonzi ba baSwife.

⁶⁷ Awune, bakemuwivule rye: «Ndedju, la Kirisete? Tutsinguli.» Djandi akebawaghule rye: «Yike nyidutsinguli, djenu dughosinge.

⁶⁸ Payi nyitsiduwiwivule yivu, djenu dughokwaghule.

⁶⁹ Ubandile vave, Mwane Mutu obe atsane o mabaale ma Nzambi-Pungu*.»

⁷⁰ Djowu botsu bakeghamughe va mosi rye: «Kaboghu ndedju, wudji Mwane Nzambi?» Djesu akebawaghule rye: «Djenubeni dumatubule: Nine, menu.»

⁷¹ Bakevose rye: «Twisane nzale bambedji! Djetubeni tumaghulwanu, mambu amatsipale va munu andi.»

23

Djesu ebeghu va wusu Pilate

Mat 27.1-2; Mrk 15.1-5; San 18.28-38

¹ Yinombu yotsu yi batu yikereme, mu ubeghe Djesu va wusu yidjeti bamanengilaange Pilate.

² Avane, djowu botsu bamamufwengile na bamatsingule Pilate rye: «Dibaale dyédidi, tutsimurasunu esibisi batu ba bulongu bwetu na ebaghandisi uvane lepu ombu Kaghe Sesare, na evosi yiri djabeni la Kirisete mbana adji Kaghe.»

³ Pilate akemuwivule rye: «Ndedju la Kaghe baSwife?» Djesu akemuwaghule: «Ndebeni widivosi.»

⁴ Pilate aketsingule bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na yinombu rye: «Menu ngelabi mbele djufwengiyile mutu éwuwu.»

⁵ Tumbe batu beni bakemwéghamungaange na mangolu rye: «Mu ndonzulu andi, djandi esibisi mukute bakebuse ughobise mighaghe mi kaghe Sesare. Mutu eni atsivaghe nane mu yinange yotsu yi Sudé, ubandile o yinange yi Ngaliile, tena wunu tuvwanu.»

⁶ Ave Pilate amawululu nane, akewivule rye: «Mutu éwuwu, mwise Ngaliile?»

⁷ Batu bakewaghule Pilate bwena Djesu adji mwise Ngaliile. Pilate akemutinde ombu kaghe Yirode mwane Atipa. Kaghe adjimarumisaange yinange yi Ngaliile na va temu eni, mbé aki o Serusaleme.

⁸ Yirode akebase na nzangu ave amalabile Djesu mumbari yilemee amarondaange ubengune nandi. Mumba amawulu didume dyandi na amataasaange yiri Djesu omulase mwa yimaghe.

⁹ Yirode akemuwivule pwele bivu, tumbe Djesu asamamuwaghule ne yimosi.

¹⁰ Vane mbure eni, bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na milonzi mi mighaghe bamabe djowu andi na kabu, bakemufwengiyilaange pwele mambu.

¹¹ Yirode na baghore bandi bakepedjingi nosyenge Djesu. Bakemudwise yikutu yi bukaghe na bakemughabuse ombu Pilate.

¹² Vane kale Yirode na Pilate bamabangaange bambeni, tumbe mu yilumbu yéyine, bakebwéghabusile bumbatsi.

Djesu ekilusu mu dufu

Mat 27.15-26; Mrk 15.6-15; San 18.39—19.16

¹³ Pilate akeghukighe bivunde bi bavaghulitsi ba paghu, bidjeti bimosi na mughungi, ¹⁴ akebatsingule rye: «Djenu dutsimbeyile dibaale dyédidi na djandi esibisi mukute na kande. Labatyanu, nyitsimusosisile va wusu enu, tumbe ngalabe mbele andi mu mambu ame djenu dwimufwengilili.

¹⁵ Ne Yirode djawandi, aghalabe dibi mu Djesu yiri akeboku. Ladibandu atsimumghabusile ombu etu. Mutu éwuwu aghaane dyambu adyumurombise dufu.

- ¹⁶ Kaboghu nyurume bakemudimbise bwandi na batsilu mbana bakemundunde.» [
- ¹⁷ Mu disibise adi Barabase amarombise mu musyengi eni, na uboke awu amabokile wumosi.]
- ¹⁸ Tumbe yinombu ayimabe vane, wikeghamughe va mosi rye: «Bokise dibaale dyédidi, tupalisili Barabase.»
- ¹⁹ Mu disibise adi Barabase amarombise mu musyengi eni, na uboke awu amabokile mutu, adine dimamukotise o tsughu.
- ²⁰ Pilate, mu nzale udunde Djesu, akemwébawivule adi mubedji.
- ²¹ Tumbe mughungi wukebwéghamughe na mangolu: «Mughomini, mughomini va kurusu.»
- ²² Pilate akemwébawivule adi muryeru rye: «Dibi dika, mutu éwuwu atsvaghe? Ngelabi dyambu adi djandi obokulu. Menu, nyumudimbise wandi mbana, nyumundunde.»
- ²³ Tumbe mughungi wukebwelaange ughamughe o djulu yiri Djesu aghomunu va kurusu. Yike mu posulu owu, dufu du Djesu dukesikughu.
- ²⁴ Vane-vane, Pilate akesinge adi mughungi wumarondaange.
- ²⁵ Pilate akebapalisile mutu awubamavondaange awu amasunzu o tsughu dibandu disibise na bukongu bwandi, na akebawakise Djesu bakemuvaghe adi bamarondaange.

Djesu eghomunu va kurusu

Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; San 19.17-27

- ²⁶ Ave bamabeyilaange Djesu, bakebegune na dibaale dinengulu Simu mwise musyengi Sirene amarughesenaange o manungi. Baghore bakemusikighe na bakemughome yiri akenangule kurusu mbana akenedukaange Djesu va nzime.
- ²⁷ Yinombu yineni yi batu yikenebadukaange. Va ghari mughungi eni vakebe mwa dighuki di baghetu bamenelilaange nonyongaange dibandu mukilu wu Djesu.
- ²⁸ Djesu akebaghengile na akebatsingule rye: «Baghetu ba Serusaleme, duyalile mu menu, lilanganu mu djenubeni na mu baane benu.
- ²⁹ Lanu, bilumbu byurughe ave batu bovosilaange rye: “Ubwedji ombu bingume, ombu djowu abasekalebure na djowu abasamanwise.”
- ³⁰ Mu temu eni, batu bovosaaenge na mikongu na milandu yiri: “Tuvikyanu na tughumbyanu».
- ³¹ Labatyanu, mu mwiri awu monyu bamavaghe mambu mabive, ka mu mukanzu, tsyeni bovayile?»
- ³² Vane-vane, bakebeghe bikongu bibedji bakiboku va mosi na Djesu.
- ³³ Ave amatolile va mbure adjimanengulungu «Dubengili*», baghore bakeghomine Djesu va kurusu. Yike bakeghomine bikongu byeni mu tsyowu kurusu, wumosi o mabaale, awune o maghetu mandi. ³⁴ [Mwa pesu temu, Djesu akevose rye: «Tate, batandi mumbari baghedjabi adi bévayi.»] Baghore beni bakesole mutu mu udjabe anyi odile yikutu yi Djesu. Mu uyidile, bakevaghe dusolu du yese.
- ³⁵ Mughungi wumabe wughukeme na wukeghengilaange. Tumbe bivunde bi baSwife, bakepedjingi Djesu na bakevosange rye: «Amaghobule basusu, tsyé akeghobuli djabeni payi adji Kirisete awu Nzambi amasole!»
- ³⁶ Baghore wandi bakebambene, bakemupedjingi na Bakemuveghe dingibe dingani akenu.
- ³⁷ Bakevose rye: «Payi wudji Kaghe baSwife, tsyékeghobule ndebeni!»
- ³⁸ Mu yasi yi dusimbi ayimaghomunu va kurusu o djulu muru andi, bamasonighe: «Awuwu, Kaghe baSwife.»
- ³⁹ Yikongu yimosi ayimaghomunu va kurusu va mughule Djesu, akemubangulaange novose rye: «Ndedju, meta wudji Kirisete? Tsyékeghobule ndebeni na tughobuli!»
- ⁴⁰ Yikongu ayi mubedji ayimaghomunu wandi mu djandi kurusu, akesyembe mbatsi na akemutsingule rye: «Nenane wutsiveghulu mukilu nane mutu éwuwu, ndedju wughédumi Nzambi?»
- ⁴¹ Mu djetu naghu, tuwelimine mudile fute édjidji mu mambu ame tumavaghe. Tumbe djandi, aghavaghe dyambu dibi.»
- ⁴² Mbana yikongu yeni akevose rye: «Djesu, wuyandibene ave wuruyile mu uyibyame nane kaghe.»
- ⁴³ Vane-vane, Djesu akemuwaghule rye: «Dingenze nyighutsinguli, na muni, wukote nami o Bukaghe bu Nzambi.»

Dufu du Djesu

Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; San 19.28-30

✧ 23:30 Ose 10.8 * 23:33 *Dubengili*: bivisi bi muru bi mutu vo bi yibulu yifu.

⁴⁴ Va mwangulu, nyangu djikevole na pisime djikedughunu mu butambe bwotsu tena murekemunu wu wisi.

⁴⁵ Dimengi di nyangu dinotsyemughe, pisime djikebase mu butambe, dumbu du mbure adji Syeme va dikotulu di ndaghu Nzambi dukepasighe va ghari.

⁴⁶ Djesu akeghamughe mughamu wuneni, akevole rye: «Tate, nyiwakisi Yinyuni yami va makake maghu^o.» Anomane uvose nane, akefu.

⁴⁷ Yivunde yi baghore anolabe adimavyoghe, akedodise Nzambi novose: «Dingenze, mutu éwuwu abetsi asungeme.»

⁴⁸ Yinombu yi batu yimarughe pwele, yinolabe adimavyoghe, yikeneghabughe mu mimbu mowu, bakene dumange batulu dibandu munyongu wuneni mu mirime.

⁴⁹ Bambatsi botsu ba Djesu na baghetu abamawendaange nandi, ubongile o Ngalile, bamabe bavengeme djowu mbure na bakeghengilaange nane mambu mamavyoyilaange.

Sosefu esunzi dunyuru du Djesu o ngile

Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; San 19.38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Vamabe mutu dine dyandi Sosefe, amabe na musighe, asungeme, akevivaange durughulu du Bukaghe bu Nzambi. Djandi, amabe yivunde wandi va ghari fundu dji banzonzi ba baSwife na amabe mwise musyengi wu Arimate mu yinange yi Sudé. Asamasobene ditase na bambatsi mu uboke Djesu.

⁵² Dibaale dyeni, akewende, mu uyélabé yidjeti Pilate, akemuveghe musughe mu ubonge dunyuru du Djesu. Pilate akemugharusu.

⁵³ Sosefe akesunduse dunyuru du Djesu va kurusu, akedupote va tsande na akedusunze o ngile adjimatimu o ghari tali o mbé wukatswighulu mutu.

⁵⁴ Amadivaghe, mu yilumbu ayiduki yilumbu ayireli yilumbu yuvume yi baSwife, ayi batu basamasalilaange.

⁵⁵ Baghetu abamenedukaange Djesu, ubongile o Ngalile, bakesobene konge na Sosefe na bakewende o ngile. Awune bamalabe nane bamasunzile dunyuru du Djesu.

⁵⁶ Banomane, bakeghabughe mu mandaghu, muyetsonzighe matsi na miyombu muyeghotse dunyuru du Djesu. Djowu, bamaghobise mughaghe awighandisi baSwife usale mu yilumbu yuvume.

24

Djesu erambuyi o dufu

Mat 28.1-10; Mrk 16.1-8; San 20.1-10

¹ Mu yilumbu yiteghe yitsoné, va matebughulu ma wisi, baghetu bamawende o ngile na birure bi matsi na miyombu ami bamatsonzighe.

² Ave bamatolile, bakerasunu dimani adi bamakibiyile ngile dimavengughu va mughule.

³ Bakekote, basamarasunu dunyuru du Fumu Djesu.

⁴ Baghetu, bakesutu. Sundile, babaale babedji badware bikutu bikadimi, bakelabene va wusu owu. ⁵ Baghetu, bakeghangu na ghome, baketsokighe misu na tsi. Babaale beni bakebawivule rye: «Dibandu yi dwirombili odjivu monyu va ghari djowu abamafu?»

⁶ Asa vave, tumbe amarambughe o dufu. Kaboghu, rangiminanu ame amadutsingulanga ave mbé akivu o Ngalile.

⁷ Avane, amavosaange rye: «Diwelimine yiri Mwane Mutu owakusu va makake ma bavayitsi ba mabi, oghomunu va kurusu, mbana mu yilumbu ayimuryeru, orambughe o dufu.»

⁸ Vane-vane, baghetu beni bamarangimine mambu ame Djesu amabatsingulaange.

⁹ Banoghusughe o ngile, bakeghabughe muyetsingule dighumi na yilumbi yimosi na badukitsi botsu.

¹⁰ Mu yinombu yi baghetu beni, vamabe Mari mwise musyengi wu Maghedale, Sane na Mari ngudji Sake, na baghetu bamosi. Djowu bane, abamayétsingule bilumbi nane bamayerasunine o ngile.

¹¹ Tumbe bilumbi byeni baketasange yiri motsu ame baghetu bamabatsingule, amofure na basamamavayile yitu.

¹² Vane-vane, Pyere akereleme, akatiremughe mbangu nowende o ngile. Anodokemine, akelabe yike matsande vatsi, na akeghabughe o ndaghu andi, akekambulu mu dyambu adi amayerasunu o ngile.

*Badukitsi babedji mu nzile Yimayise**Mrk 16.12-13*

¹³ Mune yilumbu yeni, badukitsi babedji bamawende o musyengi Yimayise, dimbu dimabe dikakene mu dighumi na take bedji na Serusaleme.

¹⁴ Djowu bakenevosange mu mambu motsu amamavyoghe.

¹⁵ Ave bamenevosilaange notsunde mu mambu meni, Djesu akebambene na akesobene konge nowu.

¹⁶ Batu beni bamamulabaange, tumbe Nzambi akebaghe muvuyisini yiri bakemujabe.

¹⁷ Djesu akebawivule rye: «Dyambu yi dwiyenetsundile mu nzile?» Djowu, bakesikeme na munyongu wotsu.

¹⁸ Wumosi va ghari owu, enengilu Kolopase, akemuwaghule rye: «Bu ndedju pinze awitsani va musyengi Serusaleme awughadjabe motsu amatsivyoghe mu bilumbu byébibi?»

¹⁹ Djesu akebawaghule rye: «Ayii?» Djowu botsu bakemukanzuyile rye: «Dyambu aditsivyoghe mu Djesu mwise Nasarete. Amabe mubiyitsi wuneni avosange na mangolu nodughusungu bisalu bineni, va wusu Nzambi na va wusu batu.

²⁰ Bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na bidjeti byetu, bamamusumbise yiri akekilusu na akeghomunu va kurusu.

²¹ Djetu botsu mbé tukane yitu bwena djandi o mbé oyighobule mukute Yisrayele. Tumbe labatyanu, yilumbu ayiyi yike yi muryeru, mambu memane mamalabenine.

²² Dingenze, baghetu bamosi va ghari etu, bamatusutusu ave bamawendile kedi neni o ngile.

²³ Banotole, basamarasunu yibindi yi Djesu. Bakeghabughe, bakebeghe tsangu bwena Byanze bitsibatsingule yiri Djesu adji monyu.

²⁴ Ladibandu, babaale bamosi abamabe netu, bamawendile djowandi o ngile, bakérasunu nane baghetu bamayitutsingulile bwena basamalabe yibindi yandi.»

²⁵ Djesu akevose nowu rye: «Dughejabi dyambu, durange usinge, na mirime myenu mighale, mu uhangise motsu ame babiyitsi bamadutsingule!

²⁶ Diwelimine yiri Kirisete mbé oletsoghusu ne akekote mu bundumbe bwandi.»

²⁷ Vane-vane, Djesu akebande ubatsingule motsu ame Bisonu bi Nzambi bimavose mu djabeni: ubongile mu mighande mi Moyise tena mu Bisonu bi babiyitsi botsu.

²⁸ Yike bebi bebeli na dimbu adi bamawendaange, Djesu akebaghe nane djandi evyoyi kwase.

²⁹ Mubedji ewune, bamamughome nomutsingule rye: «Wisi wumatsime, sikeme wukevyose mukolu netu.» Djesu amakote nowu o ndaghu.

³⁰ Ave bamavyoyile va metse, Djesu akebonge dipe, akeghabusile Nzambi diboti, akedibukule na akebaghe.

³¹ Vane-vane, misu movu mamadibughe na bamamudjabe. Tumbe Djesu akesundile, utsyemughe va wusu owu.

³² Badukitsi beni bakewivusunaange rye: «Tutsighulungu nane yusile mu mirime myetu ave atsiyene tuvosiilaange mu nzile, na ave atsiyene tuvindiilaange Bisonu bi Nzambi!»

³³ Badukitsi beni, bakereme, bakesogheme o Serusaleme. Bakeye rasune dighumi na yilumbi yimosi na badukitsi botsu abamabe baghukeme nowu.

³⁴ Banobarasune, baketsingule badukitsi babedji rye: «Ame tutsighulu manginge, Fumu adji monyu! Dingenze, atsilabene na Simu!»

³⁵ Badukitsi babedji bakemwébatcingule adimalabe mu nzile na nane bamadjabile Djesu ave amabukulile dipe.

*Djesu elabini na dighumi na yilumbi yimosi**Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; San 20.19-23; Bis 1.6-8*

³⁶ Ave bamavosiilaange, Djesu djabeni akesundile upale va ghari owu na akebatsingule rye: «Duvotsu dubi nenu!»

³⁷ Banoghangu na keru, baketsaghemughe, mumbari bamatasaange yiri ditengu dimapale va ghari owu.

³⁸ Tumbe Djesu, akebawivule rye: «Dibandu yi, dwitsaghemuyili na mumbari yi, dubile na bakemi mu mirime myenu bwena nyidji monyu?

³⁹ Ghengilanu makake na matambi mami: dughélabi bwena menu? Ghengilanu na mbembyanu, ditengu aghaane dunyuru nane menu.»

⁴⁰ Anobatsingule nane, akebalase makake na matambi mandi.

⁴¹ Djowu ne nane basamalesinge, dibandu nzangu na usutu awu bamasutu. Djesu akebawivule rye: «Avave, dughaane mwa yighudji yi udji?»

⁴² Bakemuveghe yibuku yi nyame mambe djighoku na yasi yi yisile yi budji.

⁴³ Djesu akeyibonge, akeyidji va misu mowu.

⁴⁴ Mbana, akebatsingule rye: «Lanu, adi nyimadutsingulaange mbé ngi va ghari enu: mambu motsu amamasonughu mu menu mu mughaghe wu Moyise, mu bisonu bi babiyitsi na mu mughande Nimbu, mbé moledughusu.»

⁴⁵ Yike Djesu, akebadibule dudjabu, mumbari bakewulu notsiyise Bisonu bi Nzambi.

⁴⁶ Mbana akemwébatsingule rye: «Disonughu yiri Kirisete, otsoghusu na mu yilumbu ayimuryeru, osimbughe va ghari djowu abafu[☆].

⁴⁷ Mu malongu motsu, ubandile o musyengi Serusaleme, musamu wu dukalusu du mutsanu na wu dutandulu du mabi ma batu, mbé wusamunu mu dine dyandi.

⁴⁸ Djenubeni, dudji bambedji ba mambu meni.

⁴⁹ Tumbe menu, nyudutindile pangini adji Tate ami amadulonge. Kaboghu, tsananu vave musyengi éwuwu tena dubase na mangolu ameruyi o djulu.»

Djesu emati o djulu

Mrk 16.19-20; Bis 1.9-11

⁵⁰ Djesu akebabeghe o yari musyengi Betani. Avane, akenangule makake na djulu, akesambile Nzambi na akebageghe myule.

⁵¹ Ave amabaveyilaange myule, akekakene nowu, akematusu o djulu. ⁵² Badukitsi beni nabemani wumuyitse, bakeghabusile o Serusaleme na nzangu neni.

⁵³ Na temu tsyotsu bamabengunange va dulombili du ndaghu Nzambi mu umuyitsaange na mu umudodisaange.

Mughande wu Bisalu bi Bilumbi Dikotulu di mughande

Mughande wu Bisalu bi Bilumbi witsinguli mambu amamaduke mughande wu Musamu Wuboti wu Djesu awu Luke amarende. Witsinguli nane Bilumbi, diwendili yiri abamatindu na Djesu, bamanyavisile musamu andi. Bamaléwusamune o musyengi Serusaleme, na mu binange abivu mu mughule, mbana mu malongu amatsyengile mubu Mediterane. Anane bamadughusulu yisalu ayi Djesu amabaveghe (Luk 24.47-48 na 1.8).

Kapu1—2 Va dibandu di Mughande wu Bisalu bi Bilumbi, Djesu emati o djulu ombu Nzambi (1.9). Avave, esa va mosi nowu nane abetsili, tumbe ebatindili Yinyuni Yisyeme, ayiruyili ombu Nzambi (2). Yinyuni yeni yibawamusi usamune mambu maneni ame Nzambi edughusu. Ubongile kodu na kodu mughande eni, Yinyuni Yisyeme ebevisi djowu ababene vayile Djesu yitu. Ubongile o kapu tegha teno kapu 12, yilumbi Pyere adji mutu awuvu nzume mu momevosu mu bisalu bi bilumbi.

Kapu3—7 Badukitsi ba Djesu badji baSwife. Bakiwende o dulombili du ndaghu Nzambi dji Serusaleme na bévosi mu Fumu owu Djesu. Tumbe nane djandi, bane purulu na bivunde bi baSwife.

Kapu8—12 Bango yitu bewendi mbure tsyotsu mu Sudé, o Samari tena o vale. Bésamuni Musamu Wuboti ombu batu botsu na ombu djowu abagha baSwife. Dyoni dyambu dineni di ghone. Mu temu eni, bu baSwife bamadjabaange Nzambi dji muvingu. Bamataasaange yiri batu ba bingange bi susu mbé baghorungule uvayile Nzambi baSwife yitu. Tumbe Djesu Kirisete eveyi musughe ombu batu botsu wu ube na dinonge na Nzambi. Mabuli ma *bakereti*, diwendili rye dibundu di Djesu Kirisete diburu. Yike wufune difuni, na dimabase na baSwife na abagha baSwife.

Kapu13—28 Ubande va kapu 13dibuku dilasi viri viri bisalu bi yilumbi Pole. Djandi amanangulu na Djesu Kirisete mu kapu 9. Dibundu di Antyose dji Siri dimamusole na abesali nandi konge mu usamune Musamu Wuboti wu Djesu. Bakapu 13 na 28 bétsinguli milingu mi bisalu byandi. Tsitsinguli tsyeni Musamu wumanyavile mu mughule mubu Mediterane teno Rome, musyengi awuvyoghulile myotsu mu bukaghe bwotsu. Musamu Wuboti wu Djesu Kirisete mu Luke wilasi temu andi. Na mughande wu Bisalu bi Bilumbi, temu dibundu dji bandi. Adjidji temu adji abavu na yitu mu Djesu bésamunini mbure tsyotsu yi djandi la Kirisete, omarumu na Nzambi. Bésamuni ombu batu ba mitsanu myotsu na mabundu motsu, ombu bangebi na bivunde, ombu bisine na bidjaghe.

Dibandu di mughande

¹ Mundumbe Tofile, mu mughande ami wuteghe, nyimawulase motsu ame Djesu amadughusungu nolonzaange vane dibandu

² tena yilumbu ayi amatatile o djulu. Mu yilumbu yeni, na mangolu ma Yinyuni Yisyeme, amaveghe marume mu botsu abe amasole mube bilumbi.

³ Va djulu dufu dwandi, amalabene monyu nowu. Mu maghumi-mana (40) ma bilumbu, amabalasaange yi ngenze adji monyu. Mu temu eni, amalonzange mambu ma Bukaghe bu Nzambi.

⁴ Ave amabile nowu va mulambu, amabatsingule rye: «Syalanu wune musyengi Serusaleme, na dukelise pangini adji Tate amadulonze, adji mebeni nyimadutsingule kale.

⁵ San amatatise na mambe, tumbe djenu, mu mwa pesu bilumbu, dubatusu mu Yinyuni Yisyeme*.»

Djesu amasile badukitsi bandi na amamate o djulu

⁶ Djowu bamaghukeme na bamawivule Djesu rye: «Fumu, mu temu edjine wubyatsu kaghe mukute Yisrayele, mumbari wukeghabughe bulongu buneni nane va teghe?»

⁷ Amabawaghule rye: «Dyambu dyenu tsiri udjabe batemu na maweru ame Tadjji ami amatsonzighe mu ditase dyandi.»

* 1:5 dubatusu mu Yinyuni Yisyeme: wubase na Yinyuni Yisyeme, vo Nzambi etindi Yinyuni yandi muyitsane mu batu.

⁸ Tumbe dudile mangolu, Yinyuni Yisyeme yusundughe mu djenu, na dube bambedji bami ubandile o musyengi Serusaleme, o yinange yi Sudé, o yinange Samari teno masukusulu ma butambe.

⁹ Yike emani urose moni, amamatusu o djulu na va wusu owu, amatsyemughe o ghari madudumbi.

¹⁰ Nenane djowu bamatsuninaange o djulu ave Djesu amenematilaange, babaale babedji na bidwaru biveme bamasundile wulabene nowu.

¹¹ Na bamavose nowu rye: «Bise Ngalile, dibandu yi dwisutulu na ughengile o djulu? Djesu adjitsimatusu o djulu va ghari enu, oghabughe munongu mosi nane atsimatile.»

Matyase evinzi Sudase

¹² Bilumbi bamadusughe mukongu awinengulu Olive[†], na bakeghabughe o musyengi Serusaleme. Mukongu eni umabe va dyasu diveghu musughe ulinge yilumbu yi duvumu yi baSwife.

¹³ Banotole o musyengi Serusaleme, bakemate o yibuku yi ndaghu ayi djulu, nane na kale. Vamabe Pyere, San, Sake na Andere, Filipe na Tome, Batelemi na Mati, Sake mwane Alefé, Simu awu benengili Selote[‡], na Sudase mwane Sake.

¹⁴ Djobotsu bamabengunungu temu na temu va mosi mu dusambu, na baghetu, na Mari ngudji Djesu, na baane ba ngudji ba Djesu.

¹⁵ Mu bilumbu byeni, Pyere amareleme va ghari owu. Durangu du botsu dumabe kame na maghumi-mabedji (120). Na akevose rye:

¹⁶ «Baane ba tadjji, diwelimine yi pangini adjimabighu mu Bisonu bi Nzambi djuduwusu. Mu Bisonu byeni, Yinyuni Yisyeme amavose vane kale mu munu Davide, mu dyambu di Sudase[§], awu amabe yibeghe ndonge yi abamarughe o uyighaange Djesu.

¹⁷ Dibaale dyédine, amabe wumosi va ghari etu, na amasalaange va mosi netu.

¹⁸ Na mbongu atsi amadile mu bukongu bwandi, amasumbe nungi andi. O ghari nungi eni amaberuyile maghuwusu, modji andi wuke pasighe na misopu myotsu mikebe layini va tsi.

¹⁹ Batu botsu ba musyengi Serusaleme bamadiwulu, la dibandu o mbembu owu, bamanengilile nungi eni "Akeldama" diwendi yiri: "Nungi malungu".»

²⁰ Na Pyere amabwele rye: «Mu mughande Nyimbu, disonu rye:

"Batu badusuyi mu ndaghu andi, na vayabe mutu wutsane mu djoni*." Na disonu rye:

"Mutu mususu abongi mbure andi*." »

²¹ Vengu tusolanu wumosi va ghari botsu abamayenewendaange konge netu, temu djotsu Fumu Djesu amanangilaange bulongu netu.

²² Amabe netu ubandile temu adjji San amabatisile Djesu, tena yilumbu ayi amamatile o djulu. Kaboghu, mutu mosi mu yinombu mbé obe mbedji netu, dji durambughu du Djesu o dufu.»

²³ Bamalase batu babedji: Sosefe awu bamanengilaange «Baresabase», dine dyandi dimosi «Susutuse» na Matyase.

²⁴ Bakevaghe dusambu dwedudu: «Fumu, widjabi mirime mi botsu. Tulasi ndebeni, anyi mu mubedji éwuwu, wusole.

²⁵ Djandi obe yilumbi, na obonge yisalu va yivinze yi Sudase, o mayisile mughabughe o mbure adjimabe djandi.»

²⁶ Va djulu vane, bakebwaghe mbande, na Matyase akebwesu mu yinombu yi dighumi na yilumbi yimosi.

2

Durughulu du Yinyuni Yisyeme

¹ Ave yilumbu yi mumengu Patekote yimatolile, bango yitu bamabe baghukeme mbure mosi.

² Sundila, nduku djimarughe o djulu, djimabe nane mungudi wuneni. Nduku eni djimabase ndaghu adjji bamabe baghukemine.

[†] 1:12 mukongu awinengulu Olive: vadji miri miburi milunde minengulu Olive o bulongu bu Yisrayele. [‡] 1:13 Simu awu benengili Selote: djandi awu amabe mu yinombu yi bobamavovenaange na beni mudile dudjehusu. [§] 1:16 Sudase: adjinengulu «Yikaloyote». ^{*} 1:20 Nim 69.26 ^{*} 1:20 Nim 109.8

³ Kaboghu, bakelabe ndimi nane milutsu mi mudji. Tsikekakunu, tsikesundughe na tsiketsane mu kale mutu. ⁴ Botsu bamabasu na Yinyuni Yisyeme na bamabande uvose mambembu masusu, nane Yinyuni amaveyilaange kale mutu mumavose.

⁵ O Serusaleme, wumabe baSwife bamayitsaange Nzambi, bamarughesene mu malongu motsu ma butambe.

⁶ Ave bamawululu nduku eni, yinombu yi batu yikeghukeme. Yimakambulu tinde ukambulu, mumbari kale mutu amabaghulungu uvose mu dilongu dyandi.

⁷ Bamasutu na bakebanyungilaange, novosaange rye: «Batu bebabe, bise Ngalile!

⁸ Yike tsyeni twibaghululu, uvose dilongu di mutu-mutu?

⁹ Va ghari etu, bamosi bise Patese, Medese, Elame, Mesopotami, o Sudé na Kapadose, basusu bise Pon na Asi,

¹⁰ Firisi, Pafli, Yisipete, bamosi o musyengi wu Libi adji bambene na Sirene, na botsu abamarughesene o Rome,

¹¹ bise Kerete na Arabi. Va ghari etu, bane bamaburu baSwife, abane wandi bamarughesene o malongu masusu, bamavayile Nzambi baSwife yitu. Yike tsyeni twibaghululu uvose maboti ma Nzambi mu mambembu metu.»

¹² Botsu bamasutu na bamaghambu na dyuvose. Bamakewivulaange yiri: «Adidi tsyé diwendili?»

¹³ Tumbe basusu, bamapedjingi botsu abamasinge Nzambi novose rye: «Badji mu malangi!»

Pyere evosili mughungi

¹⁴ Pyere na dighumi na yilumbi yimosi, bamareleme va ghari mughungi, na Pyere akevose rye: «Bise Sudé, na djenu botsu abe dwitsani o Serusaleme, wulwanu adivyoyi na dyo ngadutsingule, limbighanu matudji.

¹⁵ Batu beni babe bagha balange nane dwitasili, mumbari wisi aki kedi.

¹⁶ Tumbe vave, adimavosu na mubiyitsi Sowele:

¹⁷ «Mu bilumbu bi musitu, me Nzambi, nyuveghe Yinyuni yami mu batu botsu.

Baane benu babaale

na ba baghetu bobighaange.

Minzambu myenu myulabaange biryaryamu, mba binunu byenu byudoraange bandosi.

¹⁸ Nine, mu bilumbu byébine,

nyusunze Yinyuni yami, mu basalitsi bami botsu ba babaale

na ba baghetu.

Djowu botsu bobighaange.

¹⁹ Menu nyulase bimaghe o djulu,

na bilimbe mu butambe,

vobe malungu, mudji,

na dimungi di nzumbili.

²⁰ Nyangu djutsime nokalughe piseme,

na tsungi djubenge nane malungu,

ne yilumbu yi Fumu yike rughe,

yilumbu ayube yinene mba yirange.

²¹ Yike batu botsu abonengile Fumu, boghobulu*»

²² Bise Yisrayele, wulwanu adi menu ngadutsingule. Djesu mwise Nasarete amabe mutu awu Nzambi amadulase munongu andi. Amadivaghe ave amamuveyle musughe wuvaghe bimaghe na bilimbe bi mangolu. Djandi amadughusu va ghari enu nane djenubeni dwididjabili.

²³ Nane djabeni Nzambi amakunzile mu dughanu dwandi ne mambu meni makelabene, djenu dumaghangise Djesu na batu baghane yitu, bakemughomine nomuboke va kurusu.

²⁴ Tumbe Nzambi amamudjeyise mu maghughe ma dufu, akemughabuse monyu, mumbari Djesu mbé aghorungule ughangu na mangolu ma dufu.

²⁵ Kaghe Davide amavose mu djandi rye:

«Nyimalabaange Fumu va wusu ami, o mabaale mami, mumba ngéreghehe.

²⁶ Ladibandu, murime ami wumabile mu nzangu,

na munu ami wiwimbili na yinyunge.

Ne dunyuru dwami dube dubase na yitu,
²⁷ mumbari Fumu aghonzile o bulongu bu bobafu,
 na wughogharu bwé Yibyatsi yaghu Yisyeme,
 yikebungene wusulemughe o ghari mbine.

²⁸ Wumandase manzile amebeyi o monyu,
 wumbase na nzangu ave nyubile va wusu aghu*.”

²⁹ Baane ba tadj, menu nine musughe wudutsingule na bureti mu dyambu di kaaghe etu Davide. Djandi amafu, na amatswighu na mbine andi djikilabene tena vave, va ghari etu.

³⁰ Djandi amabighe mumba amadjabaange yiri Nzambi amaleve pesi mu djabeni bwé, wumosi mu bateghule bandi obe yivinze yandi va yitsighe yi bukaghe.

³¹ Mu posulu eni, Davide amabighe durambughulu du Kirisete o dufu. Adine amavosile rye:

“Asamamusile o bulongu bu bobafu,
 na dunyuru dwandi dusamabole o ghari mbine*.”

³² Djesu eni nyiranguni, Nzambi amamughabuse monyu. Djetu botswanu tudji bambedji.

³³ Tate Nzambi amamatise Djesu o mabaale mandi. Djandi amamuveghe Yinyuni Yisyeme ayimavangenu. Djawandi amatupuyile yoni, adine dwilabi nowulu vave.

³⁴ Davide djabeni asamamate o djulu, tumbé amavose rye:

“Fumu Nzambi amatsingule Fumu ami yiri:
 Yitsane omabale mami,

³⁵ tena nyusunze bavinitisi baghu otsi makulu maghu*.”

³⁶ Mukute wotsu wu Yisrayele widjabi na bureti yiri Nzambi amamubyatse Fumu na Kirisete. Djesu édjine adj dutsi ghomine noboke va kurusu.»

Bango yitu bateghe

³⁷ Bapikile ba botsu abamawulu mbembu édjine baketsyemughe, na bamawivule Pyere na bilumbi bimosi yiri: «Bane ba tadj, yike tsyeni turungule wuvayile?»

³⁸ Pyere amabawaghule rye: «Fungulanu nodunde mabi menu, na kale mutu mbé obatusu mu dine di Djesu Kirisete. Vaghanu nane, mabi menu motandu, na dukedili Yinyuni Yisyeme.

³⁹ Nzambi amaghane wudivaghe ombu bane benu, djenubeni, na botsu abetsani o malongu mavale, batu botsu nane Fumu Nzambi obanengilile.»

⁴⁰ Pyere amabwévole pwele mambu, na amabawarise novose rye: «Siganu dughobutsu mumbari monyu enu, wukekakene na mutsanu wubive wu bulongu bwébubu!»

⁴¹ Botsu abamawulu nosinge mbembu Pyere, bamabatusu. Mu yilumbu yeni, tangudji tosini-yiryeru (3 000) tsi batu bamasobene nowu mu yinombu.

Dibundu diteghe

⁴² Temu tsyotsu, bamawulungu ndonzulu bilumbi na musighe, bakebeghange monyu dibure-ngudji, bamadjangaange nosambilaange va mosi.

⁴³ Kale mutu amawulungu ker, mumbari Nzambi amadughusungu pwele bilimbe na bimaghe mu nzalusulu bilumbi.

⁴⁴ Bango yitu botsu bamabangaange mbure mosi na bamaghabenaange byotsu abimabangaange byowu.

⁴⁵ Bamasumbisaange maboti mowu, na bakeghabenaange badoli djobotsu, nane kale mutu amabalaange na nzale.

⁴⁶ Bilumbu byotsu, na murime mosi, bamaghukemange o dulombili du ndaghu Nzambi. Bameneghabaange bighudji mu mandaghu mowu na bamadjangaange na nzangu na murime pwelele.

⁴⁷ Bamayitsaange Nzambi na mukute wotsu wumabanyungilaange. Na Fumu amabwesaange kale yilumbu mu yinombu yowu botsu abe amaghobulaange.

3

Dubelusu du yikoyi

¹ Mwa yilumbu, va murekemunu wisi*, Pyere na San bamawendaange o ndaghu Nzambi, va diweru di dusambu.

* 2:28 Nim 16.8-11 ✧ 2:31 Nim 16.10 ✧ 2:35 Nim 110.1 * 3:1 murekemunu wisi: maweru maryeru ma tsisighe.

² Lake, bamatsyetaange dibaale dimaburu yikoyi, awu amasunzungu kadi yilumbu wa dikotulu di ngande ndaghu Nzambi, va mune ndaghu awinengulu «Diwuyi Diboti». Djandi amavondaange mbongu na yingebe, ombu djowu abamakotaange o ghari ndaghu Nzambi.

³ Anolabe Pyere na San bwé yikukote bakekote o ghari ngande eni, dibaale dyeni, akehavonde mbongu.

⁴ Pyere djone San bakemughengise na bakemutsingule yi: «Tutsuni.»

⁵ Djandi akebatsune, amatase yiri odile mwa yime mu djowu.

⁶ Tumbe Pyere akemutsingule rye: «Ngane badoli vo lore, tumbe ayivu nami, nyighuve yoni. Mu dine di Djesu Kirisete mwise Nasarete, releme na wende!»

⁷ Akemughaange mu dikake dyandi di mabaale, akemurelighe. Vane-vane, matambi mandi na bapanzi bandi bikesundile wuware,

⁸ akereleme fungelini na akebange uwende. Amakote nowu o ghari ngande ndaghu Nzambi, amayenedumughaange djabeni, amayenedumughaange, noyitsaange Nzambi.

⁹ Mukute wotsu wumamulabe uwende, noyitse Nzambi.

¹⁰ Bamamudjabaange yiri djandi awu amabangaange atsane va Diwuyi Diboti di ndaghu Nzambi, mu vondaange mbongu. Banolabe adimamuruyile, batu bamakambulu na bamasutu.

¹¹ Tumbe djandi, asamamwékakene na Pyere na San. Mukute wotsu wumawende mbangu wukebakande o dulombili du ngande ndaghu Nzambi, o Pyasu dji Salemu†, bamasutu.

Pyere wuvove-evovi va wusu mughungi

¹² Ave Pyere amalabile nane, akevosile mughungi yi: «Batu ba Yisrayele, mumba yi dumasutulu mu aditsilabene? Yi dwitutsunini, nane bwé mu mangolu metu vo yitu yetu, mutu éwuwu atsirelemine?»

¹³ Nesi, tumbe Nzambi Aberaame, adji Nzambi Yisaake, Nzambi Sakobe na Nzambi baghulu betu, amabase Djesu musalitsi andi na bundumbe. Djesu eni adji dumasumbise ombu Pilate na dumamughale va wusu andi. Nenane Pilate mbé amudjeyisile.

¹⁴ Yine dumamughale, djandi awu asyeme na asungeme. Va yivinze yandi, dumavonde musughe wudjeyise yikongu.

¹⁵ Mu dyoni, dumabokeyive monyu, tumbe Nzambi atsimurambuse o dufu, tudji bambedji.

¹⁶ Kaboghu, dwilabi mutu éwuwu na dwimudjabi. Mu dine di Djesu atsiwarusulu, mumbari djetu twivali Djesu yitu. Mu yitu mu Djesu atsibelusu djandi wotsu, va wusu djetu botsu.

¹⁷ Na vave, baane ba tadjji, nyidjabi yiri dutsighambu na dudjabu mu nzaesulu tsyenu, nane bivunde byenu.

¹⁸ Nzambi amadidughusu nane djabeni amadikunzile va dibandu mu munu babiyitsi botsu yi Kirisete adji otinde, otsoghusu.

¹⁹ Kaboghu, fungulanu mabi menu na ghabughanu manzinzimze, mumbari mabi menu maketsindulu.

²⁰ Anane Fumu oduveghile duvotsu, na odutindile djandi awu amasolu, Djesu Kirisete. ²¹ Diwelimine bwé Djesu mbé olebe o djulu na Nzambi, tena yilumbu ayi mambu motsu moghabuyile maghone, nane Nzambi amavosile mu munu babighitsi bandi basyeme.

²² Dingenze Moyise amavose: «Fumu Nzambi enu odupalisile va ghari mukute enu mubiyitsi nane menu. Dumuwululu mu motsu ame odutsingule.»

²³ Wotsu owubuse uwulu mubiyitsi, oboku na obungu va ghari mukute Nzambi*.

²⁴ Babiyitsi botsu, ubandile va Samwele na botsu abamarughe va yinzime yandi, bamavose djowandi mu temu adjidji tuvu anu.

²⁵ Djenu dudji baane ba babiyitsi, mba bibyalile bi disyale adi Nzambi amavangene na baghulu betu. Lanu adi Nzambi amatsingule Aberaame: «Bifumbe byotsu bi butambe na bakule bowu, bodile myule*.»

²⁶ Pangini édjidji adji enu, adjimarombise Nzambi utinde musalitsi andi muduveghe myule, nodukakene mu mabi menu.»

4

Pyere na San bésikughu

† 3:11 Pyasu dji Salemu: mbure djivu o ghari ngande ndaghu djirungu na bivale. * 3:23 Det 18.15,18,19 * 3:25 Dib 22.18

¹ Bavaghulitsi ba paghu na yivunde yi baghore abamakelisaange ndaghu Nzambi, na bise dibuli di baSadisi bamaruyile ave Pyere djone San bamavosilaange mughungi.

² Djobotsu bamabase na kabu djineni, mumbari bamalabe Pyere djone San ulonze mukute yi: botsu abafu wandi boghabughe monyu, nane Djesu amaghabuyile monyu.

³ Bakebaghaange na bakebabwaghe o tsughu tena kedi, mumbari wisi mbé wumatsime.

⁴ Tumbe, bapwele va ghari botsu abamawulu mbembu Nzambi, bakesinge ube bango yitu. Durangu dwowu dumabe tangudji tosini-yiranu (5 000) tsi batu.

⁵ Va kedi, bidjeti, bivunde bi baSwife na milonzi mi mighaghe bakeghukeme o Serusaleme.

⁶ Va ghari owu vamabe: Ane yivunde yi bavaghulitsi ba paghu, Kayife, San, Alesandere na botsu abamabe mu mukute yivunde yi bavaghulitsi ba paghu.

⁷ Bakebeghe bilumbi va wusu owu na bakebawivule rye: «Mu musughe nyi vo mu dine di nyi dutsidivayile?»

⁸ Pyere, abasulungu na Yinyuni Yisyeme, akebatsingule rye: «Djenu bidjeti bi mukute na bivunde bi baSwife,

⁹ djetu tutsivaghe diboti ombu djandi awu abetsi yikoyi. Na nyangu yike wuwivule dwituwivuli, tsyeni dibaale dyédine ditsidilile dubelusu?»

¹⁰ Djenu botsu na mukute wotsu wu Yisrayele, dune dyambu dimosi adi mbé durungule udjabe: mu dine di Djesu Kirisete mwise Nasarete, dibaale adivu va wusu enu atsi dilile dubelusu. Djesu Kirisete adji djenu dumaghomine va kurusu, Nzambi akemughabuse monyu.

¹¹ Mu Dibuku di Mbembu Nzambi direndu:

“Dimani adi djenu barungitsi dumabwaghe, dimakalughe yike dimani,

adi neni adi siki yibughe yi ndaghu*.”

Djesu la dimani dyeni.

¹² Djandi wandi pinze, awu orungulu wutughobule. Adine, mu bulongu bwotsu, Nzambi asamaveghe mutu susu, awu djetu botwanu tughobululu.»

¹³ Bidjeti byeni bike kambulu, binolabe Pyere djone San bévosi na musighe. Vane-vane, bimabwélabe yiri badji batu ba kulini, abasamanenge mba baghane dudjabu. Djowu, bamabadjabaange bwé bamayenewendaange na Djesu.

¹⁴ Tumbe, ave bamalabilaange yikoyi ayi mabelusu, diteli va mughule bilumbi, bidjeti byeni bisamadile adi uvose.

¹⁵ Kaboghu, baketsingule bilumbi yi: «Palanu o ndaghu dusosusu!» Na bakesyale djobeni notsunde.

¹⁶ Bakewivusenaange: «Yike tsyeni turungule wuvayile batu bebabe? Dingenze, bamavaghe yimaghe, batu botsu ba musyengi Serusaleme bamadidjabe, na tughorongule udighale.

¹⁷ Tumbe, turungule uvaghe yiri yilumbi yéyine yikényave va ghari mukute. Kaboghu, tubaghandisyanu nobanyangile bwé bayabwé bile uvosile mutu wotsu mu dine di Djesu.»

¹⁸ Lake bakenengile Pyere na San, nobatsingule rye: «Duyabwévose vo ulonze mu dine di Djesu.»

¹⁹ Tumbe Pyere na San bamabawaghule rye: «Va wusu Nzambi, yi yisungeme: wudughobise djenu, vo wughobise Nzambi? Sosanu djenubeni!

²⁰ Tumbe mu djetu, tughorongule ubuse uvose nolonze mu motsu ame tumalabe nowulu.»

²¹ Bidjeti byeni bike bwévale Pyere na San mapemi maghone na bakebadunde, basamadile tonu djubakilisile. Yike mukute wotsu wumawimbilaange noyitse bundumbe bu Nzambi dibandu yimaghe ayimalabene.

²² Dibaale adimabelusu na yimaghe yéyine mbé amavyoghe maghumi-mana (40) ma bilime bi duburu.

Dusambu du bango yitu

²³ Pyere djone San banodundu, bamawende kwase uyélabe bambatsi bowu, noyebatsingule motsu ame bivunde bi bavaghulitsi ba paghu, na bivunde bi baSwife bamabatsingule.

²⁴ Banomane ughuwulu ame Pyere na San bamabatsingule, djobotsu bamasambile Nzambi na murime wumosi, novose rye: «Mulonzi, ndedju wumasunde djulu, butambe, mubu na byotsu abivu mune.

²⁵ Ndedju, mu munu Davide kaaghe etu, musatsi aghu awumabase na Yinyuni Yisyeme, wumavose rye:

“Mumbari yi mikute mimanyoyile?

Mba mitungili Nzambi fundu,

tumbe mambu motsu mane ma nzolu.

²⁶ Bakaghe ba butambe bamakunzeme mutoghe divite, bidjeti bimawulusunu mube mimbini mi Fumu Nzambi na Kirisete andi*.”

²⁷ Dingenze, Yirode ayi Atipa na Ponze Pilate djowandi, bamaghukeme o musyengi éwuwu, djone beni na mukute Yisrayele, mu toyise Djesu. Djandi awu amabe musatsi awusyeme, awu ndebeni wumasole nane Kirisete.

²⁸ Yike bamadughusu motsu ame ndebeni, mu matase na mangolu maghu, wumakunze vane dibandu.

²⁹ Avave Fumu, labe nane hétukwanini, na veghe bisatsi byaghu mangolu moyenetsingulaange nolonze mbembu aghu na duvotsu vo na musighe.

³⁰ Kaboghu, lase mangolu maghu yi va ghari etu vakelabene biryaryamu, bimaghe, dubelusu na bilimbe bimosi mu dine di musalitsi aghu Djesu, djandi odjivu asyeme.»

³¹ Ave bamamanine wusambile, butambe bumaregheme va mbure adji bamabe.

Djobotsu bakebase na Yinyuni Yisyeme na bamayenetsingulaange mbembu Nzambi na musighe.

Bango yitu béwamusini

³² Botsu abamakalughe bango yitu, bamawulusunungu, na dinonge di murime na ditase dimabe diware va ghari owu. Vagha mutu amavosaange rye: «Bime abibi, abyami!» Tumbe, bamaghabeaange byotsu abi bamadilaange.

³³ Yike na mangolu maneni, bilumbi bamayenesamunaange durambughulu du Fumu Djesu o dufu. Mba yese yi Nzambi yimalabeaange na mangolu mu kale mutu.

³⁴ Vasamabe mutu va ghari owu amaghambu na yime, mumbari botsu abamabe na banungi vo mandaghu, bamamasumbisaange na bamabeghaange badoli beni botsu

³⁵ ombu bilumbi. Lake djowu bamatsighabaange, na kale mutu amadilaange dyandi dikabu.

³⁶ Nane yibaghunu yi dibaale bamanengilaange Sosefe, amabe na nungi. Djandi awu bilumbi bamalughe yike Barenabase, diwendili yi: «Mutu awiwarisi», amabaange musalitsi wu dilongu di Levi, mwise Sipere.

³⁷ Akesumbise nungi andi, akebeghe madila na akimaveghe bilumbi.

5

Ananyase na Safire

¹ Tumbe dibaale dimanengulungu Ananyase, na mughatsi andi Safire, bakesumbise nungi mosi.

² Banowulusunu, bakesweghe dikabu di mbongu, na bakelase dikabu adimasyale ombu bilumbi.

³ Pyere akemuwivule rye: «Ananyase, tsyé dyabu amabasile murime aghu nane? Wumafure Yinyuni Yisyeme, mba wumasweghe dikabu di mbongu atsi dutsidile mu nungi enu.

⁴ Ne wukedjisumbise tsya djibetsi djaghu? Wuno dji sumbise, ughabetsi na musughu wubonge badoli baghu? Yike tsyeni, wutsibile na ditase divelughe nane o ghari murime aghu? Tsi batu wutsifure, tumbe Nzambi!»

⁵ Yike edighulu, Ananyase akeberughe na akesuke muvumu. Mba botsu abamadiwulu bakeghangu na dunzyenzi.

⁶ Minzambu bakibonge mvumbi, bakedji pyete noyetswighe.

⁷ Tangudji maweru maryeru manovyoghe, mughatsi Ananyase akerughe, asamadjabe adimavyoghe.

⁸ Pyere akemuwivule yi: «Nzinguli, dufunu adu dutsisumbisile nungi enu adudu?» Akewake: «Yine, adune.»

⁹ Kaboghu Pyere akemutsingule rye: «Tsyé dutsiwulusununu mumange Yinyuni yi Fumu? Wulu! Abatsiyetswighe mulumi aghu, bake va mune ndaghu, bowubeghe ndewandi.»

¹⁰ Vane-vane akeberughe va makulu ma Pyere na akesuke muvumu. Minzambu mkekote, mikemurasunu amafu, mikemunangule na bakeyémutswighe va mughule mulumi andi.

¹¹ Dibundu dyotsu na botsu abamamawulu bakeghangu tindi na dunzyenzi.

Bimaghe bipwele

¹² Bimaghe na bilimbe bipwele bimavaghungu na bilumbi va ghari mughungi. Bango yitu bamatsanaange va mosi o Pyasu Salemu.

¹³ Djobotsu bamabaghobisaange pwele, yotsu yine, vagha ne mutu wumosi wumarondaange wusobene nowu.

¹⁴ Baghetu na babaale bapwele, abamavayile Fumu yitu bamafunaange temu tsyotsu.

¹⁵ Adine bamabeyilaange bibedu, mba bakebasunzaange mu tsyengi vo mu matoghu mu manzile. Bamavayilaange nane, mumbari ave Pyere ovoyoyile, yidumbitsi yandi yikewumbe ne wumosi va ghari owu.

¹⁶ Yinombu yineni yimarughaange o misyengi amibambene na Serusaleme. Yinombu yeni yimaghukeme o musyengi Serusaleme. Aghune, bamabeghaange bibedu, na batu abamakwanungu na binyuni bibive, na botsu bamabelughaange.

Bilumbi bikwanu

¹⁷ Kaboghu, yivunde yi bavaghulitsi ba paghu na botsu abamabe nandi, diwendi yi na dibuli di baSadisi, bakebalabe ngusu na bakeghane kake.

¹⁸ Va wusu batu botsu, bakebaghaange na bakebabwaghe o tsughu.

¹⁹ Tumbe, vane mukolu, yanze yi Fumu yikedibule mune ndaghu, yikebapalise. Yanze yeni, yikebatsingule rye:

²⁰ «Wendanu o ndaghu Nzambi, na tsingulanu mukute mambu motsu ma monyu wughone.»

²¹ Bilumbi banomawulu, bamawende kedi neni o ndaghu Nzambi na bamalonzaange.

Yivunde yi bavaghulitsi ba paghu na botsu abamabe nandi, bakerughe na bakeghukighe fundu dji banzonzi ba baSwife na bivunde bi dibundu di mukute Yisrayele. Bamatinde batu muyélande bilumbi o tsughu.

²² Tumbe baghore banotole, basamabarasune o tsughu. Bakeghabughe ombu bidjeti muyebatsingule bikumbu. Na bakevose yi:

²³ «Tutsirasene tsughu dji dibeme na burange, kale ghore abe va mbure andi va wusu byabutsu. Tumbe ave tutsidjidibulile, tugharasene mutu o ghari.»

²⁴ Banodighulu, yivunde yi baghore ba ndaghu Nzambi na yivunde yi bavaghulitsi ba paghu bakekambulu nokewivule adimavyoghe.

²⁵ Mba mutu akibatsingule yi: «Wulwanu! Batu abe dutsisunze o tsughu, badji o ndaghu Nzambi obélonzili batu mambu mowu.»

²⁶ Vane-vane yivunde yi baghore ba ndaghu Nzambi akewende na batu bandi muyéghange bilumbi. Tumbe basamavaghe buvape, mumba bamadamange yi mughungi wukébatinde mamani.

²⁷ Banobabeghe, bakebawakise ombu fundu dji banzonzi. Yivunde yi bavaghulitsi ba paghu akebafundise.

²⁸ Djandi akebatsingule yi: «Tumadughandise kile-kingi ulonze mu dine di mutu ewune. Tumbe yi dumavaghe? Dumanyavise ndonzulu enu ombu batu botsu abetsani o musyengi Serusaleme, mba dwirondi usunze dufu du Djesu va djulu muru etu!»

²⁹ Pyere na bilumbi bimosi, bakebawaghule yi: «Diwelimine yi tughobisaange Nzambi, tsiri batu.

³⁰ Nzambi baghulu betu amarambuse Djesu adji djenu dumaghomine va kurusu mu mubeke.

³¹ Nzambi amamumatise o mabaale mandi, mba amamubyatse Yidjeti na Mughobutsi. Amavayile nane, muveghe Yisrayele yese yukalughe dyele nodile dutandu du mabi mandu.

³² Tudji bambedji ba mambu meni, djetu na Yinyuni Yisyeme ayi Nzambi amaveghe abemughobisi.»

³³ Bivunde bi fundu dji banzonzi banowulu nane, bakenyoghe tinde unyoghe tena bamaronde ubabokise.

³⁴ Tumbe va ghari owu, vamabe muFarisi wumanengulungu Ghamalyele, mulonzi mighaghe wumaghobusungu na batu botsu. Djandi akereleme va ghari fundu dji banzonzi na akevaghe bakepalise bilumbi mwa temu.

³⁵ Mba aketsingule dibundu yi: «Bise Yisrayele, kebenanu na adi dwirondi uvaghe batu beni bane.

³⁶ Vasekabe yitsingu tumalabe Tedase ureleme vave, amavumbaange wube yidjeti. Tangudji vamabe ne kame-djine (400) tsi batu bamasobene nandi. Tumbe akeboku, botsu abamamuduke baketsyamughe mba vasamasyale ne yisalu mu dighane dyandi.

³⁷ Va djulu vane, va temu sanzeme, tumalabe Sudase mwise Ngalile, amadute tinde bapwele nandi. Tumbe akeboku djawandi, na botsu abamamuduke baketsyamughe.

³⁸ Vave nyidutsinguli: duyamwéghengile ame bévayi, basilyanu bayenewende. Mumba payi matase mowu na bisalu birambuyili ombu batu, byutsyemughe.

³⁹ Tumbe payi birambuyili ombu Nzambi, dughorongule ubipanze. Duyakubene utoghe na Nzambi». Bise dibuli dyeni bakeghululu Ghamalyele.

⁴⁰ Bakenengile bilumbi, bakebadimbise na mangwangu, bakebaghandise urangune dine di Djesu mba bakebadunde.

⁴¹ Bilumbi banodusughe o ndaghu dusosusu. Bamayene wende na nzangu mumbari, bamadjabe yiri Nzambi atsibalabe yi bawelimine ukwanu mu dine di Djesu.

⁴² Mba kale yilumbu, va dulombili du ndaghu Nzambi na mu ndaghu mowu, bamabwelaange ulonze na uwanze musamu wuboti wu Djesu Kirisete.

6

Yisambwali yi batu bakesolu mu wamuse bilumbi

¹ Mu temu eni, durangu du badukitsi dumafunaange. Kaboghu baSwife abamavosaange mbemba baNgereke, bakengugerene mu djowu abamavosaange mbemba baEberu. Mumbari bakwili ba baNgereke, bamafwimbungu mu bighudji abimaghabungu kale yilumbu.

² Dighumi na babedji bakenengile yinombu yi badukitsi nobatsingule riye:

«Dighadiwelimine yi tukedunde ulonze musamu wu Nzambi mughabaange bighudji.

³ Ladibandu, baane ba tadjji, solanu yisambwali yi babaale bavu na bumbedji buboti, babase na Yinyuni Yisyeme na dyele. Tukebaveghe yisalu yeni yine.

⁴ Tumbe djetu, tuvuyosaange temu mu dusambu nolonze musamu Nzambi.»

⁵ Dibundu dyotsu dikesinge ditase dyeni. Bakesole Yityene, dibaale dibase na Yinyuni Yisyeme, divu na yitu yandi yotsu mu Nzambi. Bakemwésole Filipe, Porekore, Nikanore, Timone, Paremenase na Nikolase, mwise Atyose dji Siri, djandi awu amasinge Nzambi baSwife.

⁶ Bakebawakise ombu bilumbi, bakebasambilile nobasakighe makake.

⁷ Mbemba Nzambi djimanyavaange. Durangu du badukitsi dumafunaange o Serusaleme, na pwele bavaghulitsi ba paghu bamavayilaange Djesu yitu.

Yityene akeghangu

⁸ Na mangolu na yese yi Nzambi amamuveghe, Yityene amalasaange bilimbe novaghe bimaghe bineni va ghari mukute.

⁹ Mwa dikabu di batu, bakemutsundise. Djowu batu ba ndaghu dusambu adjimanengulu «Bavighe abamadjeghusu». Mu ndaweni, mumabe baSwife ba misyengi mi Sirene na Alesanderi. Dikabu dimosi baSwife ba binange bi Silisi na Asi.

¹⁰ Tumbe basamarungule ughaghene nandi, mumbari amavosaange na dyele di Yinyuni Yisyeme.

¹¹ Kaboghu bakefute batu muyéfire bumbedji yi: «Tutsimughulu esyengi Moyise na Nzambi.»

¹² Anane bamarulile batu botsu, bivunde bi mukute na milonzi mi mighaghe. Mba bakesutusu Yityene nomughange, bakemubeghe va wusu fundu dji banzonzi.

¹³ Bakebeghe bambedji ba ufure, abamavose yi: «Mutu éwuwu aghedundi ulenze ndaghu adjisyeme dji Nzambi, na mughaghe Moyise!

¹⁴ Tutsimughulu evosi yi Djesu mwise Nasarete, opanze ndaghu Nzambi na osanze mutsanu awu Moyise amasile.»

¹⁵ Batu botsu abamabe va ghari fundu dji banzonzi, bamalabe yinzi yi Yityene yimabaghunu nane ayi yanze.

7

Yityene uvose evosi

¹ Mulonzi awuvu yivunde akemuwivule: «Adibevosi mu ndedju, dingenze?»

² Yityene akewaghule yiri: «Baane ba ngudji na batate nkululwanu, Nzambi bundumbe amalabene na kaaghe etu Aberaame, ave amabile o yinange yi Mesopotami ne akewende o musyengi Arane.

³ Nzambi akemutsingule yiri: «Sile bulongu bwaghu na yifumbe yaghu, na wende o bulongu abu nyuwulase*.»

⁴ Na vane Aberaame akedjusughe bulongu bu Babilone na akewende oyétsane o musyengi Arane. Mba tadjji Aberaame anofu, Nzambi akemubeghe o bulongu bughone abu dwitsanini na nyangu.

* 7:3 Dib 12.1

⁵ Nzambi asamamuveghe disyale, ne mwa mbure djusunzile ditambi o bulongu bweni. Tumble, amamuveghe pangini djudile bulongu bwotsu, djandi na bakule bandi. Yotsu yine, Aberaame mbé asekabe na baane.

⁶ Nzambi amamutsingule rye: "Baane na bateghule baghu boyétsane o bulongu bu bweni, awu bobile bavighe na botsoghusulu mu kame-djine (400) tsi bilime.

⁷ Tumble menu Nzambi, nyusosise mukute awu djowu bobile bavighe. Na vane, bopale o bulongu bu buvighe, na bondumise va mbure eni djidji*."

⁸ Nzambi amatunge pangini na Aberaame. Yilimbe yi pangini eni, urebe mwane. Mbana, Aberaame akerebe mwane andi Yisaake mu yilumbu yi munana. Yisake akerebe Sakobe wandi. Sakobe akerebe bandi baane, abavu dighumi na bifumbe bibedji bi bakaaghe betu.

⁹ Bakaaghe betu bamavine mwane tadjji owu Sosefe na bakemusumbise. Sosefe akenebeghu o bulongu bu Yisipete. Tumble Nzambi amabe nandi.

¹⁰ Akemughobule mu ditsoghe. Akemuveghe dyele na yese va wusu Farawu, kaghe Yisipete omamusole murumitsi Yisipete na ndaghu andi djotsu.

¹¹ Dungosu du nzale dukerughe o bulongu bu Yisipete na bu Kanane. Batu bamatoghe pwele, ladibandu batadji betu basamawédile bighudji.

¹² Sakobe anowulu yiri wudji bighudji o Yisipete, aketinde bane bandi wune, bakaaghe betu kumbu adji teghe.

¹³ Adjimubedji, Sosefe akekedjabisé na baane ba ngudji bandi. Na yilombi yandi yikedjabunu na Kaghe Farawu.

¹⁴ Sosefe akenengile tadjji andi Sakobe na yifumbe yandi yotsu. Djobotsu bamabe maghumi-dusambwali ma batu na batu baranu (75).

¹⁵ Sakobe akewende o Yisipete. Akefwile wune, na bakaaghe betu wandi.

¹⁶ Bakenebeghe bivisi bi bakaaghe bowu o musyengi Siseme noyétsighe o ngile adji Aberaame amasumbe na dufunu du mbongu na baane ba Emore tadjji Siseme.

¹⁷ Temu adji Nzambi amavangene na Aberaame djinobambene, mukute etu wumafune o Yisipete.

¹⁸ Mba kaghe djighone adjisamadjabe Sosefe, akebonge yitsighe yi bukaghe bu Yisipete.

¹⁹ Kaghe eni akedyonge bakaaghe betu, akebatsoyise o buvighe, tena amasile bane bowu ufu.

²⁰ Va temu eni, Moyise akeburu, mwane wumabe tinde ubwedji va wusu Nzambi. Amabungulu mu miweli miryeru va kane tadjji andi.

²¹ Anopalusu na biburu byandi, mwane mughetu wu Kaghe Farawu akemubonge na akemubungule nane mwane andi.

²² Moyise akebungulu na dyele di bise Yisipete, mbana akebe dibaale dighobusu mu posulu na bisalu byandi.

²³ Anobe na maghumi-mana ma bilime (40), akeghane kake djuyélabe baane ba ngudji andi bandi, baYisrayele.

²⁴ Anolabe yiri mwise Yisipete yike wandi etsoyisi, akemuwamuse notoyise mwise Yisipete nomuboke.

²⁵ Amatase yiri baane ba ngudji bandi bowulu yiri Nzambi obaveghe dughobutsu mu djandi, tumble basamadidjabe.

²⁶ Yilumbu ayimaduke, Moyise akebungune na batu babedji bamatoghaange. Anoronde ughabuse duvotsu va ghari owu, akebatsingule rye: "Bambatsi, dudji baane ba ngudji, dibandu yi dibokisini nane?"

²⁷ Omatsoyisaange mbatsi andi, akessindile Moyise novose: "Anyi atsyusole mube yivunde na nzonzi va ghari etu?"

²⁸ Wirondi umboke menu wandi, nane wutsibokile mwise Yisipete masighe*?"

²⁹ Mu posulu tsyeni, Moyise akerine, aketsane o bulongu bu Madyane. Akebure bane babedji wune.

³⁰ Maghumi-mana (40) ma bilime manovyoghe, o kumu dukange beli na mukongu wu Sinayi, yanze yi Nzambi yikelabene nandi o ghari mulutsu diningi adimalulaange.

³¹ Moyise aketsu mune amalabile nane, tumble ave amabambenine mu labe burange, akewulu dyufi di Fumu dimavosaange yi:

³² "Menu nyidji Nzambi baghulu baghu, Nzambi Aberaame, Nzambi Yisaake na Nzambi Sakobe*." Noregheme, Moyise asamarungule ughengile.

³³ Kaboghu Fumu akemuvaghe yi: "Vule bapondú baghu, mumba wudji va mbure djisyeme.

³⁴ Nyimalabe nane batu bami bétsoghusulu o bulongu bu Yisipete. Nyimawulu mighamu myowu, nyirughe muyibaghobule. Tsyéwendi, nyiwutindi o Yisipete*.”

³⁵ Awuwu, Moyise, dibaale adi baane ba Yisrayele bamaghale novose yi: “Anyi atsyusole mube yivunde na nzonzi va ghari etu*?” Nzambi amamutinde nane yivunde na mughobutsi wu mukute andi, va yinzime yi yanze ayimalabene nandi mu diningi.

³⁶ Moyise omapalise baane ba Yisrayele o bulongu bu Yisipete, novaghe bigaghe na bilimbe bipwele o bulongu bweni, o Mubu Wubenge, teno dukange. Mambu motsu mane, mamadughusu mu maghumi-mana (40) ma bilime.

³⁷ Moyise, dibaale adimatsingule mukute Yisrayele yi: “Va ghari mukute enu, Nzambi opalise mubiyitsi nane menu*.”

³⁸ Ave mughungi wu Yisrayele wumabile o dukange, Moyise djandi amabe va ghari baghulu betu na yanze, ayimavosaange nandi o mukongu wu Sinayi. Akedile musamu Nzambi awiveyi monyu, mu tudjabise woni.

³⁹ Tumbe baghulu betu basamaronde umuwululu. Bakemuwengule na nzale ughabughe o Yisipete.

⁴⁰ Baketsingule Arone: “Tuvayili banyambi aboyenewendaange va wusu etu, mumbari tughedjabi aditsiruyile Moyise, otsitupalise o Yisipete*.”

⁴¹ Baketule kosi mu yibaghunu yi mwane ngombi na bakevaghule paghu va wusu andi. Bakevaghe mumengu mu yime ayi djobeni bamatule.

⁴² Nzambi akebaliyili nzime, nobasile uyitse batsungi na bambwelili, nane disonunu mu mughande babiyitsi:

“Mukute Yisrayele, tsiri ombu menu dumayivaghulili paghu tsyenu na bisaku, mu temu adjidumabile,

mu maghumi-mana (40) ma bilime o dukange.

⁴³ Nesi, dumabeghe disambe di nyambi enu Moloke, na yibaghunu yi mbwelili nyambi enu Refane.

Abine, bime abi dumatule mu biyitsaange. Ladibandu, nyudubeyile nane bise tsughu o vale,

uvyoghe bulongu bu Babilone*.”

⁴⁴ Mu kumu dukange, baghulu betu bamabe na ndaghu yibengunu. Moyise amadjirunge nane Nzambi amamusindiyile bwé akedjivaghe, mu yibaghunu ayi amalabe.

⁴⁵ Baghulu betu bamadile ndaghu eni. Mu dirume di Sosye, bakedjibeghe o bulongu bu batu abe Nzambi amasanze va wusu owu. Djikebe vane tena temu kaghe Davide.

⁴⁶ Djandi wughu akedile yese va wusu Nzambi. Akevonde musughe wurunge ndaghu djisysteme dji Nzambi Sakobe.

⁴⁷ Tumbe mwane andi Salemu amamurungile djoni.

⁴⁸ Yotsu yine Nzambi-Pungu, aghétsani mu mandaghu amarungu na makake ma batu. Mubiyitsi evosi yi:

⁴⁹ “Divose Fumu Nzambi rye:

Djulu yitsighe yi bukaghe bwami,

Butambe yisunzulu yi makulu mami.

Munongu ndaghu yi durungule utungile?

Vo mbure yi djurungule ube yivumunu yami?

⁵⁰ Byotsu bine, tsiri mebeni nyimabisunde na makake mami*?”

⁵¹ Dune kande, mirime myenu mighale na matudji menu madibe va wusu mbile Nzambi! Dughededili Yinyuni Yisyeme! Dudji nane bakaaghe benu.

⁵² Mubiyitsi awu batadji benu basamakwane anyi? Bamaboke abamabighe durughulu du Mutu awusungeme. Mutu eni wune, dumamusumbise nomuboke.

⁵³ Byanze bimaduveghe mughaghe Nzambi, tumbe dumabuse uwughobise!»

Yityene eboku

⁵⁴ Ave bamawululu posulu tsyeni, fundu dji banzonzi djikenyoyile Yityene. Na kabu, bakevaghange duweriti na minu mowu.

⁵⁵ Tumbe Yityene, abasilange na Yinyuni Yisyeme, akeghengile o djulu, akelabe kembu Nzambi na Djesu diteli va mabaale mandi.

⁵⁶ Akevaghe yi: «Wulwanu, nyilabi djulu djidibughe na Mwane mutu diteli va mabaale ma Nzambi!»

⁵⁷ Kaboghu, bakebwaghe mughamu wuneni nodibighe matudji. Bakeyémuviike djowu botsu.

⁵⁸ Bakemupalise o musyengi nomutinde mamani bakemuboke. Bamedji bamasile bidwaru byowu na mwa mwane dibaale, wumanengulungu Sole.

⁵⁹ Ave bamamutindilaange mamani, Yityene akesambilaange yi: «Fumu Djesu, wake yinyuni yami!»

⁶⁰ Mba akekuteme noghamughe na mangolu mandí motsu: «Fumu, batandi dibi dyédidi!» Yikemani, akefu.

8

¹ Mba Sole amarondaange dufu du Yityene.

Sole ekwani Dibundu di Kirisete

Mune yilumbu akeyyosulile ukwane dibundu di Serusaleme. Badukitsi botsu, uvenguse bilumbi, bakepanzighe mu byari byotsu bi Sudé na Samari.

² Batu abamaghobisaange Nzambi baketswighe Yityene na bakemulile tinde na munyongu.

³ Sole, djandi, akevataange upanze dibundu. Amawendaange ndaghu na ndaghu, akeghangaange bango yitu, na baghetu na babaale, akebabwaghaange o tsughu.

Filipe esamuni musamu wuboti o Samari

⁴ Bango yitu abamatsyamughe bamanangaange bulongu, noyenelonzaange musamu wuboti.

⁵ Filipe akewende o musyengi Samari, akebasamunine Kirisete.

⁶ Mighungi na mighungi va mosi mimawulu posulu tsi Filipe, mumba mimawulu nolabe bilimbe bi bimaghe abi amavaghaange.

⁷ Na mighamu mineni, binyuni bibive bipwele bimapalaange mu batu. Bibomfi bipwele na bitsondu bimabelusu.

⁸ Kaboghu nzangu djikebe djineni mu musyengi eni.

⁹ Mutu winengulu Simu amaba vane kale o musyengi eni, amavandaange. Mavande mandí mamasutusungu mughungi wotsu wu Samari. Amakelabange nderi adji muneni.

¹⁰ Mba botsu, ubongile o bangebi teno bivunde, bamamughobisaange pwele. Bamavosaange yi: «Mutu éwuwu mangolu ma Nzambi, amenengulu "Mboghe".»

¹¹ Bamamughobisaange pwele, mumba mbé amatsinge nobasutusu na mavande mandí.

¹² Tumbe banosinge musamu wuboti awu Filipe amasamunaange, mu dyambu di Bukaghe bu Nzambi na mu dine di Djesu Kirisete, baghetu na babaale bakebatusu.

¹³ Djabeni Simu akesinge Djesu na akebatusu. Mune amalabilaange bimaghe bineni na bilimbe abi Filipe amavaghaange, amasutu na asamamwékakenange nandi.

¹⁴ Bilumbi o Serusaleme bakewulu yi bise Samari bamadile musamu Nzambi na nzangu. Adine bamabatindile Pyere na San.

¹⁵ Banotole o Samari, bakesambilile mu djowu abamasinge Nzambi, mumbari bakedile Yinyuni Yisyeme.

¹⁶ Ne vane babatusulungu mu dine di Fumu Djesu, Yinyuni Yisyeme mbé yisekasundughe ne mu wumosi va ghari owu.

¹⁷ Pyere na San bakebasakighe makake na bakedile Yinyuni Yisyeme.

¹⁸ Simu anolabe yi Yinyuni Yisyeme yiveghu ombu bango yitu ave bilumbi bebasakiyili makake akeronde ubaveghe badoli.

¹⁹ Amabavaghe yi: «Peyanu ngudu, yi abe nyusakighaange makake bakedilaange Yinyuni Yisyeme.»

²⁰ Tumbe Pyere akemuwaghule yi: «Badoli baghu babungini na ndebeni, mumba wutsitase bwé pughulu dji Nzambi djisumbu na mbongu!

²¹ Wughane dikabu vo musughe mu yisalu yéyi, mumba murime aghu wughaa wusungeme va wusu Nzambi.

²² Vughule ditase dyaghu dibive na lende Fumu, lake pa dyurungule uvaghu, akewutande mu ditase dyédine.

²³ Mumba nyilabi na ngenze, yi wudji wubase na mele mabive mba wune mutsanu wubi.»

²⁴ Kaboghu Simu akevaghe Pyere na San yi: «Djenubeni lendanu Fumu, yiri motsu dutsivose makétuyile.»

²⁵ Yikebémani ughabuse bumedji nosamune Musamu wu Fumu, bilumbi bibedji bakeghabughe o Serusaleme. Mu nzile bakeyenelonzaange Musamu Wuboti mu mimbu mapwele ma Samari.

Filipe ebatisi yidjeti yi Yityopi

²⁶ Yanze yi Fumu yikevaghe Filipe yiri: «Releme, wende o yari yibande, mu nzile adjirambuyili o Serusaleme teno musyengi Ghase. Nzile adjivu mududu, djighémwévuyoghulu na batu.»

²⁷ Filipe akereleme, akewende na maswasu. Mu nzile, akebengune na muvangu wu Yityopi, yidjeti yinini yimakelisaange yilundulu yi Kandase, kaghe mughetu dji Yityopi. Djandi amarughe o Serusaleme mu yiyitse Nzambi,

²⁸ na yikewughabughe amaghabughaange o dimbu dyandi. Amabe atsane va djulu dikalu dyandi dimayenedutungu na kabele*. Na vane, amarangaange yibuku yi musamu wu mubiyitsi Yisayi.

²⁹ Yinyuni Yisyeme yiketsingule Filipe bwé: «Bambene na dikalu dyédine.»

³⁰ Filipe amabambene mbangu-mbangu na akewulu yidjeti yi Yityopi, yimarangaange dibuku di mubiyitsi Yisayi na dyufi dineni. Akemuwivule yi: «Wighulu na bureti amewirangi?» ³¹ Yidjeti yeni akemuwaghule yiri: «Tsyeni nyurungulile uwulu, ta vagha mutu wupindiye!»

Vane-vane, amavaghe Filipe akenangeme notsane va mughule andi.

³² Yibuku yi Bisonu ayi amarangaange ayiyi:

«Amaba nane yindumbu ayi bébeyi o uboke,

Nane mwane yindumbu awibi dibabe va wusu mufuyitsi, asamadibule munu andi.

³³ Amalenzu mba musughe andi wumadesu.

Kule andi, anyi odjirangemine?

Mumba batsimutabule monyu va butambe*.»

³⁴ Yidjeti akewivule Filipe yi: «Kokolu, nzinguli anyi mubiyitsi eranguni nane, djabeni ekevosile vo mutu susu?»

³⁵ Filipe akemuwaghule, akemutsingule musamu wuboti wu Djesu, ubandile vane dibandu di Yibuku yeni yi Bisonu.

³⁶ Bakebwele wuwende na baketole va mbure djimabe mambe. Yidjeti akevaghe yi: «Labati mudjambe! Kaboghu wurungule umbatise, mbeyé?» [

³⁷ Filipe akemuvaghe yi: «Payi wune tinde yitu, wurungule ubatusu.» Yidjeti akewaghule yi: «Yine, nine yitu mu Djesu Kirisete, Mwane Nzambi.]]

³⁸ Yidjeti akesikighe dikalu, bakesundughe djone Filipe mu mudjambe. Na Filipe akemubatise.

³⁹ Banosabughe, Yinyuni yi Fumu yiketsyemuse Filipe. Yidjeti asamamwémulabe, tumbe akeduke nzile andi na nzangu.

⁴⁰ Filipe akepalile o dimbu di Asote, mba akeyyoghe misyengi na misyengi, noyenesamunaange Musamu Wuboti mbure tsyotsu tena ave amatole o yisyeni yi Sesaré.

9

Fumu Djesu enengili Sole

¹ Mu temu eni, Sole amakwanaange pwele na amaghanaange uboke badukitsi ba Fumu. Amayérasene yivunde yi bavaghulitsi ba paghu,

² nomuvonde mighande mi musughe wuwendile o mandaghu ma tsambu ma baSwife mu musyengi Damase. Na payi atsirasene babaale vo baghetu abeduki nzile Djesu, obaghange nobabeghe o Serusaleme.

³ Abilaange mu nzile Damase, akebambene beli na musyengi. Sundile, yidjalale yinene ayi masundughe o djulu yikemuedemine.

⁴ Akeyideme vatsi, na akewulu dyufi dimavosile rye: «Sole, Sole, dibandu yi winkwanini?»

⁵ Akewivule: «Nde la nyi, Fumu?» Na dyufi dimamuwawule rye: «Menu la Djesu, awu wikwani.»

⁶ Tumbe releme, kote o musyengi, aghune bowutsingule adiwudusu.»

⁷ Bambatsi ba mulingu ba Sole bamasikeme, bamaghambu na dyambu dyuvose. Bamawulu dyufi, tumbe basamalabe mutu.

⁸ Sole amareleme na amadibule misu, tumbe asamamwélabaange ne yime. Bamamughange mu dikake mu mubeghe o Damase.

⁹ Mu bilumbu biryeru, asamarungule ulabe na amatsane nane, vagha wudji nonu.

* **8:28** dikalu dyandi dimayenedutungu na kabele: lotu baghore adjibabeyi o divite; yiwendulu ayimadutungu na bibulu bineni va temu adji ghulu. ✱ **8:33** Isa 53.7-8

¹⁰ Wumabe o Damase mudukitsi wumosi dine dyandi Nanyase. Fumu amalabene nandi mu yiryaryamu na akemunengile: «Nanyase!» Akewaghule: «Me djanduwu, Fumu.»

¹¹ Fumu akemutsingule rye: «Lenge nowende mu nzile adjinengulu “Nzile Djisungeme”, o ndaghu Sudase. Aghune, wuyéwivule dibaale, mwise Tarese oyinengulu Sole. Usambile esambili.

¹² Mu yiryaryamu, atsilabe dibaale dinengulu Nanyase, atsikotaange nomusakighe makake mumba akebwélabe.»

¹³ Nanyase amawaghule rye: «Fumu, batu bapwele bamaposile mu dibaale dyeni na nyidjabi dibi adi amavaghe mu bango yitu o Serusaleme.

¹⁴ Na atsirughe wunu na musughe awu amasingusulu na bivunde bi bavaghulitsi ba paghu, muyighange botsu abeyitsi dine dyaghu.»

¹⁵ Tumbé Fumu aketsingule Nanyase: «Wende, mumbari nyimasole dibaale dyédine, mube musalitsi ami. Na djandi odjabise dine dyami mu malongu masusu, na bakaghe bowu, na mu mukute Yisrayele.

¹⁶ Nyumulase mebeni maghughe motsu ame olabe mu dyambu dyami.»

¹⁷ Yike Nanyase amawende. Akekote o ghari ndaghu, akemusakighe makake, na akemutsingule rye: «Sole, mwane tadjji ami, Fumu Djesu otsilabene naghu mu nzile ave wutsiruyilaange, atsinzindighe ombu aghu. Motsu mane, mumba wukebwélabe na wukebasu na Yinyuni Yisyeme.»

¹⁸ Vane-vane, bime bibaghunu na maghaghele bimabondughe mu misu ma Sole na amawélabe. Amareleme na amabatusu.

¹⁹ Anodji, mangolu mandi, mamamughabuyile.

Sole esamuni Musamu Wuboti o Damase

Sole amatsane mwa bilumbu na badukitsi abamabe o Damase.

²⁰ Vane-vane, Sole amabande ulonze mu mandaghu ma tsambu ma baSwife, yiri Djesu adji mwane Nzambi.

²¹ Botsu abamamuwulungu bamakambulu na bamawivulaange: «Tsi djandi otsikwanaange o Serusaleme botsu abamarangunaange dine di Djesu? Na agharughe wunu mu yibaghange nobabeghe va wusu bivunde bi bavaghulitsi ba paghu?»

²² Sole mu posulu tsyandi, amakewarisaange kale yilumbu. Tumbé baSwife ba Damase basamawébe na dyukale mumbari djandi amabalasaange na kengili yiri Djesu la Kirisete.

²³ Mwa pesu temu, baSwife bamaghane kake muboke Sole,

²⁴ tumbé amalubusu mu fundu owu. Makotulu motsu ma musyengi mamakelusungu nyangu na mukolu, mu mubokise.

²⁵ Kaboghu badukitsi ba Sole bamamubeghe mukolu mu muvyose disimu dimosi di yivaghe yi musyengi, na bamamusunduse mu ponzi.

Sole o Serusaleme

²⁶ Ave Sole amatolile o Serusaleme, djandi mbé aronde ufubene mu dighuki di badukitsi. Tumbé djobotsu bamabe na ghome andi, mumbari vasamabe ne wumosi wumatasaange yiri ngenze Sole amakalughe mudukitsi.

²⁷ Adine Barenabase amamubongile nandi, akemubeghe ombu bilumbi. Barenabase akebwébatsingule nane mu nzile, Sole amalabinine na Fumu, na nane Fumu amavosile nandi. Barenabase amabwese ubatsingule nane Sole o musyengi Damase, amasamunine na musighe mu dine di Djesu.

²⁸ Yike Sole amayenewendaange noghabughe nowu o Serusaleme, na amasamunaange na musighe mu dine di Fumu.

²⁹ Djandi amavosaange notsunde na baSwife abamavosaange mbembu baNgereke, tumbé djowu bamarondaange umubokise.

³⁰ Baane ba tadjji bandi banodidjabe, bamabeghe Sole o yisyeni yi Sesaré, na bakemuwendise o yisyeni yi Tarese.

³¹ Dibundu mu musyengi wotsu wu Sudé, wu Ngalile na wu Samari, dimabe mu duvotsu. Dimaneghaange mu yitu, dimabéghaange monyu mu dighobe di Fumu na dimafunaange na dwamusu du Yinyuni Yisyeme.

Pyere ebelusi Ené

³² Pyere wandi, amayeneyoyilangaange mbure tsyotsu, akesundughe ombu bango yitu abamatsanaange o musyengi Lide.

³³ Aghune, akerasene dibaale dinengulu Ené dimabe disileme va ditoghu mu yinane yi bilime, mumbari amabe yimbolutu.

³⁴ Yike Pyere akemutsingule: «Ené, Djesu Kirisete eghubelusi! Releme, kunze ditoghu dyaghu.» Sundile Ené akereleme.

³⁵ Ave bamamulabile, batu botsu bamatsanaange o musyengi Lide na kumu Sarone, bamasinge Fumu.

Pyere eghabusi Tabite monyu

³⁶ Wumabe o musyengi Sopé, mudukitsi mughetu wumanengulu Tabite, vo «Dorkase» o mbembu Ngereke, diwendili bwé «Tsyesi». Amavyosaange temu andi novaghaange bisalu biboti nowamuse bidjaghe.

³⁷ Mu temu eni, amadimbene ubele na akefu. Dunyuru dunobwitsu, dumasunzu o yibuku yi ndaghu ayi djulu.

³⁸ Badukitsi abamabe o musyengi Sopé, badjabilaange yiri Pyere amabe o musyengi Lide, awuvu bébeli na Sopé, Bakemutindile babaale babedji muyémulende: «Wuyabwétsingé, lenge norughe ombu ghetu.»

³⁹ Pyere amawende nowu. Anotole, bamamubeghe o yibuku yi ndaghu ayi djulu. Bakwili botsu bamabambene nandi nolile. Bamamulase bikutu na bilinge, abi Dorkase amavaghaange ave amabilaange monyu.

⁴⁰ Pyere akepalise batu botsu, akekuteme na akesambile. Mba amaghelughe o yari yi mvumbi novose rye: «Tabite, releme!» Lake Tabite akedibule misu, anolabe Pyere, akesimbughe na aketsane.

⁴¹ Pyere amamuvoghe dikake na akemuwamuse ureleme. Amanengile bango yitu na bakwili, na amabalase Tabite monyu.

⁴² Dimadjabunu mu musyengi wotsu wu Sopé na bapwele bamavayile Fumu yitu.

⁴³ O musyengi eni, Pyere amatsane yitsingu yineni ombu Ngele-Bibande*, djinengulu Simu.

10

Yanze evosili Korneye

¹ O Sesaré wumabe dibaale dimanengulungu Korneye. Amabe yivunde yi kame baghore mu dibuli adimanengulungu «Mughungi baghore ba Yitali.»

² Amabe na dinonge na amadumaange Nzambi na kane andi djotsu.

Amawamusaange bidjaghe bi baWife na amasambilaange Nzambi temu tsyotsu.

³ Mwa yilumbu, va murekemunu wisi va tsisighe, beli na maweru maryeru, amadile yiryaryamu. Na tsiyiri akelabe yanze yi Nzambi ukote ombu wandi na akemunengile yi: «Korneye!»

⁴ Akeghengile na dunzyenzi na akewaghule rye: «Fumu, dyambu yi?» Yanze nomuwaghule yi: «Nzambi atsironde tsambu tsyaghu na dwamusu adu wiveyi bidjaghe, na eghurangemini.

⁵ Tumbe, sindighe batu o musyengi Sopé, bakénengile Simu awu bénengili Pyere.

⁶ Etsani ombu Simu Ngele-Bibande, ndaghu andi djidji va mughule mubu.»

⁷ Yike yanze ayimavose nandi yiwendi, Korneye akenengile basatsi bandi babedji na ghore mosi djimamusalilaange, adjimabe mutu wunonge na Nzambi.

⁸ Akebatsingule motsu amamavyoghe mba akebatinde o Sopé.

Yiryaryamu yi Pyere

⁹ Yilumbu ayimaduke, yotsu yine mbé baki mu nzile ave bamabambeninaange na musyengi Sopé, Pyere akemate o djulu ndaghu mu yésambile, va diweru di mwangulu.

¹⁰ Akewulu nzale, mbé aronde udji. Temu adji bamamulambilaange bighudji, akelabe yiryaryamu.

¹¹ Amalabe djulu djimadibughe, na yime yimasundughaange. Yime yeni yimabe nane yibuku yi tsande djineni, djighangu mu kodu tsyotsu tsi djine, adjimasundughe tena vatsi.

¹² Mu tsande eni, mumabe minongu myotsu mi bibulu abivu na biname bina, minongu myotsu mi bilandile bi butambe, na minongu myotsu mi batsoli.

¹³ Akewulu dyufi dimamuvosile yiri: «Pyere, releme! Boke bibulu byébibi na djange!»

¹⁴ Tumbe Pyere akewake: «Tsatsabi! Fumu ami, nyisekadjangaange abivu yingitsi vo binzoruru.»

¹⁵ Dyufi dikemwéghulunu nandi adi mubedji, na dikevole yiri: «Abi Nzambi amalyomise, ndedju wuyabilabe nzoruru.»

¹⁶ Dyoni dimalabene kumbu yiryeru, mba yime yeni yikematusu o djulu.

* 9:43 Ngele-Bibande: djandi awu ekunzi bapondou, bakomi, biswelu bi mbongu, na mikate mi bibulu vo mi banyoghe.

¹⁷ Pyere amakewivulaange divindughulu di yiryaryamu ayi abenolabe. Vane-vane, batu abe Korneye amatinde, banomane uwivule mu djabe ave ndaghu Simu Ngele-Bibande djivu, baketole va dikotulu.

¹⁸ Bamadukise na bamawivule rye: «Avave Simu adjinengulu Pyere etsanini?»

¹⁹ Pyere wukelule mbé akikelule yiryaryamu yandi, ave Yinyuni yimamutsingulile yiri: «Wulu, vadji batu baryeru béwurombi.

²⁰ Releme, vindeme na wende nowu, wuyatsikedene, mumba menu nyibasindiyei.»

²¹ Pyere akevindeme ombu batu beni nobatsingule yi: «Nyidjandughu, menu dirombi. Dibandu yi dutsiruyile?»

²² Bakewaghule yi: «Tutsitindu na Korneye, yivunde yi baghore. Dibaale disungeme, didumi Nzambi, na baSwife botsu bémurondi. Yanze yi Nzambi yimayimuveghe dilongi dyéidi: “Nengile Pyere o ndaghu aghu na wulu motsu ame owutsingule.”»

²³ Pyere akebakotise o ghari ndaghu na akebaveghe bitsighe byuvyosile mukolu.

Pyere ewendi ombu Korneye

Va kedi dji yilumbu ayimadukaange, Pyere amasimbughe na amawende nowu. Baane ba tadjji bamosi ba Sopé bamawende nandi.

²⁴ Djowu bamatole o musyengi Sesaré mu yilumbu ayi mubedji. Korneye amabavivaange na biburu byandi na bambatsi bandi ba murime, abe amanengile.

²⁵ Ave Pyere amatolile, Korneye akémubengusunu, amakébwaghe va makulu mandu mu muyitse.

²⁶ Tumbe Pyere akemurelighe nomutsingule yi: «Releme! Mumbari menu nyidji mutu nane ndedju.»

²⁷ Va djulu vane, amayenevosaange na Korneye. Anokote o ghari ndaghu, amarasunu batu bapwele baghekeme.

²⁸ Akebatsingule rye: «Dwidjabi yi muSwife aghane musughe wube mbatsi mweni, vo mu ukote o ndaghu andi. Tumbe Nzambi atsindonze yi, vagha mutu awu menu nyurungule wulabe yiri adji nzoruru vo agha awelimine ufwamu.

²⁹ Ladibandu, ave dutsitindile batu o wuyindengile, ngalabe diweru mu urughe. Kaboghu, nyirondi udjabe adi dutsindengilile.»

³⁰ Korneye akewaghule yiri: «Vake bilumbu bina, va temu dji maweru maryeru ma tsisighe, nyimasambilaange. Suka, mutu na bikutu bikademi akepale va wusu ami.

³¹ Akenzingule: “Korneye, dusambu dwaghu dumadughusu, na Nzambi atsiangemine dwamusu du maboti amewivayili bidjaghe.

³² Kaboghu sindighe mutu o Sopé mu uyenengile Simu awu bémengili Pyere. Etsani ombu Simu mosi, Ngele-Bibande adjitsani va mughule mubu.”

³³ Nzilenge notinde batu mu yiwulande na wutsisinge urughe. Vave, tudji djetu botsu va wusu Nzambi, mughulu motsu ame Fumu atsiwurume mu yitutsingule.»

Pyere elonzi Musamu Wuboti ombu Korneye

³⁴ Anane Pyere amabongile mbembu novose yiri: «Mba nyimawulu bwé Nzambi aghane dupasu du batu.

³⁵ Mu malongu motsu, mutu awidumi Nzambi na avu asungeme, awune awelimine usingu nandi.

³⁶ Amatindile bise Yisrayele mbembu andi, mu yitumamune Musamu Wuboti wu duvotsu adutumadile mu Djesu Kirisete, odjivu Fumu batu botsu.

³⁷ Dwidjabi adimarele uvyoghe o Ngalile, mba dikebwélabene mu Sudé djotsu. Motsu mane mamavyoyile, yike San emani usamune musamu wu dubatusu.

³⁸ Dwidjabi nane Nzambi amasolile Djesu mwise Nasarete, nomuveghe mangolu ma Yinyuni Yisyeme. Dwidjabi wandi nane Djesu amanangile bulongu, noyenevagaange diboti noghobulaange botsu abamabe baghangu na dyabu, mumba Nzambi amabe nandi.

³⁹ Mba djetu, tudji bambedji ba motsu ame amavaghe o bulongu bu baSwife, teno Serusaleme. Djandi awu bamabokise, nomulelighe va kurusu.

⁴⁰ Tumbe Nzambi, amamurambuse o dufu yilumbu ayimuryeru, na amavaghe yi akelabene.

⁴¹ Asamalabene na mikute myotsu, tumbe yike na djetu abe Nzambi amasole vane dibandu mube bambedji. Anorambughe, tumadji nonu nandi.

⁴² Amaturume ulonze Musamu Wuboti, ombu mukute na utsiyise yi, adji mutu awu Nzambi amabyatse, mu ufundise abavu monyu na abafu.

⁴³ Babiyitsi botsu bamavose mu djandi, botsu abemuvayili yitu, bodile dutandu du mabi dibandu djandi.»

⁴⁴ Pyere uvose mbé akivose, Yinyuni Yisyeme yikesundughe mu botsu abamawulungu musamu Nzambi.

⁴⁵ Bango yitu abamabe barebu, abamarughe na Pyere, bakekambulu mu ulabe yi, peghulu Yinyuni Yisyeme djimaghabulu djowu botsu abasamabe baSwife.

⁴⁶ Ngenze, bango yitu abarebu, bamabawulungu uvose mu mambembu masusu noyitse Nzambi. Kaboghu Pyere akevose yi:

⁴⁷ «Tughorungule ughandise batu bébabe dubatusu du mambe, badililaange Yinyuni Yisyeme nane djetu!»

⁴⁸ Na akeveghe musughe ubabatise mu dine di Djesu Kirisete. Kaboghu bakemuwivule aketsane mwa bilumbu nowu.

11

Pyere ekekaghule va wusu dibundu di Serusaleme

¹ Bilumbi na baane ba tadjji abamabe o yinange yi Sudé, bakewulu bwendiri bise malongu wandi bamadile musamu Nzambi.

² Ave Pyere amamatile o Serusaleme, bango yitu abarebu bamamutsundise

³ novose rye: «Ndedju wutsikote ombu batu abagha batabulu, na wutsidji va mosi nowu!»

⁴ Yike Pyere akebatsingule na musighe, mambu motsu, ubongile o dibandu teno disukusulu, akebatsingule rye:

⁵ «Menu, nyimabe o musyengi Sopé na nyimasambililaange, nganingelene na ngadile yiryaryamu. Lake ngalabe yime nane yibuku yi tsande djineni, djighangu mu kodu tsyotsu tsi djine, djimasundughaange o djulu na djikerughe tena va wusu ami.

⁶ Nyimadjitsune na burange na nyimalabe bibulu abivu na biname bina, minongu myotsu mi bibulu bi musiru, minongu myotsu mi bilandile bi butambe na batsoli.

⁷ Mba nyimawulu dyufi dimapaghe yi: “Pyere, releme! Boke bibulu byébibi na djange!”

⁸ Tumbe nyimawaghule yi: “Tsatsabi! Fumu ami, mumbari nyibururu, nyisekadjangaange bibabi vo abivu yingitsi. Mumba byoni, bighorongule ukote o munu ami.”

⁹ Mu dyoni, mbembu eni djimawulunu o djulu, djimabwéposile adi mubedji yi: “Abi Nzambi amalyomise, ndedju wuyabilabe nzoruru.”

¹⁰ Dyoni dimalabene kumbu yiryeru, mba byotsu bikeghabughe o djulu.»

¹¹ Pyere akebese uvose: «Vane-vane, babaale baryeru bamarughesene o musyengi Sesaré mu yimbonge, bamatole va wusu ndaghu adjitumabe.

¹² Yike, Yinyuni yimanzingule bwé wende nowu, wuyabe némwapesu na keri. Na baane ba tadjji ba syamunubabe, bamayinkelise, na tumakote djetu botsu ombu dibaale dyédidi.

¹³ Djandi amatutsingule nane amalabile yanze o ghari ndaghu andi, ayi yimabe vane, na yimamutsingule yiri: “Sindighe mutu o musyengi Sopé, akéwunengilile Simu awu bénengili Pyere.

¹⁴ Djandi oyiwutsingule musamu, awu ndedju na ndaghu aghu djotsu, dughobululu.”

¹⁵ Ave nyimabandile uvose, Yinyuni Yisyeme yikesundughe mu djowu botsu, nane yimasunduyile mu djetu va dibandu.

¹⁶ Yike nyimarangemine mbembu Fumu adjimavosaange yi: “San amabatise mu mambe, tumbe djenu, dubatusu mu Yinyuni Yisyeme.”

¹⁷ Nzambi amabaveghe yisaku yine yimosi, nane amatuveyile djetu wandi, ave tumasunzile yitu yetu mu Fumu Djesu Kirisete. Tumbe anyi menu mbé nyimabe, murungule ughaghene na Nzambi?»

¹⁸ Banowulu yilombi yeni, bango yitu abamabe barebu, bakevole «swii», bakesigheme. Djowu botsu bakeyitse Nzambi novose rye: «Kaboghu dingenze, Nzambi amaveghe bise malongu wandi abagha barebu, yese yukalughe mutsanu wubive, mu dile monyu mutubu na mutubu.»

Dibundu di Antyose

¹⁹ Yityene anoboku, bango yitu bamapanzighe dibandu dikwane, adimaduke dufu dwandi. Na djobotsu bamawende yari na yari: abane o yinange Fenisi, bamosi o ningi dji Sipere na o musyengi Antyose. Tumbe bamayenesamunaange musamu Nzambi, yike ombu djowu abamabe baSwife.

²⁰ Yike va ghari owu, vamabe bise Sipere na Sirene, djowu bakerughe o musyengi Antyose. Bamayenesamunaange Musamu Wuboti wu Fumu Djesu ombu djowu abamavosaange mbembu baNgereke.

²¹ Mangolu ma Fumu mamabe nowu, adine bapwele bamasinge Fumu Djesu na namakalughe mutsanu owu.

²² Bivunde bi dibundu di Serusaleme banowulu yilumbi yeni, baketinde Barenabase o musyengi Antyose.

²³ Anotole wune, ave amalabile motsu ame yese yi Nzambi yimadughusu, amabase na nzangu djineni. Na vane, amawarise bango yitu botsu bakesunze yitu yowu mu Fumu, na bakébwéghabughe manzinzime.

²⁴ Barenabase amabangaange dibaale adisungeme, dibase na Yinyuni Yisyeme, divu na yitu yandi yotsu mu Nzambi. Yinombu yineni yimasinge Fumu Djesu mu monyu owu.

²⁵ Mba Barenabase amawende o musyengi Tarese oyérombe Sole.

²⁶ Ave amamulabile, akemubeghe o musyengi Antyose. Djobotsu bakevyose yilime yifwimbe o dibundu, nolonzaange batu bapwele yitu mu Nzambi. Aghune dibundu di Antyose, badukitsi bamanengululu aditeghe: «Bakereti».

²⁷ Mune temu eni, babiyitsi bamadusughe musyengi Serusaleme mu wende o musyengi Antyose.

²⁸ Mubiyitsi wumosi wumanengulu Aghabise, abasu na Yinyuni Yisyeme, amabighe bwé nzale djineni djube mu butambe bwotsu. Yike nzale eni djimalabene va temu adji Kolode amabile kaghe.

²⁹ Badukitsi bamakape disite, bwé kale mutu mbé oveghaange nane odilile na mangolu mandi, mu wamuse baane ba tadjji abamatsanaange o yinange yi Sudé.

³⁰ Anane bamavayile. Baketinde Barenabase djone Sole bakebeghe dwamusu dweni, ombu bivunde bi dibundu di Sudé.

12

Sake eboku, Pyere eghangu

¹ Va temu eni, kaghe Yirode akeghangise mwa dikabu di batu ba dibundu mu bakwane.

² Na didjenge akebokise Sake, mwane ngudji San.

³ Anolabe yi baSwife bamadironde, akeghangise Pyere va temu mumengu wu bapembi abagha dufunusu.

⁴ Yirode akemughaange nomusunze o tsughu. Akesindighe binombu bine bi baghore mu mukelisaange. Kadi yinombu yimabe ghore djine. Amabe na ditase dyumufundise, va ghari batu yike mumengu Pake wivyoyi.

⁵ Pyere abilange o tsughu, bise dibundu bamasambile Nzambi na yikanene mu djandi.

Yanze yipalisi Pyere o tsughu

⁶ Yirode amabe na ditase dyumubeghe va wusu banzonzi. Tumbe mune mukolu, Pyere amabe atungu pange bedji, na amabe yilu va ghari ghore bedji. Baghore bamosi, bamamoghaange va wusu mune ndaghu tsughu.

⁷ Sundile, yanze yi Fumu yikekote mba tsughu djotsu djikekademe na yidjalale. Yanze yikekungise Pyere nomudimbe mbate o maghetu, mba akemutsingule yi: «Lenge noreleme!» Na bapange baketudughe mu makake mandi.

⁸ Yanze yike muvaghe yiri: «Tunge beleti aghu na dware bapundu baghu.» Akedivaghe. Yanze yikemwémuvaghe yi: «Dware yikutu yaghu na nduki.»

⁹ Pyere akeduke yanze na akepale o tsughu. Asamadjabaange yiri adi yanze amavaghaange dingenze, amatasaange yiri yiryaryamu.

¹⁰ Bakevyoghe yinombu yi baghore ayiteghe, bakevyoghe ayi mubedji, baketole va yabutsu yi madilu ayi mune ndaghu awumusitu. Yabutsu yeni yikedibughe pinze va wusu owu na bakepale. Banosupughe mu nzile, yanze yikekakene nandi.

¹¹ Kaboghu Pyere akewulu adimavyoghaange, na akekévosile yi: «Mba nyimadjabe yi dingenze: Fumu atsinde yanze yandi, na djandi, atsinkaghule va makake ma Yirode, na ame bivunde bi baSwife mbé baronde undase.»

¹² Ave amadiwululu nane, akewende o ndaghu Mari, ngudji San adjinengulu Mareke. Aghune, batu bapwele bamabe baghukeme na bamasambillaange.

¹³ Ave Pyere amakokemunine mu yabutsu yi mune ndaghu, musatsi mughetu, awinengulu Rode, akebambene mughulu.

¹⁴ Akedjabe dyufi di Pyere, tumbe na kini asamadibule, aketsingule abamabe o ghari yi Pyere adji va dulombili.

¹⁵ Bakemuvaghe yi: «Wune bulaghu!» Tumbe amatsiyisaange yi ngenze. Kaboghu bakevaghe yi: «Awune tangudji yanze yandi.»

¹⁶ Yotsu yina, Pyere ukokemune mbé akikokemune. Bakemudibulile yabutsu, na bakesutu ave bamamulabile.

¹⁷ Akesambe dikake mubavotse, akebatsingule nane Fumu amamupalisile o tsughu, mba akebasindinghe yiri: «Wendanu yétsingulanu Sake na baane ba tadjji basusu.» Anomane, akepale nowende yari yisusu.

¹⁸ Wisi anotebughe, vakebe nkumfu neni va ghari baghore. Djowu bamakewivulaange: «Pyere akewuke?»

¹⁹ Yirode akeveghe dirume dyumurombe, tumbe basamamulabe. Akewave baghore, na akeveghe musughe wu baboke. Va djulu vane, akeghusughe o yinange yi Sude novindeme o musyengi Sesaré mu yévume mwa temu.

Dufu du kaghe Yirode Agheripa

²⁰ Yirode amabe na kabu neni na bise Tire na bise Sidone. Djowu bakewulusunu va mosi mu sumbe yivunde, ayimakelisaange bime byotsu bi kaghe, dine dyandi Balesetose. Bamavayile nane, mumbari bamarondaange uvonde duvotsu na kaghe Yirode, dibilaange yiri bighudji byowu byotsu, bimarughesenaange o bulongu bwandi.

²¹ Mu yilumbu ayi bamasikighe, Yirode akedware yidjunge yi bukaghe, aketsane va yitsighe yandi yi bufumu, mba akebavosilaange.

²² Yike yinombu yimaghmaghe yiri: «Djandi evosi nane nyambi, tsiri nane mutu!»

²³ Tumbe vane-vane, yanze yi Fumu yikemudimbe, mumba amabonge bundumbe bu Nzambi: akelighu na misobe, na akefu.

²⁴ Musamu wu Nzambi wumanyavaange laviri.

²⁵ Barenabase na Sole yikebemani yisalu yowu o musyengi Serusaleme, bakeyenghabughe, na bamabeghe nowu San awu amanengulungu Mareke.

13

Yinyuni Yisyeme yisoli Barenabase na Sole

¹ Mu dibundu ayimabe o musyengi Antyoze, vamabe babiyitsi na milonzi: Barenabase, Simewu adjinengulu «Munombi», Lususe mwise Sirene, Manayene omabungughe va mosi na kaghe Yirode, na Sole.

² Mwa yilumbu ayi bamayitsilaange Fumu nowarile nzale, Yinyuni Yisyeme akebavaghe yiri: «Vengighanu Barenabase na Sole va mughule, bakedughusungu yisalu ayi nyimabanengilile.»

³ Kaboghu, banomane uwarile nzale nosambile, bakebasakighe makake na bakebasile uyenewende.

Barenabase djone Sole béwendi o musyengi Sipere

⁴ Banotindu na Yinyuni Yisyeme, Barenabase na Sole bakevindeme o disabu di Selesi. Avane, bamanangemine mu watange muwende o ningi dji Sipere.

⁵ Ave bamatolile o Salemine, bamasamune musamu Nzambi mu mandaghu ma tsambu ma baSwife. San adjinengulu Mareke amabe nowu nane mukange.

Limase adju mulosi

⁶ Vane wusu, banosabughe ningi djotsu bamatole o musyengi Pafose, bamayerasene muSwife, dibaale dimavagha bulosi. Dibaale dyeni dimabe mubiyitsi wumfurulu, dimanengulu «Bare-Djesu».

⁷ Djandi, amabe yisatsi yi yidjeti yineni ayimarumisaange yinange, yi manenguluungu Sersyo Poluse, dibaale dimabe na dudjabu. Djandi akenengile Barenabase na Sole, mumbari amabe na nzale uwulu musamu Nzambi.

⁸ Tumbe mulosi eni, awu bamanengilaange o mbembu Ngereke «Limase», amabalase maghughe. Adine djandi amabaghubitsilaange yi yidjeti akéwulu musamu Djesu.

⁹ Kaboghu Sole omanengulungu «Pole» wandi, amabe abase na Yinyuni Yisyeme. Djandi akemughengile yiswisu mu misu,

¹⁰ mba akemutsingule rye: «Ndedju awubase na mele na bikumbu, mwane dyabu, mumbini! Ngenze, ndedju wusekamane urekighe manzile ma Fumu amasungeme?»

¹¹ Avave, dikake di Fumu dike mu ndedju, wube yidunge. Mu mwa pesu temu, wughobwélabe dyénini di nyangu.» Sundila, misu ma Limase mamatsime, na piseme djimamughumbe, lake akeyenetsukemaange yari na yari, norombe mutu wumulonge nzile.

¹² Ave yidjeti yeni amalabile dyambu adibenovyoghe va wusu andi, djandi amavayile Djesu yitu. Vane-vane, ndonzulu musamu Fumu djimabembe murime andi.

Mwanzu wu Pole o Antyoze dji Pisidi

¹³ Pole na bambatsi bandi bamadusughe Pafose mu bwatu, muwendesene o disabu di Perse mu yinange yi Pafili. Aghune, San Mareke akebasile na akeghabughe o Serusaleme.

¹⁴ Banodusughe musyengi Perse, Pole na bambatsi bandi bamatole o musyengi Antyoze dji yinange yi Pisidi. Mu yilumbu yuvume, bakekote o ndaghu dusambu dji baSwife na baketsane.

¹⁵ Banomane urange mughaghe Moyise na babiyitsi, bivunde bi ndaghu dusambu bakesindighe mutu muyeabawivule rye: «Baane ba ngudji, payi dune mwa musamu mu warise batu, tsyévosyano!»

¹⁶ Pole akereleme, akenangule dikake mubaghebule mba akevose yi: «Bise Yisrayele na djenu abedwidumi Nzambi, nkulwanu!»

¹⁷ Nzambi baane ba Yisrayele, amasole baghulu betu. Amaroyise mukute eni, ave wumabilaange o bulongu bu Yisipete. Mba akewupalise na mangolu mandi o bulongu bweni.

¹⁸ Mba Nzambi amabasinge na bingulu byowu mu maghumi-mana (40) ma bilime, ave bamenewendilaange mu kumu dukange.

¹⁹ Va djulu vane, amadyamise yisambwali yi mikute o bulongu bu Kanane, na amaveghe mukute Yisrayele bulongu bweni nane disyale.

²⁰ Motsu mane mamatsinge tangudji kame-djina na maghumi-maranu (450) ma bilime.»

«Va djulu vane, amaveghe bakaaghe betu banzonzi tena va temu mubyitsi Samwele.

²¹ Kaboghu, bakaaghe betu bamavonde kaghe djubabeyise. Nzambi akebaveghe Sawule, mwane Kise, mu yifumbe yi Binzame. Djandi amarumise mukute Yisrayele mu maghumi-mana (40) ma bilime.

²² Nzambi anodjusule Sawule wa yitsighe yi bukaghe, amabaveghe Davide nane kaghe owu va yivince yi Sawule. Nzambi amamughabusile bumbedji novose rye: «Menu nyimadile Davide, mwane Djese, dibaale diwelimine, adimpeyi nzangu o murime ami, odughusu mambu motsu ame nyirondi akedughusu*.»

²³ Yike mu mukute Davide, Nzambi amasole muteghule andi wumosi, Djesu mube Mughobutsi wu baane ba Yisrayele, nane amabaveyile pangini.

²⁴ Ne Djesu akerughe, San-Batise amalonzé mukute wotsu wu Yisrayele bwendiri: mbé boléfungule mabi mowu, nobatusu mu lase yiri bamakalughe myonu.

²⁵ Ave yisalu yi San yimabile bebeli nosuke, djandi amabawivule rye: «Anyi dwitasi yiri nyivu? Menu, nga djandi awu dwikelisi. Tumbé wulwanu! Djandi oyiruyi, djabanu yiri: menu nga nyiwelmine, nesi yike mu munyangule mikudu mi bapondú bandi*.»

²⁶ «Bane ba tadjí, djenu abe duvu baane ba Aberaame, na djenu wandi, adwiruyi mu mikute misusu mba dwidumi Nzambi, musamu éwuwu wu dughobutsu wutsititindulu djetu botsu anu.

²⁷ Batu abamatsanaange o Serusaleme na bivunde byowu bamaghale Djesu, na djowu basamatsiyise malongi ma babiyitsi amamarangu mu kale yilumbu yuvume yi baSwife. Tumbé ave bamafundisile Djesu, bamadughusu motsu ame babiyitsi bamabighaange. ²⁸ Ne nane basamabe na tonu djumubokile, djowu bamavaghe Pilate yiri akeveghe musughe wumuboke.

²⁹ Ave bamamanine udughusu mambu motsu ame Bisonu bi Nzambi bimavosaange mu djandi, bamasundese yibindi yandi va kurusu na bakemusunze o ngile.

³⁰ Tumbé Nzambi amamurambuse o dufu.

³¹ Mu bilumbu bipwele, Djesu amalabene ombu djowu abamayenewendaange nandi ubandile o Ngalile teno Serusaleme. Avave, djowu bakevu bumbedji ba Djesu va wusu baane ba Yisrayele.

³² Na djetu, twidudjabisi Musamu Wuboti, pangini adji Nzambi amavangene na baghulu betu.

³³ Djandi amadjidughusu ombu djetu abe tuvu bateghule bowu, ave amarambusile Djesu o dufu. Nane diredulu mu mughande Nimbu awu mubedji yi:

«Ndedju wudji mwane ami, na muni, nyimawubure*.»

³⁴ Nzambi amarambuse Djesu va ghari djowu abafu, mumba dunyuru dwandi dukeyébole o ghari mbine. Djandi amavose rye:

«Nyuduveghe myule, ami nyimavangene na Davide,

* **13:22** Sa1 8.5,19; 10.21; 13.14; 16.12; Nim 89.21 * **13:25** San 1.20; Mat 3.11; Mrk 1.7; Luk 3.16; San 1.27 * **13:33** Nim 2.7

amisyeme na mi ngenze*.”

³⁵ Ladibandu, mbembu Nzambi djivosili mu kapu mosi yiri:

“Ndedju wughosile Yibyatsi yaghu Yisyeme,
yikebole o ghari mbine*.”

³⁶ Yike Davide, anomane udughusu mu temu andi bisalu byotsu abi Nzambi amaronde bwé akedughusu, djandi amafu. Aketswighu mbure mosi adji bamatswiyile batadji bandi, na dunyuru dwandi dumabole.

³⁷ Tumbe Djesu awu Nzambi amarambuse o dufu, dunyuru dwandi dusamabole.

³⁸⁻³⁹ Baane ba ngudji, djabanu yiri: mu djandi, dutandu du mabi dwidulonzulu. Mu djandi, mutu wotsu awimuvayili yitu, eghobulu mu mabi motsu, ame ne mighaghe mi Moyise mbé mighorongule utande.

⁴⁰ Kaboghu, mbé dukebene yiri motsu amamabighu na babiyitsi makéduruyile. Djowu bamavose rye:

⁴¹ “Tsunanu, djenu abe dubase na dilenze.

Sutwanu na fwanu!

Mu temu adji dukidubile monyu,

nyuvaghe mwa yisalu.

Yisalu ayi mbé dughorongule usinge,

ne mutu atsidutsingule yoni*.”»

⁴² Ave Pole djone Barenabase bamapalilaange o ndaghu dusambu dji baSwife, batu bamabawivule yeri, mbé bomwérughe oyibalonze mambu meni, mu yilumbu yuvume.

⁴³ Ave yibengunu yimasukile, baSwife bapwele na batu abamasinge Nzambi baSwife nomuyitse, bamayevetsighe Pole na Barenabase. Mu nzile, mubedji eni wumayenevosaange nowu, mu bawarise yiri bayakakene na yese yi Nzambi.

⁴⁴ Yilumbu yuvume ayimadukaange, batu botsu ba musyengi bamaghukeme mu yéwulu musamu wu mbembu Fumu.

⁴⁵ Ave baSwife bamalabile mughungi, djowu bamabase na ngusu, mba bamatumune bakemi mu mambu motsu Pole amavosaange na bamamusyenge.

⁴⁶ Yike Pole djone Barenabase bakebatsingule na musighe rye: «Mbembu Nzambi djimatindulu va téteghe ombu djenu baSwife. Tumbe dudjibusilaange, dwilasi yiri dughaduwelmine mudile monyu mutubu na mutubu! Adine djetu, tughéluyile yike ombu djowu abagha baSwife.

⁴⁷ Djabeni Fumu eturumi ave evosili rye:

“Nyimawubyatse nane yidjalale yi malongu masusu,
mubeghe dughobutsu teno masakusulu ma butambe*!”»

⁴⁸ Ave bamadighululu, botsu abasamabe baSwife bakebase na nzangu, bakeyitsaange musamu Fumu. Na botsu abamasolu kale, mudile monyu mutubu na mutubu, bamavayile Djesu yitu.

⁴⁹ Musamu Fumu wumanyavaange mu bulongu bwotsu.

⁵⁰ Tumbe baSwife bakesibise bidjeti bi baghetu abamayitsaange Nzambi na bivunde bi musyengi. Djobotsu bakekwane Pole djone Barenabase, mba bakebasyanze o yinange yowu.

⁵¹ Pole na Barenabase bakekuke difufundu di makulu mowu na bakewende o musyengi Yikonyome.

⁵² Yotsu yine, badukitsi abamabe o musyengi Antyose, bamabase na nzangu djineni na Yinyuni Yisyeme.

14

Pole na Barenabase o Yikonyome

¹ O Yikonyome wandi Pole na Barenabase bakekote o ndaghu dusambu dji baSwife. Bamasamune musamu Nzambi, lake baSwife na baNgereke bapwele bamasinge musamu Djesu.

² Tumbe baSwife abasamasinge Nzambi, bakerombise matase mabive ombu djowu abasamabe baSwife, na bakebasibise bwé bakéwululu bango yitu.

³ Tumbe dikalewube nane, Pole na Barenabase bamatsinge o musyengi Yikonyome. Bamasamunaange musamu Nzambi na musighe. Fumu amabaveghaange mangolu movaghe bimaghe na bilimbe bineni na makake mowu, mu ulase yiri, musamu awu bamalonaange mu yese yandi, wungenze.

⁴ O musyengi Yikonyome, vakebe dupasu va ghari yinombu yi batu ba musyengi. Bamosi bakebe o yari yi baSwife, mba bane o yari yi bilumbi.

⁵ Tumbe baSwife na bo basamabe baSwife na bivunde byowu bakekuzeme mukwane notinde mamani mu uboke bilumbi.

⁶ Djowu badidjabilaange, bakeyesweme o misyengi mi Likoni, Lisetere na Derebe, na mu mighule myowu.

⁷ Aghune, bakesamune Musamu Wuboti.

Dubelusu du yikoyi o Lisetere

⁸ O musyengi Lisetere wumabe yikoyi, yimaburu mambolutu, asamarungulaange uwende diteli. Matsane,

⁹ amawulu nane Pole amavosilaange. Pole anomughengile, akelabe yiri ane yitu yiwelimine yughobululu.

¹⁰ Pole akemutsingule rye: «Releme, sumbiti mu makulu maghu!» Yikoyi yeni akesundile ureleme na akevaghe mwa batake.

¹¹ Mughungi wunolabe adi Pole amavaghe, wukevose o mbembu dji bise Likoni yi: «Banyambi bamabonge manyuru ma batu na bamavindeme ombu etu!».

¹² Bamanengile Barenabase «Sese», mumbari Sese amabe yivunde yi banzambi bowu. Pole bakemunengile «Yirmese», mumba amabe djandi omavosaange pwele.

¹³ Ndaghu dji nyambi Sese djimabe beli na dikotulu di musyengi. Anowulu mambu meni, muvaghulitsi paghu wu nyambi eni akebeghe bangombi abebamadwise na kembu, va wusu mughungi eni. Bamarondaange yi bangombi beni bakeveghe nane paghu ombu Barenabase djone Pole mu baghobise.

¹⁴ Bilumbi Pole na Barenabase, banodidjabe, bakepase bikutu byowu mu kevangule na bakesobene mu mughungi, noghamughe:

¹⁵ «Bambatsi betu, mubayi dwivayili nane? Tudji batu nane djenu. Twidubeyili Musamu Wuboti, muvaghe yiri dukesanze mutsanu enu. Mbé dusile bakosi abaghane tsongu, nosinge Nzambi-Pungu omasunde djulu, butambe, mubu na byotsu abivu mune.

¹⁶ Mu temu atsimavyoghe, Nzambi amasile malongu motsu wuyenewendaange kulini-kulini.

¹⁷ Ne vane, Nzambi asamadunde udulase maboti mandi. Adine, amadutindilaange mamvule na bivaru mu temu adjiwelimine. Amabwéduveghe bighudji na amabase mirime myenu na nzangu.»

¹⁸ Yike bakale uvoise nane, bilumbi bamalabe diweru dyughandise mughungi, bwé akébavaghulile paghu.

¹⁹ Va djulu vane, mwa baSwife bamosi bakerughesene o musyengi Antyose no Yikonyome, bakesibise mughungi mu kwane Pole djone Barenabase. Mba baketinde Pole mamani mu muboke. Na ditase yi Pole amafu, bakemudute mu mupalise o musyengi owu.

²⁰ Tumbe badukitsi banomukande, akereleme na akekote nowu o musyengi. Va kedi, akewende na Barenabase o musyengi Derebe.

Pole djone Barenabase béghabuyi o musyengi Antyose dji Siri

²¹ Pole na Barenabase bamasamune Musamu Wuboti o musyengi Derebe, awu bamadilile badukitsi bapwele. Mba bakeghabughe o Lisetere, o Yikonyome na Antyose.

²² Bamayenewarisaange badukitsi, nobalonzange ube na yikanene mu yitu ombu Nzambi. Na bamabwébalubusaange yi: «Tuvyolanu mu maghughe mapwele ne tukekote mu Bukaghe bu Nzambi.»

²³ Mu kale dibundu bamababyatsile bivunde, mba yikebemani uwarile nzale nosambile, bakebawakise va makake ma Fumu adji bamavayile yitu.

²⁴ Bakevyole o yinange yi Pisidi, na baketole o yinange yi Pafili.

²⁵ Banomane ulonze mbembu Nzambi o musyengi Perse, bamavindeme o musyengi Atali.

²⁶ Va djulu vane, bakenangeme mu watange mu wende o musyengi Antyose dji Siri, musyengi awu bamabyatsulu mu yese yi Nzambi dibandu yisalu ayi bamavaghe.

²⁷ Banotole o Antyose, Pole djone Barenabase bakeghukighe dibundu. Bakebatsingule motsu ame Nzambi amavaghe mu kake mowu, na nane amaghobulile batu bapwele abasamabe baSwife.

²⁸ Pole djone Barenabase bamavyose temu djineni va ghari badukitsi ba yinange yi Antyose.

15

Yibengunu o Serusaleme

¹ Mwa batu bamarughesene o musyengi Sudé, baketole o musyengi Antyose. Djowu bamalonzaange baane ba tadjji botsu, novose rye: «Pa dugharebu nane mughaghe Moyise wivosili, dughorongule ughobulu.»

² Pole na Barenabase basamasinge ame djowu bamavosaange, na bamatsunde nowu. Ladibandu, bamawulusunu yi Pole na Barenabase na bango yitu ba musyengi Antyose, mbé bowende o Serusaleme oyevose dyambu dyeni ombu bilumbi na bivunde bi dibundu.

³ Dibundu dimabaghanine nobasyende. Djowu bamavyoyile o yinange yi Fenisi teno Samari, noyenetsingulaange nane batu abasamabe baSwife, bamadilile duburu du ghone. Na dyoni, dimaveghe nzangu neni ombu baane ba ngudji botsu.

⁴ Ave amatolile o Serusaleme, bakesangulu na dibundu, na bilumbi na bivunde bi dibundu. Lake djowu bakebatsingule motsu ame Nzambi amadughusu nowu.

⁵ Tumbe, mwa bamosi mu yinombu yi baFarisi, abamayile Djesu yitu bamareleme. Djowu bamavose rye: «Bise malongu abagha baSwife vengu mbé borebu, nobaveghe dirume dyughobise mughaghe Moyise.»

Kake djimaghanu o Serusaleme

⁶ Bilumbi na bivunde bi ndaghu Nzambi bikeghukeme mu ukelule dyambu dyeni.

⁷ Va djulu mutsundu eni wune, Pyere akereleme nobatsingule rye:

«Baane ba ngudji, dwididjabi yi mu bilumbu abiteghe, Nzambi amanzole va ghari enu. Djandi amaronde yi ngalonze Musamu Wuboti ombu djowu abagha baSwife, bakewughuwulu na bakewusinge.

⁸ Na Nzambi, oyidjabi mirime mi batu, amabalase yiri ebasingi, na amabaveghe Yinyuni Yisyeme nane amavayile netu.

⁹ Nzambi asamavaghe duvyakusunu va ghari djowu na djetu. Bano vayile Nzambi yitu akebalyomise mirime.

¹⁰ Mumbari yi dwimangili Nzambi? Dwirondi usunze mufune ewune mu masambeke ma badukitsi? Mufune awuwu, ne bakaaghe betu, ne djetubeni tusamarungule unangule!

¹¹ Mu dyoni, tune yitu yiri djetu botsu twighobululu mu yese yi Fumu Djesu, nane djowandi.»

¹² Yinombu yotsu yi batu yikevole «swii», mughulu Barenabase na Pole abamabatsingulaange bimaghe na bilimbe, abi Nzambi amadughusu nowu va ghari abasamabe baSwife.

¹³ Yike bévoli, Sake akebonge mbembu novose rye: «Baane ba ngudji, kulwetyanu!

¹⁴ Simewu amatutasise mwa dyambu: vane dibandu, Nzambi amasolile va ghari abasamabe baSwife, mukute awube wandi.

¹⁵ Posulu babyitsi djiwelmine na dyambu dyeni. Diredulu mu Bisonu rye:

¹⁶ «Fumu Nzambi amavose yi:

Va djulu vane nyubwérughe.

Nyurelighe ndaghu Davide adjimaberughe.

Nyurungulile abimapanzighe,

nyudjikunze na djubwéreléme,

¹⁷ mba batu bamosi ba bulongu

bakerombe Fumu.

Nine, mikute myotsu ami

nyimanengili mikebe myami.

Lanu adi Fumu evosi.

¹⁸ Djandi amadughusu mambu meni mane, vane kale^o.»

¹⁹ Sake akebwévosi yi: «Lanu adi menu nyitasi: diwelemine yi tuyamwékambise abagha baSwife, abekaluyi dyele na uduke Nzambi.

²⁰ Tumbe tubarendisilyanu mughande, mu ubatsingule rye: «Duyabwebile udji

banyame abaveghu nane paghu ombu bakosi. Silanu monyu wu nzoruru na

bumbembu, duyabwebile udji banyame abaghaghewu kingu mu upalise malungu.»

²¹ Vaghanu nane mumbari, ubandile vane kale, mu kale musyengi awu batu bélonzili mughaghe Moyise, mughaghe eni wirangu kale yilumbu yuvume mu mandaghu ma tsambu ma baSwife.»

Mughande wumatindulu bakereti abasamabe baSwife

²² Kaboghu, dimawelmine yiri bilumbi na bivunde, na dibundu dyotsu, bakesole va ghari owu, batu botinde na Pole djone Barenabase o musyengi Antyose. Bakesole baane ba tadjji babedji va ghari bivunde bi dibundu: Silase na Sudase omanengulungu Barenabase, babaale bamaghobusungu.

²³ Bakebaveghe mughande eni awumabe wusonughu nane:

«Djetu bilumbi na bivunde bi dibundu tudji baane ba ngudji benu. Yike twidutindili mughande éwuwu, djenu baane ngudji betu abagha baSwife, djenu adwitsani o musyengi Antyose o yinange yi Siri na Silisi, mbolwanu!

²⁴ Tumawulu yi bamosi va ghari etu bamayédupupise mirime na posulu tsyowu. Yotsu yine, tsiri djetu tumabasindighe.

²⁵ Ladibandu, tutsisolile batu bébane, nobasindighe ombu wenu na baane ba tadjji betu ba murime, Barenabase na Pole.

²⁶ Djowu abamasumbise monyu owu mu dine di Fumu etu Djesu Kirisete.

²⁷ Na twidutindili Sudase na Silase, aboyidutsingule na musighe, mambu mane mamosi ame tutsidurendili mu mughande eni wune.

²⁸ Adine Yinyuni Yisyeme na djetubeni, tutsilabile yi tughobwérungule uduveghe mufune wumosi va djulu mambu meni ametumadurendili. Tumbe vengu, mbé dudedile mighaghe myeni mimi:

²⁹ duyabwedji banyame abavaghulu ombu bakosi, silanu monyu wu nzoruru na humbembu, duyabwebile udji banyame abaghaghewu kingu mu upalise malungu. Payi dutsivaghe nane mu byotsu bine, diwelimine yiri dutsisungighe. Kangwalyanu, yike vane wusu.»

³⁰ Banoghanine bise dibundu, bakewende o musyengi Antyose. Ave bamatolile wune, bakeghukighe dibundu dyotsu mba bakebaveghe mughande eni.

³¹ Mughande eni wukerangu, na botsu bamabase na nzangu, mu duwarusu adu bamadile mu motsu amamabe marendu mune.

³² Sudase na Silase, babilange djoheni babiyitsi, bamawamuse baane tadjji na malongi mapwele, mu bawarise mu yitu yowu.

³³ Bamatsane nowu mwa temu, mba baane ba tadjji yikebemani ubaveghe myule, bamabaghanine nobasile ughabughe ombu djowu abamabasindighe.[

³⁴ Yike, Silase amaronde usyale o musyengi Antyose.]

³⁵ Pole na Barenabase bakesyale o Antyose. Djowu na batu bamosi, bamayenelonzaange mbembu Fumu nosamune Musamu Wuboti.

Pole na Barenabase békakunu

³⁶ Mwa temu djinovoghe, Pole aketsingule Barenabase yi: «Twendi tughabuyi o uyélingule misyengi myotsu ami tumayenesamunine musamu wu Fumu, mu uyélabé nane baane ba tadjji bakevu.»

³⁷ Barenabase mbé aronde ubeghe nowu, San omanengulungu Mareke.

³⁸ Tumbe Pole amadibuse, mumbari San Mareke djawandi, amabuse uwende nowu. Adine amakakenine nowu vo bamabile o yinange yi Pafili, mumbari amabuse ubawamuse mu yisalu yowu.

³⁹ Mutsundu wumabe wuneni va ghari owu, la dibandu bamakakenine. Barenabase akebonge Mareke nandi, bakenangeme mu watange na bakeyenewende o ningi dji Sipere.

⁴⁰ Tumbe Pole akesole Silase, bakewakusu na baane ba tadjji va makake na yese yi Fumu, mba bakeyenewende.

⁴¹ Bamavyoyile o yinange yi Siri na yo yi Silisi, noyenewarisaange yitu yi mabundu.

16

Timote ewendi na Pole djone Silase

¹ Pole aketole o misyengi mi Derebe na Lisetere. Vane vamabe mudukitsi dine dyandi Timote, ngudji andi mughetu muSwife awumasinge Djesu, tadjji andi amabe muNgereke.

² Baane ba ngudji bise Lisetere na Yikonyome, bamamughabusilaange bumbedji buboti.

³ Pole mbé aronde umubeghe nowu mu mulingu, adine amarebelu. Djandi amavayile nane, dibandu baSwife abamabe mu binange byeni, mumbari batu botsu bamadjabaange yiri tadjji andi adji mwise Ngereke.

⁴ Mu misyengi myotsu ami bamayeneyoyilaange, bamenelonzaange baane ba tadjji mighaghe ami bilumbi na bivunde bi Serusaleme bamabonge, na bamatsiyisaange mumbari mikeghobusu.

⁵ Mabundu mamawarusungu mu yitu, na durangu dwowu dumaneghaange kale yilumbu.

Pole amalabe dulasu o musyengi Torwase

⁶ Pole na bambatsi bandi ba mulingu, bamavyoyile o yinange yi Firisi na o Ghalasi, mumbari Yinyuni Yisyeme yimabaghandise ulonze musamu Nzambi o yari yi Asi.

⁷ Ave bamatolile na mughule yinange yi Misi, bakedile ditase dyuwende o Bitini, tumbe Yinyuni yi Djesu yisamabagharusu.

⁸ Adine bamavyole kwase yinange yi Misi tenave bamayesunduyile o disabu di Torwase.

⁹ Va mukolu, Pole akebe na dulase. Akelabe sumbiti dibaale diteli, mwise Masedwane amamulendaange yi: «Vyoyile o Masedwane na rughe oyituwamuse!»

¹⁰ Va djulu dulasu dweni, tumakunzeme mu uwende o Masedwane, mumbari tumalabe yiri Nzambi amatunengilaange wune, mu yésamune Musamu andi Wuboti.

O musyengi Filipe, Lidi evayili Djesu yitu

¹¹ Yike, tunonangeme mu watange o Torwase, na tumawende sungingi o ningi dji Samotarase, mba yilumbu ayi mubedji, tumatole o musyengi Napolise.

¹² Tunodusughe vane, tumawende o musyengi Filipe, musyengi wuteghe wu yinange yi Masedwane, awumabe otsi durumu du Rome. Tumavoyose mwa bilumbu va musyengi eni.

¹³ Yilumbu yuvume yi baSwife, tumapale o musyengi mu wende o mughule mudjambe na ditase dyurasunu mbure adji batu bamasambililaange Nzambi. Tumatsane mu uvosile mwa baghetu, abamabe baghukeme vane.

¹⁴ Mughetu wumosi va ghari owu amanengulungu Lidi, mwise Tyatire. Djandi amabe kooli tsande tsiboti tsimabe tsibenge. Mughetu eni amayitsaange Nzambi, adine amatuwululuungu. Na Fumu amamudibule murime, mumbari akewuli na musighe mambu ame Pole amalonzaange.

¹⁵ Djandi amabatusu na batu botsu abamatsanaange mu ndaghu andi. Na amatunengile novose rye: «Payi dwitasi yiri menu wandi nyivayili Fumu yitu nane djenu, rughanu yitsananu mu ndaghu ami.» Amatunengile na yiswebiri na tumasinge uwende.

Pole na Silase bebwaghu o tsughu

¹⁶ Mwa yilumbu, ave tumawendilaange o mbure dusambu, tumabengunu na mwasatsi mughetu munzambu, amabe na yinyuni yi mbome. Yinyuni yeni ayi amayenebiyilaange, nodilisaange mbongu tsipwele ombu bafumu bandi.

¹⁷ Munzambu eni amayenetudukaange, Pole na djetu, na amayeneghamughaange yiri: «Batu bebabe basatsi ba Nzambi djulu! Djowu bodulonze nzile dughobutsu!»

¹⁸ Dyambu dyeni dikebe yike nane yiswebiri bilumbu byotsu. Va disukusulu, Pole akenyoghe, akeghelughe na akenyangile yinyuni yibi novose rye: «Mu dine di Djesu Kirisete, nyiwurumi lenge nopale mu djandi!» Na yinyuni yibi yimapale va temu eni.

¹⁹ Vo bafumu ba munzambu eni bamalabile yiri mulilu owu wumatsyemughe, bakeghange Pole na Silase na bakebabeghe va mbure mughungi, va wusu fundu banzonzi mu utabule dyambu.

²⁰ Bakebabeghe va wusu banzonzi ba mighaghe na bakevose rye: «Batu bebabe bamayirombise dimbunge mu musyengi etu. Badji baSwife

²¹ na bélonzi mutsanu awughawuwelimine na mighaghe myetu, djetu abe tuvu bise Rome. Na tughane musughe wusinge vo wusalise moni.»

²² Mughungi wukenyoyile Pole djone Silase. Banzonzi bamasindighe batu bakebavule bikutu, nobadimbise mikase.

²³ Banomane wubadimbise, bakebabwaghe o tsughu na baketsingule mukelitsi tsughu, yiri akebakelisaange babindeme o ghari tsughu.

²⁴ Anodile dirume dyeni, mukelitsi tsughu akebasunze o yibuku ayi ghari na akebavaghe makulu mu bivangu bi miri*.

²⁵ Va ghari mukolu, Pole na Silase bamasambilaange na bamawimbilaange muyitse Nzambi. Botsu abamabe o tsughu bamabawulungu.

²⁶ Vane-vane, butambe bukeregheme norakule yibughe yi ndaghu tsughu. Myune mi ndaghu myotsu mikedibughe na bapange ba bise tsughu botsu bakenyangughe.

* 16:24 bivangu bi miri: anane baghore ba Rome bamatungilaange bise tsugu owu.

²⁷ Mukelitsi tsughu akerambughe. Anolabe yiri myune mi ndaghu mi tsughu midibughe, akedute didjenge dyandi mukéboke, mumbari amatase yi bise tsughu bamarine.

²⁸ Tumbe Pole akebwaghe mughamu wuneni novose rye: «Wuyakéboke! Djetu botsu tudji vave!»

²⁹ Mukelitsi tsughu akevonde mutotu paghe[†], akewemaswasu o tsughu noregheme, akekebwaghe va makulu ma Pole na Silase.

³⁰ Akebapalise o yibuku yi ndaghu na akebawivule: «Bafumu bami, tsyeni nyurungule uvayile mu ughobughe?»

³¹ Bakemuwaghule yiri: «Vayile Fumu Djesu yitu, wughobulu, ndedju na mukute aghu wotsu.»

³² Mba bakebalonze musamu Fumu, djabeni na botsu abamabe mu ndaghu andi.

³³ Mune mukolu eni, mukelitsi tsughu akebabeghe o ndawandi, akebasuse mapure na akebabughe. Vane-vane amabatusu, na mukute andi wotsu.

³⁴ Mukelitsi amabeghe Pole na Silase o ndaghu andi, amalambise, bakedji va mosi. Djandi na mukute andi, bamabase na nzangu djineni mumbari bamasinge Nzambi djobotsu.

³⁵ Wisi anotebughe, banzonzi baketinde baghore mu uyésingule mukelitsi tsughu yi: «Palise batu bebane.»

³⁶ Mukelitsi tsughu aketsingule Pole rye: «Banzonzi batsitinde musughe wududjeyise. Kabo tsyewendyanu na duvotsu.»

³⁷ Tumbe Pole akebwaghule rye: «Djowu batsitudimbise va ghari batu. Wendanu dukebatsingule, bamatubwaghe o tsughu ne bunzonzi uvaghu. Djetu abe tuvu bise Rome! Mba vave, bérondi utudjeyise yike o musweghe? Nesi! Baruyi djobeni mu uyitudjeyise!»

³⁸ Baghore baketsingule banzonzi mambu meni, na djowu bakeregheme, badjabilaange yiri Pole na Silase bise Rome.

³⁹ Banzonzi bakerughe mu uyibavonde kokolu, bakebapalise o tsughu na bakebavaghe bwé bakedusughe musyengi.

⁴⁰ Banopale o tsughu, Pole na Silase bakewende ombu Lidi. Banomane uwarise baane ba tadjji mu yitu, bamayenewende.

17

Pole djone Silase badji o musyengi wu Tesalonike

¹ Banovyoyile o misyengi mi Afipolise na Apoloni, Pole djone Silase bamatole o musyengi Tesalonike, tena ndaghu dusambu dji baSwife.

² Mu yuku yandi, Pole amakote o ndaghu dusambu. Kale yilumbu yuvumine, mu tsone yiryeru, amamoghe na amatsunde nowu mu dyambu di Bisonu bi Nzambi.

³ Adine amabavindiyilaange nobalonzaange nane Bisonu bi Nzambi, bimalasilaange na kengili yiri, Kirisete mbé otsoghusu, akeboku, mbana va djulu vane, mbé orambughe o dufu. Pole akebwébatsingule rye: «Djesu adji menu nyidulonzi, djandi la Kirisete.»

⁴ Mwa pesu baSwife bakesinge musamu eni, bamasobene na Pole djone Silase. Vamabe yinombu yineni yi baNgereke bamabande uyitse Nzambi, baghetu bapwele wandi bamabe bidjeti.

⁵ Tumbe baSwife bakebase na ngusu. Bakeghukighe yinombu yi makwilisi bamarasunu mu mimbambe, bakesibisi dimbunge mu musyengi. Bakewende o ndaghu dji Sason mu yenerombe Pole na Silase, mubabeghe va wusu mukute.

⁶ Basamarasunu Pole na Silase. Ladibandu, bamabeyile Sason na baane ba ngudji bamosi va wusu bivunde bi musyengi. Bakeghamughe, novose rye: «Batu bebabe batsisisene bulongu, bamatole wunu!»

⁷ Sason amabadile ombu wandi! Batu botsu babe bésalisi na duvyakusunu du mighaghe mi kaghe Sesare, mumbari bévayi yi vadji kaghe mosi, djinengulu Djesu.»

⁸ Posulu eni, djikenyoyise mughungi na bivunde bi musyengi.

⁹ Sason na batu bandi bakefute yisingu yi dyambu ombu bivunde ne bakebasile.

Pole na Silase béwendi o musyengi Bere

¹⁰ Na mukolu witoli, baane ba tadjji bakewendise Pole na Silase o musyengi Bere. Banotole, bakewende o ndaghu dusambu dji baSwife.

[†] 16:29 mutotu paghe: divindughulu mwinde

¹¹ Djobane bamabe na mutsanu wuboti tsinane baSwife ba Tesalonike. Bakedile Musamu Nzambi na durondu dwotsu. Kale yilumbu, bamakelulange Bisonu bi Nzambi mu ukelule yiri ame bamabatsingulaange mangenze.

¹² Durangu duneni du batu bakevayile yitu, na va ghari baNgereke: pwele baghetu baghobe na babaale djowandi bakevayile Djesu yitu.

¹³ Tumbe ave baSwife ba Tesalonike bamawulu bwé Pole yike mbembu Nzambi elonzi o musyengi Bere wandi, bakesundili urughe mu yisibise dimbunge va ghari mughungi.

¹⁴ Vane-vane, baane ba tadjji bakewendise Pole o yari yi mubu. Silase na Timote bakesyale o musyengi Bere.

¹⁵ Pole, amabatsingule djowu abaménebeghaange yi Silase djone Timote batasunu mbangu-mbangu. Bakemutolise o musyengi Atene, mba bakeghabughe o musyengi Bere.

Pole evosili bise musyengi Atene

¹⁶ Temu adjji Pole amakelisile Silase na Timote o musyengi Atene, amatsire murime mumbari musyengi wumabe wubase na bakosi.

¹⁷ Amalonzaange baSwife o ndaghu dusambu na botsu abasamabe baSwife, tumbe bamadumaange Nzambi. Kale yilumbu, amayenelonzaange botsu abamenebengunu nandi.

¹⁸ Balonzi ba dyele ba Pikire na ba Senu * bakerughe muyivose nandi. Bamosi bakevose rye: «Yivovi ayiyi! Yi erondi ututsingule vave?» Abane bakewaghule rye: «Etubuli banyambi ba beni!» Djowu bamavosile nane, mumbari Pole amasamune Musamu Wuboti wu Djesu na durambughulu o dufu.

¹⁹ Bakemubeghe nowu, tena va wusu fundu dji banzonzi ba musyengi owu, bamanengilaange «Yiropase». Bakemuwivule: «Turungule udjabe divindughulu di musamu éwuwu wughone witubeyili?»

²⁰ Mumbari yitutsinguli mambu maghone, na twirondi udjabe divindughulu.»

²¹ Bise Atene botsu na beni abamatsana o musyengi eni, temu djotsu yisalu yowu bu uvose vo uwulu musamu wughone.

²² Pole, diteli va ghari fundu dji Yiropase, akebonge mbembu: «Bise Atene, nyimalabe yiri dudji batu, abe bédjabi tinde wuyitse bakosi benu.

²³ Ave nyiyene vyengililaange mu mimbambe myenu, nyiyenelabaange bitumbe bi dighobe abidwiyitsi, na nzirasunu ne yinyenzulu yi paghu na yisonu yéyiyi: “Ombu nyambi adjighédjabunu.” Adjji dwiyitsi mba dughedjidjabi, adjine menu nyiruyi oyidulonze. ²⁴ Nzambi, djandi omavaghe bulongu na byobivu mune, adjji Fumu djulu na butambe, djandi aghetsani mu mandaghu amarungu na batu.

²⁵ Aghésalulu na makake ma batu, mba aghane nzale yisalu wotsu. Mumbari djandi oyiveyi botsu monyu, muvumu na byotsu.

²⁶ Mu mutu wumosi, amasunde mikute myotsu yiri djowu bakebase butambe bwotsu. Mu bufumu bwandi, Nzambi amasikighe yitsingu yi monyu, na bandilu ma mbure motsanane.

²⁷ Nzambi amavaghe nane, yiri bakemurombe ne vadji diweru dyumulabe. Yotsu yine, Nzambi aghavale netu,

²⁸ mumbari batu bévosi rye:

“Mu djandi twivumini, twikungili, tubile monyu.”

Dyoni dimavosu na bivovi byenu:

“Djetu wandi tudji bakule bandi.”

²⁹ Kaboghu tubilange bakule ba Nzambi, toghorongule ubaghusunu Nzambi na bakosi ba lore, ba madilu vo ba mamani, abitulu na matase ma batu.

³⁰ Nzambi aghékipi temu adjji mbé bakamudjabile, tumbe erondi yiri batu botsu, mu mbure tsyotsu, bakesanze mutsanu na umughobise.

³¹ Mumbari Nzambi, amasikighe yilumbu ayi mutu awu djabeni amasole, oosisile batu botsu mu butambe mu dusungughu dwandi. Nzambi amalase kengili kake andi, ave amamurambusile o dufu.»

³² Ave djowu bamawululu dyambu di batu abafu bwé boghabughe monyu, abane bamamupedji. Bamosi bamavose rye: «Djetu tuwuwululu mu dyoni temu susu.»

³³ Na vane, Pole akebasile.

³⁴ Va djulu vane, mwa dikabu di batu bamasobene nandi na bamakalughe bakereti. Mu yinombu yeni, vamabe dibaale dimosi mu fundu banzonzi bamanengilaange Deni, mughetu dine dyandi Damarise, na bamosi wandi.

* 17:18 Balonzi ba dyele ba Pikire na ba Senu: bise Ngereke bavu na dudjabu duneni.

18

Pole amatole o musyengi Korinte

¹ Va djulu vane, Pole akeghusughe musyengi Atene mu wende o musyengi Korinte.

² Akebengunu na muSwife dine dyandi Akilase, mwise Pon. Amabe na mughatsi andi Pirisile. Djowu mbé basekatsinge nobotughe o bulongu bu Yitali, mumbari kaghe Kolode amaveghe dirume ombu baSwife botsu bakedusughe musyengi Rome. Pole amasobene nowu,

³ mumbari avu na yisalu yimosi nowu, bamarungaange masambe. Adine Pole amasanine nowu, lake bakesalaange va mosi.

⁴ Kale yilumbu yuvume yi baSwife, Pole amalonzaange o ndaghu dusambu, na djandi amarombaange udute baSwife viri viri baNgereke ombu Fumu.

⁵ Ave Silase na Timote bamadusuyile o yinange yi Masedwane mu tole o Korinte, Pole akesingene yike na yisalu yusamunaange Musamu Wuboti wu Nzambi. Djandi akevindighaange va wusu baSwife yiri Djesu adji Kirisete.

⁶ Tumbe baSwife bamabuse musamu awu Pole, amabasamuninaange na bamamusyenge. Kaboghu Pole amakuke difufundu di bikutu byandi na amabatsingule yi: «Malungu menu mabi mu myuru myenu! Menu nyisyeme. Mudjonge enu bakole. Ubandile na nyangu, nyuwende ombu djowu abagha baSwife.»

⁷ Akebotughe vane na akewende ombu dibaale dine dyandi Tityuse Susutuse, amayitisaange Nzambi. Ndaghu wandi djimabe va mughule ndaghu dusambu dji baSwife.

⁸ Kirisepuse yivunde yi ndaghu dusambu, akevayile yitu ombu Fumu, na mukute andi wotsu. Batu bapwele bise Korinte, bamawululu Pole. Bakevayile yitu yowu mu Nzambi na bakebatusu.

⁹ Mukolu mosi, Pole akedile dulasu, mune Fumu emutsinguli didi: «Wuyala ghome. Tumbe bwela uvoise, wuyavole:

¹⁰ nyidji nagh. Vagha mutu oghudimbise vo oghukambise, mumbari bapwele bavu bami mu musyengi ewuwu.»

¹¹ Pole aketsane yilime yimosi na yibuku o Korinte, amalonzaange ombu botsu musamu Nzambi.

¹² Mu temu adji Ghalyone amabilaange yivunde yi musyengi Rome mu yinange yi Akaye, baSwife bamawulusunu mu ufwengilile Pole. Bakemubeghe o ndaghu bunzonzi.

¹³ Baketubule yi: «Dibaale dyédidi erondi utsotse batu mu yitsaange Nzambi mu duvyakusunu du mughaghe etu.»

¹⁴ Pole mbé aronde uvoise, ave Ghalyone amawaghulili baSwife: «Djenu baSwife, mbé yi mutu atsiboke vo dyambu dibi atsivaghe, mbé nubo temu djuduwulu, notabule bunzonzi.

¹⁵ Tumbe dibila yiri, mutsundu mu dyambu di bighume, mine, vo di mughaghe djenubeni, dyoni didutsuni. Nyibusi ube nzonzi dji mambu nane!»

¹⁶ Na akebapalise.

¹⁷ Kaboghu, botsu bakeghange Sosetene, yivunde yi ndaghu dusambu, na bakemudimbe va mune ndaghu mighaghe. Tumbe Ghalyone asamadilabe yi dyambu.

Pole eghabuyi o musyengi Antyose dji Siri

¹⁸ Pole akesyale mu yitsingu o Korinte. Akekakene na baane ba ngudji, akenangeme mu watange djone Pirisile na Akilase na bakewende o Siri. Ne akebotughe musyengi, mu disabu di Senkire, amafughe muru, mumbari amava pangini ombu Nzambi.

¹⁹ Banotole o musyengi Yifese, Pole akesile Pirisile na Akilase. Akewende o ndaghu dusambu na akevose na baSwife.

²⁰ Djowu bakemuwivule usyale yitsingu, tumbe asamasinge.

²¹ Akebasile novose: «Nughabughe ombu wenu, pa Nzambi atsisinge.» Akenangeme mu watange mu botughe Yifese, na akewende.

²² Anotole o musyengi Sesaré, akelewé o Serusaleme musimbe dibundu, mba akewende o Antyose.

²³ Akeyvose mwa pesu temu o Antyose, mba akewende. Aketabe yinange yi Ghalasi na Firisil, mu warise yitu yi badukitsi botsu.

Apolose elonzi batu o Yifese na o Korinte

²⁴ Mu temu édjine, vamabe muSwife dine dyandi Apolose, mwise Alesanderi, aketole o Yifese. Amabe dibaale dimavosaange na buketi, amadjabaange burange Bisonu bi Nzambi.

²⁵ Amalongu mu dyambu di Nzile Fumu, amatubulaange nolonze na yusile yotsu mu dyambu di Djesu. Amalonzu yike musamu dubatusu du San.

²⁶ Amavose na ngenze djotsu o ndaghu dusambu. Banomane umuwulu, Pirisile na Akilase bakemubonge mu mutsingule kengili Nzile Nzambi.

²⁷ Va djulu vane, Apolose amaronde uwende o Akaye. Baane ba ngudji bandi ba babaale na baghetu bakemuwarise mu dwendu dweni. Bakerende mughande ombu badukitsi ba yinange yéyine, yiri bakemudile ndilulu djiboti. Na etoli, amawamuse pwele, abamasinge Fumu, bakela ubwedji mu yese yi Nzambi.

²⁸ Amavovene na baSwife mu ubuse mambu mowu va wusu batu botsu. Mu Bisonu bi Nzambi, amabalase yiri Djesu adji Kirisete.

19

Pole elonzi bise dibundu di Yifese

¹ Temu adji Apolose abile o Korinte, Pole aketabe yinange yi mukongu na aketole o Yifese. Akerasunu badukitsi

² na ewivuli: «Dutsidile Yinyuni Yisyeme, ave dutsivayile Fumu yitu?»
Bakemuwaghule yi: «Vyaghe! Tukawulu uvoze adi Yinyuni Yisyeme.»

³ Kaboghu Pole akebawivule: «Dubatusu yi dumadile?» Bakewaghule: «Dubatusu du San.»

⁴ Pole ebatsinguli: «San amatatise bobamasinge wukalughe mitsanu noghobise Nzambi. Amatsingule batu yiri: “Vayilanu yitu mu Djesu, owurughe va djulu ami.”»

⁵ Banomane uwulu bighume byeni, akebabatusu mu dine di Fumu Djesu.

⁶ Pole akesakighe makake mu djowu na Yinyuni Yisyeme yike baveghu. Bakevose mu mambembu masusu na bakebighe mu dikabu di Nzambi.

⁷ Babaale beni bamabe dighumi na babedji (12) mu botsu.

⁸ Kale yilumbu yuvume yi baSwife, Pole amawendaange o ndaghu dusambu. Mu ngondi yiryeru, amabonge mbembu na ngenze. Amavose mu Bukaghe bu Nzambi na amawarise ubawululu.

⁹ BaSwife bamosi bamabuse uvayile yitu, bakepedji abamaduke Nzile Fumu va wusu dibundu. Mba Pole akekakene nowu, akenebeghe badukitsi nandi. Bilumbu byotsu akebavosilaange o ndaghu yinenge dji mutu, benengili Tiranuse.

¹⁰ Dyoni dimatsinge bilime bibedji. Va disukusulu, batu botsu abamatsana mu yari yi Asi, baSwife na bagha baSwife, bakeghulu musamu Fumu.

Bane ba Seva

¹¹ Nzambi amadughusu bimaghe bineni mu makake ma musatsi andi Pole.

¹² Bamasunzaange miswari vo bikutu abimabembaange dunyuru dwandi mu bibedu. Bibedu byeni bimabelughaange mu mali mowu na binyuni bibi bimapala mu djowu.

¹³ BaSwife bamosi, bamawendaange mbure na mbure mu syanze binyuni bibive. Bamaronde usyanze binyuni bibive mu dine di Fumu Djesu. Bamatsingula binyuni bibi: «Nyiduve dirume, dupale mu dine di Djesu adji Pole etubuli!»

¹⁴ Vamabe yivunde yimosi yi bavaghulitsi ba paghu ba baSwife, dine dyandi Seva. Yisambwali yi bane bandi, djowu bamavaghe mambu meni.

¹⁵ Tumbe yilumbu yimosi yinyuni yibi yimabawaghule: «Nyidjabi Djesu na nyidjabi anyi avu Pole. Tumbe djenu, bani duvu?»

¹⁶ Na djandi omabe na yinyuni yibi, akekébwaghe mu djowu mu lase yi abavyoghulile djobotsu mangolu. Amatsoyise na bukani, na bakerine ndaghu eni, peni-wangi na mapure.

¹⁷ Adimavyoghe dimadjabunu na bise Yifese. BaSwife na baNgereke bamabase na ghome, bakedjabe durumu du Nzambi na buneni bu dine di Fumu Djesu.

¹⁸ Bapwele abamavayile yitu, bamarunga mu yidjabise mabi ame bamavaghaange.

¹⁹ Yinombu yeni yi batu ayimasalise ngalu, bamabeghe mabuku mowu na bamamanyenze va wusu batu botsu. Tumatale dufunu du mabuku meni: dumaveghe dighumi di senzu * (50 000) tsi mbongu.

²⁰ La nane mu mangolu ma Fumu, musamu wumanyavaange na wumalasaange mangolu mapwele.

Mupuki o musyengi Yifese

²¹ Va djulu mambu meni, Pole akeghane kake djutabe Masedwane na Akaye, nowende o Serusaleme. Amavose nane: «Nyinowende, mbé nyutole o musyengi Rome wandi.»

* 19:19 senzu: fute dji yilumbu yimosi yi bisalu.

²² Aketinde o yinange yi Masedwane Timote na Yirase, abamasala yisalu yowu nandi. Tumbe amasyale djabeni mwa temu o yari yi Asi.

²³ Va temu eni, vamabe kimbu djineni o Yifese, dibandu djowu abameneduka Nzile Fumu.

²⁴ Vamabe mutulitsi bapange, dine dyane Demeteyuse, amavaghe mandaghu magheyi ma nyambi owu mughetu, dine dyandi Artemise. Mandaghu meni mamavegha madile mapwele ombu batulitsi botsu.

²⁵ Akebaghukighe, na botsu abedjabi yisalu nane yine, na akebatsingule: «Bambatsi, dwidjabi yi maboti meruyili mu yisalu yéyiyi.

²⁶ Tumbe dwilabi na dwiwulu adivyoyi: mutu awu b́enengili Pole etubuli yiri, banyambi abevaghu na makake ma batu, bagha banyambi bangez! Aborungule ubembe bapwele tsike bu ghunu o Yifese, tumbe na mu yari yetu yotsu yi Asi.

²⁷ Dyoni mbé dyubivise yisalu yetu, notsyemuse didume di ndaghu nyambi etu Artemise, obeyitsi mbure tsyotsu mu yari yi Asi na mu bulongu bwotsu.»

²⁸ Mu mambu meni, abamawulu bakebase na kabu na bakeghamughe: «Yivunde djandi, Artemise dji bise Yifese!»

²⁹ Mupuki wukedughunu mu musyengi wotsu. Batu bakenebeghe Ghayise na Arisitareke, bise Masedwane babedji, bamabe nandi mu mulingu na Pole. Yinombu yikewé mbangu o mbure bibengunu bi mighungi.

³⁰ Pole amabe na nzale ulabene va wusu yinombu, tumbe badukitsi bakemughandise.

³¹ Bidjeti bi Asi bamabe bambatsi bandi, bakemutindile yilumbi yumutsingule, akéwende o mbure bibengunu bi yinombu.

³² Mu temu eni, dibundu bamabe mu nkumfu. Basusu bamaghamugha dyambu dimosi, bamosi dimosi. Bapwele va ghari owu basamadjabaange dibandu yi bamaghukimine.

³³ BaSwife bamasindighe mutu o wusu, dine dyandi Alesandere. Akenangule dikake mu votse yinombu, mubavosile nobonge dikabu di baSwife.

³⁴ Tumbe na batu bédjabi yiri muSwife, bakeghamughe djobotsu va mosi mu maweru mabedji: «Yivunde djandi nyambi Artemise dji bise Yifese!»

³⁵ Anomanisile, yirende-rende yi musyengi akerungule usiyighe yinombu novose: «Bise Yifese, batu botsu bédjabi yi bise Yifese bakelitsi ba ndaghu Artemise, yibaghunu yandi yibonduyi o djulu.

³⁶ Vagha mutu wughale. Mu dyoni, mbé dusigheme notase ne duke salise.

³⁷ Dutsibeghe vave batu abaghabunge nosyenge Nzambi etu.

³⁸ Pa Demeteyuse na bambatsi bandi ba bisalu bane mufundu na mutu, bawendi ombu banzonzi aborungule utabule dyambu. Babeyi mufundu ghune.

³⁹ Na pa dune dyambu dimosi duvu na nzale ulase, tudinonze va ghari dibundu adiwelmine.

⁴⁰ Mbé tufwengululu yiri tudji mimbini, mu dyo ditsivyoghe na nyangu, mbé tughorungule ukekaghule. Va djulu mambu meni, akekungise mughungi.»

20

Pole eruyi o mulingu andi o Masedwane na Ngerese

¹ Musighe wunoghabughe, Pole akeghukighe badukitsi nobawarise, mba akebaghanine nowende o Masedwane.

² Akesabughe yari yeni, nowarise bakereti bapwele ave amavosilaange nowu. Va djulu vane, akewende o Ngerese

³ o amatsanane miweli miryeru. Mbé aronde unangeme mu watange nowende o Siri, ave amawululu yi baSwife bamamutungile fundu. Kaboghu, akesitighe muvyoyile adu Masedwane.

⁴ Batu abamawendaange nandi: Sopate mwane Pirise mwise Bere, Arisitareke Sekunduse bise Tesalonike, Ghayise mwise Derebe, Timote, Tisike na Torfime bise yari yi Asi.

⁵ Bane bakerele notukele o musyengi Torwase.

⁶ Yoyine djetu tumanangeme mu watange, mu wende o Filipe, yike mumengu wu bapembi abaghane dufunusu wisuki. Bilumbu biranu va djulu, tumabadale o Torwase o tumavyosile tsone mosi.

Mulingu musitu wu Pole o Torwase

⁷ Mu yilumbu yiteghe yi tstone, tumabe tughukeme mudji va mosi. Pole amalonze dibundu, amavose pwele tena ghari wisi, mumba mbé owende va kedi.

⁸ Balambi bapwele bamabe o kilingu ndaghu adjitumabe.

⁹ Mwa munzambu wumanengulungu Yitikise amatsane va nele ndaghu. Akewende yilu yineni ave Pole amavosila. Yilu yimavyoghulile, tena ave amabonduyile kilingu adji muryeru teno tsi. Akefu.

¹⁰ Pole akevindeme, akemunaghule novose yi: «Dundanu wunyonge, adji monyu.»

¹¹ Mba akemate, akeghabe pembi nodji. Yike emani akemwévole tinde yitsingu tena kedi, mba akewende.

¹² Bakeghabuse munzambu monyu na dyoni dikebe tinde duwarusu ombu botsu.

Pole eruyi o Torwase tena o Mile

¹³ Tumarele uwende mu watange adjimatubeghe o musyengi Arose, o mbé tubongile Pole. Anane amakinzile, mumba amabe na nzale uwendile mu mumbambe.

¹⁴ Anoturasene o Arose, tukemunangighe mu wende o musyengi Mitilene.

¹⁵ Vane, tukewende mu watange. Yilumbu ayimaduke tukebambene na ningi Kyo. Yilumbu yi djulu, tuketole o ningi Samose, mba ayinzime tukedale musyengi Mile.

¹⁶ Pole, asamaronde usikeme o musyengi Yifese, mumba diweru dikévyoghe o yari yi Asi. Amavungilaange utole o Serusaleme, pa mbé dyurungule ube yilumbu yi Patekote.

Pole evosi na bivunde bi Yifese

¹⁷ O musyengi Mile, Pole aketinde yilumbi o dibundu di Yifese mu yélande bivunde byowu.

¹⁸ Banotole va mughule andi, akebatsingule yi: «Dwidjabi nane nyimatsanine nenu, ubongile va yilumbu yiteghe ayi nyimaruyile o yari yi Asi.

¹⁹ Nyimasalile Fumu na divole-mbombu, na matsange na maghughe amenyimalabe dibandu bikumbu bi baSwife.

²⁰ Dwidjabi yi nyisamasweghe ne dimosi mu motsu amawelimine. Nyimadulonze notsingule motsu, na va ghari batu na mu mandaghu menu.

²¹ Nyimanengile baSwife na baNgereke mukalughe dyele na Nzambi, novayile Fumu etu Djesu yitu.

²² Mba vave, yike o Serusaleme nyiwendi, nane Yinyuni Yisyeme yinzindiyili. Tumbe, ngedjabi adyutuyile ghune.

²³ Nyidjabi yi mu kale musyengi, Yinyuni Yisyeme yindubusi yiri, tsughu na maghughe bikeli.

²⁴ Tumbe, monyu ami wughane tsongu va wusu ami. Adimbuli murime, uwende teno disukusulu mu manisile yisalu ayi Fumu Djesu amapeghe. Diwendili rye: wulonze Musamu Wuboti wu yese yi Nzambi.»

²⁵ «Nyimavyose temu nolonzange Bukaghe bu Nzambi, tumbe nyimadjabe yi vagha ne wumosi va ghari enu omwéndabe.

²⁶ Ladibandu, nyidubongili na muni nane bambedji: yike wumosi va ghari enu etsyemuyi, nga mune dighénzuni.

²⁷ Mumba nyimadulonze motsu ame Nzambi amasitighe, ne dimosi nyisamasweghe.

²⁸ Dukebene djenubeni, na kelisanu mughambe, awu Yinyuni Yisyeme amaduveghe. Bandekenanu dibundu di Nzambi adi amadile mu malungu ma mwane andi.

²⁹ Nyidjabi yi ave nyuwendile, batu bavu nane baminzi ba bukani bokote va ghari enu mba mughambe wughovengusu.

³⁰ Mba ne va ghari enu, batu bofuraange mu dute badukitsi.

³¹ Moghanu kaboghu! Rangeminanu yi, mu bilime biryeru, na nyangu na mukolu, nyisamadunde ulile mu ulubuse kale mutu.

³² Vave, nyiduwakise ombu Nzambi na musamu wu yese yandi. Ane musughe uduwarise mu yitu, noduveghe disyale adi asweyile bandi.

³³ Nyisamavonde badoli na lore, vo bikutu bi wotsu ke mutu.

³⁴ Dwidjabi yi nyimasale na makake mami, mu dile abimabe biwelimine na abamandukaange.

³⁵ Nyimadulase mu motsu yusale abwedji mu wamuse abadede. Mbé turangiminanu ame djabeni Fumu Djesu amavose: “Uveghe atsivyo uveghe nzangu.”»

³⁶ Yike emani uvose, Pole akecuteme nowu nosambile.

³⁷ Botsu bamalile pwele na matsange mu misu, bakevyunge Pole mu kingu nomughumbesene.

³⁸ Bamaningaange mumba Pole amavose yi aghoghbaghe. Bakeyemuvetsighe tena o watange.

¹ Tunokakene nowu, tukesungeme o ningi Kose mu watange, yilumbu ayimadukaange tuketole o ningi Rode. Yilumbu ayimaduke tukewende o ningi Patare.

² Tumadale watange djimawendaange o yinange yi Fenisi, tumabwénangeme noyenewende.

³ Tunolabilile ningi Sipere, tumavyole o maghetu mu wende o yari yi Siri. Tukesikeme o musyengi Tire o watange djimabe na mufunde wusunduse.

⁴ Tumarasene badukitsi na tumatsane tsone nowu. Banolubusu na Yinyuni Yisyeme, bamaghandise Pole uwende o Serusaleme.

⁵ Tumbe tsone eni djinovyoghe, tukebongulile nzile. Djowu botsu bakétuvetsighe, na baghetu na bane, teno dikotulu di musyengi. Tuke kuteme va disimu di mubu nosambile Nyambi.

⁶ Tunoghanesene kale mutu, tumanangeme mu watange. Djowu bamaghabughe mu mimbu mowu.

⁷ Tumamane disabu dyetu, urambuyile o Tire teno musyengi Tolemaysie. Tunomane usimbe baane ba ngudji o musyengi eni, tuketsane nowu yilumbu yimosi.

⁸ Yilumbu ayimaduke, tukesogheme notole o musyengi Sesaré. Vane, tukekote o ndaghu Filipe, musamunitsi wu Musamu Wuboti na tuketsane ombu wandi. Amabe wumosi va ghari yisambwali yi batu, abamasolu o Serusaleme mu wamuse bakwili.

⁹ Amabe na baane bana ba baghetu bamabe batsyemi, bamabighaange.

¹⁰ Mbé tuke bilumbu bipwele vane, ave mubiyitsi winengulu Aghabise amaryuile o Sudé.

¹¹ Akebambene netu, akebonge beleti dji Pole, akekétunge makulu na makake na djoni novose yi: «La adi Yinyuni Yisyeme evosi: "Fumu beleti adjidji otungu nane na bivunde bi baSwife ba Serusaleme, mba bomuwakise ombu beni.»

¹² Tunowulu mane, djetu na baane ba ngudji ba Sesaré tumalende Pole akéwende o Serusaleme.

¹³ Tumbe akewake yi: «Mumba yi dililili nondetse manyuru? Nyikunzeme mutungu na muboku o Serusaleme dibandu Fumu Djesu.»

¹⁴ Dibilaange yi tusamarungule umusanze ditase dyandi, tumadunde utsiyise novose yi: «Durondu du Fumu duvaghu.»

¹⁵ Mwa bilumbu binovyoghe, tukekunzeme nomate o Serusaleme.

¹⁶ Badukitsi ba Sesaré bamawende netu, baketutsanise ombu Nasone, mwise Sipere, awumabe mudukitsi vane kale.

Pole eyélabe Sake

¹⁷ Ave tumatolile o Serusaleme, baane ba ngudji bamatusangile na nzangu.

¹⁸ Yilumbu ayimaduke, Pole akewende netu ombu Sake, o bivunde byotsu bi dibundu bimaghukemine.

¹⁹ Pole akebasimbe nobatsingule bikumbu byotsu nane Nzambi amasalile ombu abagha baSwife.

²⁰ Banomu wulu bakedodise Nzambi. Mba bakevaghe Pole yi: «Wilabi, mwane-ma, tosini kwe tsi baSwife bamasinge Djesu. Djobotsu baname na Mughaghe Moyise.

²¹ Yotsu yine la adi bamabatsingule: "Wilongi baSwife botsu abetsani va ghari malongu masusu, yi badundi Mughaghe wu Moyise. Wibatsinguli yi bayamwéribaange baane bowu na bayamwéduke mighulu mi djetu baSwife."

²² Tsyé tuvale? Bodjabe yi wumarughe.

²³ Kaboghu, vaghe adi tiwutsinguli. Vave, vadji babaale bane netu batsi leve pesi ombu Nzambi.

²⁴ Babeyi, djenu botsu yétsyemuswanu va wusu Nzambi. Fute byotsu mumbari bakefughu myuru. Pa dutsivaghe nane, batu botsu bodjabe yi vagha ngenze mu adi batsiwuvosile, tumbe ndewandi wighobisi mughaghe Moyise.

²⁵ Mu bise malongu abamasinge Djesu, tutsibarendisile mu batsingule yi: bayabwedji banyame atsivaghulu ombu bakosi vo banyame atsighaghewu kingu mu palise malungu, mba bayavaghe bumbembu.»

²⁶ Yilumbu ayimaduke, Pole akebeghe batu beni babane bakekésyemise djobotsu. Akewende o ndaghu Nzambi notsingule yilumbu ayi bovaghulile paghu na dutsyemusu du mutu-mutu dusukile.

Pole amaghangu o dulombili du ndaghu Nzambi

²⁷ Yisambwali yi bilumbu mbé yike usuke, ave baSwife ba yari yi Asi bamalabile Pole o dulombili du ndaghu Nzambi. Bakenangulu mughungi wotsu, bakemughange,

²⁸ noghamughe yi: «BaYisrayele, tuwamusyanu! La mutu awilonzi batu botsu mbure tsyotsu dilongi di kondenyonde na mukute Yisrayele, mughaghe etu na mbure djiyeyeme. Amakotise ne abagha baSwife mu mbure édjidji na bamadjibivise.»

²⁹ Pa bamadisalise, mbari bilumbu abiteghe bamalabe Torfime mwise Yifese djone Pole bamayenewendaange mu musyengi Serusaleme. Bamasingene yi Pole amamukotise o dulombili du baSwife, tumbe bamabe na mbele.

³⁰ Dimbunge dikelave mu musyengi wotsu, mba batu bakepalile yari na yari na bakeghukeme. Batu bakeghange Pole, nomupalise o dulombili du ndaghu Nzambi, adjí bamalenge nobindinghe dikotulu.

³¹ Mbé baronde uboke Pole, mu temu eni abemoyi bamayétsingule yivunde yi baghore ba Rome, yi Serusaleme djotsu ukunge djikungi.

³² Vane-vane yivunde akebonge baghore na bivunde byowu, nowende mbangu o mughungi. Banolabe yivunde, bakedunde udimbe Pole.

³³ Yivunde akebambene nandi, akemughangise nomutungise na pange bedji. Mba akewivulu dine dyandi na dyambu adi amavaghe.

³⁴ Tumbe mu mughungi, abéba bamaghamughaange didi, bane bamaghamughaange disusu. Yivunde mbé aghorongule ughangise dyambu na tsikiri dibandu nkumfu. Akeveghe dirume dyubeghe Pole o ndaghu baghore.

³⁵ Pole anotole vo bande yikadi, baghore bakemunangule, dibandu dikani di mughungi.

³⁶ Mumba batu bapwele bamamudukaange, noghamughe yi: «Afu!»

Pole ekeghanze va wusu mughungi baSwife

³⁷ Ave bamakotisilaange Pole o ndaghu baghore, akevaghe yivunde yi: «Nine musughe uvoše mwa dyambu?» Yivunde amasutu, nomuwivule yi: «Widjabi uvoše mbembu baNgereke?»

³⁸ Kaboghu wughaa mwise Yisipete awumarombise didjunge, nobeghe tosini-djina (4 000) tsi batu na bitoghulu byowu o kumu dji ghumughe?»

³⁹ Pole amawaghule yi: «Menu muSwife, uburulu o Tarese dji Silisi, mutsighe musyengi awughélibunu. Kokolu tsyaghu, singe ngavose na mughungi.»

⁴⁰ Yivunde akemusingile dyoni. Pole, diteli va djulu yikadi, akesambe dikake ombu mughungi mudile duvotsu. Botsu bakevole «swii», mba akebavosile mu mbembu baEberu.

22

¹ Pole akevose na mughungi yi: «Djenu duvu mukute wumosi nami, tséwulwanu adingivose mu kékaghule.»

² Banowulu yi ebavosili mu mbembu baEberu, bakebwele usigheme.

Kaboghu Pole akeghamughe:

³ «Nyidji muSwife, uburulu o Tarese dji Silisi. Tumbe nyimabanguyile vave Serusaleme, na nyimalongu na Ghamalyele omandonze mughaghe ba tadjí betu na tsikiri. Nyimabe na yusile mu dyambu di Nzambi, nane duvu na muni.

⁴ Nyimakwane abamadukaange Nzile Fumu teno dufu. Nyimatinde baghetu na babaale o tsughu.

⁵ Yivunde yi bavaghulitsi ba paghu na fundu djotsu dji bivunde bi mukute, borungule ughabuse bumbédji yi dingenze nyivosi. Djobeni bamapeghe ne mighande mi musughe muyéveghe baane ba ngudji ba baSwife ba Damase. Nyimawende o musyengi eni mughange badukitsi ba Nzile Fumu abamabe wune, nobabeghe batungu o Serusaleme mu bakilise.

⁶ Va wawangulu ave nyangu ebile va djulu muru, nyimabe mu nzile beli na Damase. Suke, yidjalale yineni ayimarambuyile o djulu yimankandile va mbure adjí nyimabe.

⁷ Nyimaberughe vatsi nowulu dyufi dimavose yi: “Sole, Sole, dibandu yi winkwanini?”

⁸ Nyimawivulu yi: “Nde la nyi, Fumu?” Akekwaghule yi: “Menu la Djesu mwise Nasarete, awu wikwani.”

⁹ Abamabe nami bamalabe yidjalale, tumbe basamawulu dyufi di djandi omavosaange.

¹⁰ Nyimamuwivulie rye: “Yi nyuvaghe, Fumu?” Fumu amapaghe yi: “Releme, wende o musyengi Damase. Mba vane bowutsingule motsu ame wuvaghe.”

¹¹ Dibilaange yi yidjalale yeni yimapaghe yidunge, abamabe konge nami, bamankaange mu dikake teno musyengi Damase.

¹² Vane vamabe Nanyase, dibaale dimaghobisaange Nzambi nodedile mughaghe. BaSwife botsu ba Damase bamamughobisaange.

¹³ Amayitasene, akebe va mughule ami nopaghe yi: "Sole, mwane ngu ami, bongulile ulabe!" Vane temu eni, ngamwélabe.

¹⁴ Amabwele yi: "Nzambi bakaaghe betu amawusole kale wukedjabe durondu dwandi, na wukelabe djandi o Asungeme nowulu dyufi dyandi.

¹⁵ Mumba wube mbedji andi va wusu batu botsu, mu wanze adi wutsilabe nowulu.

¹⁶ Ka mumba yi wumwékélise? Releme, batusu notandu mabi maghu, nonengile dine dyandi.»

Pole etubuli nane amatindu ombu mikute misusu

¹⁷ «Nyimaghaghe o Serusaleme, yoyine nyimasambilaange o dulombili du ndaghu Nzambi, ngadile dulasu du Nzambi.

¹⁸ Nyimalabe Fumu omanzingule yi: "Lenge noghusughe Serusaleme, mumba abetsani wune baghosinge bumbédji bwaghu mu menu."

¹⁹ Menu nyimawake yi: "Fumu, bédjabi yi nyimawendaange mu mandaghu motsu ma tsambu ma baSwife, mu dimbise bango yitu mu ndedju, nobatinde o tsughu.

²⁰ Mba ave malungu ma mbedji awu Yityene mamadekila, me wa nyimabe vane. Nyimasingile abamamubokaange, nyimakele ne bidwaru bi abamamuboke."

²¹ Fumu amanzingule yi: "Wende, mumba nyuwutinde vale, ombu mikute misusu!"»

Yivunde yi baghore ewivuli Pole byuvu

²² Mughungi wuke wulu Pole tena posulu djusite. Mba botsu bakeghamughe:

«Tutsyemusyanu mutu eni wughu! Afu! Asawelemine utsane va butambe bwébubu!»

²³ Bamaghamughaange, bakevulaange bikutu byowu, mba baketindaange difufundu na djulu.

²⁴ Yivunde yi baghore akeveghe dirume dyukotise Pole o ndaghu baghore nomudimbe mikase, mumba akevose mu udjabe dibandu yi mughungi wimughamuyili.

²⁵ Tumbé ave bamamutungile mu umudimbe, Pole akewivule yivunde ayimabe vane yi: «Dune musughe wu udimbe mwise Rome mikase, awughaa ne wufundusu?»

²⁶ Na ewulu nane, yivunde yi baghore akelubuse yivunde yandi: «Akemuvaghe yi tsyé wuvale? Dibaale dyédidi mwise Rome!»

²⁷ Yivunde yi baghore akeyilabe Pole nomuwivule yi: «Nzinguli, ngenze wudji mwise Rome?» Pole akewaghule yi: «Yine.»

²⁸ Yivunde yi baghore akewake yi: «Nyimaveghe mbongu tsipwele mu udile musughe wunungulu "mwise Rome".» Tumbé Pole akevose yi: «Menu mwise Rome mu duburulu dwami.»

²⁹ Suke, abe mbé baronde umudimbe mu umuvosise, bakekakene nandi. Djabeni yivunde yi baghore akebe na ghome, ave amadjabile yi amatungise mwise Rome na bapange.

Pole va wusu fundu banzonzi

³⁰ Yivunde yi baghore amabe na nzale udjabe tsikiri adibamafwengilile Pole.

Ladibandu, va kedi amamunyangulile nonengile bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na fundu djotsu dji banzonzi ba baSwife. Mba akebeghe Pole va wusu owu.

23

¹ Pole akelikighe yiswisu mu fundu dji banzonzi ba baSwife, novose yi: «Bane ba tadjji, na matase malyome, nyisalili Nzambi tena na muni.»

² Yivunde yi bavaghulitsi ba paghu Ananyase, akeveghe musughe ombu bobamabe beli na Pole, wumudimbe mu munu.

³ Kaboghu Pole akevaghe yi: «Nzambi aléwudimbe, na deti aghu! Wutsane vane mu ufundise nane mughaghe wirondili, mba wumabise mughaghe noveghe mu usughe wu undimbe!»

⁴ Abamabe va mughule Pole, bakemutsingule yi: «Yivunde yi bavaghulitsi ba paghu yi Nzambi wisyengi!»

⁵ Pole akewaghule yi, «Bane ba tadjji, ngadjabaange yi yivunde yi bavaghulitsi ba paghu. Ngenze, Bisonu bi Nzambi bivosi yi: "Wughovose dibi mu yivunde yi mukute aghu!"»

⁶ Pole amadjabaange yi fundu djimabe djibase yari ayéyi baFarisi, yari ayine baSadisi. Ladibandu, amaghamuyile va wusu fundu dji banzonzi: «Bane ba tadjji, nyidji muFarisi, mwane muFarisi. Nyifundusulu, mumba nyivu na yitu mu durambughulu du abafu.»

⁷ Mbé asekamane ne uvose, baFarisi na baSadisi bakebande utsunde, mba vakebe dupasu va ghari owu.

⁸ BaSadisi, bévosi yi vagha durambughulu o dufu, bemwévose yi vagha byanze na binyuni. Yotsu yine, baFarisi bémasingi yi mangenze.

⁹ Mighamu yike la viri. Milonzi mi mighaghe, abamabe na baFarisi, bakereleme notsunde na yikanene: «Tughélabi dibi mu mutu éwuwu. Tangudji yinyuni vo yanze yitsimuvosile?»

¹⁰ Mutsundu wukevyoghulile, tena yivunde yi baghore amawulu ghome bakéboke Pole. Ladibandu, amaveyile baghore bandi dirume dyuyébatule Pole, nomughabuse o ghari ndaghu baghore.

¹¹ Mukolu awumaduke, Fumu akelabene na Pole nomutsingule yi: «Ware! Wutsikabusile bumbedji o Serusaleme, na diwelimine wukelase bumbedji o musyengi Rome wandi.»

BaSwife bamatunge fundu djubokile Pole

¹² Va kedi adjimaduke, baSwife baketunge fundu. Bakeleve pesi yi baghodji vo unu, pa bakaboke Pole.

¹³ Abamatunge fundu eni, bamabe bavyoghe maghumi-mana (40).

¹⁴ Bakérasene bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na bivunde bi baSwife, mu batsingule yi: «Tutsileve pesi va wusu Nzambi yi tughodji yisalu, pa tukaboke Pole.

¹⁵ Kaboghu, djenu na fundu djotsu dji banzonzi, vaghanu yivunde yi baghore akebeghe Pole, dukefure yi dwirondi ukelule dyambu dyandi na burange. O yetu yari, tukunzeme mu muboke ne aketole vave.»

¹⁶ Tumbe mwane-katsi Pole, mwane yibusu yandi, amawulu fundu eni. Akewende o ndaghu baghore, akekote nolubuse Pole.

¹⁷ Kaboghu Pole akenengile yivunde yi baghore yimosi nomuvaghe yi: «Beghe munzambu éwuwu ombu yivunde, mumba ane mwa dyambu erondi umutsingule.»

¹⁸ Yivunde akemubeghe ombu yivunde yandi, novose yi: «Mwise tsughu winengulu Pole, atsipaghe nga wubeyile munzambu eni wuwu, mungo dyambu dyuwutsingule.»

¹⁹ Yivunde yi baghore akebonge munzambu mu dikake, akevangeme nandi nomuwivule yi: «Yi wirondi unzingule?»

²⁰ Akewake yi: «Bidjeti bi baSwife batsiwulusunu mu wuwivule yi wukebeghe Pole mughese va wusu fundu djotsu dji banzonzi. Bofure yi bérondi uwulu dyambu dyandi burange.

²¹ Tumbe wuyabavayile yitu! Mumba abémutungili fundu bavyoghe ne maghumi-mana (40) ma batu. Batsileve pesi va wusu Nzambi yi baghodji vo unu, pa bakamuboke. Bamakunzeme na békeli yike musughe aghu.»

²² Yike emani urume munzambu yi ayavose dyambu dyeni na mutu, yivunde yi baghore akemughabuse.

²³ Mba yivunde yi baghore akenengile batsyengi bandi babedji nobarume yi: «Ghukighanu kame-bedji (200) tsi baghore, na maghumi-dusambwali (70) ma babeyitsi ba bibulu na kame-bedji (200) tsi babaale na makongu, na banu djenu botsu na dubayi duwende o Sesaré, va maweru maryéru ma tsisighe.

²⁴ Kunzanu bibulu duke beghe Pole na burange ombu yivunde yami Felikese.»

²⁵ Mba akerende mughande eni wughu:

²⁶ «Menu Kolode Lisyase, nyiwutindili mughade ewuwu mundumbe Felikese.

²⁷ Dibale dyédidi, BaSwife batsighaange mbé baronde umuboke, kaboghu tutsimupatule na baghore bami va makake mowu, mumba nyimawulu yi adji mwise Rome.

²⁸ Nyimaronde udjabe dibandu adi bamamufwengililaange, ngamubeghe va wusu fundu dji banzonzi ba baSwife.

²⁹ Nyimaghulu yi bémufwengilili mu mighaghe mi djobeni, tumbe aghane mbele dufu vo dji tsughu.

³⁰ Mba nyilubusi yi vadi fundu bamutungile. Nzilenge nomutinde ombu waghu na nyivayi bambeni bandi bakeyimufunde va wusu aghu.»

³¹ Baghore bakededile marume ame bamadile. Bakebonge Pole nomubeghe mukolu o musyengi Atipareti.

³² Yilumbu ayimaduke, baghore abamabe mu makulu bakeghabughe o ndaghu owu, nosile babeyitsi ba bibulu uwende na Pole.

³³ Na bétoli o Sesaré, babeyitsi ba bibulu bakeveghe yivunde mughande, nomuwakise Pole va makake mowu.

³⁴ Dipateme anomane urange mughande, akemuwivule yari yi dimbu dyandi. Anowulu yi mwise Silisi,

³⁵ akemuvaghe yi: «Nyuwusosise pa bambeni baghu bamarughe.» Na akeveghe musughe wukelise Pole o ndaghu kaghe Yirode.

24

Pole efwengululu ombu Dipateme Felikese

¹ Bilumbu biranu binovyoghe, yivunde yi bavaghulitsi ba paghu Ananyase, amarughe o musyengi Sesaré. Amarughaange va mosi na bivunde bi baSwife, na nzonzi mosi omanengulu Tertuluse. Bamayikelase ombu Dipateme Felikese mu ufunde Pole.

² Pole amanengulu, nzonzi Tertuluse akemufwengilile mu mame. Akevose yi: «Mundumbe, mu yese yaghu tubile na duvotsu duneni, na mu dyele di durumumu dwaghu, mambu makaluyile burange mu bulongu bwébubu.

³ Mu byotsu abi twidili temu tsyotsu, twiwughabusili diboti dyneni.

⁴ Ngérondi wuyvosulile mu diweru dyaghu. Ladibandu, nyighulendi mu maboti maghu, mu utuwulu mwa pesu.

⁵ Tutsikelule dibaale dyédidi na erombisi kindu. Abilaange yivunde yi mimbini mi dibuli di Nasarete, erombisi mbulighe ombu baSwife botsu ba bulongu.

⁶ Atsiwélighe ubivise ndaghu Nzambi na tutsimughange. [Tutsironde umusosise mu mughaghe etu,

⁷ tumbe yivunde Lisyase amarughe. Aketupatule woni na mangolu.

⁸ Aketuvaghe yi tukemufunde va wusu aghu.] Pa wumuwivule, wulabe ndebeni yi mfwengululu etu djotsu dji ngenze.»

⁹ BaSwife bamawarise mfwengululu owu, na bamavose yiri dingenge.

Pole ekéghanze va wusu dipateme Felikese

¹⁰ Dipateme amaveghe Pole musughe uvoise na amatubule rye: «Nyidjabi yiri wisalisi bunzonzi bwaghu mu bulongu bwetu mu pwele bilime, kaboghu na musighe nyiruyi mu ukéghanze.

¹¹ Nane wurungulile dikelulile ndebeni, vakavyoghe ne dighumi na bilumbu bibedji, nyimarughe o musyengi Serusaleme, mu ulembiyile Nzambi.

¹² Vagha mutu amandabe mbure nyitsundi na batu vo urume mughungi mu dimbunge, nesi o ndaghu Nzambi dji baSwife, vo mu musyengi.

¹³ Batu bébabe baghorungule ulase dyambu adi béfwengilili.

¹⁴ Ne nane, nyidjabi didi va wusu waghu: nyimakéveghe mu Nzile Fumu, adjí bévosi yiri duyitsu du mfuluru. Tumbe, nyisalili Nzambi dji baghulu betu, nyivayili yitu mu motsu marendu mu Mabuku ma Mighage na ma Babiyitsi.

¹⁵ Nyine yitu yi Nzambi orambuse batu botsu o dufu, bakebe baboti vo babi. Na djowu abémfwengilili wandi, bane ditase yi Nzambi obarambuse va ghari abafu.

¹⁶ Ladibandu, nyilembinini ube na mutsanu wuwelimine va wusu Nzambi na va wusu batu.»

¹⁷ «Nyisamabe va ghari enu mwa bilime, nyimaghabusile o Serusaleme mu wamuse mukute ami na mbongu, nowakise paghu tsyami ombu Nzambi.

¹⁸ Nyinomane ughabusile paghu, bamantasunu o dulombili du ndaghu Nzambi. Vane mbé nyimamane misusu mi manyuru. Vasamabe mughungi nami ne nkumfu.

¹⁹ Tumbe, mwa dibuli di baSwife ba yari yi Asi dimabe vane wandi. Djowu, mbé batsikelase va wusu aghu mu mfwengilile, pa bane dyambu mu menu.

²⁰ Batu bébabe banzinguli dibi adi nyibile na mbele, adi nzibeghulu va wusu fundu dji banzonzi.

²¹ Muvingu yike mbembu adjí nzipalise na dwufi dineni, diteli va wusu owu: «Mumbari nyivayili yitu mu durambughulu du abafu, adine nyimabile na nyangu mu bunzonzi va wusu enu!»

²² Felikese, omadjabaange burange motsu ametsuni Nzile Fumu. Amavose na abémufwengilili yi: «Ave yivunde Lisyase oruyile, nyusosise dyambu dyenu.»

²³ Amarume yivunde yi baghore mu kelisa Pole o tsughu, nomusingise dudjehusu na musughe yiri bambatsi bandi bomusalile.

Pole va wusu Felikese na Duresile

²⁴ Mwa bilumbu binovyoghe, Felikese amarughe na mughatsi andi Duresile, omabe muSwife. Amasingighe unengile Pole nowulu adi amavose mu dyambu di yitu mu Djesu Kirisete.

²⁵ Pole amavosile mu mutsanu wuboti awu Nzambi erondi, ube na murime usunde na mufundu Nzambi awiruyi. Mu temu eni, Felikese, asalalabe ubwedji, amamutsingule rye: «Wurungule uwende. Ave nyudilile temu, nyuwunengile.»

²⁶ Amatase yiri Pole omusumbe na mbongu. Ladibandu, amamunengililaange temu na temu mu vosaange nandi.

²⁷ Bilime bibedji bimavyoghe, va djulu vane Porekuse Fesetuse amavinze Felikese. Djandi, mu ulase baSwife ubwedji, amasile Pole o tsughu.

25

Pole ekeghanze va wusu kaghe Fesetuse

¹ Va djulu bilumbu biryeru bi durughu dwandi mu musyengi Serusaleme, kaghe Fesetuse amaghusughe o Sesaré na amawende o Serusaleme.

² Bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na barumitsi ba baSwife bamarughe mu ufundise Pole.

³ Bamamuwivule ubasingise yese yi ughabuse Pole o Serusaleme. Na vane, bamatunge fundu mu djandi mu muboke mu nzile.

⁴ Tumbe Fesetuse amawaghule yiri Pole adji o tsughu o Sesaré, na djabeni aghotambe ughabughe na mapape.

⁵ Na amabwele: «Bivunde byenu bisobini konge nami o Sesaré na ghune bafwengilili mutu eni, pa atsisalise dibi.»

⁶ Fesetuse amavyose yinane vo dighumi di bilumbu ombu wowu, mbana amaghabughe o musyengi Sesaré. Ave kedi, amatsane o mbure bunzonzi na amaveghe dirume bakebeghe Pole va wusu andi.

⁷ Ave bamamubeyile, baSwife abamarughe o Serusaleme bamamutsyengile na bamamufwengilile mambu mapwele, ame djowu baghorungule ulase yi mangenze.

⁸ Pole amakéghanze novose rye: «Ngalalise ne dibi dimosi: nesi mu mughaghe baSwife, nesi na ndaghu dji Nzambi, vo na kaghe Sesare.»

⁹ Fesetuse, omaronde ulase baSwife ubwedji, amawivule Pole: «Wirondi uwende o Serusaleme mu usosusu va wusu ami mu dyambu dyeni?»

¹⁰ Pole amawake: «Nyidji va ndaghu bunzonzi dji kaghe Sesare, avane nyutabululu bunzonzi. Ngavayile dibi ombu mukute baSwife, nane ndebeni wididjabili.

¹¹ Pa nine mbele na ta nyimasalise dyambu adi nyubokulu, ngébusi ufu. Tumbe pa vagha dyambu di ngenze adi batu beni bémtwengilili, vagha mutu avu na musughe wu ukwakise ombu owu. Nyibwayi mbile ombu kaghe Sesare aketabule dyambu dyami.»

¹² Kaboghu Fesetuse, anotabule dyambu na fundu banzonzi bandi, amawake: «Wumabwa mbile ombu kaghe Sesare, uwende va wusu andi.»

Pole epali va wusu Agheripa na Berenise

¹³ Mwa bilumbu binovyoghe, kaghe Agheripa na, mwane ngudji andi mughetu Berenise, bamatole o Sesaré mu uyélingulu noyisimbe Fesetuse.

¹⁴ Banotsane mwa bilumbu, Fesetuse amatolise dyambu di Pole ombu kaghe Agheripa: «Vadji mutu vave awu Felikese amasile o tsughu.

¹⁵ Ave nyimawendile o Serusaleme, bivunde bi bavaghulitsi ba paghu na bivunde bi baSwife, bamamufwengilile na bamankwivule umukilise.

¹⁶ Nyimabawaghule rye: «Bise Rome baghane yufu yuwakise oyifwengululu ombu banzonzi, pa akaveghu temu djukéghanze va wusu bafwengilitsi.»

¹⁷ Batsirughe ghunu nami. Nyisamavyose temu kulini, nyimatsane va mbure bunzonzi, ave kedi, nyimarume yiri babeyi dibaale dyeni.

¹⁸ Bafwengilitsi batsikélase, tumbe mu fwengululu owu, ngawulu mabi motsu nyimatase.

¹⁹ Babetsi na mitsundu mu dyambu di munongu duyitsu doghu du Nzambi na dibaale dinengulu Djesu adjimafu, adji Pole amatubule yiri aki monyu.

²⁰ Mu menu, nyimakambulu yari ayi ngabe mu mitsundu eni. Adine nyimamuwivule yeri esingi uwende o Serusaleme, mu usosise dyambu dyandi ghune.

²¹ Tumbe Pole amawivule, yiri dyambu dyandi dyutsonzughu mu kake dji kaghe Sesare. Ladibandu, nyimarumine yiri akekelusu o tsughu, tena nyumusindighe ombu kaghe Sesare.»

²² Agheripa amatsingule Fesetuse rye: «Nyirondi uwulu mebeni mutu eni.» Fesetuse amawaghule yi: «Mughe wumuwulu.»

²³ Ave kedi, Agheripa na Berenise bamarughe na mughungi wuneni wumabayitsaange nobasangile na milolu. Yike djowu, bakekote o ndaghu bunzonzi na bivunde bi baghore na bi musyengi. Mu dirume di Fesetuse, Pole amabeghu.

²⁴ Mbana kaghe Fesetuse amavose: «Kaghe Agheripa, na djenu botsu aduvu vave netu, dwilabi dibaale dyédidi. Yinombu yotsu yi baSwife yi tsirughe, ubandile o Serusaleme tena ghunu, noghamughe yi mutu eni ayamwébe monyu.

²⁵ Tumble menu, nyimalabe yiri asamavaghe dyambu adi mbé ofwile. Va djulu vane, djandi amabwa mbile ombu kaghe Sesare Okisete bwendiri djandi akemusosise. Ladibandu, nyimamutindile ombu kaghe Sesare.

²⁶ Vave, nyisane dyambu disusu dyusonine yivunde yetu mu mutu éwuwu. Ladibandu, nyimutindili va wusu enu, viri va wusu aghu, ndedju kaghe Agheripa. Pa wune bivu byumuwivule, mba nyube na dyambu dyusone.

²⁷ Nyilabi yiri digha diwelimine mu utinde mwise tsughu o Rome, ta vagha tonu adjitsiyisi mfwengululu andi.»

26

Pole ekéghanze va wusu kaghe Agheripa

¹ Kaghe Agheripa amatsingule Pole: «Wune musughe wu uvoise mu kéghanze.» Kaboghu Pole amasambe dikake la nane amakéghanzile.

² Akevose rye: «Kaghe Agheripa, na muni nyilabi ubwedji mu ukéghanze va wusu aghu, mu motsu ame bivunde bi baSwife bémfwengilili.

³ Mumbari widjabi burange nzalusulu tsyotsu tsi baghulu ba baSwife na nzundulu owu. Kokolu tsyaghu, nyighulendi kululwati na pughu.

⁴ BaSwife nami botsu bédjabi monyu ami wughulu, ubande bungebi bwami. Bédjabi nane nyimatsanine vane dibandu va ghari mukute ami o Serusaleme.

⁵ Bénzyabi vane kale na borungule unkabusile bumbedji, pa batsironde. Bédjabi wandi, yiri nyimabeyise monyu ami va ghari mukute ami nodedili mighaghe mi baSwife mi bateme, diwendili yi: ami dibuli di baFarisi.

⁶ Na muni, nyimasutusu va wusu bunzonzi, mumbari nyivayili yitu mu pangini adji Nzambi amavangene na baghulu betu.

⁷ Dighumi na bibandu bibejani bi mukute etu, bévivi na yitu yiri pangini djuduwusu, ave béyitsili Nzambi na yikanene nyangu na mukolu. Wulwati kaghe Agheripa! Mu dyambu di yitu yeni, baSwife bémfwengilili.

⁸ Dibandu yi wumosi va ghari enu, olabile yiri Nzambi aghorongule urambuse djowu abafu?

⁹ Mebeni, nyimatase utoyise Djesu mwise Nasarete na mangolu mami.

¹⁰ Yine, adine nyimavaghe mu batu ba Djesu abamabe o Serusaleme. Nyimadile musughe wu muvingu na bivunde bi bavaghulitsi ba paghu, na nyimakotise yinombu yi djowu bango yitu mu djandi o tsughu. Ave bamaveyilaange musughe wu uboke batu beni, nyimabawarisaange.

¹¹ Temu na temu, nyimavyoghaange mu mandaghu mowu ma tsambu, na nyimabakilisaange mbana nyimabaghome ubunze yitu yowu. Mu bukanyi bwami, nyimabakwanaange tena misyengi mi beni.»

Pole evosi yilombi yi dughobutsu dwandi

¹² «Anane nyimawendile o musyengi Damase oyésale yisalu, mu durummu na musughe abimapeghu na bivunde bi bavaghulitsi ba paghu.

¹³ Kaghe Agheripa, nyimabe mu nzile, mwangulu ave nyimalabile yidjalale yineni ayimaruyile o djulu, uvyolile ne nyangu. Yidjalale yeni yimavedemaange mba yiketughumbe, menu na balinzi nami.

¹⁴ Djetu botsu tumaberughe vatsi na nyimawulu dyufi dimavose mu mbembu baEberu: “Sole, Sole, dibandu yi winkwanini? Wa mwenzile wiwarili, nane yibulu ewarili na ngwangu fumu andi.”

¹⁵ Nyimawivule: “Nde la nyi, Fumu?” Na Fumu amakwaghule: “Menu la Djesu, awu wikwani.

¹⁶ Tumble simbughe na releme, nyimalabene naghulu, nyimawusole mu ube musatsi ami. Wube mbedji ami mu usamune nane wutsilabile na ame nyuwulase o wusu.

¹⁷ Nyuwughobule va ghari mukute aghu, baSwife na mikute misusu ami nyuwusindiyyile.

¹⁸ Nyiwusindiyyi mu ubadibule misu, mu ubarambuse o piseme nobaghabuse o yidjalale, na mu ubadusule otsi durummu du Dyabu na mu ubakotise o bundumbe bu Nzambi. Pa batsimpayile yitu, mabi mowu motandu, bodile mbure na djowu abamatsyemusu mu yitu mu menu.»

Pole evosi mu dyambu di yisalu ayi Nzambi amamuveghe

¹⁹ «Fumu ami Agheripa, va djulu vane, nyisamalenze dirume di yiryaryamu ayimaruyile o djulu.

²⁰ Tumbe tétéghe, nyimalonze bise Damase na bise Serusaleme, na djowu abavu o yinange yi Sudé, tena batu ba malongu masusu. Nyimabatsingule yiri: «Kalughanu mutsanu enu, na ghélughanu ombu Nzambi na lasanu dukalughu dwenu mu bisalu byenu.»

²¹ Ladibandu, baSwife bamakangile ave nyimabile o dulumbili du ndaghu Nzambi na bamaronde umboke.

²² Tumbe Nzambi amakaghe tena yilumbu yéyi ni nyidji vave mu uveghe bumbedji bwami ombu botsu: bagheyi na baneni. Ngévosi masusu yike ame babiyitsi na Moyise bamatubule yiri morughe.

²³ Diwendili yiri: Yibyatsi* yi Nzambi otsoghe, obe awuteghe mu urambughe va ghari abafu na oyesamune yidjalale yi dughobutsu ombu mukute etu, nombu malongu masusu.»

Pole elendi Kaghe Agheripa akevayile yitu ombu Djesu

²⁴ Ave Pole amavosilaange mu kéghanze, Fesetuse amaghamughe: «Nde wumalawughe, Pole! Wumawidji pwele, la dibandu wumalawuyile.»

²⁵ Pole amamuwake rye: «Menu nga dilaghu, mundumbe Fesetuse. Bighume abinyipalisi bingenze tsi mavovose.

²⁶ Kaghe Agheripa amadjabaange dyambu di Djesu adimavyoghe, adine mewandi ni divosili na musighe va wusu andi. Dyambu dyeni dimavyole va misu mandi, nine yitu bwé vagma yime ayi mbé aghorongule udjabe.

²⁷ Kaghe Agheripa, nde wivayili yitu mu motsu amamabighu na babiyitsi? Nyidjabi yiri wimavayili yitu!»

²⁸ Agheripa amatsingule Pole rye: «Witasi wupaghe Kereti, mu mwa pesu temu nane?»

²⁹ Pole amawaghule: «Dikebe na mapape vo vane wusu, nyisambili Nzambi tsike mu nde pinze, tumbe na botsu abénkulu na nyangu, dube nane menu, uvinguse bapange beni babe nyikapulu.»

³⁰ Kaghe na dipateme di musyengi, Berenise na botsu abamabe vane, bamareleme.

³¹ Banokakene, bamatsingusene djobeni na djobeni: «Mutu éwuwu aghavaghe dibi adyumumbise dufu nokotusu o tsughu.»

³² Na Agheripa amatsingule Fesetuse: «Mutu éwuwu turungule umudjeyise, mbé agharonde yiri kaghe Sesare aketabule dyambu dyandi.»

27

Pole amatindu o musyengi Rome

¹ Dinotabulu yiri tuwende mu watange o bulongu bu Yitali, Pole na bise tsughu bamosi, bamawakusu yivunde yi baghore ba Rome, dine dyandi Sulyuse, yivunde mu dibuli di «Batoyitsi ba Kaghe.»

² Tumanangeme mu watange dji Aderamite, adjimawendesenaange o yisyeni yi Asi, na tumawende. Arisitareke, mwise Masedwane dji Tesalonike, amabe netu.

³ Va kedi tumatole o musyengi Sidone. Sulyuse, omakélisaange Pole na musighe, amamusingise uwende ombu bambatsi bandi, mu udile ayi amabe na nzale.

⁴ Tunoghusughe vane, tumanangeme mu watange novyoyile mu mughule ningi dji Sipere o yari ayi punge djisamabe djivyoghulile, mumbari djimaruyilaange o wusu yetu.

⁵ Tunosabughe mubu beli na bulongu bu Silisi na Pafili, na tumatole o musyengi Mire wu Lisi.

⁶ Vane, yivunde yi baghore ba Rome yimarasunu watange dji Alesanderi, adjimawendaange o bulongu bu Yitali na amatunangise mune.

⁷ Mu pwele bilumbu, tumawendaange va ghéghéyi. Na maghughe maneni, tumarungulile utole va wusu musyengi Sinide. Tumbe punge djimatuvurise mu uwende na wusu. Tumavyoyile va dinzongi di Salmoné, teno divengi di ningi dji Kerete.

⁸ Tumawende na maghughe maneni mu mughule disimu na tumatole va mbure djinengule «Masabu Maboti», beli na musyengi Lasé.

⁹ Mulingu etu tena vave wumabonge pwele bilumbu. Va djulu vane, dimabe divure uwende mu watange na wusu. Yilumbu yimanegulu «yuwarile nzale» mbé yimavyoghe. Kale yilime mu temu eni, punge djimabande uvotse pwele. Ladibandu, Pole amalubusili basalitsi ba watange:

¹⁰ «Bambatsi bami, nyilabi yiri mulingu wurange. Watange na bime byudyame na djetubeni wandi turungulu utyemuse myoni.»

* 26:23 Yibyatsi: diwendili yiri Kirisete, djandi o Nzambi amasole mube Kaghe mukute andi.

¹¹ Tumbe yivunde yi baghore amavayile yitu mu munu fumu watange na mubeyitsi djoni, divyakene na mbembu Pole.

¹² Va djulu vane, bapwele abamabe mu watange bamawulusunu mu wusughe vane, mumbari yisyeni yeni yisamabe yiwelimine mu vyosile mvule. Bamaronde utole o yisyeni yi Fenikese dji Kerete, o yari ayi mupunge wughépepili pwele, ayisungesene na awu wisi etsimini. Bamaronde usyale vane, tena mvule djuvyoyile.

Mungudi wumarombise Pole usanze nzile

¹³ Mwa dupepi du bande dumavughe, bamatase udughusu mulingu owu. Na bamanyangule kunge adjimaghanga watange* na bamavyoghe va mughule disimu di Kerete.

¹⁴ Tumbe, punge djineni adjinengulu «Yirakilone», djimasundughe o mikongu mi ningi.

¹⁵ Watange djimavevughe: dimabe divure mu djibeyise dibandu mungudi, tena tumakesilile ubeghuru.

¹⁶ Tumavyoyile o bande ningi djigheyi djinengulu Koda, o disimu adi mupunge wusamabe mangolu, ave tumadilile yivumunu mwa pesu. Va djulu vane, na purulu tsipwele tumarungule usiyighe bwatu bugheyi abutungu mu watange.

¹⁷ Basatsi banodute bwatu, bamabunangule na bamabunangighe o ghari watange, mbana bamavyose mikudu otsi notsyengise watange mu udji warise. Bamadumaange uyékébwaghe mu maghuki ma yisyeye ma Sirete amamabe mu yisyeni yi Lybi, la dibandu bamasundusile kunge mu udetse mwendu watange.

¹⁸ Yilumbu ayimaduke, Mungudi wumabwela utupupise na mangolu, la dibandu basatsi bamabande ubwaghe dikabu di maboti amamabe mu watange mu mubu.

¹⁹ Yilumbu ayimuryeru, bamabwaghe na makake mowu, bisalulu bi watange.

²⁰ Mu bilumbu bipwele, tusamamwélabaange ne nyangu, ne bambwéllili. Punge djimavyoghulile uvepe na mangolu. Na va djulu vane, tukane yitu yughobulu.

²¹ Mu temu eni djine, botsu abamabe mu watange, mbé bakeyitsingu yineni nodji. Kaboghu Pole, amareleme va wusu owu na amavose: «Bambatsi bami, mbé dumakululu na mbé dusamarambughe o ningi Kerete, mungudi mbé usamadubembe na mbé tughatsyemuse nobunge bimi.

²² Tumbe vave, nyidunengili mu ube na duwarusu, mumbari vaghobe ne wumosi awutsyemuse monyu. Muvingu yike watange adjubungene.

²³ Mu mukolu eni, yanze yi Nzambi adji ndile na adji nyisalili, yike bambene nami.

²⁴ Na yitsinzingule: «Wuyalabe ghome, Pole! Vengu wuvyoghe va wusu kaghe Sesare. Mu maboti mandzi mu ndedju, Nzambi ewusingisi monyu batu botsu abavu nagh.»

²⁵ Banu abaware, bambatsi bami, mumbari nyine yitu mu Nzambi. Dyube nane dimanzingululu.

²⁶ Watange djudyame ave tubile beli na mwa ningi.»

²⁷ Dimabe mukolu awu dighumi na mwina (14) bi mungudi wumatusindilaange o mubu wu Méditerane. Beli va ghari wisi, basalitsi ba watange bamatase yiri tuke beli na butambe.

²⁸ Bamawélighe ndonge na bamalabe yiri mambe mamabe madonge mu maghumi-maryeru na yisambwali (37) yi byetsu. Mwa pesu o wusu, bamamwélighe na bamalabe maghumi ma bedji na yinane (28) yi byetsu.

²⁹ Bamadumange yiri watange djikéwubene mu dimani. Ladibandu, bamabwayile kunge djine o nzime mu udetse mwendu watange na bakevivaange ditebughulu di wisi.

³⁰ Ne nane, basalitsi bamaronde urine mu watange. La dibandu, bamasunduse bwatu mu mambe na bakerombe yighume yusunzile kunge o wusu watange.

³¹ Pole amatsingule yivunde na baghore basuse: «Pa batu bébaba baghatsane o ghari watange, dughorongulu ughobulu!»

³² Kaboghu, baghore bamatabule mikudu amimasikigha watange na bamabusile uvevughe.

³³ Ne wisi uketébughe, Pole amabarume udji, novose rye: «Lanu, na muni dighumi na bilumbu bina (14), dwivivili na manyoni ughambu udji.

³⁴ Nyiduwarisi mu ubonge bighudji, mumbari dune nzale byonyi dukeghobulu. Vaghobe ne mutu wumosi awutsyemuse ne dunange dumosi du muru!»

³⁵ Anomane uvoise, Pole amabonge dipe, amaghabusile Nzambi diboti va wusu botsu, mbana amabaghabile na amabande udji.

³⁶ Botsu bamadile duwarusu, na djowu bamadji.

* **27:13** kunge adjimaghanga watange: yime yitsire ayisikiyi watange, mumbari mibidji mikéwubeghe.

³⁷ Tumabe mu watange, kame-bedji maghumi dusambwali na batu ba syamunu (276) mu botsu.

³⁸ Ave mutu-mutu amamanine udji na uwukuru, bamabwaghe byotsu abimasyale mu bakomi o mubu mu lengsene watange.

Watange djimapumughe

³⁹ Wisi wunotebughe, basalitsi ba watange basamamwédjabe ningi, tumbe bamalabile dukweku na bamaghane kake mu utsyekighe watange mu yisyeyi.

⁴⁰ Bamanyangule kunge na bamadjisile uwende mu mubu. Bamanyangule va mosi mikudu mi yivepi. Na bamatunge tsande o wusu watange, yiri punge odjisisindile na bamawendusu o dukweku.

⁴¹ Tumbe bamatole va yinzunze yi yisyeyi na watange djimasikeme. Wusu watange wukekote mu yisyeyi na djisamamwékunge, matine mamapanzigha na mangolu ma mibidji.

⁴² Baghore bamaronde uboke bise tsughu, yiri ne wumosi aghodile urine noryale.

⁴³ Tumbe yivunde yi baghore, na nzale ughobule Pole, amabaghandise. Amarume botsu abédjabi uryale, bareli mu mambe mu usabughe o disimu.

⁴⁴ Bane bamabadukaange banangeme va djulu tsimbi na basusu bamaryalaange ubongile ghune watange. Anane djetu botsu tumaghobuyile.

28

Pole va ningi dji Maleté

¹ Tunoghobulu, tumadjabé yiri ningi eni adjitumabe, djinengulu Maleté.

² Bise ningi abasamavosaange mbembu Ngereke bamatudile na musighe. Mvule djimamwénoghe na wumabe yotsi, kaboghu bamabanze mudji wuneni na bamatudile djetu botsu.

³ Pole anoboole dighuki di batsyenzu mu utume o mudji, pili djimapale na mbabisile na djimaghobe mu dikake dyandi.

⁴ Ave bise ningi bamalabile pili djivyunge mu dikake di Pole, bamatsingusene yi: «Dibaale dyédidi adji yikongu, mumbari bunzonzi bu Nzambi bughémusingisi udile monyu, ne nana atsighobululu mu mubu.»

⁵ Tumbe Pole amanyaghule nyoghe o ghari mudji, ne udile bwali.

⁶ Bamatasa yiri orande vo ufu, tumbe banokélise yitsingu. Bamalabe yiri aghédili dyambu, bamavince posulu novose, kaboghu adji wumosi va ghari banyambi.

⁷ Beli na mbure eni vamabe kande dji yivunde yi ningi, dibaale dine dyandi Publyuse. Djandi amatudile burange na amatulatse bilumbu biryeru.

⁸ Tadjji Publyuse amabe va tangi, amabe na dibaghu na amavanze malungu. Pole amawende ombu wandi, anosambile Nzambi, amamusakighe makake na djandi amabelughe.

⁹ Va djulu vane, batu basusu ba ningi abamabe nobele, bamarughe na bamabelughe.

¹⁰ Bamatughobise mu minongu myotsu. Temu djuwende mu watange djinotole, bamatuveghe byotsu abimabe biwelimine na mulingu.

Pole amatole o musyengi Rome

¹¹ Miweli miryeru minovoyoghe, tumanaangeme mu watange dji Alesanderi, bamanengilaange «Mavase*», djimavyose mvule va yisyeni yi ningi.

¹² Tumatole o musyengi Sirakuse, avane tumatsane bilumbu biryeru.

¹³ Tunoghughe vane, tumaduke mughule tena tumatole o musyengi Redjo. Ave kedi, punge adji bande dji mapepe, mbana tumatole mu bilumbu bibedji tena o musyengi Puzole otumasunduyile.

¹⁴ Mune musyengi eni, tumadale baane ba ngudji, bamatulende uvyose tsone nowu. Anane tumatolile o bulongu bu Rome.

¹⁵ Baane ba ngudji ba Rome banowulu bilumbi mu dyambu dyetu, bamayitubengusune va dibaghe dinengulu «Apyuse» na musyengi winengulu «Mandaghu Maryeru ma Beni». Pole anobalabe, amaghabusile Nzambi diboti na amawarusu.

¹⁶ Tunotole o Rome, bamasingise Pole ube na djandi mbure vike, na ghore adjimamukelisaange.

Pole esamunyi Musamu Wuboti o bulongu bu Rome

* 28:11 Mavase: nyambi bedji tsi mavase ma baNgereke.

¹⁷ Bilumbu biryeru binovyoghe, Pole amanengile ombu wandi bivunde bi baSwife abavu o Rome. Banoghukeme, amabatsingule: «Bane batadji, ne nane nyisamavayile dyambu divyakene na mutsanu mukute etu vo na nzalusulu dji baghulu betu. Ne nane, nyimaghangu o Serusaleme, nowakusu ombu bise Rome.

¹⁸ Banonkwivule byuvu, basusu mbé baronde undunde, mumbari basamadile dyambu mu menu adyurfundisile vo dyumbokile.

¹⁹ Tumbe barumitsi ba baSwife bamabuse, kaboghu nyimanengile Kaghe Sesare. Nyisamabe na ditase dyufwengilili bise bulongu bwami.

²⁰ Ladibandu, nyimarondile ubengunu nenu no duvosile. Va djulu vane, nyitungu na bapange beni babe, dibandu djandi awu mukute Yisrayele wivivi.»

²¹ Bamamuwawule rye: «Tusamadile mighande mi Sudé mu dyambu dyaghu, ne mwane tadj mosi asamarughesene ghune, mu ututsingule mambu vo mu uvosile dibi.

²² Tumbe, twirondi wuketutsingule ndebeni dyambu adi witasi, mumbari twidjabi yiri mbure tsyotsu, wudji batu bévosi dibi mu nde.»

²³ Bamavangene na Pole, na yilumbu yi ndayi, bamarughe yinombu yineni nomurasune va mbure adji amatsanine. Ubande kedi tena tsisighe, Pole amabavindiyele mambu. Amabasamunine Bukaghe bu Nzambi, amarombe ubasungighe mu dyambu di Djesu, na akerangaange na dyufi dineni, mighaghe mi Moyise na mabuku ma Babiyitsi.

²⁴ Bamosi bamabembu na mambu ame amavosaange, tumbe basusu bamabuse umavayile yitu.

²⁵ Ave bamabandile uwende ughambu uwulusunu, Pole amabatsingule didi rye: «Yinyuni Yisyeme yimabe na ndunge, ave amavosilaange na baghulu benu mu munu mubiyitsi Yísayi!

²⁶ Yimavosaange rye:

«Yétsingule mukute éwuwu:

Duwulu, tumbe dughotsiyise.

Dughengile, tumbe dugholabe.

²⁷ Mumbari mukute éwuwu wuke mbike.

Bamadibighe matudji, bamatsimise misu,

yiri bakélabé na misu mowu,

bakéwulu na matudji mowu,

bakétsiyise na mirime myowu.

Ubuse nane, mbé boghabughe ombu wami, yiri nyubabeluse^o.»

²⁸ Pole amabwese rye: «Djabanu didi Nzambi amatinde musamu wu dughobutsu ombu abagha baSwife. Bomuwululu djowu!» [

²⁹ Mu bighume byeni bi Pole, baSwife bamawende notsundaange va ghari owu.]

³⁰ Pole amatsane mipume mibedji mu ndaghu adji amafutaange. Amadile botsu abamarondaange umulabe.

³¹ Amalonzange Bukaghe bu Nzambi na mambu ameghéngili Fumu Djesu Kirisete, na musighe wughambu ukungusu.

Mughande wu SAKE Dikotulu di mughande

Mughande wu Sake wilongi na uwarise mukute Nzambi awuvu wusunzu mbure tsyotsu mu bulongu (1.1). Sake amabe mwane ngudji Djesu, amabe yivunde va ghari barumitsi mu dibundu diteghe o Serusaleme (Bis 12.17; 15.13-21; 21.18; Bag 1.19; 2.9).

Mughande Sake wiveyi dyele ombu bakereti. Dyele dyeni munongu mbé wusulu monyu nane yitu mu Djesu yirondili. Bango yitu borungule uvonde dyele dyeni ombu Nzambi, na Nzambi obaveghe (1.2-8; 3.13-18). Pa bane dyele dyeni, borungule uwarile mu motsu amebungi mutu: purulu tsi monyu (1.2-4), nzale ube yisine (1.9-11; 5.1-6), nzale uvaghe dibi (1.2-18; 4.1-9) na dunangu (4.13-16).

Mughande wivosi rye uvayile yitu mu Nzambi ebeyisi o usale. Tughorongule utsane mu dinonge na Nzambi mbana tughédilasi mu motwivayi (2.14-26).

Usale, diwendili uwarile dibi. Usale uwamuse abavu na nzale wandi. Usale tsi utabulile bambatsi bunzonzi tsi ube va djulu owu. Usale ukebene mu posulu (3.1-12).

Murenditsi esoniyyili dibundu mu dyambu di bidjaghe (2.6). Batu aberendisili bane nzale ube bisine. Mughande wibaghandisi ulenze bidjaghe dibandu budjaghe bwowu (2.1-13). Woni wimwélubuse bisine mu bidungu abi bisine ebeyi (5.1-6).

Va disukusulu di mughande, Sake elongi bakereti ughabuse abetsyémuyi vale na ngenze. Ebalongi uwamusene wandi na usambile mu basusu.

Mughande awu Sake amarende

¹ Awu menu Sake nyirendi mughande éwuwu. Nyidji musatsi Nzambi na Fumu Djesu Kirisete. Nyisimbi mukute wotsu wu Nzambi awuvu wupanzighe mu bulongu bwotsu.

Nzambi eveyi dyele ombu djowu abekewakise ombu wandi

² Baane ba tadji bami! Pa maghughe maminongu mipwele meduruyili, banu mu nzangu dji neni.

³ Djabanu yiri, pa yitu yenu yitsiware mu maghughe, duware tinde uware.

⁴ Vengu duware teno disukusulu, na dube duwelimine, djowu abamaneghe na bamaware mu yinyuni, mba dughoghambu na yime.

⁵ Pa wumosi va ghari enu eghambu na dyele, avondi Nzambi, na djandi omuveghe dyele dyeni. Mumbari djandi, eveyi pwele na murime mosi.

⁶ Tumbe ayivondi na yitu, ayabe na bakemi. Odjivu na bakemi, adji nane mibidji ami mupunge etinde yari na yari.

⁷ Mutu ewune, ayatase yi Fumu omuveghe ne yime.

⁸ Murime andi wughabunu, agha asigheme mu mutsanu andi.

Yidjaghe na yisine

⁹ Mwane tadji odjivu yidjaghe, abi mu nzangu mumba Nzambi amamunangule*.

¹⁰ Yisine, abi djawandi mu nzangu, mumba Nzambi omudyamise. Mba ofu, nane biriri bi kemu bighumuyili.

¹¹ Nyangu djibali, na yusile wandi yighumusi biriri. Bibonduyi notsyemuse kemu. Munongu mosi, olebe na busine vengu ofu.

Dumangu na purulu

¹² Ubwedji ombu mutu oyiwarili mu dumangu. Mba ave dumangu dusukile, odile dughabe du monyu awu Nzambi amalonge bobemurondi.

¹³ Ave mutu ebili mu dumangu, ayavose yiri Nzambi embangi, mumbari Nzambi aghorongule umangu, na aghémangi mutu.

¹⁴ Nzale tsyandi tsibive mu murime, tsimubeyi mu uvaghe mabi.

¹⁵ Dunyungi pa dumavyoghulile dwiburi dibi, dibi pa dimaweke dibeyi o dufu.

¹⁶ Baane ba tadji ba durondu, duyakedyonge.

¹⁷ Nzambi oyiveyi peghulu tsyotsu atsiboti na bisaku abiwelemine. Djandi omasunde, nyangu, ngondi na bambwelili. Adji yidjalale aghékaluyi, aghéghéluyi nzime mu udusile o tsi piseme.

¹⁸ Amaronde djabeni utuveghe monyu mu mbembu andi adjivu ngenze, mumbari tukebe abateghe, va ghari bisundu byandi.

Wulwanu na dedilanu

* 1:9 Luk 6.20

¹⁹ Baane ba tadjji ba durondu, rangeminanu didi: kale mutu abi na pughu djuwulu, tumbe ayabe na maswasu movose, ayasunga unyoghe.

²⁰ Mutu na kabu aghorongule uvaghe mambu amasungeme va wusu Nzambi.

²¹ Kaboghu, bwaghanu mambu motsu manzoruru amavu mu mirime myenu, bukani abwidubeyi o dibi, duyamwévaghe mabi. Dilanu na mirime misunde mbembu adji Nzambi amavare mu djenu. Mbembu eni, djine mangolu modughobule o dufu.

²² Duyasingene bu mu uwulu mbembu Nzambi, tumbe djidughuswanu. Pa dwiwulu yike uwulu mba dughédughusu, dwikedyonge.

²³ Pa yi mutu esingini bu nowulu mbembu eni na aghédjidughusu, abaghunu na mutu oyikeghengili mu dumwenu na elabi nane avu,

²⁴ atsunina yinzi yandi, ewendi yari yisusu, na elibeni nane yinzi yandi yivu.

²⁵ Tumbe oyikeluli mughaghe Nzambi, na ewusalisi, Nzambi omusake mu yisalu yeni. Ayawulu yike uwulu mughaghe nowulibene, awudedili na Nzambi omuveghe myule. Mumbari mughaghe eni wuboti, wune mangolu motughobule mu mabi.

²⁶ Pa mutu etasi yi adji mudukitsi Nzambi, mba aghane yidamambe, kaboghu ekedyonge, bungange bwandi bughane tsongu.

²⁷ Bungange abuboti va wusu Tate Nzambi, bwierendili yi mutu akelisi burange bisyane na bakwili abetsoyi. Djabeni wandi akebini mumba mambu mabive na bulongu makemukotise mu dibi.

2

Duyavaghaange duvyakusunu va ghari batu

¹ Baane ba tadjji, djenu bo dwivayili yitu mu Djesu Kirisete, Fumu etu bundumbe, duyabe na yimbambile.

² Tangudji, batu babedji bekoti o yibengunu yenu. Wumosi adware bikutu bi dufunu duneni na moru wikadimi. Awune yidjaghe, adware bikutu bi mwini.

³ Pa wighobisi odjivu na bikutu bilyome, wimutsinguli dibaale: «Yitsane va mbure adjiboti.» Ombu yidjaghe wimutsinguli: «Ba diteli vo tsane va tsi.»

⁴ Ave dwivayili nane, tsi dupasu dwivayi va ghari enu? Dughésosisi na mirime mibive?

⁵ Baane ba tadjji ba durondu, wulwanu burange: Nzambi asamasole bidjaghe va misu ma bulongu mumbari bakevayile yitu ombu Djesu Kirisete na bakebe na busine bungenze, bakedile bufumu bu djulu abu amalonge ombu djowu abemurondi?

⁶ Tumbe djenu, dumalenze bidjaghe! Tsi bisine bedutsoyisi na bedubeyi va wusu banzonzi?

⁷ Djowu belenzi boti dine adi Nzambi amaduveghe.

⁸ Pa dwidughusu mughaghe awurendu, awiruyili ombu Nzambi na wivosi rye: «Ronde mutu naghu nane wikerondili ndebeni», dwivayi burange^o.

⁹ Tumbe pa dwivayi yimbambile, dibi dwivayi, mughaghe Moyise widukilisi mumbari dwiwulenzi.

¹⁰ Ne yi mutu ededili mighaghe myotsu mi Nzambi, tumbe pa atsi lenze ne wumosi, kaboghu ane mbele va wusu mughaghe wotsu.

¹¹ Dibile nane, mumba Nzambi omavose rye: «Wuyatube bukali», amamwévose rye: «Wuyaboke mutu.» Kaboghu, ne wughatube bukali tumbe wutsiboke mutu, wumabise mughaghe Nzambi.

¹² Mu dyoni, vosanu na salisanu nane djowu abe Nzambi otatulile bunzonzi. Olabe yeri dutsidedile mughaghe awulu na mangolu modudjeyise.

¹³ Pa mutu aghane yingebe ombu basusu, ave Nzambi omotatulile bunzonzi, aghomulabe ngebe wandi. Tumbe odjivu na yingebe ombu basusu, aghobe na ghome bunzonzi.

Yitu mu Djesu na bisalu

¹⁴ Baane ba tadjji, pa mutu evosi yiri ane yitu, tumbe aghévayyi ame Nzambi etsinguli, yitu yandi yighane tsongu. Yoni yighorongule umughobule.

¹⁵ Tangudji mwane tadjji, mughetu vo dibale, aghane bikutu vo bighudji bi kale yilumbu.

¹⁶ Pa mutu va ghari enu ebatsinguli: «Wendanu mu duvotsu, yotsi na nzale biyadughaange», tumbe aghéhaveyi bime abibaghambu, banu na makure. Dyoni dighane tsongu.

¹⁷ Munongu mosi na yitu ayighane bisalu, yifu.

¹⁸ Tangudji, mutu obose yi: «Ndedju wune yitu, menu nine bisalu.» Ndasi tsyeni wubile na yitu ayighane bisalu, menu ngawulase yitu yami mu bisalu byami.

¹⁹ Widjabi yiri vadji bu Nzambi mosi? Wivayi diboti. Ne binyuni bibi bedidjabi wandi, na bereyimi na ghome.

²⁰ Yiduke nane nde, balemwéwulase yiri yitu ayighane bisalu, yifu?

²¹ Tadjji etu Aberaame amalabene asungeme va misu ma Nzambi ave amavaghulile mwane andi Yisaake[☆].

²² Wilabi yi yitu yandi yimawendaange va mosi na bisalu byandi, na mu byoni yitu yandi yimadughusu.

²³ Anane dyoni dimadughusu nane Bisonu bi Nzambi bivosi: «Aberaame amavayile Nzambi yitu, na mu yoni Nzambi amamusinge yiri asungeme[☆].» Na Nzambi amamunengile mbatsi andi[☆].

²⁴ Kaboghu, dwilabi yiri mutu amasungughu va wusu Nzambi, dibandu bisalu biboti byo evayi, tsike bu mu yitu yandi.

²⁵ Rangeminanu wandi Rabe yimbembu. Nzambi amamulabe asungeme mu dyo amavaghe. Amadile bilumbi, akebasweghe na amabalonge nzile susu djurinine[☆].

²⁶ Nane dunyuru adughane muvumu dufwile, anane yitu ayighane bisalu yifwile wandi.

3

Kelisanu ndimi tsyenu burange

¹ Baane ba tadjji, bapwele va ghari enu bayarombe ube milonzi, mumbari dwidjabi yiri ave djetu milonzi tutabululu bunzonzi dyughale uvyoghulile adi basusu.

² Djetu botsu tune mbé rughulu tsi minongu mipwele twivayi amagha maboti. Pa mutu aghavaghe dibi mu uvoise, mutu ewune asungeme, edjabi ukelise dunyuru dwandi.

³ Bevakiyi budilu mu munu kabele, mumbari akebadedile, bakemubeyise djawotsu.

⁴ Tasetyanu wandi bawatange, ne nane babile baneni mba mipunge amineni mibatsayisi, mudji yisalu yigheyi mune, na yoni mubeyitsi ebasungiyili mu uwende o yari ayi erondi.

⁵ Munongu mosi na dulimi du mutu. Dulimi olembu ugheyi enyemi bisalu bi neni. Dighaghele di mudji dinyenzi musiru wotsu.

⁶ Dulimi dudji nane mudji. Dibi di dineni divu mu manyuru metu. Ebivisi dunyuru dwotsu. Ebanzi mudji awibungi monyu wotsu wu mutu. Mudji eni wiruyili tindi wune bulungi bu mudji.

⁷ Mutu orungule udyamise minongu myotsu mi bibulu, batsoli, bilandile na banyame ba mambe wandi.

⁸ Tumbe djandi aghorongule udyamise dulimi. Dulimi yileme yibive yigha musighe. Dubase na ndombu adjiboki batu.

⁹ Twiyitsi Fumu odjivu Tadjji etu na twiloghi batu abe djandi amasunde mu yibaghunu yandi na dulimi dweni wandi.

¹⁰ Bighume bi duyitsu na bi miloghu bipali mu munu wune wumosi. Baane ba tadjji, diyabe nane!

¹¹ Mambe maboti na mabive maghépali yileke yimosi.

¹² Baane ba tadjji, mungengi orungule ubure minzuzebali? Munzuzibali aghobure mingengi wandi. Yileke yi mambe maboti yighopalize mambe makali.

Dyele adiruyili ombu Nzambi

¹³ Vadji mutu va ghari enu etasi ube na dyele na dudjabu? Adilasi mu mutsanu wuboti, avayi bisalu na ukesunze na dyele.

¹⁴ Tumbe pa wune ngusu djineni mu murime aghu, na wirondi wuvyoghulile ba mbatsi wandi, kaboghu uyakedodise, na uyavinze ufure va mbure ngenze.

¹⁵ Dyele dyédine digheruyile ombu Nzambi, dyele di bulongu. Yinyuni yi Nzambi yigha mune, diruyili ombu Dyabu.

¹⁶ Pa batu bane ngusu na berondi wuvyoghulile bambatsi, mambu maghomwéwelemine mba mabi ma minongu mipwele mobe vane wandi.

¹⁷ Tumbe dyele adiruyili ombu Nzambi tetegha dilyome. Va djulu vane disigheme, divole, dine bilunzi, dibase na yingene na bisalu biboti. Dighane yimbambile na pende.

¹⁸ Batu aberondi duvotsu beveyi basusu duvotsu nane tsangu, na kabusulu adjji bedili monyu wusungeme.

4

Batu aberondi mambu ma bulongu

¹ Povini na mitsundu va ghari enu wuke biruyisini? Tsi nzale tsyenu tsibive tsivovini mu mirime myenu?

² Dwinyungili bime tumbe dughébidili. Ladibandu, dubile babokitsi. Dwinyungili bime, tumbe dughérunguli ubidile. Kaboghu dwitsundi na dwivovini. Dughédili ayi dwirombi, mumbari dughévondi Nzambi.

³ Ave dwisambili dughédili, mumbari dwisambili na matase mabive, mu udugusu nzale tsyenu tsikulini.

⁴ Djenu abe dugha dusigheme, dughédjabi yiri pa mutu erondi bulongu, adji mbeni Nzambi? Mutu oyirondi bime bi bulongu, ebi mbeni Nzambi.

⁵ Dwitasi yiri Bisonu bi Nzambi bifuri ave bivosisi yiri na diwavi Nzambi erondili pwele Yinyuni ayi amasunze mu djetu*?

⁶ Tumbe etuveyi yese yivyoghulile, nane barendile mu dibuku di Nzambi yiri: «Nzambi ekambisi abavu na dunangu, tumbe eveyi yese ombu djowu abakesunze†.»

⁷ Kaboghu, kesunzanu va wusu Nzambi. Waranu va wusu Dyabu, na odurine.

⁸ Bambenanu na Nzambi, djawandi obambene nenu. Susanu makake menu, djenu abeduvu bavayitsi ba mabi. Lyomisanu mirime myenu, batu abavu na mirime mighabu.

⁹ Labanu maghughe menu, lilanu, tatanu, dikyeke dyenu dikaluyi kondu, nzangu enu djibi munyongu.

¹⁰ Kedyamisanu va wusu Fumu na odunangule.

Batu bayaghelesenaange

¹¹ Baane ba tadj, duyaghélesenaange. Pa mutu evosi dibi mu mwane tadj andi na emugheli, kaboghu evosi dibi mu mughaghe Nzambi na ewugheli. Tumbe pa wigheli mughaghe, wughéwudedili, wiwusyembi yike usyembe.

¹² Bu Nzambi yiveyi mughaghe ombu batu. Nzongi bu djandi. Djandi pinze o wurungule ughobule na orungule ubunge. Kaboghu ndedju anyi wuvu, ndedju wigheli mwane tadj aghu?

Duyabe na dunangu

¹³ Djenu, wulwanu mbembu ami, djenu abedwivosi: «Na nyangu vo mughese, tuwende o musyengi awune, tuyévyose yilime yimosi, tuvaghe bukoli mu udile mbongu.»

¹⁴ Djenu abedwivosi nane, dughédjabi ne adwiyuduruyile mughese. Dudji nane mwa dimungi adipali mwa pesu temu, mba ditsyemuyi.

¹⁵ Mbé dwivosi nane: «Pa Fumu atsironde, tube monyu, tuvaghe dyedi na dyedi.»

¹⁶ Tumbe duvumbe dwenu dwiruyili mu dunangu, ave dwikerutsuli nane dyoni dilasi yiri dune dunangu, digha diboti.

¹⁷ Pa mutu edjabi uvaghe diboti mba aghédivayi, kaboghu dibi evayi.

5

Djenu bisine, kebenanu

¹ Djenu bisine, wulwanu mbembu ami. Rodulanu ulile na tatanu! Dibandu maghughe amoduruyile.

² Busine bwenu bumabungene. Bikutu byenu bisyeghe na batsyelili.

³ Mbongu tsyenu na mamani menu ma kembu bimabase maali. Dufundusu na maali meni. Dunyuru dwenu dubungu, dunyenzu. Dutsiwukighe busine yoyine tuke mu temu tsyusite.

⁴ Dutsidyonge basatsi abatsisale mu manungi menu, dughabafute. Ulilebelili na mitatu myowu mimatole tena ombu Nzambi, Fumu mabadi.

⁵ Dutsibeghe monyu wu maboti mu butambe, dwivayi mambu ame dwirondi, dwidji burange, mba dwivongi nane bibulu abibungulu, bikeboku mu ulighu.

⁶ Dutsifundise batu abaghavaghe dibi, dutsibaboke wandi. Tumbe djowu baghaghaghene.

Banu na pughu na sambilanu

* 4:5 Bighume abibi bighabisonughu mu yivighu ayi kale na yighone: «Nzambi erondili pwele Yinyuni ayi amasunze mu djetu.» Bisonughu mu mabuku masusu maghulu. † 4:6 Ranganu: Ban 3.34, dibongu mu dibuku adirendu mu mbembu ghulu dji baNgereke.

⁷ Baane ba tadjji, banu na pughu tena durughulu du Fumu. Tasanu muvaritsi ekeli na pughu milunde ami fwaru mi bivaru byandi, tena byubure. Ekeli mamvule amateghe na mamvule ma usite ameroyisi milunde.

⁸ Djenu wandi banu na pughu, wangelenanu. Banu na yikanene mumbari yilumbu ayi Fumu etu oghabuyile yimabambene.

⁹ Baane ba tadjji, duyafundesenaange mumba Nzambi akédükilise. Wulwanu, nzonzi amabambene, ake va mune ndaghu.

¹⁰ Baane ba tadjji, mu dyambu di ditsoghe na pughu, bonganu yibaghu yu yibiyitsi abamavose mu dine di Fumu.

¹¹ Twivosyanu yi badji mu maboti, mumbari bamawarile. Mu Sobe, dumaghulu tsyeni amawarile mu temu ditsoghe*. Djenu wandi, dwidjabi kabusulu adji Fumu Nzambi amamuveghe va disukusulu. Ngenze, Fumu Nzambi ane yingebe yi batu na ebavayi maboti.

¹² Baane ba tadjji, viri-viri pa dwivosi dyambu, duyaleve pesi. Duyaleva Nzambi, duyaleva butambe, duyaleva pesi mu dyambu dyotsu. Pa dyambu didji ngenze, vosanu: «yine». Pa dyufure, vose yi «nesi». Vosanu nane mumbari bunzonzi bu Nzambi bukédughaange.

¹³ Pa mutu va ghari enu etsoyi, asambili Nzambi. Pa mutu va ghari enu ane nzangu, awimbili noyitsi Fumu.

¹⁴ Pa mutu va ghari enu ane ubele, anengili bivunde bi dibundu, bakemusinge matsi na usambile mu dine di Fumu.

¹⁵ Dusambu nane dune dwivaghu na yitu, dubeluse yibedu mba Fumu omurelighe. Pa amavaghe mabi momutandu.

¹⁶ Kaboghu tandesenanu mabi menu na sambilanu mu bambatsi, mumbari Nzambi akedubeluse. Dusambu du mutu odjivu asungeme va wusu Nzambi dune mangolu maneni.

¹⁷ Tasetyanu Eli amabe mutu nane djetu. Amasambile Nzambi na yikanene mumba mvule djikémwénoghe. Ubandile va temu adjine mu bilime biryeru na yibuku, mvule djisamanoghe mu yinange yeni.

¹⁸ Va djulu vane, Eli amamwésambile mba mvule djikenoghe, na bivaru bikemwébende*.

Ughabuse abatsyemughe

¹⁹ Baane ba tadjji, pa mutu va ghari enu amasile nzile Nzambi vale, mba wumosi emughabusi mu nzile eni,

²⁰ djabanu yiri, mutu oyighabusi muvayitsi mabi mu nzile, emughobuli o dufu. Nesi mabi mandi mabe pwele, Nzambi omutande moni*.